

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09377

ALE VERK

Isaac Leib Peretz

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אלע ווערך פון י. ל. פרץ

ניינטער באנד

אלט און ני

(נייע פאַלכָּסִימְלִיכָּע אָוֹן אָנְדוּרִיעַ גַּעֲשִׁיכְתָּעַן)

וילגער פֿאָרְלָאָג פָּוּן בָּ. קְלֻעַצְקִין

PRINTED IN POLAND

I. L. Perec. — „Alt un Naj“
Drukarnia „Wydawnictwo Wileńskie“ B. Kleckina, Wilno.

אַיִבָּה אַלְטָן.

לִינְגָּר

5	די ירושה. (אנשטייטס 8 פארדרעדע)
8	דער אַרְעַנְדָּאָר.
32	אוֹף דער פֿרִישָׁעָר לְופְּטָן.
44	דער קְרֵבֶן.
49	דער שבתְּגִוִּי.
64	וִישְׁטָ פָּאַרְמְשָׁפְּט.
79	קְוִין אָוָן הַבְּלָה.
85	דער מְלָאָן.
96	פִּין אַיִבָּיקָן פְּרִידְן אַין עַרְגָּעָץ-לְאָנָה.
101	צְוּוִי בְּרִידְעָר.
106	דְּאָס גְּלֻעָול.
117	דער בִּילְדוֹהַיְר.
120	דער פִּיר=פָּאַרְבִּיקָעָר לְאַמְּטָעָרָן.
127	די הַיְּטָעָרָן פָּוָן הַיְּלִיקָן פִּיעָר אַין טָעָמֶל.
131	דער קָלָאַנִּיסָּט.
138	קִינְדְּעָר (8 סּוֹנוֹת עַרְצִיְּלָנוֹן).
155	צְרוּיְקְגַּעַזְמָעָן.
160	אַן אַוְמְבָאַקָּאנְטָע.
163	אַ חֲנוֹפָה=לְעָמֶל.
168	מְשָׁפְּט.
	פָּוָן וְוָגָנָעָן נְעַמְּט זִיךְ:
188	“עַר שְׁפִילָט פָּאָרָן טִיוֹול.”
191	וְאָס מְתִים פָּאַרְצִיְּלָן.

די ירושה

(אנשטאט דער פֿאָרְדַּעַד)

מען האט צי וויסען געתהון דעם גערטנער, או די
שענסטע, די וויסעסטע ליליע, וואס ער האט געללאגנץ און
ערציזגען, די שענסטע פון זיין נארטען, זיין שטאלץ און זיין
פריד, איז אובער נאקט פערשוואונדען —
דורגעפֿלַיגַען איז אוינדר און האט זי אַרְוִינְגְּוָאָרֶן-
צעלט, מיטנעריסען, אַוּוֹקָנְגָּטָאנְגַעַן, אָן אָן ווְלְדָעַן טְרִיבַּ
געווים ערניז אַוְיפַּן וועג פֿערְלִירְעַן —
עם האט איהם וועה געתהון, דעם גערטנער,
עם זיין זיין לייעבסטע בלום געוועען — זיין שטאלץ,
זיין טְרִיבַּס ; האט איהם וועה געתהון דאם הארץ.

בײַם ברען פון ים לייגט אַשְׁפֵּט אָן שלאָפֵט ... ער
האָט זיך אָין מְלָדָעַן אַכְבָּנָד גַּלְעָנֶט ... אויף דער קִיְתַּ האָט
זיך שטייל זיין שְׁפַּעַל גַּעֲוִינְגַט, אָן שְׁטִילַע ווִסְעַ חִלוּמִית
הָאָבָעַן אַיִינְגַּוְוִינְט דעם שִׁפְעָרָס האָרְצַ-רְּיִסְעְנְדִּיגַע בענקשאָפֵט ...
אַרְיְבָעַר ווּט די נאָקט ... אַנְהִיבָעַן בְּלִיהָעַן ווּט דער
טָאג ... אויף די ווּלְעַן-רוּקָעַן ווּקָעַן זיך נְלָאָנְצָעַן, אַבְגָּלָאָן-
צעַן פון מאָרְנָעַן-רוּיט אָן מְוֻחָה — בְּעַפְרִיְעַן ווּט ער דָּאָט
שְׁפַּעַל ! אָן פּוֹזְנוֹ נאָקט אָן פִּינְסְטָעְרִיקִיט עַרְלָעַות, ווּט ער

אַרְיוֹנָגָעַשְׁפּוֹזָנָנָעַ מִטְּשָׁלֶמֶגֶר קְרָאָפֶט, רֵידָעָן — דַּי רַעַשְׁתָּא,
לָעַן שָׁאָטָעַן אָן שְׁלָאָפֶט פּוֹן דַּי וּוּלְעַן-רוּקָעַן פֻּרְיוֹאָגָעַן — פָּעָרִיל
וּוּלְעַן אַוִּיפְשּׂוֹמָעַן אָן אַרְמוֹרִינְגָּלָעַן זַיְן שְׁיָפָעַל —
הָעֵי! הָעֵי! אָין דַּעַר וּוּיְיט, אָין דַּעַר בְּרִיטַה — אַיְבָעַר
וּוּלְעַן, אַיְבָעַר גְּלָאָנְצָעַן, הָעֵט! הָעֵט! צַו נִיעַ בְּרָעָגָעַן, צַו
נִיעַ וּוּלְעַן —

אָן עַמִּיךְ גַּעֲהַת דַּוְּהָ, רִיחָרְתָּם אָן בַּיְם אַקְסָמָל :
— שְׁיָפָעַר — דַּיְרָ חַלְמָט, אָן דַּעַר וּוּנְדָר הָאָט וּוּיְינָם
גַּעַתְּהָן, עַר הָאָט אַפְּגָנְרִיסָעַן דַּי קִיְּיט ! דַּי צַּאָרְנִינְג אַוִּיפְנָגָעַן —
בְּרוּוֹיְטָעַ פָּלְיָעַ הָאָט דִּין שְׁיָפָעַל פֻּרְחָאָפֶט אָן פֻּרְתָּרָאָגָעַן —
אָן דַּעַר הַיְמָעָל, דַּעַר הַיְמָעָל צִירָנָט, אָן דַּעַר יִם צְוָרוֹעָרָט
זַיְן — רַוק דִּיךְ אָבֶ פּוֹן בְּרָעַן —
דַּעַר שְׁיָפָעַר עַרְוָאָלָט.
אָן זַיְן הַאָרִיְ-וּועָה עַרְוָאָלָט אָן זַיְן אַיְבָיְנָעַ בעַקְשָׁאָפֶט ...

דַּי זַיְן גַּעֲהַת-אָונְטָעַר, אָן דַּעַר פָּאָסְטוֹה אָן וּאָלָר קָעַן
זַיְן וּוּיְנָעַ שָׁאָפֶט נִישְׁתָּרְעַצְּהָלָעַן. אַיְינָם פֻּעָהָלָט, אַיְינָם הָאָט
זַיְן פֻּרְאָרָט ... אַיְינָם — דָּאָם וּוּיְסָעְמָשָׁעַ, דָּאָם יוֹנְגָסְטָעַ אָן
דָּאָם בְּעַמְּטָע ...

עַר רַופֶּט עַס מִטְּ דַּי לִיעַבְסָטָעַ נַעַמְעָן, מִטְּ אַיְין אַוְרָהָנוֹנָעַר
פֻּרְבְּעַנְקָטָעַר שְׁטִימָעַ. פִּיְּרָ-פָּאָלִיגְׁ וּוּאָרְפָּט אַיְהָם דַּעַר וּוּאָלָר
זַיְן שְׁטִימָעַ צְוָרִיק — דָּאָם שְׁעָפֵל עַנְטָפָעָרָת נִישְׁתָּמָעַ. פּוֹן אַיְהָם
קִיְּין קָלָאנְג ...

אָן דַּי זַיְן זַיְנְקָט אַלְיָן טִיעַפָּעָר אָן טִיעַפָּעָר, דִּיקָעָר אָן
דִּיקָעָר לְעַנְעָן זַיְן דַּי שָׁאָטָעַן, אָן נַעַפְעָל פֻּרְיוֹקְלָעַן זַיְן דַּי
בִּימָעָר ...

נַעַשְׁוַיְנָד טְרִיוֹפָט עַר אַהֲיָם דַּי הָעָרָת, פֻּרְשָׁפָאָרָט זַיְן,
אָיִן חָאָפָט אַלְאָמְתָעָן, צִינְרָטִין אָן, אָן לוֹיְפָט מִטְּ הַאָרִיְ-
קְלָאָפְעָנִישׁ צְוָרִיק אָיִן וּוּאָלָר אָרְיוֹן, זַוְכָּעַן זַיְן גַּעַלְיָעָבָט שְׁעַפְעָט
לָעַ, דָּאָם וּוּיְסָעְמָשָׁעַ, דָּאָם בְּעַמְּטָע ... דָּאָם יוֹנְגָסְטָע —

קומט ער אין וואלד אריין ציטערינג-שטראהלענדיג איז
דאם שוואָע פֿעלמל', און פֿלוֹצְלֶונְג וועקט זיך דער ווינְד, ניט
א יאנג און לעשט דאָם אַיִנְצִיגְעַן לֵיכְטָעל אוּס —
אין פֿינְסְטְּרֶנְיש אַן שְׁרָעָק פֿערוֹנְקָעָן, פֿליַּוּפְטָעָר
פאָסְטְּוֹק אַן וּאָלְדָה.

און דעם גְּלִיבְגָּעָן אַיִן מען גְּעֻקוּמָעַן אַנְזָאָקָעָן :
— אַדְנוּנָר האָט אַרְיוֹנְגָּעָלָאָגָעָן אַיִן דִּין הַיְּלָנְגִיּוּת ...
דִּין גָּאָט, אַן וּוּלְכָעָן דִּין נְשָׁמָה האָט גַּעֲהָאנְגָעָן, צַו וּוּלְכָעָן
דִּין האָרִיךְ האָט גַּעֲבָעָנְקָט, דִּין אַיִנְצִיגְעַן האָטָןְגָּג אַן רַעֲטוֹנָג, —
דִּין גָּאָט אַיִן אַרְאָב גַּעֲפָלָעָן אַן האָט גַּעֲטָלָאָצָט, אַן אַיִן צַעְמָה
שְׁטוּפְגַּת גַּעֲוָאָרָעָן . . . אַן אַוְינְד האָט זיך אַוְיפֿגְּהָוְהָבָעָן אַיִן
זְוִינְגָּה אַיִן אַוְיפֿגְּהָאָפָט אַן צְעַשְׁפְּרִיאִיט אַן צְוּוּיִיט . . .
צְוִירָסָעָן אַיִן גַּעֲוָאָרָעָן דָּאָם האָרִיךְ בִּים גְּלִיבְגָּעָן .

און אַיך פִּין דָּעָר גְּלָנוֹל פָּן די אַלְעָ ...
אַיך האָב גַּעֲרִישְׁגַּט די וּוּהָטָאָג פָּן גַּעֲרָטָנָעָר, פִּין
שִׁימָעָר, פָּן פֿאָסְטְּוֹק, פָּן גְּלִיבְגָּעָן — דָּאָם אַלְעָ צְעוֹזָעָט מִיר
די גְּרוּסָט .

דער אַרְעֶנְדָּאָר.

קָאַפִּיטָּעַל 1.

איין אַרְעֶנְדָּאָר אַ קְמַצֵּן
און תְּפִלוֹת פָּוּן אַ אַשָּׁה.

איין פּוֹלְעָן דָּעַר מְדִינָה, אָונְטָעַר צְיוּוּמָעַר, וּוֹאַם בֵּי דָעַר
חוּיְלָסְעָל, חָאַט גַּעֲלָעַבְטָן אַ יְוָד אַיִּין אַרְעֶנְדָּאָר.
איוֹ דָעַר אַרְעֶנְדָּאָר גַּעֲוֹעַן אַ נְרוֹיסְעָר חַשּׁוּב בֵּיּוּם פֿרִיאַן,
און דָעַר פֿרִיאַן אַיִּין אַ נְרוֹיסְעָר מְאַגְּנָאָט גַּעֲוֹעַן, אַיִּוֹ דָעַר,
אַרְעֶנְדָּאָר, גַּעֲקָוּמָעַן צְוּ נְרוּסָמָעַן עַשְׂרוֹת.

הָאַט עַר גַּעַהַאַט פְּאַלְוּוֹאַרְקִים מִיטָּוֹאַלְד אַוְן פָּעַלְד, אַוְן
הָעַרְטַשְׁאָפְטָעַן פָּוּן שָׁאָפָּן אַוְן רִינְדָעַר, אַוְן הַיּוּעָר, אַוְן בְּרִיָּה
הַיּוּעָר, אַוְן מִיהָלָעַן, אַיִּיף וּוָסְעָר אַוְן וּוִינְד; אַוְן מְוֻמְנִים גָּאָר
פִּיעָל, אַחֲזָן חַוּבָות בֵּי לִיְּתִי...
מִילָּא, אוֹ זַיִן לְיַעַבָּר נַאֲטָעַן שְׁעַנְקָט מָוֹל, אַיִּוֹ אַודְרָאַי
נוֹט.

איוֹ אַבְּעָר דָעַר יְוָד אַ גְּרָאָב נְפָשָׁגְעָוָעַן, אַוְן אַ קְמַצֵּן אַ
נְרוֹיסְעָר, אַוְן נִישְׁתָּגְעַוְאָסְטָן פָּוּן קִיְּין צְדָקָה: נִישְׁתָּמָר לִיד,
נִשְׁתָּמָאַיר=בָּעַל=הַנְּמָ, נִשְׁתָּמָעָתָה חַתְּנָ, גָּאָר נִשְׁתָּמָ, — אַוְן
לְאַוְתָּ נִשְׁתָּמָ קִיְּין אָוְרָח אַיבָּעַד דָעַר שְׁוּעָל.

אַ וּוֹיְכָהָאַט עַר גַּעַהַאַט דּוֹקָא אַיִּין אַשָּׁה צְנוּהָ וּחְשָׁבָה,
פְּלַעַגְמָט עַר אַיְהָר אַנְטוֹהָן גַּעַבְרִוְינְגְטָה לִידָה, פָּאָר אַ גְּרָאָשָׁעָן
צְדָקָה, וּוֹאַם וִי פְּלַעַגְמָט טָהָוָן אָונְטָעַר זַיִן וּוּסְעַן; פִּינְגְּגָעַן
פְּלַעַגְמָט עַר וִי דָעַרְפָּאָר.

ווארילע קינדרער האט ער געהאט, — אַ פְּנִים, אֵין דָעַר
מושטע אַרְיָין געראַטען, — האט ער די יונגעלאַק אֵין הָדָרִים
אַרְיָין, אֵין שְׁטָאַדֶּט אַרְיָין נִשְׁתַּחֲוֵת; עַם זְעַמָּעַן אַיהֲם די
פָּעַרְד אַ שְׂאָר גַּעֲוָעַן. אֵין בַּיְזַיךְ קִין רַעֲלַעַן מְלָמֵד נִשְׁתַּחֲוֵת
גַּעַהְאַלְטַעַן, נֹור אַ בָּלְפָעַר בְּחַצִּי חַנְטַ, וּאַסְמַתְּהָאַט זַיְקִים
עָבָרִי אַוְיסְגָּעַלְעַרְטַן.

הָאַט פָּנַן דָעַם די אַשְׁהָאַט נָאָךְ מַעֲהָרְדַּעַר צָעַר גַּעַהְאַט.
פָּלְעַנְטַן זַיְגַּנְצְּעַנְעַן טָעַנְ, וּוּרְגַּעַן זַיְקַ מִיטַּדְיַ טְרַעַעַן
רַעַן אֵין הָאַלְוַן. בִּיְנָאַקְטַּמְיַטְדַּעַן די טְרַעְרַעַן די שְׁטִילְעַ אַוְיסְגָּעַלְעַנְעַן
צַעַן די קִישְׁעַנְעַן. אֵון עַרְשַׁת יִתְמָ-נוֹרָאִים, אָזְזַעַן פָּלְעַנְטַן קְוַיְ
טָעַנְ, אֵון שְׁטָאַדֶּט אַרְיָין, הָאַט זַיְקַ עַוְתַּת נְשָׁוָמַן זַיְקַ רַעְלַטְ
אוּסְגָּעוּוֹיַנְטַן דְּאַם הָאַרְץַ; די וּוּלְטַ אַוְינְגָּעַרְיַסְעַן.
אֵון אַ תְּהִלָּה אַיְזַן אַיְזַן-אַיְזַן גַּעַהְאַט זַיְקַ גַּעַהְאַט אַוְיפַּדְיַ

לִפְעַן אֵון אַיְנִים צְעֻוְיָהְטָאַגְּטַעַן הָאַרְץַ:
„אֵל זַיְן לִיעַבְּרַע נָאָמַעַן זַיְקַ מְרַחְם זַיְן אַוְיפַּדְיַה מָאַן
אֵון אַיְבָּרְבִּישָׁעַן זַיְן הָאַרְץַ צּוֹם גַּוְטַעַן. אֵל ער נִשְׁתַּחֲוֵת זַיְן אַוְיַי
אַרְיָנְגַּעַתְהָוַן אֵין דָעַר תָּאוֹהָה פָּנְעַן עַשְׂרִירָה אֵין אַוְלָם הָהָה פָּנְ
אַלְילָה וְשִׁתְוָה... אֵל ער די נְשָׁמָה אַוְיךְ נִיטְפָּרְגַּעַסְעַן. זַיְ
זַאַל, חַם וְשָׁלוֹם, אָזְזַעַן וּוּטַקְמַעַן די צִיְּתַן, נִשְׁתַּחֲוֵת פָּרְפָּאַלְעַן
וּוּרְעַעַן אַוְיפַּדְיַה הַקְּלָעַ...“

אֵון אַוְיַי דְּאַטְדַּעַן זַיְגַּעַטְעַן:
„זַעַהַ, רְבָנוֹ שֶׁל עַולְםַ, גַּוְטְעַרְגַּטְ, הָאַרְצִינְגַּרְגַּטְ,
עַר זַאַל בְּעַצְיָוְתָעַנְסַ נָאָךְ תְּשֻׁבָּה תְּהָנוֹן...“
„זַאַל עַר מִיטַּדְיַטְעַר אַוְרַיְתְּעַר אַוְלְעַר הָאנְדַּר צְדָקָה גַּעַבְעַן,
זַאַל עַר אַמְכְנִים אַוְרָהָה וּוּרְעַן. אֵון זַאַל שְׁגַךְ זַיְן די קִינְדְּרַעַרְ
לִיךְ אֵין נָאָטָס וּוּגַן, אֵון מְנָרְלַזְזַיְן זַיְקַ זַיְהָה וְלַחְוָה, וּלְמַעְשִׁים
טוּבִים...“
וּאַסְמַתְּהָאַט ער דָהַן אַ צְיַבְּיָאַלְעַן הָאַרְץַ פָּנְעַן אַ יְוּרְעַנְעַן?

איין אַרְיָמָעֶר נִיהָעֶר לְאַכְּטָן
און דער אַרְעַנְדָּאָר נִיהָת וֵיר בָּאָרָעָן.

איינמאָל, פֿרְיוֹטָאָג בִּוּשָׁאָג.
זומער-לְעָב גַּעוּוּן, אַטָּאָג — אַגְּלָדָעָנָעָר.
וַיַּצֵּת דָּעָר אַרְעַנְדָּאָר, מִיטָּדָעָר גַּאנְצָעָר מַשְׁפָּחָה, אָוָן
טַעֲרָן פֿרְיוֹעָן הַטָּעָל, אַיְן גַּעַרְטָעָל פָּאָרָץ הַוּוּ, בַּיְם אַנְבָּוּ
סָעָן.

אַדְעָמָב אַרְיָעָן, מִיטָּזָוָלָאָטוּעָ צַוְּיָינָעָן אַיְן גַּעַרְטָיל
גַּעַשְׁתָּאָגָעָן; הָאָטָם מַעַן אַיְנָס שָׁאָטָעָן פָּוּן דָּעָמָב דַּעַם טִישׁ נָעָ
דָּעָקָט, מִיטָּכְלָב טֻוב: פִּישָׁ, פְּלִיּוּשׁ אַיְן צִימָעָס. אַיְן אַשְׁטְרָאָזָ
דָּעָל; בַּיְם פְּרִיאָן אַוְיסְגָּלָעָרָנְט. אַיְן אַפְּלָעָשָׁל אַלְטָעָן מַעַט
בַּיְם טִישׁ; כִּידָהָנְבָּרָא.

וַיַּצֵּת עָר וֵיר אַוְיבָּעָן-אַן דָּעָר אַרְעַנְדָּאָר, שַׁעַפְטָה נָחָת פָּוּן
דָּעָר אַלְיָה, פֿעַרְטְּרִינְקָט מִיטָּאָזָן אַלְטָעָן מַעַט, אַיְן אַיְן מַקְבָּל
תַּעַנוֹג פָּוּנִים עַולְמָה הַוּה, סַמְאַטְשָׁקָוּת מִיטָּדָעָר אַיְן גַּעַרְטָיל, פֿלְצָלִינְג
קוֹמָט, פָּוּן צַוְּיָשָׁעָן דַּי בִּיְמָלִיךְ אַיְן גַּעַרְטָיל, אַיְן
אַרְוָוִים אַיְן אַרְיָמָעֶר נִיהָעֶר, מִיטָּאָזָן פֿעַקְלָל אַוְיפָּה דַּי אַקְסָעָל . . .
וְאָסָט טָרָאָגָט אַרְוָוִים אַגְּנִיהָעָר? בַּעַנְדָּעָר אַיְן בַּעַנְדָּלִיךְ,
קַעַטְעַלְשָׂךְ, נַאֲרָלָעָן אַיְן הַאֲהָרְגַּנְדָּלָעָן, אַיְן שְׁפִיעַלְצִיָּג פָּאָר קִינְ
דָּעָר . . . וּבְרוּמָה אַוְינָעָן קְלִינְגְּקִיטָעָן . . .

דער זעהט ער די משפחה בויים טיש, שטעטלט ער זיך שטיל אָב, לאָוט אַראָב דָּאָס פֿעְקִיל פֿון די פְּלִיעָצָעָם, גְּלִיכְט זיך אַבְּסֶל אַוִּיס — אַיִן אַלְטָעָר גְּרָאָהָעָר יְוֵד גְּנוּוּנָעָן, אַונְן אַשׁוֹוָאָלָעָה, נְעַכְּךָ.

בעט ער זיך, דער אַרְיוֹמָעָר נְיִיהָעָר :

— קוֹיֶּפֶת עֲפִים, יוֹרָעָן, לְאַמְּרָן פֿעְרִידְעָנָעָן אוֹיפֶת שְׁבָת ... ווֹל וְיך צַיֵּן אַיִם דִּי אַשְׁה אַוְפְּחִיבָעָן; וְאַרְפָּט אוֹיפֶת אַיִר דָּעָר אַרְעַנְדָּאָר אַבְּיָזָעָן בְּלָקָ, בְּלִיבְטָן וְיִ, נְעַבְּךָ, וְיַצְעָן ... .

— זְעוּחָט — מַאֲכָת דָּעָר נְיִיהָעָר — די זַוְּן אַיִן שְׂוִין אַוְיִהְיךָ, אַונְן אָךְ הָאָב נָאָךְ אוֹיפֶת שְׁבָת קִיְּן סִימָן אַונְן קִיְּן צִיְּפָעָן נִישָׁט . —

— אָוּוּק ! טְרִיבְטָן דָּעָר אַרְעַנְדָּאָר, טְרִינְקָעַנְדִּיג ... .

— שְׁעַנְקָט מִיר חָאָטש — רֹופֶט זַיך אָן דָּעָר נְיִיהָעָר — אַבְּסָעָן אַין מַוְיל אַרְיָן. די נְשָׁמָה צַו דָּעַרְאָפָעָן ... חָאָטש וְאַסְעָר אַטְרָאָפָעָן ; סְבָּרָעָנְטָן אַוְיִהְיךָ די הַיּוֹן ... .

שְׁלִינְגָּטָן די אַשְׁה די גְּזֻאָלְצָעָן טְרָעָרָן אַונְן שְׁוֹוִינְגָּט . קָאנְעָן די קִינְדָּרָעָר נְיִשְׁטָן צְוֹעָן דָּעָר מַוְתָּעָרָם צְרוֹת אַונְן דָּעָם גְּיַהָּעָרָם נְוִיתָן, אַונְן הַיְבָעָן זַיך אוֹיפֶת, אַונְן נְיִיהָעָן אָוּוּק פֿון טִישָׁן, מַיעְפָּעָר אַין גַּעַרְטִיל אַרְיָן, אַונְן דָּעָר אַרְעַנְדָּאָר שְׁפִירְגָּט אַוְיִף מִיטָּנְרוּס נְגִימְצָאָרָן :

— בְּעַטְלָעָר-קְבָּצָנִים, הָאָב אָךְ פִּינְדָּר, הָלְעָסָט ? ! רְדוֹף דָּעָם מְשָׁרָתָן, בְּרַעַלְטָן ער דִּיר אַבְּיָין ! הַיְוִיבָּט דָּעָר נְיִיהָעָר צְרוּיק אַוְיִף דָּאָס פֿעְקִיל דִּי פְּלִיאָוּ צָעָם, קְרַעַלְצָט אָב אַונְן, הַאַלְטָעַנְדָּרִינְג אַין גְּיַיְחָן, פְּרַעַנְטָן ער : — אַונְן פָּאָר גָּאָט, אַרְעַנְדָּאָר, הָאָט אַיִר גָּאָר קִיְּן מַוְרָא נִישָׁט ?

— נִיְיָן !

אוֹן ער צְפָרָאָהָלָט זַיך, דָּעָר עַם-הָאָרָץ :

זֹאת קָאָן אַיִם נָאָט טְהָוָן ?

וּוֹעַט ער שִׁקְעָן אַפְּיוּעָר פֿון הַיְמָעָל אַונְן אַוְועַקְלָאָוָעָן די הַיְזָעָר, בְּרִיְיָהַיְוָעָר אַונְן די מִיהָלָעָן, מִיטָּנְדוּרְפָּן שְׁפִיכְלָעָרָם מִיט

הבוואה — מיטן רoid, בליבען אויהם נאך אליע די פאלוואָר,
קעט מוט וואָלד און פֿעֵיד...
און דער אלטער מעט שטיינט אלען מעחד און טעד
איין קאָפּ אַריַין, און ער בעריהָט זיך ווַיְמַעַר :
און זאָל ער יאַחרען=לאָנגּ נישט לאָזען וואָקסען איין פֿעלָה,
בליבעט אויהם נאך אלען די ווַהוֹר : מומנִים איין קאָסֶע, ווּקְסֶע
לען איין מִיסְטָעָר ...
און זאָל ער שיקען גנְבִּים, זוי זאָלען אוֹיפְּבָּרְעָלָען די קאָסֶע
און צונעטען אלען ... מאָהנט ער אלען די חובות אַב ... זיין
פרײַץ אַיִַּז דער שופְּט, און ווּט אויהם גַּליַּיבָּעָן אוֹיפְּצַן וּאְרַט .
צְעֻזְוִינְט זיך די אַרְיָטָע אַשָּׁה, די ווּרטָעָר הַעֲרָגְנָדִין ,
אוֹיפְּ אַקְוֵל, און נִיְהָת אַוְך אַווּקְ פֿוֹן טִיש ... צְוָלָאָט זיך
פְּלוֹצְלִינְגּ דער נִיהָעָר אָון נִעְמָת זַיִן וּוּגּ, אָון פֿערְשְׂוִינְדָּט
צְוִישָׁעָן די בִּימְעָר . אָון דַּעַם אַרְעָנְדָּאָר וּוּרְטָעָר עַפְּסָים איין אלע
אַברִים הַיִּם .
נעְמָת ער אַהֲנְדָּטָן פֿוֹן שְׁטוּב אַרוּס אָון נִיְהָת זיך
בָּאָרְעָן צוֹ דער ווּיְקְסָעָל ...

א פוינגעל לאקט אין דער
ארענדייך בלוייבט א נאקוועטער.

באדט ער זיך איזו און קהילט זיך, און שעפט נחת פון
קאלטען וואסער, און שוויט — א יונג מיט ביינער געווען;
מייט'ן וואסער, קענען וואסער, און אַרְוָם אַרְוָם דער קעמאָפֿעּ,
וואָס אַין דער מיט פון דער ווייכסעל אונטער צוּמָעַר, אַן
מאָקט קוֹנְצָעַן אַלְעָרְלִי: אַוְיפֿן רָוקָעַן אַין טְרִיטַ-וָאַסְעַר, אַן
ליינט „שְׁטִילָעַ הָעֵנֶד“ —

דעָרָהָעָרָט ער פְּלַצְּלִינְגָּפּוֹן דָּעָרָ קְעַמְּפָעָ, פּוֹן צְיוּיְשָׁעָן
די נִידְרִינְגָּעָ בִּימְלָעָן, וְאָסָם וְאָקְסָעָן דָּאָרָטָן, אַפְּוֹנְגָּלְ-קָוָלָן,
פְּעַרְנָעָמָט עַמְּ אַיְהָם, דָּאָסָ קָוָלָן; ער האָטָן נָאָר אָזָא שְׁפִיעָלָעָן פּוֹן
אַפְּוֹנְגָּעָל נִישְׁתָּעָהָעָרט... .

הָאָטָן ער דָּאָךְ תָּאוֹהָ צָוָאָלָעָם; מָוָ ער דָּעָם שְׁפִיעָלְ-פּוֹיָּהָן
נָעַל האָבָעָן, אַין שְׁטוּבָ אַין אַשְׁטִינְגָּעָל הַאֲלָטָעָן, אַיאָ שְׁפִיעָלָן
פּוֹנְגָּעָל הָאָטָן דָּעָרָ פְּרִיזָן נִישְׁתָּהָן!

שְׁפִירָנָעָט ער אַוְיפֿ דָּעָרָ קְעַמְּפָעָ אַרְוִיָּה — דָּעָרוּהָט ער
דָּעָם פּוֹנְגָּעָל... .

אוֹפֿ אַצְּהָוִינְגָּעָל פּוֹן אַנְידְּרִינְגָּבִימְלָעָל אַיְוָ ער, דָּעָרָ פּוֹיָּהָן
נָעַל, גַּעַשְׁתָּאָנָעָן, אַן, אַחְזָעָם דָּעָם וִיסְעָן קָוָלָן, אַפְּוֹנְגָּעָל — אַ
פְּעַרְנָעָמָעָנִישָׁן; אַגְּלָדָעָנָעָר פּוֹגָעָל. אַן רָוָהָגָן שְׁטִיְהָתָ ער זִיךְ.

דער פוינעל, און זונגעט זיך זיין ליעד, גליך ער זעהט זיין
שונה נישט.

שלויכט ער זיך, דער ארענדאָר, צום בײַמעל צו, און
שפֿרִינְגְּטַן-אָונְטַעַר מיט אַיִּין אַיְסְגַּעַתְּרַעַטְּרַעַרְּה האָרֶן אָון חַאַפְּט —
לוֹפְּט אַיִּין דער פֿוֹיסְט אַריִין. דער פֿוֹינְגְּלַעַט זיך זיך אַבְּעַרְעַנְגְּ —
הַיפְּט אַיִּין דער שְׁטִיל, אַוְיףְּ אַ צְוִיְּג — אַיִּין אָנְדַּרְן, אַוְיפְּן בְּיִיְּ
מעַל פָּן דער צְוִוְיְיטַעַר זוּתְּ... .

ניַהֲתֵּ ער נָאָר, דער אָרְעַנְדָּאָר, אַוְיףְּ דַּי נָעַנְעַל. שְׁפֿרִינְגְּטַן
ער וַיְוַיְמַעַר אָונְטַעַר, הַיפְּט דַּעַר פֿוֹינְגְּלַעַט וַיְוַיְמַעַר שְׁטִיל אַוּוּק,
אַיִּין שְׁטִיחַת שְׁוֹן אַוְיףְּ אַיִּין אָנְדַּרְן בַּיְמַעַל. שלויכט ער זיך
וַיְוַיְמַעַר צו, הַיפְּט דַּעַר פֿוֹינְגְּלַעַט, בְּיִי זַיְן שְׁפֿרְוָנְגַן, צוֹן אַ
דרִוְתָם אַוּוּק, אַיִּין שְׁטִיחַת שְׁוֹן וַיְוַיְמַעַר, אָון שְׁפִּיעַלְתַן! שלויכט
ער זיך אַיִּהְמַ אַלְּצַן נָאָר אָנוֹ נָאָר, פָּן צְוִיְּג צְוִיְּג, פָּן
בַּיְמַעַל צוֹ בַּיְמַעַל... . ער שְׁפֿרִינְגְּטַן, דער פֿוֹינְגְּלַעַט הַיפְּט... אַזְוִי
לאָנגַן, אַזְוִי בְּרִוִּית, בְּיִי דער אָרְעַנְדָּאָר פָּאלַט אַיִּין כּוּם אַריִין אַיִּין
רוֹפְּט צום פֿוֹינְגְּלַעַט אַזְוִי:

— וַוְאָרטַן, וַוְאָרטַן! חַאַפְּפַעַן וּוּלְלַ אַיךְ דִּיךְ שְׂוִין, מַיךְ וּוּעַט
ニַשְּׁטַ מַיְעַר מַאֲכַעַן קִיְּין פֿוֹינְגְּלַעַט, נָור שְׂוִין נִשְׁתַּ דִּין זַיְן זַיְן
זַוְּיל אַיךְ צִוְּרַן, אַיךְ הַאָבַד דִּיךְ שְׂוִין פִּינְדַּן! וַוְאָרטַן וּלְלַ אַיךְ
דִּיךְ, פֿוֹינְגְּלַעַט, אַיִּין וַוְאָרטַן פָּאָר מִין הַוְּנָה... .

צְוַלְּאַטַּן זיך פְּלַאַצְלָוְנַג דער פֿוֹינְגְּלַעַט וּוּי אַמְעַנְשַׁ, אַיִּין נִיט
אַשְׁאָם אַוְיףְּ אַיִּין דער היִיך, אָון פֻּרְשְׁוּוֹינְדַּט אָונְטַעַרְן הַיְמַעַל.
בְּלִיְבְּטַ דַּעַר אָרְעַנְדָּאָר שְׁטִיחַהָן פֻּרְטְּמוּטַעַלְתַן. עַס דַּאַלְטַן
זיך אַיִּהְמַ, אָזוֹ דַּאַס אַיִּזְמַ זַעַלְבַּע קְוִל, מַיטַּ וּלְכַעַן דַּעַר
אַרְיְמַעְלַע נִיְהָעַר הַאָטַן גַּעַלְאַכְטַן. לְאֹותַ ער זיך, מְרַחַשְׁוֹרָהַדִּין,
צְוִיְּקַן אַיִּין וּזְאַסְעַר אַריִין אָון שְׁוִימַט, שְׂוִין אַחֲן גְּבוּרוֹת אַיִִין
קוֹנְצַעַן, צְוִיְּקַן אַיבְּעַר דַּעַר וּוּקְסַעַל, צום אָרטַן, וּוּאוֹ ער הַאָטַן
זיך אַיְסְגַּעַתְּהָוּן, אָון גַּעַפְּנַט דַּי זַאֲכַעַן נִשְׁטַן!

קאפיטעל 4.

דער אַרְעַנְדָּאָר נָעַמֶּת בֵּי זַיִן
איינען הַיּוֹן קָצְבָּה אָוֹן עַנְמָה
לויפט צָם פַּרְץ.

דער אַרְעַנְדָּאָר האָט דָּעַרְזָהּן, אוֹ די זַלְעָן זַעֲנָן
ニישטאָ, האָט ער, וויַיְהֵי דָּעַר שְׁמִינְגָּר אוֹן פָּוּן אַ גְּרָאָב נְפָשָׁה,
אנְגָּהָהָיוֹבָעָן צַוְּלִיכָּעָן אוֹיפָּק אַ קּוֹל.
שליט ער דעם נְגָב, ווֹאָס האָט אַיהֲם אַיבְּעַרְנָעָלָאָוֹת אָוֹן
אָזָה היהַ.
דער נְאָךְ לויפט ער אוֹיפָּק=אָוֹן אָבָּבָיְם בְּרָעָגְּ פָּוּן דָּעַר ווּוִיְּגָּ
סְּעָל אָוֹן שְׁרוּטָה, אָוֹן רְוֻפָּט,— עַנְטְּפָעָרָט אַיהֲם אַ צְּרוּסָעָן דָּעָמָּ
פִּגְּ וּוִידְעָר=קוֹל פָּוּן נָהָגָטָעָן שִׁיטָּעָן וּוּלְדִילָּ.
די זַוְּן הַאָלָט אָוֹן זַיְנָעָן; קִיְּן לְעַכְּבָּרְגָּעָן נְשָׁמָה אוֹיפָּק ווּיְ
זַעְאָן פְּעָלָד — לְאָגָּנָן שְׁוִין אַבְּגָּעָשְׁטָעָלָט די אַרְבָּיִיט —
אַ מְעַסְּדָּר *) קָומָט אָן צְוִישָׁוּמָעָן אַבְּכָּעָר דָּעַר ווּיְיַסְּעָל;
פָּוּן דְּאָרָט ווּעָט ער קִיְּן הַילָּפָּנִישָׁט בְּעַקְוּמָעָן. אָוֹן ער ווּעָט
דְּאָךְ נְיַשְׁתָּמָעָן אַ נְאָקָעָשָׁר אַבְּכָּעָר דָּעַר פְּאָרְשָׁתָאָרָט. מָעָן
וּוְאָלָט גַּעַלְאָפָּעָן אוֹיפָּק זַיִן בֵּיַזְוּן דָּעַר; גַּעַמְיִינָט: מְשֻׁוְגָּעָן גַּעַנְזָעָן
וּוּאָרָעָן דָּעַר אַרְעַנְדָּאָר . . .

*) פָּאָם, טְרָאָטוּעָ.

דערחויל רערשפירות ער הוונגער : נאַלְז בָּאַדָּעַן מיט'ע
 שויטען, און אָזֶוּ לאָנֶג אַין מִיל נוֹשֵׁט גַּהֲאַט,
 און קעלט דערציו : צוֹנְעַפְּאַלְעַן אַ קִּיהְלָעַר אָוּנְגַּר ; עַם
 קלָאַפְּט אַיִּהְם אַ צָּהָן אַן אַ צָּהָן ...
 דערטאנט ער זיך, אַז הוֹנְגַּעַר אַז קעלט וְעַנְעַן צוֹוַי
 קַבְּצַנְיִישׁ וְאַבְּעַן ; וּוּרְטַ ער אָנוֹרְהַוִּיג . בְּעַפְּאַלְט אַיִּהְם נַאֲךָ
 אַ נְרִוְמְצָאָרָן אָוּרְפַּז זִיךְ אַלְיַין : וַיְיַאֲזַת זיך אַ טְעַנְשׁ אָזֶוּי אַרְאָבָּסָה
 פִּירְהַעַן פָּן וְעַגְּפָן אַ נְאַרְשַׁעַן פְּוּגָעַל ; וּוּרְפַּט ער זיך אָוּרְפַּז
 דער ערְד מִיט אַ שְׁטוּמָן כְּעַם . —
 אַז דִּי אַרְאַבְּגַעַלְקָוּטוּעַ וּן קוֹקְט אַרְיִוּסָן דָּעַר וּוּיְכָסָעַל
 מִיט אַ בְּרַעְנְעַנְדוּגָעַר רַאְצָר, גַּלְיִיךְ וּוּשְׁפַּעַט אַיִּים אַיִּהְם .
 דִּי יְוִרְשַׁע הַיּוֹלִיךְ אַוְיפְּזָן רַוְקָעַן פָּן בְּעַרְנוּל הַיְּבָעַן אַז
 דָּרְרוּוִיל אַוְפְּצַוְשִׁיְּנָעַן, אַז דִּי פְּעַנְסְּטָעַרְלִיךְ בְּלִיצָעַן שְׁבַתְּדִינָה,
 נַחַתְּדִינָה .

אַז פָּאַרְשְׁטָאַרט צִינְדָּעַן זיך פָּאַטְמָעַלְדָּז אַז דִּי קְלִינְיָעַ פּוּעַזָּה
 רִישָׁע פְּעַנְסְּטָעַרְלָעַךְ אַז פְּרִיְהָלִיךְ טָאַנְצָעַן דִּי פְּיֻעָרְלִיךְ ; פְּיֻעָרְ
 לִיךְ וְוִיְוָעַן זיך אַיִּיךְ אַוְיפְּזָן דִּי שְׁוַיְטַעַנְדוּגָעַן פָּאַסְעַן אַיבָּעַר דָּעַר
 וּוּיְכָסָעַל .

קִומְט אַיִּים אַז, אַז דָּאַס אַלְז אַיִּים לְהַכְּעִים . . .
 אָזֶוּ וְוִיְינִיג, שְׁוַיְטַעַן נַאֲךָ אַז אַז דָּעַר שְׁטִילְקִיטָן קְלָאַנְגָּעַן
 פָּן אַלְעַ וְוִיְטַעַן : פָּן שְׁטָאַרט — «קְבָּלָה-שְׁבָתָה» ; פָּן פָּאַרְאָ
 שְׁטָאַרט — דָּאַס גַּעוֹאָנֶג פָּן פְּוּעָרְיָשָׁעַן יוֹנְגוֹאָרג אַין נָאָס ; אַוְיפְּ
 אַ פָּאַס שְׁפִיעַלְתַּעַם מְאַנְדָּאַלְיָעַן ; אַ פְּיֻפְּעַרְלַעַד הַעַלְפַּט אַוְנָ
 טָעַר . . .

אַז דָּעַר מַז דָּאַ לְיַעַגְנַע אַז גַּהְאַקְטָעַ וְוָאוֹנְדָעַן . . .
 צוֹרְיִיצָט עַם אַיִּים נַאֲךָ טָהָר .
 לְיַעַגְנַע ער אַוְיפְּ דָעַר ערְדָר, אַז בְּיִוסְטַדְיָה נְעַגְנַלְפָאַר בְּעַם,
 אָזֶוּ לאָנֶג, אָזֶוּ בְּרִיאַת, בֵּין אַלְז אָזֶוּ שְׁטִיל אַז אַוְסְגַּנְאַלְאַשָּׁעַן גַּעַגְעַן .
 וְוָאָרָעַן . אַז דִּי הַיּוֹבָט זיך אַוְיפְּ, אַז לְיִופְט אַיִִים אַוְיפְּ אַוְנְטָעַרְ
 וְוָגָעַן, אַיבָּעַר דִּי וְוִוְוָעַן ; נַעַץ אַרְיִוּס, נַעַץ אַרְיִוּן . . .
 קִומְט ער, אַזְנַעַם אַז קְרִים אַ לְיַבְּעַרְיָגָעַר זָוּ צָוּם

הווין, איז עם שווין איגנעהילט אין חושך: טהיר און טויער פערהאמערט, די פענסטער — פעריטאטט און פון איננוויניג פערלאָדערנט ...

פאלט ער ערשות רעלט אין בעם אריין:
— חאָליען שווין; נישט געווארט אויפֿן בעלה-הבית!
ער וועט זיך שווין אַברעַלענען מיט אלע; מיט דער פּלוֹנִית/טע דער עיקר... רעם משרת וועט ער אַרְוִיסְטְּרִיבְּעָן
וואָי אַהֲנֶר...
און גיט אַלְוִיףֿ צוֹ צומ טויער, און הייבט אַן קלְאַפְּעָן
מיט די פּוֹיסְטָעָן.
לייפֿט פון קיך, אויפֿן הוּאַףֿ אַרְוִיסְטְּרִיבְּעָן
געשְׁרֵי:

— עה, דו, שלעפֿער אַיְינֶר! דא איז נישט קײַן אַרְחִיכְסְּ-הווין! דער בעלה-הבית וועט דערהערען, הייסט ער דיר ברעען אַ בִּין!

פאלט עם דעם אַרְעַנְדָּלָר, ווי אַבלְיוֹ אויפֿן האָרֶץ; די ווערטער האָט ער דעם אַרְיִמְעָן נִיהְעָר גַּעֲגָנְטָן: ער וועט אַיהם הייסען בְּרַעְלָעָן אַ בִּין?

דערויל איז דער משרת צונעקוּמָען אַן אַרְוִיסְטְּרִיבְּקָט דורך אַ שְׁפָאַרְעָן פון טויער. דערזעהט ער אַ נַּאֲקָעָטָעָן, חאָפְּט ער זיך אַן ביַי די זַיְתָעָן פָּאַר גַּעַלְעַטְעָר:
— אַ נַּאֲקָעָטָעָן מְשֻׁגְּנָתָה, חַאַ-חַאַ-

לאָקָעָן דעם אַרְעַנְדָּלָר אַין די אויעַרן: דער משרת, דער נִיהְעָר אַין דער פּוֹינְגָּעָל צוֹאַמְעָן. לייפֿט ער אַוְיעָק צומ פְּעָנָס טער פון זיין שלְאָפְּ-שְׁטוּב —
— גַּטְעַלְעָ, — קלְאַפְּט ער אַן, — גַּטְעַלְעָ, עַפְעָן מִיר אַיְוףֿ...
דערהערט ער, ווי אַ קְיָילְפָּון אַ מאָנְסְפָּעָרְשָׁוִין, נוֹר עַפְים אַוְוי עַנְלִיךְ צַי זַיְן אַיְינָעַן קוֹל, פְּרַעַנְט אַין שְׁטוּב מיט גְּרוּוֹס וְאוֹנְדָעָר:
— גַּטְעַלְעָ, וועֶר קָאָן דִּין עַס רַוְעַן בְּיוֹנָאַלְטָ, אַן הערצט דִּין אַפְּיָלוּ נִישְׁט ? ! ...

— דיזויים נישט, מיין מאן, — הערט ער גיטעלעט ענטט-פער, — עפען אויף לאָדען און פענסטער, און ניב אַקּוֹק, — אפשר האָט זיין ליעבער נאָמען, וואָס האָט דיַך אַיבערגעבעטען, דיַר אַמְצִוָּה צוֹגֵעַשְׂקֶת ... .
„אַיבערגעבעטען? ווען? ווי אווי פערבעטען?“ אַרבּוֹיט אַומָּט, ויסט דעם אַרענְדרָארס מויַה. עפָעַנט זיך דערוּוֹיל, פון אַינְזַיִן, דער לאָדען, דערנְאַך דאס פָעַנסטער, און עמִיך קָוְטָאָרְוִוּס — .

ווערט דער אַרענְדרָאר שויין גָּאַר צוֹטוּמָעַלְט : זיין פְּנִים, זיין העמר, רוֹט אַוְסְגַּעַנְיִיחַת, — אויך נָאָכְעַמְּאַט דעם פרַיז! — און זיין שלָאָפּ-מִיצָּעָל מִוְּטָן וְלְבָעַרְבָּעַם קוּוְטָעַל — אַן „יעַנְעַר“ — הערט ער — זאנט :
— גַּיהָ נִשְׁתַּת צַו, גַּיטָּעָל, עֲפָים אַנְקָעַט מִשְׁוֹגָעַת ... אַ רְחַמְנוֹת! דָּעַרְלָאָגָן מִיר פָּאָר אִיהָם עֲפָים, דיַי חָרְפָּה צַיִּינִיַּדְעַקְעַן; נוֹר אַלְטָוֹאָרג, גַּיטָּעָל, ער ווּעַט אַין זַיִן מִשְׁוֹגָעַת סִיְּוִי סִיְּאַלְץ פָּוּן זיך אַרְאָבְּרוּסְעַן ... .

— נִיב, גַּיטָּעָל, אַ העמר, אַ פָּאָר פָּלִידָעָן ... אַן אַ הַיטָּעָל, — מַטְּזֵין בְּלוּזְעַן קָאָפּ אַוְזַעְן! — אַן אַ חַלְּה, נִיטָּעָל, — ער אַז אַודָּא אַוְסְגַּעַנְיִיחַת, נַעֲבָד! בְּלִיבְּבַת דָּעַר אַרְעַנְדרָאר פְּרַשְׁטַיְינְעַרט ... אַן אַן אַ וּוּילָע אַרְום וְעוּהָט ער בְּסִט אַוְסְגַּעַלְאָצָע אַוְגָעַן, ווי „יעַנְעַר“ וְאַרְפְּט אִיהָם דָּאס אַלְץ אַרְוִוִּים! אַן דָּאס פָעַנסטער וְווערט באַלְד פָּוּן אַינְעַרְוַוְוִינְג פְּרַעְמָאָט אַן פָּעַרְלָאָדְעַנט ... .
— אַיִּין אַוְמְגַלִּיק האָט מִיך גַּעֲטָרָפָעַן, — ברעַכְט זיך דָּעַר אַרְעַנְדרָאר דיַי הענד, — עֲפָים אַ שׂוֹונְדָלָע גַּעֲקָוּמָעַן, פְּרַשְׁטַעַלְט זיך אַן צְגַעַנוּמָעַן מִין האָבָּאָבָּא ... .
לְוִיפְטַע ער צָוּמָה לְאָדען פָּוּן דָּעַר קִינְדָּעָר-שְׁטוּב, קָלָאָפְט אַן אַן רַופְט :
— יָעַנְקָעָלָע, מִשְׁהָלָע, שִׁינְדָּעָלָע! אַיִּיעַר טָאַטָּע קָלָאָפְט!

עפָעַנט אויף! סַ'הָאָט אִיהָם אַיִּין אַוְמְגַלִּיק גַּעֲטָרָפָעַן ... .
וּנְעַנְעַן, אַ פְּנִים, דיַי קִינְדָּעָר נַאָר נִשְׁתַּת גַּעַשְׂלָאָפָעַן.

ענטפערט יענקעלע פון בעט איזויס :
— מאַלט נישט קוין חויק, יוד... מײַן טאטע איז ערשת
די דגע דא געווען... די קישענס מיר פערוילט...
משהילע בעריהט זיך :
— מיט מיר קרייאת-שמע געליגט...
שיינדרעלע מײַטן קלינגענדיגען קול-קעל בעשטעטען :
— יא, יא ! און אונס אלע דריינ, צום ערשותען מאָל,
געקוושט... א „נוֹטוּנָאַט“ געואנט...
— מיט מיר וועט ער אלע אָווענד קרייאת-שמע לוייענען !
בעריהט זיך משהילע וויטער.
און יענקעלע שיט צו זאלץ אויף די ואונדען :
— און היינט און שטאדט געווען, דער טاطע ! פאר
אונז א מלמד בעשטעטלט ; ר'יזעט קומען מוצאי-שבת, באָלד נאָך
הברלה וועט ער קומען, יא, יא !
ניט נאָך שיינדרעלע, נאָך א ישוב, צו :
— הערט, ר' יוד ! נארען דאָרכֿ מען ניט... נור אייב
עם פעהלט אויך עפִים, האָט קוין מורה נישט, קלאָפֿט אָן
באים טאטישעם פענסטער... ואָרען, די מאָמע זאנט, אָן גאנט,
ברוך הוּא, האָט אַיְמָנָה ערט אַידָר געבעט, און דעם טاطען
איַיב ער גע בעיתען, אָנוֹטען, וואַוילען טاطען האָבען מיר
אַזינֶר ! —
„שלעלט, דאָ איז אָ שרעקליכער שוינדרעל געשעהן !“
פלאמט אויף איז אַרענָדָאָרָם מוח, — אַבְּגָעָנָדָרָט דָּאָס ווּיב, די
קִינְרָעָר ! מען מוּ, חָאַטְשׁ הַלְּבָעָר נָאַט, לוֹפָעָן צָוּ פְּרִיאַן !
אין קִיְּטָעָן ווּטָר אֵיהם פֻּרְשִׁיקָעָן !“

ק א פ י ט ע ל 5 .

דער אָרְעַנְדָּאָר בעקומות שמיין
און שלאָפֶט אַיִן אין דָּאָו
בָּיּוֹם וּוָעֵג.

וואָעַט ער דָּאָך נישט לְוִיפָּעַן נַאֲקַעַת, אָוֹן די גַּעֲדָעוֹת
לְיוֹעָגָעַן אַיִּהְמָן נַיְשָׁט אַיִּוף אָרְטָן; לְוִיפָּט ער צְרוּיק צָום
עֲרַשְׁתָּעַן פֻּעַנְסְּטוּרַע, חַאְפָּט אָוֹן מַאֲכַלְט צְווּיְהָרְדִּי בַּיּוֹם פָּוּן קַיִּים
לִימָשׁ, צִיהָת אַוְּפָּה זַיְּד אַרְוֹפָּה די בָּגָרְדִּים, מַרְאַטְעַנְדָּגַן דָּעָרַעַן
בַּיּוֹם מִיטָּבָע :

אָרְאָא ! דָּאָס הָאָט די פְּלוֹנוֹתְשָׁע, אָוֹנְטָעַר מִיּוֹן וּוִיסְעַן,
פָּאָר די שְׁנָאָרָעָרָם אַנְגָּנְגָּרִיט ! בְּעַצְּחָהָלָט וּוָעַט וּוְרָעַן מִיטָּזָן
פְּרִוִּיצָּס הַוְּלָף — מִיטָּפְרָאָצְעַנְטָה !
אוֹן ער לְוִיפָּט.

לְוִיפָּט ער אַיְבָּעָרַן גַּעֲרְטִיל אָוֹן שלְאָגָט זַיְּד, אַיִּינְעָא
נִישָׁ, אַיִּן אַ בָּיּוֹם ; פָּוְנְקָט אַן דָּעַם בָּיּוֹם, אָוֹנְטָעַר וּוְלְכָעַן
דָּעַר אַרְיְמָעָר גַּיְהָעָר אַיִּזְנָעַן גַּעֲשָׁתָאָגָעַן .
— תָּלַן מִיּוֹנָעָר ! שְׁרוֹיִט ער אַוְסָּם, — גַּלְיָיךְ יְעַנְעָר וּוְאַלְטָט
נַאָּך דָּאָרְט גַּעֲשָׁתָאָגָעַן, אָוֹן לְוִיפָּט אַרְוֹסָם, מִיטָּשָׁוּוֹס בְּעַרְעָקָט .
צָום פְּרִיְּן אַיִּז אַ מְהַלְךָ . וּמוֹעֵר אַיִּז די נַאֲכָט נַיְשָׁט
קַיִּין גַּרְוִיסָּע, קַוְמָט ער צָום הַוּפָּה, הַיּוֹבָט שְׂוִין אַיִּז נַרְאָהָעָן
דָּעַר טָאנָג .

זַעַחַת ער דָּוְרָךְ די אַיְזָעָרָנָע שְׁטָאַכְעַטָּעָן, אָזְ דָּעַר פָּאָזָן
לְאָז אַיִּז בְּעַלְיוֹקָט ; עַמְּרוֹדָעָרָט זַיְּד אַיִּז פָּאַלְאָזָן. אַיִּז גַּרְוִיסָּעָן.

ברוייטען הויף שטיווית געשפאנט דעם פריז'ס קאַטש , די פערד
היירושען און קלָאָפָען מיט די פֿאָרְקָאוּעָס אָן די שטינער . —
דעֶר פֿרִיז קומט אַרוֹם , זעט זיך אָן קאַטש אַריַין , מעַן
עפענט דעם טויער . . . אַנקאָק מיט דער בִּיטְשָׁה , די קאַטש
רייחרט פֿון אַרט , — אַרום דער קאַטש ווַיְוַעַן פֿער פֿון נְרִיזְס
קָאָזָקְלָעֵךְ , מיט שטּוֹרְקָאָזָן אַין די הענד ; נַאֲך דער קאַטש —
די רעהט . . .

מעַן פֿאָהָרָט אַרוֹם פֿון טויער .
מיין אַרְעַנְדָּאָר קָלְעָרְטָן נִישְׁתָּה לְאָגָן , נִישְׁתָּה זַיְךְ אַ וְּאָרָהָפּ
פֿאָר די פֿערְד אַין דער בְּרִיטָה , דער שְׂמִימָטָר האָט קוּיָם צִיְּתָה
געַהָּאָט אַיְינְצָהָאָלְטָעָן די פֿערְד .

— וְאָס אָז ? — פֿרְעָנְגָּט דער פֿרִיז פֿון קאַטש אַרוֹם .
לוֹוָפּט צוֹ צֻוּם אַרְעַנְדָּאָר אַ קָּאָזָקְלָעֵךְ אָן בִּינְגָט צָוָן אַיָּהָם
אַרְאָבּ דעם שּׂוֹרְקָאָזּ , קוּקָט אָן עַנְטְּפָעָרְטָן צוֹ דער קאַטש צוֹ :
— עַפְּס , אַיְין אַרְיָמָעָר יָוד !

שְׁפִּרְיָנְגָּט אַוְּפּ דער אַרְעַנְדָּאָר :
— פֿרִיז-לְעָבּ , הַלְּילָה , נִישְׁתָּה קִיּוֹן אַרְיָמָעָר יָוד . . .
אַיך , דִּין אַרְעַנְדָּאָר , מִית אַ נִּוְּתָגְמָעָט . . . סְכִינָה נְפָשָׁתָה
אַגְּנָבּ , אַ שְׁוִינְדְּלָעֵךְ —

— וּוּרְעַס אָז , — הַזְּקָמָת אַיָּהָם וּוּרְפִּיז אַיבָּעָר ,
בְּיוֹן , — אַיך פֿאָהָרָזּ צֻוּם סִים , —
אוֹן אָוּ דער אַרְעַנְדָּאָר וּוּלְ נִישְׁתָּה אַבְּטְרָעָטָעָן :
— וְאָל עַר נִיהְיָה צֻוּם רָב ! טְרִיבְבָּט אַיָּהָם פֿון וּוּגָן !
קָאָרְגָּעָן די קָאָזָקְלָעֵךְ פֿאָר אַ יָּוָר קִיּוֹן נָהָיִקָּעָם נִישְׁתָּה ;
קָלְעָרְט זַיְךְ דער אַרְעַנְדָּאָר , אַוְנְפָעָר די שְׁטִיאַץ , פֿון וּוּגָן
אַרְאָבּ , אַיְין רָאָוּ אַריַין . . .
די קאַטש אַיְזָה פֿערְשָׁוָאָנְדָעָן .

שְׁטִיאַל אַיְזָה גַּעֲוָאָרָעָן . אָוּ דער גַּעֲשִׁמְסִעְנָיָר , צְעוּווִיְהָמָגָן .
טָעַר אַרְעַנְדָּאָר שְׁלַאָפְטָ אַיְין אַיְין רָאָוּ בַּיּוֹם וּוּגָן . . .

קָפִיטָעַל 6.

פָן רְאוּ צֹם רְבָּה,
פָן רְבָּה אֵין הַקְרָשָׁה אֲרוּין.

ニישט לאגנונג אויז דער אַרְעַנְדָּאַר גַּעַשְׂלָאַפָּעַן אֵין רְאוּ...
קְוִים הָאַט זַיְדָּעַט גַּעַרְיַתְעַלְתַּדְעַט דַּעַר מַאֲרְגָּעַן, אָוֹן
פָּוֹן דַּי פַּעַנְסְּטַעַר אֵין פָּאַלְאַצְּ, דַּי גַּעַבְיוֹרְעַן אַרְטַּמְּפָאַלְאַצְּ,
אֵין פָּוֹן דַּי וּוּרְבָּעַם אֵין בַּיְרָע וּוּתְיַעַן טַרְאַקְטַּה האַכְבָּעַן זַיְדָּ
אוּפְּגַּנְעַהְוִיבָּעַן פִּינְגָּעַל, נַגְעַצְּעַ שַׁאֲרַעַן מִיטַּ אַמְּאַלְאַ, אָוֹן גַּעַלְאָטַ
זַיְדָּעַט גַּעַרְוִישָׁ אָוֹן גַּעַפְּלַרְעַר אַרְוִיפַּ, אַרְוִיפַּ צֹם לַיְקַטְיַנְגַּן
הַיְמָעַל ...

הָאַט עַם אֵיהם אוּפְּגַּנְעַוּוּקְטַּ, פַּעַרְשְׁתִּיחָתַה עַר נִישְׁטַ
וּאָס עַר תְּהָוֹת דָּא ? וּאָס עַם בַּרְעַלְעַן אֵיהם אָוֹוי אַלְעַ בִּיְהָ
גַּעַר ? וּוּי קְוַמְטַ עַר צַו לְעַנְגַּעַן אָוֹן שַׁלְאַפָּעַן אֵין רְאוּ ? וּאָס
פָּאַר קְלַיְרָעַר טַרְאַנְטַ עַר עַס ? וּאָס פָּאַר אַ בִּיְוּעַר חַלְוָם
חַלְוָםְטַ זַיְדָּ אֵיהם ?

פְּלִיהַת גַּרְאַר אַ פִּינְגָּעַלְעַ נַיְדָרִינְגַּ פַּאְרְבִּי, מַאלְטַ אַ רְאַדְ
אַרְוּם וַיְיַיְן קָאָפְּ, קוּקְטַ אֵיהם מִיטַּ דַּי לַוְסְטִינְגַּ-לַאֲלַעַנְדִּוְגַּע אֵינוֹ
גַּעַלְעַר אֵין פְּנַסְּ אֲרוּין ; דַּעַרְמָאנְטַ עַר זַיְדָּ פְּלַצְלִילְגַּג אַלְאַ מִיטַּ
אַמְּאַלְאַ, אֵין חַאַפְטַ זַיְדָּ אֵין בִּיְסַ קָאָפְּ ...
טַעַן הָאַט אֵיהם בַּעֲגַבְיַעַט אֵין בַּעֲשַׂוְינְדַּעַט, אָוֹן דַּעַר
פְּרִיאַן, דַּעַר שִׁופְטַ, אֵינוֹ אַוּעַק קִיְיַן וּוּאַרְשָׁוִי צֹם סִים ! אֵי
בַּעֲרַגְעַלְאָוָט אֵיהם, וּוּי אַ יְתָם ..

פאלט איהם איזן : או מען מון דערוויל אבראטעווען
 די חובות בי ליאיט .
 לויפט ער צו דער פארשטיידט , קלעפֿט אָן בַּיְמַן עַל-
 שטיען בעטיען פּוּעָרִישׁען בעל-חוב —
 עה , ואסיל , ז'דערפֿ גָּרָאָד נִוְוִוָּג גָּלֶד , נִיבּ מֵיר
 אָבּ דָּעַם חֻבּ , אָדָעַר אָרָאָטָע אַוְיפֿן חֻבּ —
 קָוְקָט וּאָסְטָל דָּרְכָן פּוֹנְסְטָעָרֶל אָרוּוּס אָונֵן פֿרְעָנְגָן :
 — וּוּרְ בְּיָסְטָוּ , יְוָד ? וּאָסְ פֿאָר אָחָבּ הָאָסְטוּ בְּיַי
 מִיר ?
 — דָּרְקָעָנְסָט מִינְךּ נִישְׁתָּ ? אִיךְ בֵּין דָּאָךּ דָּעַר אַרְעָנְ
 דָּאָר !
 צוֹלָאָט וּנְךּ וּאָסְטָל אַוְיפֿ אָקוֹל אָונֵן קָוְמָט אָרוּוּס טִוְּט
 דָּעַר נָגְנָצָעָר מְשָׁפָחָה פֿאָר דָּעַר טָהָר .
 — גַּעֲפָעָלָט אִיךְ — פֿרְעָנְגָן ער — אָזָא מְשׁוֹגָעָת ?
 טְרָאָגּ דִּיךְ אָבּ , אִיךְ רְיִיְץ אַוְיפֿ דִּיר אָן דִּי הִינְדָּר . . .
 לויפֿט דָּעַר אַרְעָנְדָּאָר צָוּם צְוִוְיָתָעָן בעל-חוב , אָונֵן
 טְרָעָפּט אָרוּם שְׂוִין פֿאָר דָּעַר טָהָר .
 מִיטּ נְרָאָכְלָעָם צָוּם הַיִּנְהִית ער . דָּעַרְעוּת אָרוּם
 דָּעַר פּוּעָר , לויפֿט ער צוּם פּוֹנְסְטָעָרֶל , פֿוֹקְטּ מִיטּ דִּי
 פֿינְגָּרָר דָּוָרָךְ דָּעַר שְׂוִיבָן שְׂטוּבָן אָרוּין . אָונֵן רְוָפְּטָן :
 — עַה , קִינְדָּעָר ! קָוְמָט אָרוּם , וּוּטּ אַיהָר זְעַן אָ
 מְשׁוֹגָעָנָעָם יוֹד . . .
 אָן אָזוּוּ אַיְבָּעָר דָּעַר נָגְנָעָר פְּאָרְשָׁטָאָדָט . מַעַן לויפֿט
 אַוְיפֿ זְיוּן בְּיַיְן וְאַנְדָּעָר ; מַעַן וְאַרְפָּט אָרוּם נָאָךְ שְׂטִינָעָר אָן
 שְׂטָעָקָעָן ; דִּי הִינְדָּר רְיִוְמָעָן אָרוּם דִּי פְּאָלָעָם .
 קְיִים אָלְעָבְּדִינָעָר אִיזְרָעָל פּוֹנְסְטָעָרֶל אָרוּם , אָן
 שְׂטָאָדָט אָרוּין גַּעֲקָוּמָעָן , אָן לויפֿט צוּם דִּי יוֹדִישָׁע בעל-
 חֻבּוֹת . . .

אָן ער האָטָ שְׂוִין דִּי הַוָּהָ נִישְׁתָּ צְיַוְנָעָן , אָן ער
 אִיזְרָעָל אַרְעָנְדָּאָר . זְאַגְּטָ ער , דָּעַר אַרְעָנְדָּאָר הָאָטָ אָרוּם גַּעַם
 שְׂקָטָ נָאָךְ גָּלֶד ! אָן גַּטְסָמוֹנָס , אָן וְיִוְסָט דָּאָךְ אָן קָעָן

געבען אמת'ע סימנים . . . טרייבט מען איהם פון טיר צו
טהיר ווי א סוטה א זיך — א משונעת, קומט שבת נאך געלד!
ועהט ער, או ער אוין אין גאנצען פערלוייען, ועצט
ער זיך אנדער אין מיטען מאָרְק אַוִיפֶּס אַנְטֵין אָוִוִינְט אין
הארץ אין דער שטיל, מיט טראקענע אַוִיגָּען —
דער עולם נײַחט פֿאָרְבִּי דָּקוֹנוּן, וויוֹיט אַוִיפֶּס אִיהם
איינעד דעם צוֹוִיטען :
— נְעִיבָּךְ, אַ משונען יְוָר . . . וּעְרָ וּוּוִיסְטָ, פָּוּן
וְאַנְעָן . . .

וַוְנְגָלָעַ שְׁטָעַלְעַן זִיךְ אַבָּב . . . מעַן וּאָרְטָ נָוָר, דֵי עַלְּ
טָעַרְעַ אַלְלָעַן אַוְעָקָגְיַיְהָן שְׂוֹהָל אַרְיָין, וּוּעַטְמָעַן זִיךְ נָעַנְדָּעַ
מעַן צָוָם מְשׁוֹנָעָת . . . מעַן זָמָעַלְטָ שְׁוֹן שְׁטִינְגָּלְעַד אַן דֵי
טאַשְׁעַן אַרְיָין.

חָפֵטָ ער זִיךְ אַוְוָפָ אָוְן עַנְטָלוּוֹפֶט בַּיְ צְיוּתָעָנָם בַּאֲרָגְן-אַדָּאָבָּן,
צָוָם וְאַסְמָעָר צָוָם. דָּרְרוּהָטָ ער זִיךְ אַיְנָסָם וְאַסְמָעָר, דָּרְקָעָנְטָ
ער זִיךְ נִישְׁטָן! נָאָט, וּוּ ער וּעְהָטָ אַוְסָם: צְעוֹאָרְפָּעָן דֵי הָאָהָרָן,
צְוָנְיָוָטָשָׁת אָוְן צְוָנְיָוָרָעָת דָּאָסָ פָּנִים, אַיְנָגָעָפָּלְעָן בְּרַעְעָן,
געַנְדְּרִיגָּעַ אַוִיגָּעַן . . . אָוְן עַפְסָ נְרָאָהָעָר אָוְן ער גְּעוֹאָרָעָן אַיְבָּעָר
נָאָלָט! חָפֵט אִיהם אָן אַגְּרוּלָן: עַפְסָ אָוְן ער אַזְוִי עַנְעָן
לִיךְ גְּעוֹאָרָעָן צָוָם אַרְיָעָן נְיִיהָעָר, וְאָסָ ער הָאָטָן דָּרְשָׁתָן
נְעַלְטָעַן פְּעַרְטְּרִיבָּעַן . . .

לְוִוְּפֶטָ ער, וּוּי מְשׁוֹנָעַ, בַּיְם בְּרַעְגָּן פָּוּן דָּרָר וּוּוִילְפָסָעָן,
אַ גְּאנְצָעַן שְׁבָת, אַוִיפֶּס אָוְן אַבָּן, בַּיְם דֵי זָוָן אַיְזָוָרְגָּעָנָאָן
גָּעַן, — דָּעַרְמָאָטָ ער זִיךְ פְּלוֹצְיָהָן, אֹז דָּרָר פְּרִיאָן הָאָטָן
אִיהם גְּהִיָּסָעָן גְּיִיהָן צָוָם רָבָן. ער וּוּעַט דָּעַם פְּרִיאָן פְּאַלְגָּעָן,
ער הָאָטָן קִיְּוָן אַנְדָּרָעָר עַזָּה נִישְׁטָן, — לְוִוְּפֶטָ ער צְוָרִיקָן דָּוָרָךְ
הַינְטָעָנְגָּסְלִיךְ אָוְן שְׁטָאָדָט אַרְיָין צָוָם רָבָן, נְיִהְטָ שְׁוֹן דָּרָר
רָבָ אַרוֹם אַיְבָּעָר דָּרָר שְׁטוֹבָן נָאָךְ הַבְּרָלָה.

פְּאַלְטָ ער אַרְיָין מִוְטָן אַ גְּעַשְׁרִיָּן:
— רָבָי, אַיְהָר מִוְטָן מִיךְ רַאְמָטוּוֹעָן!

דערלאָגנט איהם דער רב קודם כל — "שלום" און
פֿרְעָנֶט, ווער עס און.

בְּלִיּוּבַּט עֲרֵ שְׁתִיָּהָן :

— רבוי, איך בין דאָך ... דער אַרְעַנְדָּאָר בין איך
דאָך ... — שטאמעלט ער שוין מיט אַ נִישְׁטַ-וַוְילְעַר קוֹל. צוּווִיּ
פעַלְט ער שוין אלְיַיּוֹן, צי ער איז ווַוְילְקִיךְ דער אַרְעַנְדָּאָר.
קוֹקֶט אַוְוִיּ איהם דער אַלְטַעַר رب אַ לְאַגְּנָעַ ווַוְילְעַ מיט
גרוּזָס רְחַמְנוֹת, אָוֹן זָגָטַט דערנָאָך אַוְיּ :

— דַעַם אַרְעַנְדָּאָר — זָגָטַט ער — קָעַן איך זַיְרַן גַּט ...
זַיְצַט דּוּרוּיְילַ, رب יַוְדַּה ...

זַעַצְטַט ער זִיךְ, דער אַרְעַנְדָּאָר דער רב קְעַגְעַנְאַיבָּעַר.
— פֿערְשְׁטִיחַת אַיְהָר מִיךְ, — זָגָטַט דער רב, נִישְׁטַ
אַרְאַכְּלָאָזְעַנְדִּינְגַּ פָּונַ אַרְעַנְדָּאָר דַּאָּס רְחַמְנוֹת/דִּינְגַּ אַוְיּ — ער
איּוֹ בַּיּ מִיר פְּרִוְיַטָּגַן נַאֲלֵין אַנְבִּיסְעַן גַּעַוּן, דער אַרְעַנְדָּאָר
דאָך ... .

הָעָרֶט ער אָוֹן גַּעַהְקְטַע וְאוֹנְדָעַן, אָוֹן דער רב
פֿערְצְּיוּהָלֶט :

— ער האָט זִיךְ, הָעָרֶט אַיְהָר, שְׁטַאַרְקַט גַּעַנְדְּרַט,
דער אַרְעַנְדָּאָר ; גַּאֲרַ אַיְבַּעַר גַּעַבְיַט עַן ... .

— וַיִּהְיֶה ? — ווֹל אַוְפְּשְׁפְּרִינְגְּעַן דער אַרְעַנְדָּאָר.
לִיְגַּנְט איהם צְוָרִיק, אָוֹן פֿערְצְּיוּהָלֶט וְוַיְטַר :
זַעַצְט איהם צְוָרִיק, אָוֹן פֿערְצְּיוּהָלֶט וְוַיְטַר :

— גַּעַוּן... גַּעַרְעֶט אָוֹן פְּשָׁטוֹת אַרְיַין, אָחָן נָאָה...
אַ סְּךְ גַּעַרְעֶט, ... מַעֲנְשְׁלִיךְ ... יַוְרִישְׁלִיךְ ... .

— אָוֹן אַיְבְּרַגְּעַלְאָזְטַט דערנָאָך, אַ הְוָבַש בִּיסְעַל גַּעַל
פָּאָר אַרְוֹמָעַ לִיְתַט ... אָוֹן אַוְיִף הַלְּבָשָׁה פָּאָר תַּלְמוֹד-תּוֹרָה
קִינְדְּרָעַ ... .

— אַיְהָר הָעָרֶט ? אֲפִילּוּ צְוַגְּנַוְאָגְט צוֹ גַּעַבְעַן האַלְעַן
פָּונַ ווַאֲלַדַּר, צוֹ פֿערְרִילְטַעַן די שׂוֹהָל ... .

— אָוֹן גַּעַבְעַטְעַן, איך אַלְאַ איהם, מַזְאִי שְׁבַת נַאֲך
הַבְּרַלְהָ, אַרְוִוְשְׁקִיעַן אַ גַּוְטַעַן מַלְמָד פָּאָר די קִינְרָעַ ... .

דערטמאָנט זיך דער אַרְעַנְדָּאָר אָן די קִינְדְּרָעָרט רֵוֵיד
און עם חאָפֶט אַיהם אָן אַ סְפָּאָס אַין הַאַלְגּוֹ, אָן ער קָאנְ שְׁוִין
קִיּוֹן וּוֹאָרט נִישְׁתָּמַע אַרוֹיסְבָּרְעַנְגָּעָן —
און דער אַלְטָעָר רב גַּעֲמַת צְנוּיָּה אַין אַיִּין הַאַנְדָּר אַרְיָוּן
בִּירְדָּע שְׁפִּיצְעָן פּוֹן דָּרָר נְרָאָהָר בָּאָרֶר, אָן קוֹיקָט אַוְיףּ אַיהם אָ
לאָגָנָע וּוֹיְלָע מִיט בָּאַרְמָהָרְצִינָע אַיְוָגָעָן, אָן עַנְדְּלָךְ וּאַגְּטָעָר :
— מִילָּא, דָּרָר אַרְעַנְדָּאָר זַעַנְתָּ אַיהֲרָ נִישְׁט . . .
„אַלְאָ מָאי, אַיהֲרָ הַאַט אַיִּין אַיְוָנְרָעָנִישׁ . . . אַיְוָעָם
אַ שְׁטָרְאָףּ פּוֹן וַיַּן לְיַעֲבָעָן נַאֲמָעָן, מוֹעָן אַנְגָּעָמָעָן פָּאָר לְיַעֲבָבּ . . .
און דָּרְעַבָּרְעָר רָאָט אַיךְ, מִין לְיַעֲבָרְעָר יָוָר, נִיחָחָת
אַין הַקְּרָשָׁ אַרְיָוּן . . . עַמְּ הַאַלְגָּעָן זיך דָּרָאָט אַוְיףּ אַחֲרָיָהָעָמָעָה.
לִוְיטָ, גַּעֲלַתְיָגָט מִיטָּזָוְיָה אַין הַקְּרָשָׁ — אָן אַינְ דָּרָר-פְּרָיוָה
וּוְעַט אַיהֲרָ בָּעָקוּמָעָן קְצָבָה גַּלְיָיךְ מִיטָּאָלָעָ אַרְיָמָעָ יָוָדָעָן,
און וּוְעַט אַיךְ לְאַזְעָן מִיטָּזָוְיָה צְוָאָמָעָן אַבָּעָרְעָר דָּרָר וּוְלָטָלָה . . .
„זוֹ דָּרָר פְּרָנָסָה וּוְעַט אַיהֲרָ גַּרְאָד טְוִינָעָן . . .
— רַבְּיָצָיְן ! — רַופְּטָ דָּרָרְבָּ, זיך אַוְיפְּהַיְבָּעָנְדָּגָן, אַין
דָּרָר צְוַיְוִיתָעָר שְׁטוּבָ אַרְיָוּן, — גַּוְבָּהָרָס יָדָ אַנְלְעִוּלָוְוָהָרְיָםָס . . .
און אָז ער וּוְעַט עַמְּ אַוְיסְטְּרִינְקָעָן, זָאָגָן דָּעַם שְׁמָשָׁ, ער אַלְאָ
אַיהם אַבְּפִיהָרָעָן אַין הַקְּרָשָׁ אַרְיָוּן . . . אָן וְאָלָ ער, לְמָעָן הַשָּׁם,
וְעַהָעָן . . . ער אַלְאָ הַאַבָּעָן אַ שְׁטִיקָל גַּעֲלַעַנְגָּר אַוְיףּ אַבָּעָרְגָּאָטָה,
ער וּוְעַט גַּעֲלַתְיָגָעָן, דָּרָר יָוָר . . . וְאָלָ ער הַאַבָּעָן גָּוָט צָוְשָׁלָאָהָ
פָּעָן . . . אַיךְ מוֹעָן גַּיְהָן וּוְעַגָּעָן אַ מְלָמָדָ פָּאָרְזָ אַרְעַנְדָּאָר . . .
און שְׁפָעַטָּעָר, אָז דָּרָר שְׁמָשָׁ אַיִּין צָוְ אַיהם צְוַגְּעָקוּמָעָן,
נַעֲמָעָן אַין הַקְּרָשָׁ אַרְיָוּן, הַאַט זיך דָּרָר שְׁוִין אַרְעַנְדָּאָר שְׁטִילָ
אוֹנְטָעַרְגָּעַנְגָּבָעָן אָן גַּעֲלָאָותָ זיך פִּיהָרָעָן . . .

קפאטער 7.

— ייִזְחָק קְבָצָנִים —

אַחֲתָנוּה — אַרְיִין אַין

אַינְגָעָנָם בְּעֵט,

דער אַרְעַנְדָּאָר האָט זיך אָונְטַעְרְגַּעְבָּעַן .
ער האָט שְׁוֵין פֻּלְשְׁטָאָגָן, אוֹ דָּאָס האָט אַיהם זְיוּן
לְיֻבָּעָר נָאָמָעָן גַּעַשְׁטָרָאָפָט פָּאָר דֵּי רַיְיך . . .
ער האָט טַאָקָע נִישְׁטָ צָוְנוּנָטָמָעָן דָּאָס פַּעַרְמָעָגָן בִּיְזָן
אוּהָם, נֹר — אַיהם פָּוּן פַּעַרְמָעָגָן . . .
— פַּעַרְפָּאָלָעָן !

אוֹן שְׁוֵין יְאָהָרָעָן-לְאָנָגָן, אוֹ ער נִיהְתָּ אָרוּם מִיטָּ דֵי
קְבָצָנִים אַיְבָּעָר דֶּרֶר מִדִּינָה, פָּוּן יְשָׁוֹב צַוְּיָּוָב, פָּוּן חַוְּיָּצַוְּיָה
הַוִּי, פָּוּן מַוְּרָר צַוְּתָּהָיר . מִיט אַ בִּיטָּעָלָע אַוְּפָט „גְּדוּלָּה“ (*)
אוֹן „פְּרוֹטוֹת“ אַין קַעְשָׁעָנָע, אוֹן אַמְּאָרָבָע אַוְּפָט שְׁטִיקָלָעָן .
בְּרוּתִים אוֹן חַלָּה אַיְבָּרָן הַאָלוּ .

אַין דָּרַר הַתְּחִילָה האָט ער דֵי גַּוְטָע צִיְּעָנָע גַּעַרְטִיבָּעָנָע
פָּוּן זְיךָ מִיט גַּעַוְאָלָט . . . דָּרְנָאָך וְעַנְעַן דֵי כְּבוֹרָנוֹת מַטְשָׁוְשָׁש
גַּעַוְאָרָעָן . . .

ער פְּלָעָנָט זיך נָאָך אַמְּאָל אַוְּפָחָנָעָן עַרְנִיז אַין אַיְזָן
אוֹרָחִים-הַוִּי אַין אַגְּשָׁרְיִי טְהָן :

— מְשָׁרָת ! שְׁפָאָן אַיְזָן צָוְמָרִין !

אַדְרָעָר :

— גִּיטָּל, הַוִּינְט מָאָך אַשְׁמָרָאָרָעָל !

אַדְרָעָר אַרְאָכְשָׁפְרִינְגָּן פָּוּן גַּעַלְעָנָר :

— יְרָאָשָׁעָנָר

— סאָקָאַל ! (אוֹזֵי האָט ווִין הוֹנֵד אַמְּאָל גַּעֲהִוִּיסָעַן)

עַמְּיַן וּרְיוֹחַת זַיְךְ אַרְוֹם הוֹזֵן !
 אָוּן לַיְוּעָן אַ פְּסָק פָּוּן חֶבְרוֹם :
 — הַאֲלָט סְמוּאֵל, מְשׁוֹגָעַנְזֵר !
 מְשׁוֹגָעַנְדֵר האָט מַעַן אַיִּהָם גַּעֲרֹפְעָן . . .

טִיט דָּעַר צִיּוֹת אַבְּעָר וּעְנָעָן דִּי חֶלְמוֹת פָּוּן דִּי גַּנוּעַ
 יַאֲהָרָעָן אוֹיךְ פֻּעָרְשָׂוֹאַנְדָּרָעָן . . .

נַאֲךְ אַיְאָהָר אָוּן נַאֲךְ אַיְאָהָר, הַאֲבָעָן דִּי אַלְטָע צִיּוֹתָן
 אַיִּהָם אַלְיַיְן אַוִּיגְנָעַזְעָהָעָן, וַיְיַי אַחֲלָמָן . . .

אָוּן עַר דָּאָט אַוִּיפְגָּהָעָרָט צַו גַּלְיְבָעָן אַיְן חָלוּם, מַאֲלָע
 זַוְאָס . . .

וּוֹעֲר וּוֹיְסָט, וּוֹעֲר עַר אַיִּז, פָּוּן וּוֹעֲמָעַן עַר שְׁטָאמָט,
 פָּוּן וּוֹאַנְגָּעָן עַר קְוּמָט . . . עַר האָט מוֹט דָּעַר צִיּוֹת וּין נַאֲמָעָן
 פֻּעָרְגָּעָסָעָן ; צִיּוֹת עַר קְבָצָנִים האָט זַיְךְ גַּעֲרָהָרָט צַו שְׁרִיעָן בִּינָאָכָט,
 דַּוְפָּט מַעַן אַיִּהָם "שְׁטַוֵּיל מְשׁוֹגָעָת" אַיְן דָּאָס, וּין נַאֲמָעָן . . .

זַוְעָן אַיְן אַזְוִינָעָר עַולְהָ-תּוֹרָה ?
 נַאֲךְ אַ צִיּוֹת מִיט יַאֲהָרָעָן . אַיְן אַרְוִוִּים אַיְן דָּעַר סְבִיבָה,
 וּזְאוּ דִּי חֶבְרָה קְבָצָנִים האָט זַיְךְ גַּעֲרָהָרָט, אַלְקָאנְגָּן, אַו עַרְנָיָן
 אַיְן אַווּיְטוּרָר שְׁטָאָדָט וּוֹעַשׂ וּוֹיְעַר אַרְיְלָעָחָתָ�ה, מִיט
 אַגְּרוּסָעָר אַרְיְמָעָר סְעוֹדָה .
 קְלִיְוָבָט זַיְךְ דִּי חֶבְרָה קְבָצָנִים אַחֲנָן צַו דָּעַר חָתָ�ה ;
 גַּיּוֹת "שְׁטַוֵּיל-מְשׁוֹגָעָת" אַיְיךְ מִיט דָּעַר חֶבְרָה צְוָאָמָעָן .
 אַיְן אַיְן שְׁטָאָדָט אַרְיִין אַמְּהָלָךְ גַּעֲוָעָן . . . אַיְן אַיְן
 יַעֲדָעָר קְהָלָה שְׁטָיוֹהָתָן מַעַן אַבִּיסָּעָל . נַעֲטָנָגָט מַעַן אַיְן אַוְרָחָהָט
 הָיוּ, מַעַן נַעֲמָת "קְצָבָה" אָוּן עַפְים אַנְצָבוֹיָסָעָן אַיְפָזְן וּוּגָן . . .
 קְוּמָט מַעַן אַבִּיסָּל שְׁפָעַטְלִיךְ .
 קְיֻם צִיּוֹת גַּעֲהָאָט צַו לְוֹפְעָן אַיְן מְרַחַץ אַרְיִין, זַיְךְ
 אַוִּיסְצָעְוָאָשָׁעָן, דִּי בָּעָרָד אַוִּיסְצָעְקָעָמָעָן אָוּן אַבְּרִיְוִינְגָּעָן דִּי
 מְלָבָשִׂים . דִּי אַרְיְמָעָר סְעוֹדָה אַיְן גַּרְוִית, אַיְן אַסְּאָלָעָר דִּי
 טְוִישָׁעָן גַּעֲדָעָט, מִיט אַלְעָם גַּוְתָּעָן — צְחוּיָּי פָּעָסָעָר בִּיעָר
 גַּעֲעָפָעָנָט, אַ פָּאָס מַעַט, אַחֲזָן פְּלָעָשָׁר מִיט יַ'שְׁ . . .

ויעט מען זים אַרְומָ דִי טישען .
דער מוחותן מיט דער מוחותנ-טעה, און דִי כלָה אַין דִעָה
מיט — אויבען-אַן ; דִי סָעוֹדָה אַיּוֹ גָעוֹעָן פָּונְ בְּלָה-אָצֶר ...
ויעט "שטייל-משוגעת" אַן וואָרטָפְט אַיִינְ אַוִינְ אַוִיפְּצָן טישׁ:
בעקאנטע טעלער, בעקאנטע מעסער אַן גָּפָעֵל, אַן לְעָלָעָל
פָּעָל ... עָרְ קָוְקָט וִיךְ בָּעַסְעָר צָו : זָיוֹנָעָן אֲוֹתָיוֹת בֵּי דָעָר
פְּרִוּ ...

הערט ער, ווי דִי מוחות-תְּשָׁעָן זָאנְטָן :
— עַסְטָן, יְרוּעָן, אַן טְרִינְקָט גָּעוֹנוֹדָרָהִיט, אַן
בענשט מִיר דִי כְּלָה מִינְעָן, אַיּוֹ זָיוֹנָשָׁט נָטוּעָן יְאָהָרָעָן דָעָם
זָוָג ...

דערקענט ער דָּאָס קָוְלָן ; גָּוְטָעָלָעָם קוֹל .
הייבט ער דִי אַיְגָעָן אַוִיפְט : זָיוֹן טְאַלְטָעָר שְׁיוֹנְדָעָלָעָן אַיּוֹ
די בְּלָה —

הייבט דער מוחותן אַוִיפְט אַכְס אַן רָופְט .
— לְחַיִּים, יְודָעָן, לְחַיִּים !
איַם זָיוֹן אַיְגָעָן קוֹל פָּונְ אַמְּאָל ...
דערשְׁוַעַט ער זִיךְרָן, ווערט אַיהם נִישָׁט גָוָט, פָּאַלְטָן
ער אַרְוֹנְטָעָר אַוִיפְט אַנְלָעָהָן פָּונְ בְּעַנְקָעָל —
זָאנְטָן דָעָר מוחותן צָו צְוִיָּה פָּונְ דִי סָאַרוּעָרָם, ווּאַפְט
דרְיָהָעָן זָוָג אַרְומָ טִישׁ :

— גָעָמָט דָעָם יְוָרָן, ווּאַמְּסָע אַיּוֹ אַיהם, לֹא עַלְיכָם,
נוֹשָׁט גָעוֹאוֹרָעָן, אַיּוֹ דָעָר שְׁטוּב אַרְיָין, ווּאוֹעַס בְּרַעַנְטָן
אַיּוֹוֹעָן, אַיּוֹ טְהָוָת אַיהם אַיּוֹם, אַיּוֹ לִיְנָשָׁט אַיהם אַיּוֹ בְּעַט
אַרְיָין ... אַיּוֹ אַיךְ וּוּלְאַלְקָוּמָעָן וּהָעָן, צִי מָעָן וּוּתָט, חַסְפָּן
וּשְׁלוּם, נִישָׁט דְאַרְפָּעָן אַמְוֹמָחָה — אַרְפָּאָה, צִי אַדְאַקְטָאָר ...
קְרִימָעָן זִיךְרָן דִי סָאַרוּעָרָם אַבְיסָעָל — נָוָר צָו דָעָר
מוחותן הייסְט, פָּאַלְגָּט מָעָן ...
אַיּוֹ אַמְּנוֹט אַרְומָ, לִיעָגָט שָׂוִין אַוְנוֹעָר אַרְעַנְדָאָר אַיּוֹ
זָיוֹן שְׁטוּב, אַיּוֹ זָיוֹן בְּעַט, אַוִיפְט זָיוֹן קִישָׁעָן, אַוְנוֹטָעָר
זָיוֹן אַבוּרְבָּעָט, אַיּוֹ קָוְקָט פָּעַרְזָוְלָט אַיּוֹ פִּיְיָעָר פָּונְ אַיּוֹוֹעָן

אריין . . . איז עם א ביזוער וויסטער הלא נעווען ? . . .
די סאראווער זגיהען, דער מוחזן קומט אריין און פראונט :
— נו, פעהלט איז עפִים, אורה-להעב ?
— ניין . . . און פערמאכט די אויגען . . .
אונ אין א ווילע ארטס עפַנטער ער זוי ווירדר :
— איז וויל איז עפִים בעטען, בעלה-הבית ! איהר
זאלט אויף מיר קיין פאראיבעל נישט האבען . . .
— חס ושלום ! ענטפערט דער מוחזן מיט א ואונדרער.
לויען שמייכעל, — ואנט גור בפירוש, וואס איהר ווילט . . .
דאם נרענטש נחת פון א מענש איז, אויב ער קאו עפִים
חוליעב טהון א צויזיטען . . .
קרעגעט דער בעטלער אב און זאגט :
— ואנט מיר, ר'בעט איז : ווער איז דער חתן
איינדרער און וואס ?
ענטפערט דער מוחזן, מיט דעם זעלבען שמייכעל
אונ נארניישט פערוואונדרערט אויף דער שאלה — א רב'ס א
זוהן, אליין א למן א גראיסער, און א מוג טוב — מיט
אלע מעלהות . . .
ציהט זיך דער בעטלער אוייבערן בעט :
— מעג איז שווין שטארבען ! — ואנט ער, און הויבט
זו אן ציטערן אויפָן נאנצען לייב .
— ניין, אורה-להעב, ואנט דער מוחזן לאַגענדינג . . .
מען שטערט נישט קיין יוריישע שמהה ! מען שטארבט נאך
ニישט . . . איז איז גור קאלאט, זעהט, וואס איז טהו . . .
אונ ער חאפט דעם אורה-הס אנטהווען פון בענקעל אראָב
אונ וואראפט עס איז פײַער אָרײַן . . .
דאם פערטע אנטהווען צופלאָקערט זיך אויפָן פײַער.
— איהר, ואנט דער מוחזן, — ווועט נעמען אויף זיך מײַס
גע, דאס הויסט, איז ער ע מלכושים — געונג שווין געליטען . . .
אונ כהרכ עני יוארפט ער פון זיך די מלכושים אראָב
אונ ער אליין פערשוינדט . . .

דאַם אַקְטָע אָוּן לְעִצְמָעָה אַפְּיָסָע.

ענדע גות — אלעס גות

אוֹ מוֹת אַמְּאָל דָּעַם אַרְיָמָעָן אַרְעַנְדָּאָר אַוְיְגַּעַנְגַּעַנְגַּעַן
אַיְלָט אֵין דַּי אַוְיְגַּעַן . . .
הָאָט עָר פֻּרְשַׁטְאָנָעָן, אוֹ עָר אֵוֹ שְׂוִין אַבְּגַעֲקוּמָעָן,
אוֹ עַם הָאָט יְזָרָן גַּעַנְדָּנָט דַּי שְׁטָרָאָף . . .
לוֹיְבָט עָר מִיטָּגְּרוּסָפְּרָוִיד נָאָט אֵין דָּאָרֶץ . . .
אוֹן עַם בְּעַנְיוּעָן זַר אַיְהָם פָּלוֹצְלִינָּן דַּי כְּחֹות, אוֹן עָר
שְׁבָרִינְגָּט אַרְיָוָס פָּוָן בְּעֵט, חָאָפָט אַיְוָפָ וַיַּךְ דַּי אַיְבָּרְגָּעָלְאָוָטָע
קְלִיְּדָעָר, אוֹן לְיִוְפְּט אַרְיָוָס — אַמְּחוֹתָן צַוְּדַי אַרְיָמָעָן גַּעַמָּט . . .
וְאַגְּט גַּטְעַלְעַ מוֹת אַלְיְעַבְּעַן שְׁמִיְּכָעַל :
— נָו, מַיְּן מָאָן, נִישְׁתְּ גַּלְיְלָעָר אָוֹו ?
אוֹן שְׁיַנְדָּעַלְעַ פָּגָלָט אַיְהָם אַיְפָן הָאָלָו :
— טָאָטִישִׁו ! אָוִי, אַגְּנוּטָר דַּו בִּיסְט, טָאָטִישִׁו !
אוֹן קְרָאָנְקָעָן אַרְיָמָעָן הָאָבָעָן עַפְּסָ אַלְעַ נָאָר פֻּרְגָּעָסָעָן . . .

אוֹותַ דָּעַר פְּרִישָׁעַר לְוֹפֶט.

(א מעשה נורה מיטן רבין זול לעבנ'ס יונגעטש שנור).

פֿוֹן דָּעַר טִיעַפְסְּטָעַר טִיעַפְעַנְיִישׁ, פֿוֹן אָונְטָעַרְן שָׂאוֹל
הַחֲתִיה, רִימְסַט זַיְךְ אַיְנְמָאֵל אַרְוִיַּף אָוֹן שְׁלַאֲגַנְט זַיְךְ אַב אַיְן
אַלְעַ שְׁבַעַת מְרוּרוֹת פֿוֹן נִיהְנוּס אַ קְרָאַצְעַנְדִּיגְ פִּיעַפְעַנְדִּינְגַּעַר
גְּרִיאַז:

— «פִּירְאַנדְרִ!»

דָּאַרְטָעַן אַוִיךְ פָּאַרְהָאָן «פִּירְאַנדְרִ!»

וְעַנְעַן דַּי לְאַפְּטוֹלְלָעַן — דַּי אָונְטָעַרְהַיְצָעַר פֿוֹן דַּי קָעַסְ
לָעַן — אָונְטָעַרְגַּעַשְׁפְּרוֹנְגַּעַן פָּאָר גְּרוּוֹס פְּרִידְרִ! פִּירְאַנדְרִ! פְּרִידְרִ
אוֹיפְּ עַטְלִיבָעַ שְׁהָה! אַ וּמָא דְּפָגְרָא אַיְן נִיהְנוּס! אָוֹן אַיְנָעַר
גְּרִילְצָט אַיְבָעַר צִוְּם צְוִוְּתָעַן:

— «פִּירְאַנדְרִ! פִּירְאַנדְרִ!»

אָוֹן אֹו עַמְּיַין גִּיטְ אַ פְּרָעָן:

— וּוְאָם אַזְוִינְסִים?

עַנְטָפְעַרְטַ מְעַן אַיְהָם פָּעַרְדָּאָסִין:

— שְׁבַתְוַ-צְבָּיִים יְאַהֲרַץִּית! דַּאַס הַיִּסְטַ: עַם הָאָרַץ!

וְיוֹ קָאָן מְעַן אַזְוִינְסִים פָּעַרְגָּעַסְעַן?!

וְוַעֲרָעַן רַאַשׁ צְנוּנוֹאָרְפָּעַן גַּאנְצָע בְּעַגְלָעַן קוּהַלְעַן צִוְּם
פִּיעַר אָונְטָעַר דַּי קָעַסְלָעַן: שְׁלַאֲגַעַן טִיט אַמְּאָל פֿוֹן דַּי קָעַסְ
לָעַן גַּאנְצָע וּוְאַקְעַן פֿוֹן פְּרִישָׁעַר פָּאָרָע אַרְוִוִּס: רִימְסַעְן זַיְךְ
פֿוֹן דַּי קָעַסְלָעַן אַרְוִוִּס נִיעַ שְׁרַעְקְלִילָעַ גַּעַשְׁרִיְעַן, פֿוֹן פָּהָר
אָוֹן יְסֻוּרִים דְּרִיעַם...

לאָלען זיך, די לאָפֿיטוֹטְלַעַךְ: וואָרְפָּעַן, זונְגְּנְדִּינְג אָוֹן
פִּיְפְּעֶנְדִּינְג, די פָּאָרְטוּכָּר פָּוֹן די לַיְבָעָר אַרְאָב, נַעֲמָהָן אָוִיפָּ
זיך, מַעַשָּׂה-קָוְנָדָס, יַעֲדָעָר אַיִּין אַנְדָּרָעָע גַּעַשְׁמָתָגָלֶט: וּוּעָרָ פָּוֹן
אַמְעָנֵש, וּוּעָרָ פָּוֹן אַחִירָ-דָּרָעָה; פָּוֹן אַיִּין עַוָּף, צוֹ פָּוֹן אַבְּיָיָן
וּעָרָ פְּלִיאָעָג אַדְרָעָר עַפְּים אַטְמָאָ-קְרִיבָּעָנְדִּינְג... אָוֹן קִילְעָן, אַיִּין
גַּעַר אַוְיָפָּן אַנְדָּרָעָן קוּקָנְדִּינְג, פָּאָר גַּעַלְעָכְטָעָר. אָוֹן לְאָזָעָן
זיך אַרְוִים אָוֹן אַרְוִיפָּ אַוְיָפָּ דָּרָעָ אַוְבָּעָרְשָׁטָעָר וּוּלְטָ, אָוִיפָּ
אַשְׁפָּצְיָר, אַוְיָפָּ אַפְּעָרוּיְלָעָנוּשׁ, אַוְיָפָּ וּוּקָם עַם וּוּטָ זיך
טְרָעָפָּעָן.

פִּירָאנְד! — בַּיְן די זוּן וּוּטָ אַונְטָעָרְגָּהָן, בַּיְן דָּרָעָ
נְלָאָק וּוּטָ אָוֹן קִילְיָסְטָעָר אַוְיָפָּ וּוּרָ "מַעֲרִיב" קִילְיָגָעָן!

אַנְבָּ, וּוּטָ זיך מַאֲכָעָן אַגְּלָעָנְגָּהָיִת, אַבְּשָׁרְ-דָּמָם אַ
פִּיסְעָל אַונְטָעָרְצָוְשָׁטָעָן, אַנְיָשָׁט גַּעַוְאָרָעָנְטָ נַשְׁמָהָלָעָ אַיִּין
נְעַזָּן אַרְיָינְצָוְחָאָפָּעָן — וּוּטָ מעַן זיך מִיטָּ דָּרָעָ גַּעַלְעָנְגָּהָיִת
בְּעַנוּצָּעָן. דָּאָס גַּיהֲנוּם בְּעַלוּוֹנָטָ מִיטָּ אַבְּרִיטָעָר הָאָנָּר: נַיְשָׁט
פָּוֹן אַיִּין קַעַסְעָלְ-הַיְצָעָר אַיִּין אַרְוִים אַהֲלָטָ בַּיְן לְפִנֵּי וּלְפָנָים:

אַשְׁ-הַמְשָׁקִים בַּיְן סְמָם, אַשְׁלָעָפָּעָן-טְרָעָגָעָר בַּיְן לִילְיָהָזָן...

פְּרָעָהָעָן זיך מִיטָּן "פִּירָאנְד" די לאָפֿיטוֹטְלַעַךְ, שְׁפִרְנָגָן
גַּעַן אַרְוִים אָוֹן אַרְוִיפָּ, אָוֹן צְוָלוּיָּפָּעָן זיך אַוְיָפָּ בְּנְפּוּתָה
הָאָרֶץ: זֶה בְּפָהָ וּזְהָ בְּפָהָ... עַם וּוּטָ זיך מִיטָּשָׁים תְּהָןָן. —

אַיִּין גַּיהֲנוּם-לְחוֹח בֵּין אַיִּיךְ נַיְשָׁט בְּעַהָּאָוּנָטָן: בַּיְן אָוּגָּז
אַיִּין אַשְׁעָנָעָר זְוָמָרְ-טָאָג גַּעַוָּעָן — אָוֹן אַיִּין לאָפֿיטוֹטְעָל אַיִּין
זיך מִישָּׁבָּ, פְּעָרְשָׁטָעָל זיך פָּאָר אַשְׁעָן-חַנְּ-עוֹדִין, גַּעַלְ-גָּאָלָן
דִּיגָּ פְּרָעָשִׁיל, מִיטָּ אַגְּרִין-סָאמָעָנָעָם אַונְטָעָרְשָׁאָקָן, אָוֹן
לְאָזָט זיך, הַיְפָעָנְדִּינְג אָוֹן שְׁפָרְנְגָנְדִּינְג, אַוְיָפָּ אַיִּין עַקְסָקוּרִיסָּעָ
אַיְבָּעָר אַזְמָעָר-זְוָאוּנָגָן אַונְטָעָר אַשְׁטָאָרָט, — פְּעָהָלָט אִיָּהָם,
בְּן הַסְּתָמָם, קִיְּן נַחַת נַיְשָׁט:

אַט זַיְצָט פָּאָר דָּרָעָ שְׁטָאָצִיעָ אַחֲרָה נְשִׁים; אַבְּוֹאָרָעָ
טְעָנְדִּינְג מַעְנָעָר אַדְרָעָר גַּעַטָּט, בְּיַטְעָלָט מַעָן דָּעָרוּיְלָ דִּי
וּיְבָעָרְשָׁעָ קִילְיָעָן: אַוְיָפָּ שְׁכָנִים וּשְׁכָנּוֹת — אַסְׁוֹר לְדָבָר, —
בְּעַלְעָקָט עַם זיך, דָּאָס פְּרָעָשִׁיל; עַם זַעַחַת שְׁוֹן בְּחוֹשָׁן, זיך

די וויבעלען הענגען אויף יונגער וועלט בי די צינגלען, ווי
ויעגען זיך, און ווינגען אין אויר ... און היפט וויתער ...
ויעצען אויף א וואדענדע יודעלען, ומעד=לעפ — אָהן די קאַפּ
פאָטְקָעְלָעָן, — אָהן די לִיְבְּצָדְקָלָעָן, מַזְנָע אָהן טַלְחִים=
קטנים אָפִילָו, אָהן חָפְעָן — אָקָרְטְּלָו אָוִיפּ דָעֵר פְּרִישָׁעָר
לופט.

שרית איינער, התפעלות/דין:

— מלכָה-טַלְךָ-טוֹו — אָקוּנוֹן ! אָונֶן אָלְעַמְט אִיד-חוֹקָה

אויףָן טעזיַי מִיטַן גַעַלְד אָרוֹיפּ —

פייפּט אַיהם אַוִים דָעֵר צוֹוִיטָעָר ; עָר האָט :

— אָרוֹיש ! אָרוֹיש !

ווערט אָגַעֲשְׁרִיְעָרִי :

— אָמוֹל, אָמוֹל פָּנָן אָיוֹד !

שמעעלעט זיך דאס לאָפִיטומעַל אַין פּוֹטָעָר ; די ווֹדָעַלְעָן

וועלען שוֹין פֿערְגָּעַסְעָן מְנַחָה צָו דָאָנוֹעָן ! עָר ווּעַט עַם גַעַדְעָן ...

קָעָן אָהָן אָס ווּעַט קָוּמָעָן די צִיְתָן, עַדְותָן זָגָעָן ...

אָהָן עָר שְׁפִירְגָּט, ווי אָמִילְגָּרִים, מִיטָן נַחַת פּוֹלָן, אָהָן

וועלְדִיָּס אָדִין ; פָוָן דָאָרט יְוָנָעָן קְלוֹתָן דָרְהָעָרט : גַעַלְעַטָּעָר,

שְׁטִיקְלָעָן לִיְעַדְלָעָן פָוָן יוֹדִישָׁעָן טַעַטָּעָר, פָוָן דָעֵר קָאָמְטָרִינָה

קָע אָין הוֹיפּ ...

עַם לְאָוֹת זִיךְ וּוְאַיְלָגָעָהָן פָוָן בָּחָרִים אָהָן בְּתוּלָות אָ

בְּנוּפְיָאַלְעָן !

בְּגַלְוִי הָרָאַשְׁ דִי בָּחָרִים (אָשְׁפָאַס — אָזָא הַיְן !), די

בתְּהוּלָות — בְּגַלְוִי עַפְים עַרְגָּעָרָם ... מַעַן גַעַתְהַנְּטָן, שְׁנָם,

אויף אָהָן אָבָ גַעַתְהַנְּטָן. צָו מַעַן זִיכְטָן אוֹיפָן שְׁמַעְקָעְנְדִינָעָן

גָרָאָן, אָנְדָעָרָע — פְּרָקָרָן, אָוִיסְנָעְזְוִינָעָן ... אָהָן אָט שְׁפִירְגָּט

מַעַן אוֹיפּ, אָטְעַנְצִיְיָן ווּעַט מַעַן חָפְעָן !

— אָמִידָעָל מִיטְ צְוָפְלָאָסְעָנָעָהָן הָאָהָרָהָט גַעַרְוָעָן :

— מַאנְצָעָן ! מַאנְצָעָן !

הָאָבָעָן זִיךְ אָהָן בְּתוּלָות אָנְגָעָהָפָט בַּיְ דִי הַעֲדָה :

— אָבָחָרָמִיט אָבְתוּלָה, אָבָחָרָמִיט אָבְתוּלָה —

און דאס מירעל מיט די צופלאַשעטע האחד רופט:
— ווער וועט יונגען? ווער וועט יונגען? און דאס קול?
בעל איז אָגָנָעָשְׂוֹאַלְעָן פון יציר הרע, און איז די אִינְגָעָלְעָן
פֶּלְאָקָעָרָן די יציר-הָרָע-פֶּלְעָמְלָעָן. גַּעֲפָעַלְתָּן זַי דַּעַם פַּרְעָשֵׁיל
זַעַהַר, זַעַהַר; טַיּוּוּלְסָקִוְתָּן דַּעַרְשְׁפִּירְטָן; נַיְסָעָן וַיְלָט זַי אַיְהָם...
שְׁפָרָונְגָט עַר נַעַמְתָּעָר זַיְם זַיְם פָּוּן אַיְהָר קְלִיְידָעָל צַו. דַּעַרְ
זַעַהַט אַיְהָם דָּאָס מִירָעָל אָזְן דַּעַרְשְׁעָקָט זַיְךְ, אַפְּחָד פָּאַלְטָן
אוֹפָה אַוְהָר. לְאַזְתָּן זַי אַקְוִיְטָן שְׁאָרוֹס, אַשְׁרַעַקְלִיבִּיכְעָן קוּוִיטָשָׁן;
און אַנְטְּלוּיפְּט, זַי אַהֲזָאָ פָּאָרְזִין יַעֲנָעָר, אַלְעָן אַיְנָעָם
קוּוִיטְשָׁעָנְדִּיגָן, טַיְעָפָעָר אָזְן טַיְעָפָעָר אַיְן וּוּלְדִּיל אַדְיָין; לְוִיפְּטָן
אַיְהָר אַיְנָעָר, אַבְּחָור, נַאֲך... — דָּאָס גַּעַבְלִיבְעָן זַיְנוֹזָרָן
לְאַכְטָן, הָאַלְטָן זַיְךְ בַּיְּ דַּיְוִיטָעָן אָזְן קִיבְּכָט, דַּעַר בַּחָור מִטְּ
דַּעַר בְּתוּלָה — פֻּרְשְׁוִינְרָעָן ...

הוּפְטָן דָּאָס פַּרְעָשֵׁיל לְוַסְטָן אָזְן לְעַבְעָרִינְג וּוּמְפָעָר, אָזְן
וּוּמְפָעָר — עַס אַיְהָם הַיְנָטָן אַוְיָף פִּיעַל נַחַת בְּעַשְׁרָת, עַר
זַעַמְתָּעָן זַיְם צַו דַּעַרְצָעָהָלָעָן אַיְן די לְאַנְגָּעָנָהָמָ-נַעַלְטָן, אָזְן קוּקָטָן
זַיְךְ אָזְן — אַבְּנָעָמָה —

איַנְעָ אַלְיָין, אַבְּלָאָסָע דָּאָמָע אוֹפָה אַשְׁטִין בַּיְּם וּוּגָן,
אַבְּזָק אָזְן דַּעַר הַאֲנָר — אַהֲיָנְטָגָמָעָשָׁה-בְּכָעָל; מַן הַסְּתָמָם:
אַהֲלָסָט=אַנְטְּעָרָסָגָנְטָרָעָרָאָמָן! זַי לְעוֹת אָזְן שְׁטִיל, דְּרִיבָנָעָ
צִיטָעָרָט אַיְהָר לְיָב, אָזְן די אַיְנָעָלָעָן וּוּקָעָן אָזְן לְעַשָּׁעָן זַיְךְ
די נַעַט פִּינְקָעָלָעָן; די בְּלִיעָלָעָן, די נַעַטָּן, די נַעַטָּן!

און אַיְבָּרָן בְּלָאָסָע פְּנִימְלָאָן בַּיְּטָעָן זַיְךְ, צִינְדָּעָן אָזְן
לְעַשָּׁעָן זַיְךְ, בְּלִיהָעָן אַוְיָף, פַּרְגָּנָהָעָן אָזְן צְנוּלִיהָעָן זַיְךְ אַיְוּפָם
נַיְיָ די רַעַכְתָּעָרָוּתָעָרָעָלָעָן אָזְן צְנוּסָעָן זַיְךְ אַיְבָּרָן
בְּלָאָסָע הַאֲלָ-אָזְן-נַאֲקָעָן אַרְאָפָ... אָזְן דָּאָס הַעֲרָצִיל הַיְּבָט וּזְ
און פָּאַלְטָן —

— אָה!

לְאַזְתָּן זַיְךְ אַבְּעָר דַּעַרְוּיְל אַרְאָפָ די זַוְן — אַבְּנָעָמָה

קייל אונטערן וועלזיך. די בימער שטאטען נילדען זיך אין
נילדען, מיט איהר אַפְּגָלָאנֵץ בענאסען ...
שטיילער אויז געווארען. און אין דער שטילקיות דער
העלט זיך פון נישט וויאטען דאָרָפֶּ דער נַאֲקָ, זיך ער טעריבֶּ
נַאֲקָ.

די אַרְבִּיְתֶּ רופט!

פארשעטען ער, וווערט קאָלט זיין קעכַּל, פערנְגַּלְּיַי
ווערט דער פַּעַן, פערפַּעהַלְט אַין די גִּיהַנוֹם-מְהוֹמוֹת זוּינְעַ
קעסְיַלְּ-קַוְלוֹת, — ער וואָלַט זיך שׂוֹן נִישְׁט אַוְיסְגַּעַזְפֶּט;
טַלְקוֹת אויז נָרְנִישְׁט !
שפְּרִינְגַּט דַּאַס פְּרַעַשְׁלֵן אֶבְּ צָוָם ווּגַן, זוֹלְטַוְוְשַׁעַן די
געשְׁטַאַלְט אָון פֻּרְשְׁוּנְגְּדָעַן, אָון טַהְוָת עַס נִישְׁט, אָון בְּלִיְבְּטַ
שְׁטַהְוָן —

עם האָט אוֹיף אַ וּאֲרַעַנְדָּע דַּעַם רְבִינְסִים יוֹנְגַּסְטָע שְׁנוֹר
דָּרְיוּזָהן — — —
וְיִקְומְט דַּעַם רְבִינְסִים יוֹנְגַּסְטָע שְׁנוֹר אַהֲרֹן אַ מְעַשָּׁה
שְׁחוֹה ...

דַּעַם רְבִינְסִים יוֹנְגַּסְטָע שְׁנוֹר, אַלְּ לְעַבְּעַן, אוּ, מיט
זַיְן לְיַעַבְּעַן נָאַטְעַנְּסִים הַוְּלִיפַּ, מיט אַין עַרְשְׁטַלְינְגַּ דַּי עַרְשְׁטַע
קִינְפְּשַׁט אַיְבְּרַגְּעַקְוּמָן ...
אַ יְפַת הַוָּאָר — אַיְנָע אַין נָגַע קְרוּיַּן-פְּוִילְעַן ; נָגַר אַ
שְׁוֹאַלְקִינְקָע, אַ בִּסְמַעַל אַ פְּרַצְיְוִינְגָעַן ; בַּיְּ דַעַר מְהֻתוֹתָנָה, דַעַר
טוּמָעָר, פָּוָן גַּעַבְּרַעַנְדִּיָּת אַן אַ צִיטְעַרְגָּעַ בַּתְּ-חִירָה גְּעוּעָן.
קְומָט זַי אָווּ גַּעַשְׁוִינְדָּן צַו די בְּחֹות נִוְשָׁט צְוִירִיק ...
אוּן עַסְעַן עַסְט עַסְט צִיפְּעַנְדָּג, זַי אַ פְּינְגַּלְעַ ; זַיְן צָוָם
שְׁטַאַרְקָעָן — נִישְׁט אַיְבָּעָר די לְיַטְעַלְעַן ; קוּוּם-קוּוּם אַ זַּוְּפַּפְּן
קְדוּשָׁ אָוּן הַבְּדָלָה ... אוּזַי זַי, נַעֲבִיךְ, בְּלָאָס. אָוּן שְׁוֹאָךְ אוּזַי
זַי, אָוּן דַּאַס קְעַפְּלַי, נַעֲבִיךְ, דְּרַעַת זַיךְ אַיְהָר ... צִיטְעַרְט
די מַאְמִיעָ, אָוּן — שְׁלָוָם בֵּית שָׁאוּן לְשָׁעָר, — צִיטְעַרְט דַעַר
וּנְגַּר-מָאָן ... זִיכְטָ ער אַיְבָּרְעַן סְפָר אָוּן פָּוָן די אַיְגְּעַלְעַךְ —

טראפען נאה א טראפען ! רופט מען א דאקטאָר, און נאָך
א דאקטאָר, זאנען אלע : פרישען לוּפַט . . .
היינט פערשריובט מען דאָך נישט ; הומעל און ערעד און
פרישען לוּפַט.

האט אָבעָר ער, זאָל לעבען, קיין חشك נישט . . .
— אָנסִין — ברומט ער, אָשטייקעל ספָּנה, זאנט ער.
שטעהָט אָבעָר צוֹ דער בָּן : טאטעש אָון טאטעש ! אַין
די מהותנֶת — די מוטער דעם ווייבעלְס :
— ס'טִיטְשָׁ ? צי נעהָט דער רבָּי אוּפָּה זיך אָנֶפְּשָׁ ?
צָוָאָז אַירָעָל נְפָשִׁיל ?
וְאָס טהוֹט מען מיט אָזהָן אָון מיט אָמהָותנֶת ? . . .
זאנט ער צו אַיהֲר :
— מוטט אַיהֲר מיטפָּאָהָרָעָן, מהותנֶת, אָון אַקְטָונֶג גָּעָה
בען אָון, חַם וְשַׁלּוֹם, מָאָכֵט זיך עַפְּס —
און ער, זאָל לעבען, רוייט אַיהֲר עַפְּס אַין אוּער אַרְיָן.
און מען פָּאָהָרָט נָאָך די אַיְנוּנָעָן וְאָך. דָּאָס ווייבעל,
די מוטער, דָּאָס קִינְדָּר מיט דער אָס . . .
וַיַּצֵּט עַס פָּנְקָט דָּאָס ווייבעל, דעם רבָּין זאָל לעבענִיס
שְׁנוּר, אוּפָּה דער וְאָרְעָנָדָע אַין קוּהָלָעָן שְׁטַלְעָן פָּאָר-גָּאָלָט,
אַין עַשְׁעָמֶט די פְּרִישָׁע, שְׁמַעְקָעָנְדוּגָע לוּפַט. אַין שְׁטוּב בִּים
וְעַגְעָלָע, אַין וְעַלְקָעָן דָּאָס קִינְדָּר אַיז אַיְנוּנָשָׁלָאָפָעָן, וַיַּצֵּט די
אָס ; וַיַּצֵּט אַון שְׁטְרִיקָט אַיהֲר זָאָק די באָבָעָשִׁי — אַון זִי אוּפָּה
דער וְאָרְעָנָדָע קוּקָט אַין עַפְּס אַרְיָן... אָון, קָעְנָטִיג, אָשְׁטִילָעָן
נָחָת שְׁעָפָט זִי פָּן דעם, וְאָס זִי קוּקָט אַרְיָן. די אַיְנוּנָעָלָע
גָּלָאנְצָעָן מיט נָחָת, דָּאָס גָּאנְצָעָן בְּלָאָסָע פָּנִימִיל שִׁינְגַּט, זַוִּי
אָצְוַיְוּטָע לְבָנָה, פָּן בְּלָאָהָעָן צִיפִּיקָעָל אָרוּוּס.
דָּאָס האט דָּאָס יְמָחָשְׁבוּנִיקָעָל דְּעַרְזָעָהן.
— וְאָס לְעַט אַוְיָנָס דָּאָס נָעָנָאָלָטָע וְוִיְבָעָלָע אַוְיָנָס
בְּלָאָהָעָן צִיפִּיקָעָל ? עַס אַיז אָזְכָעָן-טָאג, עַס אַיז קִין צָאָהָה
וְרָאָהָה נִשְׁתָּ...
וַיַּלְעַז צְוָשְׁפְּרִינְגָע אָון זַעַן... הַוְּפָט ער עַטְלִיכָּע שְׁוֹרִיט

און וויזטער קאן ער נישט ... דאס ספריל לאוט איהם נישט צוּג
עם שטוייסט איהם אָפַּן.

בענישט זיך איהם מיט שווים דאס שטערענדיל ... חאפט
עם אפער, און איבער דער פעל אריבער, א פיסעל נאָר א פיסעל
און קראצט, און קראצט, גלייך עמייך וואָלט אויף איהם מיט
וועבען-יעזריגען וווײַן-עסיג געטריפט ... נאָר אָזועק וועט ער
ニישט, און זאָל ער אָפְּלוּ פֿערשֶׁפֶּטֶן-געַן, און ווּן בְּפִי הַקְּלָן ...
אָז שטיל-צִיּוּת וועט ער נישט דערלאָען ...

בינוי לפוני, דערהערט דאס וויבעל עפִים א גערודער פּוֹן
שטוב. קושט זי דאס ספריל האָרצִינְג מיט די לְיַפְּעַלְעַךְ, פֿער-
מאָקט עם און לענט אָזועק אויפְּזַן טיש. און צִוְּשָׂטָאָהַלְט וְרַ
נאָך בְּשַׁרְעַר, אָזונְוּנדְט זיך מיט די צְנִיעָה-דִּין-פֿינְקָעַלְדִּיגַע
אוינְעַלְעַךְ צוּ דער טהיר צוּ. נאָך אויף א גְּרַעַסְעַר נְחַת וְאָרֵ
מענְדרִינְג ...

און דאס טהיריל פּוֹן אַינוֹנוֹינְג עַפְּעַנְט וְרַ שְׁטִיל, אָחָן
א סקריפּט, און די אָם, מיט א פֿינְגְּנָרְפּוֹן אַיִן האָנד אַיבְּעַר
די לְפִעְנָן, דאס הייסט: טַסְס, סְקִינְדָּעַלְעַשׁ שְׁלָאָפְּט! — שְׁטִיפּט
פָּאָר זיך מיט דער צְוִוְיַטְעַר האָנד דאס קִינְדְּרִישַׁע וְעַגְּנָעַלְעַ
אויף דער וְאַרְעַנְדָּע אָרוֹים ... אויף גְּמַעַן רְעַדְעַלְעַךְ, אַהֲיָנְ
שִׁינְג-מְאָרִישׁ וְעַגְּנָעַלְעַ, מְעַן הַעֲרַת קִין שָׁאָרָה נִישְׁט
— אָן די מְאָמָעַשִּׁי? — פֿרְעָנְט דאס יְוָנָנָע וְוַיְבַּעַל,
קוּים הַעֲרֻוְדִּין.

צִוְּשָׂמִיכָעַלְט זיך די אָם, נְחַת-דִּין:
— בְּיַם זַאַק, גַּיִם וְעַגְּנָעַלְעַ צְוַאָפְּעַנְס אַיְנְגָעַדְרִימְעַלְט ...
זַאַלְעַן נָאָר די פְּלִינְגַּן לְאוֹעַן!
רִיחַרְתְּ זיך דאס יְוָנָנָע מְאָמְעַלְעַ, שְׁטִיל מיט די לְיַפְּעַלְעַה,
צָוָם קִינְדִּים שְׁטַעַרְעַנְדִּיל צִוְּ :
— אַגְּטוּ נָאָקְט, אַזְּסַע נָאָכְט, אָונְטַעְרַן גְּטוּעַן מְלָאָקִים
פְּלִינְגַּלְעַן ...
און צוֹרִיק פְּהַרְתְּ דאס קִינְדְּ. די אָם פְּעַרְמָאָכְט אָונְטַעְרַן
זיך די טהיר צוֹרִיק ... שְׁמִיכָעַלְט דאס יְוָנָנָע וְוַיְבַּעַל אַזְּסַע

פער' חלומת שמייכעלע איבערין בלאסען פנימיל. און הייבט זיך
שטל, שטייל אויף, און לאוט זיך, שטייל בעגליקט, זיך דער
ווארענדער זיך. און בונט זיך, מיטין פולען הערצעלע, איבערין
געלענדער ארייבער, און הייבט דאס קעפעעלע, מיט די פרום
און נחת' דרג שטראחהלענדייגע אויינעלעך, מיט א יוסטן דאנק צום
בלאָהען, שטיילען הימעל ארויף ... פערזיות ויך דער בלאָהער
שטילער המעל מיט גאָלדענע פינקלידיגע שטערענדליך. שטראָה-
לען זיך, פינקלען זיך צומ נאלקלַדָּען מאָמְעָלָע אָדָּאָב —
קאוּ עס שווין דאס פרעישל נישט אָרְבֶּרְטָרְאָגָעָן ; שפריננט עס
טייעפער צורייך און וועלדייל אָרְיִין. תוך כרי דבור קומט פון
דאָרט, צורייך אָוּפְּץ וועג אָרוּפְּץ, אָירְדָּעָל — 8 געהער, אָ
שטעקען אַין דער האָנד, דער סחרורה-קאמטען אָיבָּעָר די אָקסָעָל.
און ער שפּרְיוֹת, אָיבָּעָר דער ברוּיט פָּוּן וועג, גְּלִיְּחָה זיך דער
ווארענדער זיך, רופענְדרָג :

— קוּוֹפְּ עֲפֵים, יוֹנָג וַיְוַיְּבָעַלְעָ — —
זיך זעהט אַיהם נישט, זיך חערט אַיהם נישט ...

— קוּוֹפְּ עֲפֵים, מַאֲמָעָלָע !
„מַאֲמָעָלָע“ דערהערט זיך שנ. און גיט אַליילטען ציטער,
ווארפט דער געהער דעם קאָסטען פָּוּן די אָקסָעָל אָדָּאָב, און
עפּענט זיינע פָּאָקָעָן, אַין רעַעַנְט אַיִּם :
— שְׁפִּילְקָעָם אַין נָאָרְעָלָה, הָאָהָרָ-נָאָרְעָלָה אַין קָעָ-
מַעְלָע ...

— אָז דָּאָרָף נישט. לַיְעַבָּר יָוד !
עפּענט ער אַ צוּוִוִּיטָעָן פָּאָך :

— אַט עַלְפָעַנְבִּוּנְרַגְעָן רַיְפָעַלְעָה, פָּאָרִין יוֹנָג קִינְדָּעָלָע
איַן מַיְלָעְדִּיל אָרְיִין — אַ שְׁפִּילְעָלִיל ... אַן אַט וַעֲלַפְעַנְעַצְיִינְמָה
דָּעַלְעָה ; אַ סְגָּלָה, לִיְכַּט דָּאס צִינְרָלָעָן אָיבָּעָרְצָוקְמָעָן ... אַין
אַט, פָּאָר אַיִּין עַין חָרָע, אָוּפְּץ הָעֲגָטִיל — בַּעֲנְדָּעָלָע ... זַיְדָע.
נוּ, רַוִּיטְנִיקָּע ...

אָוּפְּץ דעם ווארפט שוֹין דאס יוֹנָג מַאֲמָעָלָע אַין אָוּג .
זיך וַיְוַיְּלַדְּאָה זָאָגָעָן :

— נאָה צוֹפְרִיהּ, ר' זֶד ...

אֲבָעֵר הוֹךְ בְּרוּ דְבוּר, וַיְיַזְרֵר אֵין אַוִינְגַּן גַּעֲוֹאָרְסַּעַן, הַאֲטַע עַר אַפָּאָחָא נַיְים גַּעֲעַפְעַטְן, אָוָן אַיְהָר פָּאָרְדַּי אַוִינְגַּן טִיטַע אַשְׁנוּרְ קְרָעַלְעַן אַבְלַעַן גַּעֲתַהְוָן; וַיְיַזְרֵר מַילְגָּרְאַמְעַן גַּרְוִיסְעַ, רְוִיטַע וַיְיַזְרֵר בְּלוֹט... אָוָן מִיטַע זַיְנַע אַוִינְגַּן — אַבְלַעַן, אָוָן מִיטַע אַקְוָל, אַחֲיָס-אַנְרִירְעוּדוּרְיוֹגְן:

— קוֹיְף וַיְיַבְעַלְעַן, קוֹיְף!

גַּעֲאָסְעַן שְׂמִיכְלַעְנְדִיגּ, מַאֲכַטְן זַיְזַעַק מִיטַע דְּעַר
הַאנְדַּ אַוִינְגַּן נִימַט ...
עַר טְהָוָת זַיְנָס :

— אָוָן אַט פֻּרְעַוְילְ ! מִינְטַ נִישְׁטַ, אַיְן אַרְיָמְעַר שַׁאֲכַעַר.
אַט בְּרִילְיאַנְטַעַן אַפְּיוֹלְ, אָוָן אַיךְ נִיבְ אַוִינְגַּן בָּאָרְגַּן ! אָוָן אַיךְ אַט
וַיְיַבְעַל פֻּרְעַלְאַנְגַּט, שַׁעַנְקַ אַיךְ אַמְּטָלְ ... אַיְהָר הַעֲרַט ?
אַיךְ שַׁעַנְקַ ! פֻּרְעַלְ שַׁעַנְקַ אַיךְ, אָוָן בְּרִילְיאַנְטַעַן ...
הַאֲקַטְן זַיְיָהָם שַׁוִּין אַיְבָעַר קָאַלְט :

— אַוְמוֹיסְט אַיְיָרְעַר רְיִירַ, וַעַר אַיְהָר זַאֲלַט נִישְׁטַ זַיְן !
גַּעֲהָטַ אַיךְ אַיְיָרְ וַוְעַגְ . מִינְ צַיְעַרְוָנְגַ שַׁלְאָפְטַ אַיְן וַעֲגַעַלְעַ אַיְן
שַׁחוּבְ . מִינְ צַיְעַרְ צַיְעַרְוָנְגַ שַׁלְאָפְטַ פָּן אַנְטוּן מַלְאָד
בַּעֲשִׂיצְט ... אַיךְ דְּצָרָף אַיךְ אָוָן אַיְיָרְ סַחְוָרָה נִישְׁטַ ! גַּעֲהָטַ,
אַיְן, גַּעֲהָטַ, וַעַר אַיְהָר זַאֲלַט נִישְׁטַ זַיְן !

אַגְּרוֹהָגַ אַיְן וַיְדָאָה, וַעַנְדָטַ זַיְיַזְרֵר אַיְן הַיְבָט אַיְן,
אוֹנְטַעַרְן פְּרִיעַעַן חַיְטַעַלְ, פָּאָרְעַן שַׁלְאָפְטַ קְרִיאָה-שְׁמַעַן זַו לַיְעַנְעַן .
וַעַרְטַ נַעַלְמַ דְּעַרְ שַׁאֲכַעַרְ, צְרוּיקַ אַיְן וַעַלְדִּילְ אַרְיִין . אָוָן פָּן
דָּאָרְטַ רְיִיסְטַ זַיְקַ פְּלַזְעַלְגַּנְגַּן אַיְונְגַעְרַ פָּחָורַ פָּן דַּי הַיְוַנְטַגְעַ
בְּחַוְרִים אַרְוִוִם, לַעֲנַגְעַ פְּעַכְיָגַע הַאָהָרַ בַּיְ אַיְבָעַר דַּי אַקְסָעַ ;
אוֹיְגַעַן, וַיְיַזְרֵר בְּרַעְנְגַנְדִּיגַן קְוִיְהַלְעַן, פְּלַאמְעַנְדִּיגַן ; אַיְן אַיְן
הַאנְדַּ עַפְים אַבְלַיְ, אַמְּדָנְגַעַן, מִיטַע סַחְרְוָנְעַם זַוְמַגְפְּלַעַן .
דַּי צַוְוִיטַע — בַּיְסַמְּאַרְץ, עַס זַאֲלַט אַרְיָוְשְׁפְּרִינְגַן .
אָוָן עַרְ רַעַדְתַ זַו אַיְהָר, זַוְפְּצַעְנְדִיגַן, אָוָן זַוְנְגַנְדִיגַן .
פָּן צִוְיַת זַו צִוְיַת אַוִיפְזַ אַגְּסְטְרָוְמְעַנְטַ צַוְנְרְמְפְלַעְנְדִיגַן :

— אַ, בְּתַמְלֵה פָּן הַוְמַעַל ! — דַּאָס הַיְוַנְטַגְעַ לשַׁוְן

פָּנִים בְּחוֹרִים: — זו פֶּעַדְשָׁעֲמֵסָט מִיט דִּין זִים בְּלֹאָס פְּנוּמֵיל אֵין
הַיְמָעֵל דַּי לְבָנָה, אֵין מִיט דִּינוּעַ זַמֵּעַ אַיִגְעָלָךְ — דַּי שְׁתַעַ...
רַעֲנֶדֶלֶךְ אֵין הַיְמָעֵל!

אֵין וַיְיִתְעַר אַחֲרָה צָוֵם הַארִץ:

— אֵין הַאֲסָט אַנְגָּעוֹנוֹדָעַ אַתְּהַלֵּשׁ פִּיְעַר אֵין מִין בְּרִיסָטָן...
אַתְּהַלֵּשׁ — אֵין מִין נְשָׁמָה:

אֵין שִׁיר הַשְׁוֹרִים קָעֵן עַר אַוִּיךְ:

— מִיט אַיִינָם פָּנִים דִּינוּעַ אַיִגְעָלָךְ הַאֲסָט זוֹ מִיךְ בְּעַהָּרָצָת;
מִיט אַ שְׁטוֹרָאָתָל פָּנִים דִּינוּעַ אַוְגָּעָן דָּסָם הָאָרֶץ זְרוֹבָּגָעָשָׁתָאָבָּעָן
אֵין גַּעַלְעַדְעָרָת, אֵון אַ וְאוֹנוֹ גַּעַמָּאָתָן. אֵון עַם טְרִיפָּת,
מִין הַאֲרִיצָג בְּלוֹט. אֵון נָאָר זוֹ מִיט דִּין יְסָעָר הָאָנָר קָאנָט
זַי הַיְלָעָן...

זַעַהַת דָּסָם וַיְיִבְּעַל, נָעָפָךְ, אֵוּ עַם וַעַט קִיּוֹן עַק נִישָׁת נְעָדָה
מַעַן, הַאֲקָט זַי דַּי קְרִיאָת-שְׁמָעָ אַבְּעָר:

— נָאָרְשָׁעָר בְּחָר, אַגָּאָט זַי, נָאָרְשָׁעָר בְּחָר מִיט אַמִּיָּה
דֻּלְשָׁעָן קָאָפָ אֵין אַ פְּלִיְּ-זְמוּרִיְּשָׁעָר כְּלַי אֵין דָעַר הָאָנָד, — אֵיךְ
בֵּין אֵין אַשְׁת-אִישׁ, אֵון דָאָפָ אַ לְעַבְּעָן, לְעַבְּעָן מָאָן; פָּנִים
אַפָּאָהָן אֵון פָּעָר. אֵון אַתְּהָרָה-לְעַרְנָעָר אַ גְּרוּמָעָן... אֵין אַךְ דָאָפָ
אַדְּם לְעַיבָּ, אֵוּי לְעַיבָּ; אֵון אַ זְיָנָג-מְאָמָעָלָעָן בֵּין אַיךְ, אַלְיָקָלָדָק
זְיָנָג-מְאָמָעָלָעָן, זְיָנָג לְעַבְּרָעָנָר נָאָמָעָן הַאָט מִיר אַ קִּינְדָּעָל — אַ
מְלָאָקָל בְּעַשְׁעָרָתָן... וְאַרְאָף נִישָׁת קִיּוֹן אַרְבָּעָם אַיִּיף דָעַר וְאָנָד...

וּוְעַרְתָּת פָּנִים בְּחָר צְרוּיקָ פְּרָאָשָׁ...

הַאָט זַי אַפְּבָעָר נִישָׁת דָסָם פְּרָעָשֵׁיל אַלְיָן פְּעַרְזָוִימָט; אֵנוֹ
דְּעָרָע אַיךְ, הַאֲבָעָן אַפְּשָׁאָד בְּעַסְעָר עַד גַּעַשְׁעַטְעָן גַּעַדְחָאָת... קְומָט
אַנְצִישְׁפְּרִינְגָּעָן אַיְשְׁצָעְקָעָלָעָן, שְׁטָעָלָט זַי בִּים פְּרָעָשֵׁל אַבָּ:

— אַיךְ פְּעַרְשְׁפְּעַטְיִת?

— אֵין אַוְמָסָט: עַנְטָקָעָט דָסָם פְּרָעָשֵׁיל פְּעַרְצָאָגָט. אֵין וַיְיִזְחַק
צִים וַיְיִכְעַל צָוָ...
— אֵי: אֵין דָסָם יַאֲשִׁצְעָרְקָעָלָעָן מַטְלָל אֵין מַאֲכָל צָוֵם

פְּרָאָשָׁ:

— ניוט א פערד ; זי א פערד ; א רײַט-פֿערד , א רײַט-פֿערד פֿערד פֿאָר א פרײַז , א יונער א שטאָלעַן .
וּפְךָ הֹה . פּוֹן דָּעַם פְּרִיעֵשֵׁל אַיּוֹ אַ שְׂוֹאַרְץ-בָּאַמְּתָעָן-טוֹיָהָט .
דיַיּ פְּעַרְדִּיל גְּעוּגְעָרָעַן , אַטּ שְׁתָאמָפְּטַע עַמּ מִיטּ דִּיּ דִּינָעַ פִּיסְלָעַן ,
אַזּ אַ רְײַט-גָּעַשְׁפָּאַן — אַ זְוִילְפְּעָרָם , מִיטּ גָּאַלְדָּעַנּוּ פְּלִיטְעוֹלָעַךְ
בְּעַשְׁפְּרִיצָּעַן .

אַזּוֹן פּוֹן דָּעַר יְאַשְׁצָעֵיקָע וּוּרְטַע אַ פְּרִיעֵצֵל — אַ יְעַנְרָיל ;
חַיּוֹךְ אַזּוֹן שְׂטָאָלָעַן , אַזּוֹן חַנְיוֹדָג , וּוּ שְׁלָעַגְעָלָעַךְ דִּיּ וּזְאַנְפְּעָלָעַךְ .
שְׁפְּרִינְגַּטּ דָּאָם פְּרִיעֵצֵל — דָּאָם יְעַנְרָיל אַיְיכָן פְּעַרְדְּגָלָעַ אַרְיוֹף .
אַזּ גִּיטּ אַ רְײַט אַיבְּעָרָן וּמְהַגְּתָה אַזּ דָּעַר בְּרִיאַת , צָוּ דָּעַר וּוּאָרָעַנְ
דָּעַ צָו , אַזּוֹן גִּיטּ אַזְּגָּה עַלְתּ פְּרִיעֵשְׁדָּג :
— עֲהָה , יְזִידְעַשׂ-וּיְבָעַל — חַנְעוֹרָגָם : אַ גְּלָעִיל וּאַפְּמָעַר בְּרָעָנָג :

אַזּוֹן אַ פְּרִיעֵצֵל קָאַלְטַמּ מִין דָּאָךְ . צִיטָעַטּ דָּאָם וּוּיְבָעַל אַזּוֹן
בְּרָעָנָגּ אַ גָּלְאָו מִיטּ וּוּאַמְּפָעַר אַזְּוֹסִים , אַזּוֹן דָּרְלָאַגְנָגּ מִיטּ אַדְאָנָר
אַ שְׁעַצְיְתְּמָעָתָה . נַעַמְתָה דָּאָם פְּרִיעֵצֵל אַזּוֹן צְוָאַמְעָן מִיטּ
דָּעַר דָּאָנָר , אַזּוֹן דָּרִיקְטַּה דִּיּ דָּאָנָר . אַזּוֹן אַזְּוִימְצָוִיםְמַעְן דִּיּ דָּאָנָר
הָאָטּ וּנְיִשְׁתְּ קִיְּין פָּה אַזּוֹן עַרְקָטָקָט , מִיטּ אַיְגָעַן פְּרִיעֵשְׁדָּעַ,
חוֹסֵם אַזּוֹן הַצִּיגְעָר אַזּוֹן אַיְדָעַ פְּשָׂרָעַ אַיְגָעָלָעַ אַרְיוֹן , דִּיּ בְּלָאָ
קָעָן יְיִינָעַ בְּרִיהָעָן וּ אַזּוֹן אַזְּרוֹעַ בְּרָעָמָעַן פְּקָלָגָעַן נַיְשָׁת אַזּוֹן פָּאָ
לְעָן נַיְשָׁת אַרְאָבָּא , אַזּוֹן יִיְקָטָט , פְּקָעַדְכְּשָׁוֹתָט , אַזְּהָמָן אַקְעָנָן —

הָאָטּ דָּאָךְ עַר , הָאָלָל לְעָבָעָן , עַפְּפִים דָּעַר מִיטָּעָר אַיְינָה .
נַעַרְמָתָה ...
שְׁטָעַלְטַה זִיךְּ אַיְיףְּ דָּעַר שְׁלָאַפְּעַנְדִּיגָּעָר מַוְתָּעָרָסּ נַאֲזָה אַפְּלִיעָגָ
אַזּוֹמְטָה , אַזּוֹן גִּיטּ אַבְּיָמָה ...
שְׁפְּרִינְגַּטּ דָּאָם אַלְטָעַ מַוְתָּעָל אַוְיָפּ ; וּוּאָהָה דִּיּ טָאַגְטָעָר ,
וּוּאָה ?
לְיִצְּחָה זַיּ . דִּיּ בְּרִיל אַוְיָפּ אַעֲטָרָן , דָּעַם וְאָקָה אַזּ דָּעַר דָּאָנָר .

די שפיטולעך פֿעלַיְרָעַנְזִיגּ, אַיְף דַעַר וְאַרְעַנְדָע אַרְוִוֶט, דַעְרוֹעַהַט
גַּגְתַ וַיַּיְלַכְתָ –
– "שָׂרֵי, קְרֻע שְׁטַנְן;" – אַגְעַשְׂרִי
אָן שְׁוִין –
נָעַלְמ גַעֲוָאָרָעַן דַאַם פְּרִיצְלַ, סִי עַרְה דַאַטְן אַיְגַעַן
שְׁלַוְנָגַען...
אַיְן אַמְתַע מְקַנָּה גַעֲוָעַן... אַפְבָעַר נְצִיל גַעֲוָאָרָעַן:

דער קידזון.

אַמְּאָל אֵין גַּעֲוֹעַן אֶגְּרוּסֶעֶר שֶׁר, וְאֵם הַאֲטַגַּעַת גַּעֲהָאַט
אֶפְּאַלְאַצְּן צַוִּישָׁעַן גַּרְטַנְגֶּר בִּיִּים בַּרְעָגְפָּן יִם.

דָּעַר שֶׁר אֵין אַיִּין אַלְמָן גַּעֲוֹעַן, אֵין נָאָך אַמְּאָל חַתְּנוֹה
הַאֲבָעָן הַאֲטַגַּעַת עַר נִישְׁתַּמְּט גַּעֲוֹאַט צַוְּלָעַב דִּי צַוְּיִ טַעַטְמֶעֶר
וְאֵם עַר הַאֲטַגַּעַת גַּעֲהָאַט, שְׁרָה אֵין רַבְּקָה.

שְׁתַּחַתְּהַת אַמְּאָל דָּעַר שֶׁר אֵין פַּעַנְסְּטוּר פָּן אֶפְּאַלְאַצְּן אֵין
וַיְלָגְעָהּן, וְאֵם זַיְנָע אַרְיוֹסְגַּעַע אַגְּנָגָעַן טַעַטְמֶעֶר תְּהָוֹעַן. וְעוֹהָתָ
עַר, אֵוֹ אַיְנָע, דִּי עַלְטְּמֶעֶר, מִיטְּן נָאָמָעַן שְׁרָה, זַיְצַט אַוְיַף
אֶגְּאַרְטְּמֶעֶר-בְּגָנָק אֵין הַעֲפָט. וְוַיְסַט עַר, וְאֵם זַיְהַעַט, זַיְהַעַט
הַעֲפָט אַוְיַם, מִיטְּן נָאָלָד אֵין זַיְבָּעָר אֵין נְרָאַגְּאַטְעָן אַוְיַףְזָן
פִּינְסְּטוּנָן סָאמָעַט, אֶפְּרָוכְּתָא אֵין שְׁטָאַדְטָא אַרְיַין פָּאַר דָּעַר
שְׁוֹהָל. אִיפְּתָהָהָר, אֵין אֶפְּרָוכְּתָא נְפָלָהָה, דִּי הַעַנְדְּטַלְעָן
פְּלִיהָעַן בִּיִּים הַעֲפָטָעַן, אֵין אֶפְּרָומָעַנְשָׁהָה דָּעַרְצָו.

אֵין דִּי צַוְּיִיטָע, מִיטְּן נָאָמָעַן רַבְּקָה, לַוְיָפְט אַרְוּם צַוְּיִ
שְׁעַן דִּי בִּימָעַן פָּן בְּלוֹמָעַן, אֵין רַיְסַט דִּי שְׁעַנְסְּטוּר אֵין דִּי
שְׁיַעַרְסְּטוּר אֵין פְּלַעַלְטָא אֶקְּרָאָנָז. עַר וּוֹיִם, פָּאַר וּוֹעֲמָעַן —
פָּאַרְיַין לַיְעַבְּעָן פָּאַטְמֶעֶר. אֶפְּרָוכְּתָא אֵין אֶגְּשַׁיקְּטָע, אֵין
צְזָאָהָרְגִּינָע דָּעַרְצָו. אֵין עַר הַוִּיבְּט דִּי אַוְיַנְגָעַן אַוְיַף, זַיְהַעַט
שְׁעַר צְוּ קְקָעַן. שְׁוֹעַבְּעָן זַיְנָע בְּלִיקָעַן אַיְבָּעַרְיַין שְׁטַילְעָן בְּלוֹיָעַן
יִם, אֵין זַיְן הַאֲרָץ וּוֹאַנְדָּרָת. זַיְן: פָּאַר וְאֵם זַעַהָט מִן-

קיין שיפלעך מיט הרטנים פאר זיין טענטער נישט? וווען ווועט
ער פון זיין נחת דערלעבען?

און ווועט קוקט איזוי, דערזעהט ער: אַ שיפעל גע-
גענט זיך צו צום ברען. שטייל ריהרט עס צו. די רודערען
הענגען פון די ריעפער אין ואסער אראָפּ, און אַ האנד הענגען
פון שיפעל אָרוּסִים, אַין ואסער אָרוּסִין. וווער קאָן עס אַין שי-
פֿעל זיין, און ווואָס האָט זיך אַיהם געטראָפּען, ווואָס די
רורערס וווענָן אַיהם פון די הענד אָרוּסִים, און איינע פון די
הענד הענגען אַיזוי שטֶאָר אין ואסער אָרוּסִין? אַיזוֹ דער שיפעל
איינגעשלאָפּען פאר מיידקְטִי, אַרעד אַ שְׁאָגָן פון דער זיין
בעקומען און פֿער' חַלְשֵׁת געוואָרָען?

אונרוהיג געוואָרָען, לוייפּט דער שר אָרוּסִין, שרייט די
דיינער צוֹאָמָעָן, אַיִלָּט מיט זיין צום ברען פון ים. די טעל-
טער האָבָעָן אוּץ דערהערט און וווענָן נאָלְגָעָקְמוּן.
איידער מען האָט אָבְגָעָפּוּדָעָן אַ שיפעל, אַנטקענען צו
שווימען און צוֹ רָעָטָעָן, האָט דערזְוִיל דָּאס בְּלָאָנוּנְדִּינְעָן
SHIPFEL אַלְיָן זיך צונעשלאָגָעָן צום ברען.

אין שיפעל אַיזוֹ געלְגָעָן אַ פֿער' חַלְשֵׁתָר יונגעָר מאָן.
— אַיזוֹ, זיין שען! האָט אַיסְגָּעָדְרִיעָן רבָּקה. און שרה
האָט זיך שווין מיטְזִן קראָאנְקָעָן פֿערְנוּמוּן. — מען האָט פון
פָּלאָאָז אַ טְרָאָגָן-בְּעַטְעַל גַּעֲרַבְעַנְגַּט, מען האָט דעם פֿער' חַלְשֵׁטָעָן,
בעט געלְגָעָט אַיזוֹ, אוּסְפַּחַת שְׂרָהָם בעפְּהָלָן, צום פָּלאָאָז גע-
טרָאנְעָן, אַיז אַ צְּבִינְעָר אַיסְגָּעָדְרִיאָגָעָן...

— אַיך דִּיט אַיז שטֶאָר אָרוּסִין נאָך אַ דְּאָקְטָאָר! —
האָט דער שר געוֹאנְט, און אוּנְגָעְבְּלִיקְלִין האָבָעָן די דִּיעַנְעָר
פאר אַיהם צונעפְּהִירָט אַ גַּעַטְעַלְתִּי פֿערְדָּר ...

— אַיך זעלְ רִיסְעָן בְּלוּמָעָן פָּאָרִין שענָם קראָאנְקָעָן!
האָט רבָּקה געוֹאנְט. אוֹ ער ווועט זיך אוּסְפַּחַת אָגָעָפּעָן, די אוּנְגָעָן
עפְּגָעָן, זאָל ער בְּלוּמָעָן דִּיעַנְעָר...

שרה איו פוייס קראנקעןס פעט געפּלויבָּען; צוקאָפּעַנְס
געועסן, און שטיילערהייד פֿאָר אַירֶם תְּפִלָּה גַּעֲתָהוֹן.

עם איו געווארען וועבען זיך צוֹאמָעַן איין קראנקעןס צימער.
שטיילע שאָטעןס וועבען זיך צוֹאמָעַן איין קראנקעןס צימער.
אין דער פֿערשָׂאָטָעַנְטָעַר שטְּלִקְיִיט, מיט טיעפּע רויטע
אָבְּגָּלָּאָנְגָּעַן פֿוֹן דער אָונְטָעַרְגָּהָעַנְדְּגָּעַר זוֹן, עַפְעַנְט זיך
פְּלֻּזְלָּוְנְגְּ דֵּי טָהִיר פֿוֹן קְרָאָנְקְעַן-צִימָעַר, אַין עַס בעוּיוֹזָט זיך
ווער, מיט שוֹאָרְצָעַ פְּלִינְגְּעַל, אַין אַשְׁוֹאָרְצָן טָרַךְ פֿערְהִילְט.
— ווער בִּיסְטוֹ, ווער? — פֿרְעַנְט שְׁרָה דָּעַרְשָׂאָקָעַן,
און קָאָן פֿוֹן דער ערְשִׁינְגְּגָן קִין אוֹגָן נִישְׁתָּאָבוּעָדָעַן.
— דער מלְאָךְ-הַמּוֹת! — עַנְטְּפָעַת דער גַּעֲקָוּמָעַר.
מען האָט מִיךְ נָאָךְ דָּעַם יְוָנְגָנְמָאָנְס נְשָׁמָה גַּעֲשִׁיקְט ...
— אַוי, — בָּעַט זיך שְׁרָה, לְאָוַיְתָם גַּעֲמָאָךְ! זָעה,
וַיְיָוָגָעַ דֵּי אַוי, זָעה, וַיְשַׁעַן עַר אַוי ... עַר שְׁלָאָפְטָט פֿער.
חַלְשִׁיט, אַון אַזְּסָעַר שְׁמִילְעַל שְׁפִיעַלְטָט אַרוֹם דֵּי פִּינְעַל פֿיעַן.
אַזְּסָעַר, לְיַעַפְּרַעְמָן חַלְוִמְשָׁט זיך אַיהֲם ... זָעה דָּעַם אָבְּגָּלָּאָנְגָּעַן
פֿוֹן גַּעַ'חְלוּמְטָעַן גַּלְיָק אַויְףְּ וַיְיָנָעַ בְּלָאָסָעַ באָקָעַן, אַויְףְּ זָיין
וַיְסַעַּן שְׁטָעַרְן ...

— דֵּוַהְאָסְטָט אַיהֲם לְיַעַפְּרַעְמָן, מִירְעַל, — עַנְטְּפָעַת
דָּעַר מלְאָךְ-הַמּוֹת — קְוִיָּה אַיהֲם אַויְףְּ עַטְלִיכְעַד מִנוֹגָטָן
— אַויְףְּ עַטְלִיכְעַד מִנוֹגָט? ... מִיט וָאָסְטָה!
עַנְטְּפָעַת עַר אַויְףְּ דָּעַר ערְשְׁבָּעַר פֿרְאָנָעַ נִישְׁתָּאָבוּעָדָעַן
נוֹר

— שְׁוֹאָרְצָעַ, — זָאנְטָעַר — לְזָנְגָּעַ צַעַפְּ הַאָסְטָוֹן,
שְׁעַנְקָמָר דִּינְגָּעַ צַעַפְּ!
— נִעהָם! — שְׁרִיְּטָה שְׁרָה אֹוָס.

און דער מלְאָךְ גַּעֲמָטָן אָונְטָעַרְגָּהָעַנְדְּגָּעַר שְׁוֹאָרְצָעַן מַאְנְטָעַל
זָיין שְׁאָרְפָּט מַעְסָעַר אַרְיוֹם, שְׁנִידְטָט, שְׁרָה בְּלִיְּבָט נָאָל. דָּעַר
טְּלָאָךְ פֿערְשָׂוְנְדָט, אָפְּבָּר נִישְׁתָּאָבוּעָדָעַן.
די זוֹן האָט זיך עַטְוֹאָס טִיעַפְּרַעְמָן גַּעֲזָט, אַין דָּעַר

שטיילקייט הערט זיך · רבקה'ס געזנונג ביימ בְּלוּמָעַן רִיסְטָעַן ;
אַ זִּסְ-הָאָרְצִינְג לֵיעֶד זִינְגַּת זַי, דֵי וּעְרְטָעַר הָעָרָעַן זַי נִישְׁטַ —
און דער מלָאָךְ חֲמוֹת בְּעוּווֹיְזֶט זַיְךְ צָוָם צְוִיְיטָעַן מַאַל :

— דֵי עַטְלִיכְעַד מִנוֹנָות זַעֲנָעַן אַרְבְּבָעַר !

— אַיךְ וּוֹלְדַּעְן נַאֲךְ עַטְלִיכְעַד מִנוֹנָות פָּאָר אַיִּהְם קַוְיְפָעַן,
אָפְּשָׁר וּוּטָעַר דָּעְרוֹוִילְדַּי אַוְגָעַן עַפְעָנָעַן ...

— דָו וּוַיְלָסְטַ וַיְנַעַן אַוְגָעַן זַעֲהָעַן ? וּוֹאָם נִסְטָו דָעְרָפָאָר ?
— וּוֹאָם דָו וּוַיְלָסְטַ, מַלָּאָךְ !

— פָּאָרְבָּעַן דָּאָרְפַּ אַיךְ, — עַנְטְּפָעַרְטַ דָעַרְ מַלָּאָךְ . —

גִּיבְ מִיר דָעַם אַלְכָּאַסְטָעַר פָּוּן דִּין לִיְּבַ, דָאָם פְּרָפְּרָוְרַ פָּוּן
דִּינְעַ לִיְּפָעַן, דָאָם בְּלוּיַּעַ פָּוּן דִּינְעַ אַוְגָעַן ...

— נִעְמָה ! — עַנְטְּפָעַרְטַ שְׁרָה .

— אַוִּיפְ אַ פָּאָר מִנוֹנָות ! עַנְטְּפָעַרְטַ דָעַרְ מַלָּאָךְ .

— אַוִּיפְ אַ פָּאָר מִנוֹנָות ! זַאֲגַט שְׁרָה נַאֲךְ, שְׁוִין אַיִּין
אוַיְסְנַעְבְּלִיְּקְטָעַ, מִיט לִיְּפָעַן בְּלוּיַּעַ, אַוְגָעַן פֻּרְלָאַשְׁעָנָעַ ...

דָעַרְ מַלָּאָךְ פֻּרְשְׁוּוֹנְדַט . אָוּן רַבְּקָה'ס גַּעַזְנָגְ קַוְמָטַ פָּוּן
גַּאֲרָטָעַן אַלְזַ נַעֲהָנְטָעַר אָוּן נַעֲהָנְטָעַר . זַי וּוּטָבָאַלְדַט דָא
זַיְן זַיְן " טְרַאַכְט שְׁרָה, אָוּן וּוֹיְסַ נִשְׁטַ, צַי דָאָם פְּרִידְט זַי, צַי
עַס מַאְכַט אַיְהָר שְׁמֻעָרַץ . נַאֲר אַיְרָעַר דֵי שְׁוּעוּסְטָעַר אַיְזַ נַעַן .
קוּמָעַן, הַאֲטַ זַיְךְ דָעַרְ מַלָּאָךְ חֲמוֹת צָוָם דָרִיטָעַן מַאַל בְּעוּווֹעַן :

— אַזְוִי גַּעַשְׁוִינְדַר ? שְׁטָאַמְעָלַט שְׁרָה .

— וּוַיְלָסְטַ נַאֲךְ צְוַיְיַ מִנוֹנָעַן קַוְיְפָעַן ?

— אַיךְ וּוֹלְדַּעְן !

— שְׁנַעַן צִיְּהָן הַאֲסָטו ?

— נִעְמָה זַיְךְ דִּיר !

עַר נַעַמְתַ, דָעַר יְוָנְגָעַר מַאֲן עַפְעָנֶט דֵי אַוְגָעַן נִשְׁטַ
אוִיְף, אוִיְף דֵי מְרַעַעַפְ הָעָרָעַן זַי שְׁוִין רַבְּקָה'ס טְרִיטַ זַי לְוַיְפָט
אַרְיוֹיפְ ; אַבְעַר דָעַר מַלָּאָךְ חֲמוֹת קַוְמָט פְּרִיהָעַר .

— וּוֹאָם נַאֲר וְאַל אַיךְ דִּיר נַעֲבָעַן ? — פְּרָעָנֶט שְׁרָה
פֻּרְצָהְיִפְּעָלַט, וּוֹאָם פֻּרְמָאָג אַיךְ נַאֲר ?

— אָ נְשָׁמָה ! — עַנְטֶפֶרֶת דָּעַר מֵלָאָך — לְעַבָּעַן פִּכְר
לְעַבָּעַן . גַּיב דִּין לְעַבָּעַן פָּאָר זַיְן לְעַבָּעַן !
— אַיךְ גַּיב !

— נִישְׁתָּדָא ! — עַנְטֶפֶרֶת דָּעַר מֵלָאָך . דֹו מְיוֹת אַין
דִּין צִימָעָר אַרְיָין , אַוְיף דִּין בָּעַט זַיְן לְעַגְעַן , — צַוְויַי אַיְן דִּין
שְׁטָעָרְבָּעַן בְּעַשְׂרִיט .

— אַין עָר ?

— עָר וּוּט לְעַבָּעַן ! גַּוִּיסְלְעַבָּעַן וַיְנַעֲיָהָרָע .
שָׁרָה וּאַקְעַלְתָּז וַיְזַק אַב אַיְן אַוְהָר צִימָעָר אַרְיָין , דָעַר
מֵלָאָך הַמוֹת — גַּהְתָּ נָאָך .

אַיְן דָעַר זְלָבָעַר סְעֻקְנָדָע האָט רַבְּקָה מִיט גַּעַגְגָן
די טַהְוֵיד צָוָט קְרַאַנְקָעָנָס צִימָעָר גַּעַפְעַנְט אַיְן האַסְטִינְג דָעַם
קְרַאַנְקָעָן מִיט בְּלָוְמָעָן בְּעוֹאָרְפָּעָן .

אוֹן עָר , דָעַר קְרַאַנְקָעָר , האָט פְּלוֹצְלִינְגָן די אוֹגְעָן גַּעַם
עַפְעַנְט , פָוָן בָּעַט אַרְאָפְנָעָשְׁפָּרוֹנוֹנָעָן , אַיְן אוֹי צַוְּרַבְּקָהָן , וַיִּ
פָוָן אַמְּגַנְעַט גַּעַזְיָגָעָן , צַוְּגַעְפָּלָעָן :

— אָה ! וַיִּשְׁעַן דַו בִּיסְט , פְּלָה !

— אָה ! וַיִּשְׁעַן דַו בִּיסְט חַתְּן !

דער שְׁבָתָנוּ.

קָאַפִּיטָּל 1.

עולם-הוה פון קָאַרְעָנֶן
שְׁקָעַטָּאַלְעַ. אַלְעָרְלִי צִיּוֹן.
אַ שְׁוּעַנְקָעַלְבֵּן.

דער חעלמעער רב — איזן אַבְגָּרְיבָּן סְפָאַדְיקָל, אַבְגָּרְיסָן לְאַסְטְּרָנָגָן קָאַפְּאַטְּקָאַלְעַ; אַ קָּלִין יְזָעַלְעַ מִיט אַיִן אַפְּעַן גְּרָנְתָּאַיל אָן לְאַלְעָנְדִּינָגָעַ גְּרָאַהָעַ אַיְנָגָלִיךְ אַיִן אַיְנָגָרְמָפָעָנָעַ פְּנִימַיָּל — דָּסָס נְרוּיָה-נְרָאַהָעַ פְּרִילְיָהָעַ רְבִילָהָבַט וֵיכָאָרָה צְוִישָׁעַן אַיִן סְוָנָיא אָן דָּעַר צְוִוִּיתָעַר, פָּעַדְעָקָט דִּי אַפְּעַן גְּמָרָא מִיט דִּי שְׁפָאַקְוָלָעַן פָּוָן דָּעַר נָאָ אַרְאָבָ, וּלְיִתְרְהִקְפָּה וַיּוֹ, — מִיט דָּעַר פָּטְשָׁיָלָעַן פָּוָן בּוֹעָם אַרְוָהָם, אָן נְעַמְתָּ צָוָה, לשְׁמָה תְּעֻנוֹג — צָוָה זִין בִּיסְעָלָן עֲלָמָה — צָוָה קָאַרְעָנֶן מְאַבְקָקָשְׁקָעַטָּאַלְעַ.

אַ שְׁמָחָ בְּחִלְקוֹן אָן אַמְעַנְשָׁ אָהָן אַ גָּאָל, שְׁמִיְקָעַלְתָּ עַד צָוָה שְׁקָעַטָּאַלְעַ. אָן קָלָאָפָט אָן מִיט דִּי קָלִיןָעַ פִּינְגָּרְלָעַדְ אָן דָּעַקְאַלְעַן, פּוֹיְקָעְנָדִין אָן פְּרָעָנְדָדִיגְ:

— פָּעָרָהָן אַ בִּיסְעָלָעַ?
אָן אָז דָּסָס שְׁקָעַטָּאַלְעַ עַנְטָפָעָרָט דְּעַמְפִּינְגְּלִיךְ
— פָּעָרָהָן אַ בִּיסְעָלָעַ, פָּעָרָהָן!
עַפְעַנְתָּ עַר עַם מִיט הַרְחָבָה אַוְרָה, נְעַמְתָּ מִיט דִּי קָלִיןָעַ
פִּינְגָּרְ-קִישְׁעָלִיךְ אַ בִּיסְעָלָעַ פָּוָנִים בִּיסְעָלָעַ אָן טְרָאָגָט צָוָה נְעַמְתָּ
וַיְלָצָוּ, אָן נְעַט אַ קָּלִין שְׁטָאַפְּעָלָעַ רְעַכְתָּם, אַ קָּלִין שְׁטָאַפְּעָה

לע לינקס, און נאך אמאל איזו, ווערט איהם ליכטונג אין די
איינגליך, זאפעט זיך מיט נחת אן דאס הערצעלע, לאוט ער
זיך איבער דער בית-דיין-שטוב, ממש טאנצענדריג, גנט ער אָב
א שבך דעם בורא עולם, ממש זונגענדיג :
— אַיְ-אַיְ-אַיְ, נאָטְעַנְיוֹ, אַגְּטַעַנְדַּע דו האָסְט עַם
בעשאָפָען !

און וואָרְפָּעַנְדִּיג פֿון פֿעַנְסְּטְּעַרְלִיל אַבליך אַין מאָרְק אַרְיֵין,
ווערט איהם די אַיְנְגָּעַלְעַד פֿוּקֶט.

— ווּאַס פֿאָר אַפְּינְיָע בְּרוֹאַהְלָעַע עם דְּרוֹיְהָעַן זיך אַיְיף
דיין וועלטעלע אַרְוּם ! יְודַעַלְעַן אַון, להבדיל, אַנד ער ע...
איַ-איַ-איַ ! מענְשָׁען גַּאֲלָדָעָע, סַאֲמָעַטָּעָע, יְודַעַנְעַ...
פֿאָלָט עַמְּיַץ פֿלְצָלִינְג אַרְיֵין :

— רבּוּ, גַּעֲוָאָלַט !

דְּעַרְשְׂרַעַט ער זיך :
— ווּאַס אַיְ דִּיר גַּעַשְׁעַן אַזְיִינְס, יְעַנְקָעַלְעַ ? ! ...
יְעַנְקָעַלְעַ ?

ער קען איהם ! גאנַץ חֻלְּמָן קען דער ربּ, כמַעַט בַּי
אַלְעַ סַנְדָּק גַּעֲוָעָן ... אַון אַוְ ער דְּרַעְזַעַת אַצְּבָלוֹתִינְט מַוְיל
בַּי יְעַנְקָעַלְעַן :
— אַיְ, אַיְ, יְעַנְקָעַלְעַ, ווערט האָט דִּיר שְׁלַעַטָּטָטָט גַּעַ...

טְהַוֵּן, יְעַנְקָעַלְעַ ? !
וַיַּצְמַח שְׁוִין יְעַנְקָעַלְעַ אַיְוף דער באָנק פֿון פֿאָרֶן בַּיְתַ-דיַיְן,
צְדָקָ-טִיש מיט די הענְדר די פֿעַרְבְּלוֹטִינְטָע באָקָעַן צְהַאַלְטְּעַנְדִּיג,
און וועענט זיך, ווי אַיְן אָמְרוֹה דְּלַקְטָס אַון לִינְקָס אַון דִּער
ברִיטִים, זָאָגְעַנְדִּיג :

— אַיְ, דִּער שְׁבַת-גַּנוֹי, רבּוּ ! דִּער שְׁבַת-גַּנוֹי !

נאָפָט ער דִּער חֻלְּעַטְמָעַר ربּ :
— ווי קוּמָט דַּו, אַין דִּער וּאַקְעַן צָום שְׁבַת-גַּנוֹי, —

יְעַנְקָעַלְעַ ? !
— אַ בְּעַשְׁעַרְטָע זַאַך, רַבְּיַלְעַב ... דְּגַיְיהָ, אַיבְּעַרְן מאָרְק
נִיְהָ אַיך מִיר ... ווי טִינְט אַיחָד, רַבְּיַלְעַב ? לִינְט מִיר אַין

וין דער שבת-גוי ? טראכט איך פון א שבת-גוי ? וועגען פרנצה
טראכט א יор ! מיט ליידיגע הענד וועל איך קומען אחים !
וואס ווועט די פלוניח'שע, טראכט איך, זאנען ... די אורה
מיינע ... איהר קענט דאס זי, רביע-לעב ! קומט ער אקס-
גען, דער שבת-גוי. דערעה איך אידם, שכור-ニימלעך
קנאקט ער זיך ... און עפֿים קוינציג איזו — א זוארף מיט
דער האנד דורלען אויר, פונקט און מול אריין, א קנאק,
און ואפרט שוין מיט די ליפען רעלטס און לנקס די שאַלעטצער.
האָב איך מיך אַבעגעשטעלט, קוק איך אויף זיין בריה'שאָפט.

גְּלִיכֶּת עַר וֵיך אֹסֶם מִתְמִיר, זָאנַט עַר :

— יַעֲנַקְעָלָע, עַפְעוֹ סְמוֹל, יַעֲנַקְעָלָע ! ..

מִילָּא, בָּעֵט אָנוֹי, עַפְעוֹן אַיך... אָוֹן גַּעֲמִינְתַּן הָאָב אַיך,
רבוניו, ער וויל מיר שכור-ニימלעך ואָרְפָּעָן אַין מול אָריין, —
עַפְעוֹן אַיך — נָעַמְתָּ ער, רבִי, די פּוֹיסְט אָוֹן גִּיטְמִיר אַ זָּעַם
אָין די צִיּוֹן אָריין !

צְעֻוִיְנַט עַר וֵיך נָאָך מַעַהָר, יַעֲנַקְעָלָע :

— אָוי, דָּעֵר רֹצֶחֶת, דָּעֵר רֹצֶחֶת ...

איו עַס אַבְעָר דָּעֵם חַעַלְעָמָעָר רָב נִישְׁתַּחַא.

נִיהְתָּ עַר נָעַמְתָּ ער צַו אָוֹן מַסְרִית אַיהם :

— דָּאָם הָאָב אַיך נִשְׁתַּחַא לְיעָב, יַעֲנַקְעָלָע ! וֵוי זָאנַט

מַעַן עַס, נְלָאָט אַיזו, אַוְוָפְּ נְאָטִים אַ בעַשְׁעַפְּעַנְיָש — רֹצֶחֶת ? ...

— ער דָּאָט דָּאָך מִיר דָּרְיוֹ צִיּוֹן אַוְיְנָהָקָט ! צַו-

.

חַלְיפָּעַט וֵיך יַעֲנַקְעָלָע, וּוַיְוַעֲנָרִין די צִיּוֹן.

קוּקָט דָּעֵר רָב אָוֹן שָׁאַקְעָלָט מִיטְן קַעַפְּעָלָע אָוֹן זָאנַט,

נִשְׁתַּחַא גְּלִיכֶּתֶן !

— זָאנַג דָּעֵם אַמְתָּה, יַעֲנַקְעָלָע, סְאַיְוַיְנוּן צִיּוֹן !

— וּוְעַמְעַס דָּעַן, רבִי ? נָאָט . רבִי, זָעַת !

און ער עַפְעַנְתָּ דָּאָם מול אָוֹן וּוְיִוּזְתָּ אַיהם די לְעַדְעָר ...

קוּקָט דָּעֵר רָב אָוֹן גַּאֲפָט :

— הַפְּלָא וּפְלָא, — זָאנַט ער נָאָך אַ חַיְלָע, — אַ

יְוֹד וְאַל הַאֲבָעָן אַזְוִינָע צִיּוֹן ...

— אַ וְאָסְעָרָעַ דָּעַן צִיּוֹן הַאֲטַּא אֵיךְ ? — פְּרָעָמֶת
 יַעֲנַקְעַלְעַ אַ בִּיסְעַל שְׁוִין דָּרְשָׂרָאָקָעַן .
 — נָא , זַה ! עַנְטָפָעָרֶט דָּרָרְבָּא אָוֹן וּוַיּוֹיטָא אַיִּם
 זַיִּין אַלְטָמָעָבָעַל אַיִּין אַלְטָעַן מַוְיל — אַנְדָּרָעַדְעַן הַאֲבָעַן לְחַלְוָטָן
 נִישְׁטָמַ קִיּוֹן צִיּוֹן , סַיְוִוִּיסְיַיּוֹן , נִשְׁטָמַ אַזְוִינָעַ צִיּוֹן ! דְּבִין דָּאָר
 נִשְׁטָמַ קִיּוֹן הַיְּינְטָגְנָעָר , נִשְׁטָמַ גַּעֲזָהָעַן אַזְוִינָעַ צִיּוֹן בֵּין אַ
 יָוד אַיִּין מַוְיל !
 אָוֹן קַלְעָרָעַן וּצְעַט עַר יָיךְ דָּרָרְבָּא ; צְוַיּוֹ שָׁאָלוֹת מִטְּבָעָה
 אַפְּמָלָא : — וּוֹ קוּמָעַן אַזְוִינָעַ נְרוֹיסָעַ גַּעֲזָהָעַן צִיּוֹנָעַר צִיּוֹן
 אַ יָוד ?
 אָוֹן — דָרָרְ שְׁבַתְ-גּוֹי , וּוֹאָם הַאֲקָטָעַר עַר עַם אַיִּין פְּרָעָמֶת
 דָעַ צִיּוֹן אַרְיוֹן ?
 קַלְעָרָעַט עַר אָוֹן קַלְעָרָט בֵּין עַר שְׁפָרִינְגָּט אַוִּיפָּה :
 — אַהֲא !
 דָאָס הַיִּסְטָמַ — דָעְגָּאנְגָּעַן :
 — הָא בְּהָא תְּלִיא , יַעֲנַקְעַלְעַ ! אַיִּינָמַ אַן צְוִוִּיטָעַן
 וּוְנְדָרַט יָיךְ עַם . . . דָו וְאַגְּסָטָן נְלָאָט אַיִּין דָרְרָוְעָלָט אַרְיוֹן
 „רֹצֶחֶת“, אַוִּיפָּה נְאָטָם בְּעַשְׁעָפָעָנִישׁ — „רֹצֶחֶת“ ! נִשְׁטָמַ
 קִיּוֹן רֹצֶחֶת . עַס וְאַלְעַן זַיִּין קִוּם נִשְׁטָמַ גַּעֲזָהָעַט ! אַלְאָ
 וְאַלְטָט דִי וְעַלְטָט , חַס וְשַׁלּוּם , קִיּוֹן קִוּם נִשְׁטָמַ גַּעֲזָהָעַט ! אַלְאָ
 מַאי ? אַ מעָשָׁה שְׁהִיה פָּעָר צִיּוֹנָהָלָסָט דָו דָאָר , אָוֹן אַיִּין
 גַּלְיוֹב דִּיר , אָוֹן אַיִּיךְ זַהָה דָאָר דִי אַוִּיסְגָּהָאָקָטָעַ צִיּוֹן , אַיִּין
 דִי מַעָשָׁה , פָּעָרְשְׁתִּיְהָסָט דָו מִיךְ , אַוִּוִּי —
 אָוֹן עַר חַאְפָט אַ בִּיסְעַל אַטְמָעַם אָוֹן פָּעָרְטִיְהָסָט :
 — שְׁוֹלְדִיְגָן יַעֲנַקְעַלְעַע , זַעֲנָעַן טָאָקִי דִיְנָעַן צִיּוֹן !
 שְׁפָרִינְגָּט יַעֲנַקְעַלְעַע אַיִּין דָרְרְהִיךְ :
 — חַוְתְּמָן , רַבִּי , מִינְיָן צִיּוֹן ? אָוֹן דָרְרְרָל ?
 — גַּאֲרָא אַיִּין גַּאֲנְצָעָן פְּטוּר אַיִּין עַר נִשְׁטָמַ , דָאָס , יַעֲנַ
 קָעַלְעַע , זַאֲגָא אַיִּיךְ נִשְׁטָמַ ! דָרְרְ עִקְּרָחָב אַבָּעָר זַעֲנָעַן דִיְנָעַן
 צִיּוֹן , דָאָס הַיִּסְטָמַ : נִשְׁטָמַ=דִיְנָעַן צִיּוֹן . .

— וואס טויטש ?

— ליאג צו קאָפּ, יענקלע ! דער ערְל אויז בטבע אַ מונֶ
טָוב . . . שְׁבָדְרָן-נִיסְלָעָן געהאט, דֵּיךְ דערזען, האָט ער דֵּיךְ
באַמֶּת געוואַלְטָם מהנה זיין, מַכְבֵּד זיין... «עֲפֹעַן ס'מוּיל !», זאגט
ער . . . אַרְיִינוֹאָרְפָּעָן ווַיְלָעָר : זַיְהָאָבָעָן דָּאָךְ לַיְעָבּ וַאוּלָהּ
מַאֲגָן אָן קַנְצָעַלְעָן ! אַבָּעָר אָוֹדוֹ, יעַנְקָלָן, האָסָט גַּעֲפָלְגָּטָן,
אָן ער האָט דערזען נַאֲצָעָן צִיּוֹן. זַיְינָעָן צִיּוֹן, היַסְטָט
עַס, אָן דִּין מַוְיל . . . פַּעֲרָשְׁתִּיחָסָט דַּו דָּאָךְ : אַיְן אַיְן
ישראל, אַיְן דִּין מַוְיל זַיְינָעָן צִיּוֹן, וּוּרְטָעָר אַונְטַעְרְגַּעַזְיָנוּ
דָּעַן ! אָן אַיְן אַיְן יִשְׂרָאֵל, אָוֹ ער וּוּרְטָעָר אַונְטַעְרְגַּעַזְיָנוּ
וואָס אַל ער טָהָן ? וּוּצָעָ ער מִיט דער פּוֹסֶט !

— פָּאָלָן מִיךְ, יעַנְקָלָעָן, — עַנְדרִינְגָּט דָּעָרָבּ — מַאֲךְ
קַיְיָן עַסְקָ נִישְׁתָּטָדְרָפָן . . . נִיהָאָהָיִם צַוְּדִין פְּלוּנִיתְטָעָן,
וְאָגָ אַירָר, אַיךְ הַקְּבָּבָ גַּעַהְיִסְעָן, בְּפִירְוָשָׁ גַּעַהְיִסְעָן, זַי וְאָל
דָּרָר מַאֲלָעָן אַשְׁוּנְעַקְעָבָץ פָּוֹן פִּיְוָעָן . . .
פָּאָלְגָּט יעַנְקָלָעָן, גַּיְהָט אָוּעָקָן, אָן דָּעָרָבּ רַוְּפָט
אוּהָם נַאָךְ :

— אָן דָּאָם אַנְדָּעָרָעָ מַאֲלָן, אָו אַיְן עַרְלָהָיִסְטָ דָּרָר
עַפְעָנָעָן דָּאָס כּוֹל, עַפְעָנָעָן אַבְּסָעָלָעָן . . . נִשְׁתָּטָמָהָר וְאַ
בְּסָעָלָעָן, אַשְׁפָּרָעָלָעָן ! ער דָּאָרָףָ גַּאֲרָףָ נִשְׁתָּטָמָהָר, אָו אַ
יָּודָהָאָט צִיּוֹן . . .

קפאפיטעל 2.

נאה אמאָל קליעַפּ . דער רב ויל
מתפלֵל זיין אויפּ אַ האָלבּ ברויטַ.
איין עזה טובַה .

נוייחט דער חעלעמער רב צו זייןע סוניות צויריק ,
לערנט געשמאָק און שעפט נחת פון דער הייליגער תורה .
און חזפט פון צייט צו צייט אַ ביסעלע פונַס ביסעלע עולם
הוה אַינַס קאָרענען שקעטאלע ... אַן דאס האָרִין פון תענג
וואָקסט !

— אוי , אַ וועטלעע , אַ וועטלעע ...
און וואָרט ווַיְתַעֲרֵר אַ בלְיךָ , דורךן פֿערגרינטען אַלְ
טען שייבעלע , פון פֿעַנְסְטַעַרְילָן אין בית-דִּין-שְׁטוּבָן , צום
מַארְקָ אַרְוִים ...
— אַן מענשעלען , גַּעֲטַעַנוּ , סַאמְעַטְעַנְעַן , זַיְרַעַנְעַן ...
ענדיגט ער די שבחים נישט . ווַיְתַעֲרֵר אַרְיוֹנָנָעַפְּאַלְעַן
יענקעלע . נַאֲרֵן קַיְוֵן חַודְשׁ נִישְׁתָּ אַרְיבָּעַר .

נאָפְטַ ער , דער רב :
— ווֹאָס סְחָאָט זַיךְ מִיר גַּעַתְּלָמִידָן די נַאֲלַט , יַעַנְעַ
נַאֲלַט , — ווֹאָס אַיְזָן ווַיְתַעֲרֵר , יעַנְקַעַלְעַ ?
— דער שבתָּנוּי ! רַבִּי , אַלְעַן דער שבתָּנוּי ! —
שרוֹיט יעַנְקַעְלַע — אַן פָּאַלְט אַוְיַףְ דער באָנק אַנְיַעַר ,
מוֹסְרַת אַיהם דער רב מִיטַּ לַיְוטַעַלְגִּיקִיט :

— אַ פְּנַעֲרָעַ דַו בִּוּטַ, יַעֲנַקְעַלְעַ ! וּוֹאַסְ קְּרִילְסֶטְ דַו
אַלְעַ צָוֵם שְׁבַתְ-גַּנוֹי ? קִיְין רֹצֶחֶת, חַלְיָה, אוֹעַר נִשְׁטָטַ
אַבְּעַר גְּלָאַט אַזְוַי — נַאֲךְ וּאַסְ טַוְגַּע עַמְדַּר ?
— פָּוֹן הַינְטָעַן אַזְוַי עַר מַיר אַנְגְּנַעַקְמָעַן, רַבְּנוֹי . . .
פָּעַר עַנְטַפְּעַרְטַ אַזְרַעַלְעַ — פָּוֹן הַינְטָעַן, רַבְּיַלְעַב ! אַיךְ
נִיְהַ מַיר דַּרְלַעַן גַּעַסְיַלְ, רַבְּנוֹי, אַהֲיָם . . . אַ בְּרוּיטַ הַאֲבַ
אַיךְ פָּאַר מַיְין חַיוֹגְנַעַיְנַד גַּעַטְרַאַגְעַן, פָּאַר וּוֹיְבַ אַזְן קַוְנְדַעַרְ
לְעַז אַ בְּרוּיטַ גַּעַקְוִיפַטַ, יַיְן לַיְעַבְרַע נַאֲמַעַן הַאֲטַ אַ בְּרוּטַ
בַּעַשְׂעַרְטַ ! אַגְּנַטְעַרְן אַרְעַם טַרְאַג אַיךְ עַס . . . קְרִינְ אַיךְ
פְּלוֹזְגַּלְיָהַן הַינְטָעַן-אַרְוֹם אַ זְעַז אַיךְ קַאְפַ אַרְיַין, בֵּין אַיךְ אַומְ
גַּעַפְּלָעַן, חַלְש אַיךְ, הַאֲבַ אַיךְ מַקְ קִוְים אַוְפְּנַעַחַפְטַ —
זְעַה אַיךְ, נִיְהַת דַעַר שְׁבַתְ-גַּנוֹי אַזְוַעַק מַיְטַן פְּלוֹעַן אַזְן
קִיְיטַ, אַזְן דַּאַס בְּרוּיטַ לַיְגַט מַיר פָּאַר דַי פִּים אַבְגַּנְעַבְיסַע —
נַאֲטַ, וּהְתַ, רַבְּנוֹי — אַזְוַי דַעַר קַאְפַ, דַעַר קַאְפַ ! —
אַזְן עַר וּוֹיְטַ דַּאַס בְּרוּיטַ דַעַס רַבְּ אַזְן חַאְפַט יַזְדַע
בַּיְמַן קַאְפַ .

בַּעַטְרַאַקְטַ דַעַר רַבְּ דַאַס בְּרוּיטַ אַזְן וְאַנְטַ :

— דַעַר קַאְפַ אַזְוַי אַ קְלִינוֹנְגִקְיַטַ, פָּוֹן אַ זְעַז, חַלְיָה,
שְׁטַמְאַרְבַּטַ כְּעַן נִשְׁטַ ! אַבְּעַר זְעַה, יַעֲנַקְעַלְעַ, וּעַר הַאֲטַ רַעַלְטַ
גַּהְהָאַט ?

אַט זְעַה — צִיְהַן ! אַ ערְלַ, זְעַה, הַאֲטַ צִיְהַן ! זְעַהַט ?
אַ בִּסְ, אַזְן מַטְ אַמְּטַל אַ הַעַלְפַט פָּוֹן בְּרוּיטַ ! אַיךְ וּוֹאַלְטַ עַם
נִשְׁטַ גַּעַקְאַנְטַ ! . . .

— יַאַ, רַבְּיַ ! אַזְוַה יַעֲנַקְעַלְעַ, אַבְּעַר מַיְטַן
רֹצֶחֶת וּוֹאַט וּוֹעַט זְיַוַן ? ! חַלְקַט אַזְוַי אַזְן סְכַנְהָה !
בַּלְאַזְטַ דַעַר רַבְּ פָּאַר זְיַוַן :

— אַי — יַי — יַי !

— אַזְן מַיְין נִשְׁטַ, יַעֲנַקְעַלְעַ, — וּוֹעַנדְטַ עַר זְדַ צַז
אַיְהַם — אַזְוַי אַיךְ הַאֲבַ קִיְין צַעַר נִשְׁטַ דַעַרְפּוֹן . . . אַיךְ וּוֹיְסַ,
וּוֹאַס אַהֲלָבַ בְּרוּיטַ, בֵּין אַזְוַי דַו, מַיטַ אַזְוַי פִּיעַלְ
מַיְילַעַלְלַעַן אַזְשַׁוְבַ, בְּעַמְיוֹת . . . עַמְוַעַט דַוְרַ טַקְעַ,

נעבן, פעהלען... עם זאל זיך ווענדען און מיר, זאג איך
דער בהן צרכי, איך וואָלט בפירות געהויסען, קהּל זאל
דער אַבקויפען אַהֲלָב ברויט... פֿאַרְוֹאַס נִישְׁת?... טאַ
קען אַרים קהּל, אַבעָּר — אַ יְוֵיד האַט הוּאָק געהאַט אָונָ פֿן
אלעמענָם שבתֶּגֶי! אָונָ אַהֲלָב ברויט אוּ גַּלְאַט קִין סְכָנָה
ニישט... קהּל ווערט נִישְׁת בְּרוּת... וַיְוִיסְט דּוֹ דָּאַך, אַיך
הַאָּב קִין דְּעָה נִישְׁת... .

צושרייט זיך יענקעלע:

— אָזְיַי?... הַיְוִיסְט עַמְּ, לִית דִין וְלִית דִין... דָּעַר
רוֹצֵח וּוְעַט אַרְוָמְנִיְּהָן פֿרָאנְק אָונָ פֿרְיוּ!
רוֹצֵח, עַנְטְּפָעַר דָּעַר רְבָּ גַּלְאַסְעָן, אַיזָּ פֿאַרְט
לוֹ וּוֹקָא... דָּאַבְּהָאָב דָּאַךְ דָּרָר אַיְנְמָאָל שְׂוִין גַּזְאָגָט: דִּי
וּוְעַט וּוְאָלָט, חָם וְשָׁלוֹם, קִין קִיּוּם נִישְׁת געהאַט! נִישְׁטָאָ
קִין רַוְזָדוֹם... .

— אלְאָ מָאי? פֿרָעַנְסָט דּוֹ?

— שְׁוֹלְדִּינָּג, זאג אַיך דָּרָר, יענקעלע, אַיזָּ דָּאַם
ברויט! «עַל פָּת לְחֵם — שְׁטִיחָה אָונָ דִּי סְפָּרִים, —
יְשַׁע נְבָר». קענְסָט דָּאַךְ דִּי קְלִינְיָע אָתוֹת — אַ מעַנְשָׁ
זִינְדִּיגָּט אַיבָּעָר אַ בִּיםְעָן בְּרוּת!... אָונָ אַלְעָ : אַ יְוֵיד אַיזָּ
עוֹבָר אַוִּיף, «לְאָ תְּחִמּוֹד»... אַמְּאָל מַקְאָע אַוִּיף, «לְאָ תְּגִנּוֹב»...
אַ גָּנוֹי, לְהַבְּדִיל, אַוִּיף, «לְאָ תְּגּוֹלָה»... אַמְּאָל מַקְאָע אַוִּיף, «לְאָ
תְּרִצְחָה!» אַוִּיך, אַבעָּר נִישְׁת פֿון דָּעַר טְבָע... אַלְעָ דָּאַם
ברויט! דּוֹ וַיְוִיסְט גָּאָר נִישְׁת, יענקעל, אַ יְזַרְהָרָע עַמְּ
שְׁטַעַט אָוּן בְּרוּת. הָגָע בְּעַצְמָךְ, זאג אַלְיָוָן, יענקעל,
וּוֹעֵן נִישְׁת דָּאַם בְּרוּת, וּוֹסֵס וּוְאָלָט גַּעֲרָת אַ שבָּתֶּגֶי, אַוִּיך
יענקעלע דָּרְיוִיתָה זיך אַרְוָם אַוִּיף דָּעַר גָּאָס, שְׁפִיּוּת וַיְוִינְעָ
עוֹפְּלָעָך אָונָ לְיִוְבְּט גָּאָט? הָאָ? אַבעָּר אָזְיַי מַעַן דְּרִיזְעָהָט
ברויט... אָזְיַי יענקעל טְרָאָגָט אַ בְּרוּת! יְאָ, יענקעל
פֿערְשְׁטִיחָהָט! צְקוּי עַמְּ גָּוָט!...
אָונָ דָּעַר רְבָּ גַּיְהָת צָו, לְיִוְגְּמַט יענקעלע דִּי העַנְד
אוֹיף דִּי אַקְסָעָל אָונָ זָאנְט מִוּט גְּרוּם רְחָמִים:

— וויסט דז וואם, יענקלע? דז וויסט דענק, איז
בין איין עני, בטבע איין עני... און האב נישט ליעב
יענע זאלען... פונדעסטוועגען, דיר וועל איך עם טהון,
דייר צוּלַיְעָב! און, וויסט די וואם? איך וועל מותפלֵז זיין אויפֶּז
א האַלב ברויט פון דינעטוועגען!

— א דענק, רבונו! שפֿרְגְּנְט יענקלע אויף דער
פרײַהַט, און וויל אַרְוֹם פון שטוב.

— נור הער, יענקלע, שטעלט איהם נאך אַב דער
רב, — מעחד זאלסטו קיין ברויט, וואם זיין ליבער נאמען
וועט דייר בעשערען, אַפְּעָן און בפהרסיא נישט טראגען; מען
דאָף נישט אויפְּרְיוֹיזְעָן זעם יצְרָהָר... האַסְט אַפְּלָע —
פערדען!

קָאָפִים עַל ۳.

א וויב מיט א קאצ'ובע.
א מעשה פון חינטערין
באד.

נויית יענקעל בערוהוינט אוווק פון רב, און קומט נאך
א קורצער צוית צורייק מיט א געוואלד צום דרייטען מאל, און
ווײַיטער דער שבת-גוי.
— דאס איז שין — זאנט דער רב — למעלה מן החלל.
א יוד זאל זיך במשך פון איין ומון טרעפען דריי מאל מיט א
שבת-גוי — און דערביי דריי מאל געשלאנגען ווערטען! עם ליאנט
זיך נאך נושט איפֿן מה!
— עם שטעקט עפֿים דעריגען! — זאנט ער — און
ער קנייטשט איזן דעם שטערן און היבט אן חוקר ודורך צו
ויזן:
— האסט איהם געוויזען צייחן?
— חס ושלום, רבוי! או איהר האט נישט געהויסען?
— געהאלטען ברויט בפהרטיא?
— ווער ברויט, וווען ברויט, רבוי?
וואלט ער געהאטן ברויט, וואלט ער נאך צו דעם אלעט
ニישט געקומען... ער איז איהים געגאנגען אַהן ברויט...
האט איהם די פֿלְנוּיַּתְשָׁע בעגעגענט מיט דער קאצ'ובע...
אוו ער אנטלאָפֿען, אוו זי איהם נאָכְנָעָלָאָפֿען... אוו ער פון

דער שטאדט אריום, צום באָד געלאָפֿעַן . . . אַ יְוִידָעַן, פּוֹן
שטאדט אַרוּם לְוִיפְט וְ נִישְׁתְּ . . . קֶומְטָעַר בְּשָׁלוֹם אָונְטָעֵרְץ
בָּאָד אַרְנוֹטָעַר, לְיַעֲנַט דָּעַר שְׁבָתְ-גַּנוֹי אַיִן גַּרְאָז; שְׁפִּרְינְגְטָעַר
אוֹיףְ, דָּעַר/הַרְגְּנָעַן וְילָעַר אַיִם. אוֹיפְּן סָאמָעַר-אַרְדָּגָעַ מְוּיטַ
וְאנְטָעַר! אַוְן שְׁלָאָגָט, — קוֹיָם זִיךְ אַוְסְגָּרְיעָסְעַן . . .

— וְוִיסְטַדְּ דָו וְאָם, יְעַנְקָעַלְעַ, — מָאָכְטָעַ שְׁטִילָעַר רְבָּב,
אַאָךְ אַ פְּעַרְקָלְעַרְטָעַר וְוַיְילָעַ, — וְוַעֲסַטְמִירְסְּמָחָלְוִין, אַיךְ
נְלִיבָּבְ נִישְׁתְּ!

חַאְפְּטָעַ יְעַנְקָעַלְעַ פּוֹן זִיךְ אַרְאָבְדִּי קָאָפְּאָפְּעַעַ :
— רְבִי, אָזְיוּ גְּרוּםְגָּלָדְ, וְוי גְּרוּםְצִיְּלָעַן בְּלָאָהָעַ . . .
אַזְנוֹ וְולָזְיךְ אַזְמְתָהָוּן אַיִן גַּאנְצָעַן; לְאָזְנוֹ נִישְׁתְּ דָעַרְבָּב:
— שְׁוֹתְהַיְלָעַ, נִישְׁתְּ דָּאָסְמִין אַיךְ, — מָאָכְטָעַ שְׁדָעַרְ
רְבָּב, — דָּאָרְפְּסָטְדִּיךְ גַּאֲרָנְשָׁטְ אַזְמְתָהָוּן . . . לְשִׁוְתִּי גְּנִיהָ
אַיךְ נְוָרָא, אַיךְ קָאָן גַּאֲרָנְשָׁטְ גַּלְיְוָעַן, דָעַרְשְׁבָתְגָּנוֹי, —
גַּאנְטָסְ אַ בְּעַשְׁעַפְעַנְיָשְׁ, אַאֲלָל גַּלְאָטְזִיְוִין אַרְזָחָ אַרְזָחָ אַרְזָחָ
גַּאֲרָנְשָׁטְזִיְוִין בְּמִצְיאָותְ . . . אַזְנוֹ זָאָגְ אַלְיָזְן, יְעַנְקָעַלְעַ, חִיכָּאָ
דָמִי, — רְזָחָ ? דָו וְאָלְסָטְנְעַקְאָנְטְזִיְוִין אַרְזָחָ ?
יְעַנְקָעַלְעַ אַגְּנָטְ : נִין!

— אַזְזָ אַזְזָ נִישְׁתְּ ! — וְאנְטָעַרְבָּב .
אַוְן פְּעַרְכָּאָלְטָעַר זִיךְ, אַוְן חַאְפְּטָעַר זִיךְ אַיִלְעַ אַזְזָ :
— אַהָא .
— דָעַרְגָּאָנְגָעַן ! הַיִּסְטָעַם, אַוְן עַר צְוָשְׁמִילְעַלְטָעַר זִיךְ אַוְן
זְאָגָנְטָעַר :

— וְוִיסְטַדְּ דָו וְאָם, יְעַנְקָעַלְעַ ? ! הַעָרָא, וְאָם אַיךְ וּעָלָ
דִּירְזְאָגָנְעַן !
אַוְן עַר שְׁטָעַלְטָעַר זִיךְ אַזְזָ, אַוְן וְיַעֲרַטְמָלָה בְּמַלָּה :

„אָונְטָעֵרְץ“ בָּאָד, זְאָגְ אַיךְ דִּירָ, יְעַנְקָעַלְעַ, מְוּזִין דָאָסְ
אַרְטָעַ, וְאוֹזְזָן, וְוי אַיִן דָעַר תּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שְׁטִיחָתָה, הַאָטָגָעַ,
שְׁטִיטָעַ זִיךְ בְּרוּדָעַר הַבְּלָיָ ?

— אַוְן דָאָסְ אַרְטָעַ, הַאָבָעַן טִירְ אַקְיָמָאָלְן, אַזְמָוְגָּלְ

לרציהה, בפרט, או עם א סכנה פאר א בגיןה, וואם קאן

זיך בטבע נישט אינעהאלטען" —

עפנטן יענקעלע מועל און אויערן:

— אה!

— וואם? שמייכעלט דער רב — עם ליגט זיך אויפען

שכל?

מן הסתם! או איך זאג, זאג איך! א מכה-שולדיין או
דער נוי!

— פאלג-ושע מיך, יענקעלע, מאך דיר נישט דערפונ.

וילסט דו, רוף א פעלדשער, א ניט לייג אליין צו קאלט וואסער.

— און שבת, איך מיש מיך אפיילו נישט אין קהלאן-אַן-
לען, אבער בשעת סכנה — שבת, אם ירצה השם, לאו איך
אויסרופען אין שוחל אין בית המדרש, דער עולם זאל ווילען
דען הנטערן-בָּאָד!

— און אפשר וועלען די בעלה-בתים איבערטראגען דאס
גאנצע מריחע... אין שטאדט אריין, אין מארק אריין... נישט
גלייכער, וואם? או עם אבער שיין נישט מיין זיך! א גוטען
טאג, יענקעלע...

קאסיטעל 4.

די אסיפה . יענקעל מה
אוועק . רעם שבת-גוי —
הוספה . —

אוי אבער נישט אוועק קיין האצעער הודש און יענקעל
אוו געומען נאך אמאָל . . .
די צייחן נישט געוועזען , קיין ברויט נישט געטראָגען,
אונטערץ באָד נישט געוועזען אין צבראָלענען בײַנער האָט
ער . —
אונטער דער שוחל האָט ער איהם דערטאָפֿט , דער
שבת-גוי . . .

מוּ שׁוֹין דָּעֵר רְבָּה מִוּרָה זַיִן :
— אוּי אַ גַּלְּן ! טַאֲקִי מַמְשֵׁא גַּלְּן !
אָן "אַ סְכָנָה פָּאָר גַּאנְצָחָלְםָן . . ."
— פָּאָר מַוְרֵךְ , לְמַשְׁלֵךְ , נִישְׁטָה . אַיךְ קָוֵם נִישְׁטָה אַרְוִוִּים
מְפַתֵּח בֵּיתִי . . . נָאָךְ וּוֹאָם ? אַבער — גַּאנְצָחָלְמָן !
— וּוֹאָרוּם — זַאנְגָּט עָר — וּוֹאָס בִּזְמָנוּס מַעֲרָר פָּנִים
איִין אַנְדרָעָן חֻלְּלָעָמָעָר יָוֶד ? דָו הַיִיסְט יַעֲנָקָעַל , איִין אַנְדרָעָר
הַיִיסְט גְּרוּיְנָעָם ; אָן נָאָמָעַן וּמַנְדָּת וִין עַם נִישְׁטָה . אָן אַיךְ
וּוֹיָס נָאָר נִישְׁטָה , צִי דָעֵר שבת-גוי וּוֹיִיסְט , וּוֹיִםְיאָן הַיִיסְט ?

וַיְהִי עַם רֹופֶט זִקְנָה דָּרָעָר, בֵּין וּמְעַמֵּן עַר נְעַמֵּט דַּי לִיְּכָתָעָר
אַרְאָב . . .
— מַוְיַּעַן שְׁוִין — זַיְפָצַט עַר אַב — אַיִּין אַסְיָה מַאַ
לְעַן . . . יָא . . .
— אָוָן וּוַיּוֹסֶט, דָּרָעָר עִקָּר, פָּאַרְוֹאָס אַיךְ הָאָב מָרוֹא,
יַעֲנַקְעַלְעַ ?
— פָּאַרְוֹאָס, רַבִּי ?
— פָּאַרְזִין יוֹם-כְּפֹרְדִּינְגָּעָן פָּאַרְנְעִילָה !
אַיִּין עַרְלָ קְוַמְטָ אָוָן שְׁוֹהָל אָרִיָּן, אַנְצִינְדָּרָעָן דַּי נְעִילָה,
לִיכָּט, קָעָן עַר חַרְבוֹ-מַאַלְעָן חָלָם. אַיְמָבָרְעַנְגָּעָן, חָס וּשְׁלוֹם,
דַּי נְגַנְצָעָ קְהָלָה מִיט אַמְּטָלָ ?
אָוָן לִיעַב הָאָט עַר, — דָּרָעָר בְּ אַוְמָר וּוֹשָׁה ?
שְׁבַת הַעֲנָגָעָן שְׁוִין אָוָן מָקוֹם קְדוּשָׁ קְיוּטְלִיךְ גְּרוֹיְסָע,
מִיט אָוְתִּוְתָּ שְׁרִיְעַנְדִּינָעָ :
אַיִּין אַסְיָה וּוּטָ וַיְהִי ! אַסְכָּנָה פָּאַרְדָּר עַר שְׁטָאָט !
אַסְכָּנָה — קְוַמְעָן זַיְקְצִינוֹפָר דַּי קְאַרְפָּעָן-קָעָפָ, אַיְולָעָן זַיְקָ
דַּי טְיוֹלִיקָים, וַיְצַטְתָּ מַעַן קָעָפָ אַוְיָפָ קָעָפָ —
— זַאֲגָט-זַשְׁעָ, וּאָסָם, רַבִּי-לְעַב . . .
— זַאֲלָל יַעֲנַקְעַלְעַ, זַאֲגָט עַר, פֻּעָרְצִילָט . . .
זַאֲגָט יַעֲנַקְלָ זַיְן עֲרוֹתָן. פֻּעָרְצִילָט דָּרָרָב, וַיְהִי עַמְּאָוִי
אַיְהָם אַבְגַּעַפְאַלְעָן אַסְבָּרָא נַאֲדָסְבָּרָא . . . אָוָן אָוָן גְּרַעַלְטָ אָוִי
גְּעַבְלִיבָּעָן יַעֲנַקְעַלְעַ —
— אַרְזָח — שְׁרִיּוֹת יַעֲנַקְעַלְעַ, — אַרְזָח !
צִוְּתָעָרָט, אַפְּיַשָּׁ אַיִּין וּוּאַסְמָעָר . . .
— וּאָסָם-זַשְׁעָ טְהוֹת מַעַן, רַבִּינוֹ ?
נִישָּׁת לְאָנָג וּאַרְטָעָן לְאָוֹתָ דָּרָרָב, אָוָן זַאֲגָט אָוִוָּוִי :
— אַיךְ זַאֲלָל, זַאֲגָט עַר, הָאָבָעָן אַדְעָה בֵּי קְהָל . . .
מַעַן זַאֲלָל מִיךְ בָּאַמְתָה פְּרַעְגָּעָן, וּזַאֲלָט אַיךְ אָוִוָּי גְּעוֹגָנט :
יַעֲנַקְעַלְעַ זַאֲלָל קְוִידָם כָּל, אָוָן טָאַקִּי בָּאַלְדָר מָרְגָּעָן, אָם
יַרְצָחָה הַשָּׁם, אָוָן נַאֲרָ בְּעַנְגָּעָן טָאַקִּי עַרְגִּיזָ אַוחָק . . . וּוּאַרְעָן

אויף איהם האט ער שיין א חוקה דער שבת-נוי . . . מעהר ווי
א חוקה, א כוון דרש . . .
ולהשיך אפי, כדי מציל צו זיין קהָל פון סכנה, זאל מען
דעט שבת-נוי נבעבן הומפה :
א גראעס ער שטיך קוילטש, צווווי טריינק בראנַ
פֿעַן, אויך ווים? אויל ייחם! . . .
— — — — —
איידר לאכט?
אין דאָך שטעקט אין יערען פון אונז א שטיך חעלע.
מער רב .

ニישט פער' משפט.

1.—אין פאדרער=הויז פון זילס האמת .

ענדיינגען , טיינע ליעבע לעוזר , וועט זיך די מעשה נאר איזיף אַזְיכָר ; איזיף אַגְּהַיְבָעָן אַזְיכָר , וואו טויט אָזְעַלעֲבָעָן
ווענַען אַזְיכָר מִשְׁקָוֶלֶת—אַזְיכָר=גְּנֵרִיכָט .
פֿאַרְן רֹוִיט גַּעֲדַעְקָטָעָן טַוְשׁ , מָוֵט די גַּאֲלַדְעַנָּעָן טַרְאַלְבָעָן
אָזְן קְוַאַסְטָעָן . . .

פֿאַר דְּאַם אַנְהִיְבָן הַיְבָט זַיךְ עַמְּ אָז זַוְּיַהְרָ אַרְיִים ,
זַוְּיַהְרָ שַׁפְּלַיְגָן —
אַזְיכָר זְוִישׁ וְקָנִים ;

אַינְגָאנְגָעָן אַזְיכָר שְׁטוּב , מִיט אַפְּרִיסִישׁ וּוּנְטָעָל אַזְיכָר
צְווֵי הַעַלְפָטָעָן אַבְּגָעְטִילָט — פֿאַר זְוִישׁ בְּעֻוּנְדָעָר אָזְן פֿאַר
זְקוּנוֹת בְּעֻוּנְדָעָר (אָז אַזְ�עָר פְּרוּמָעָר שְׁמָאָדָט בְּעַגְרָאָכָט מַעַן
אַפְּלוּ בְּעֻוּנְדָעָר!) , הַאֲטָט יַעֲדָעָהָלְפָט אַפְּעַנְסָטָעָר צַוְּ דָעָר
גַּאֲסָ אָז אַטְהָיר צַוְּמָהָוּפְּ אַרְיִים .

וַיְצַעַן זַוְּיַהְרָ (אַזְיכָר לִיבְּלָדָר דָעָר גַּעַוּעוּנָעָר לְאַנְדָר=שְׁדָךְן מִיט
די פְּעַרְגָּלוּזְעַרְטָעָ פִּים — לְיעַגְּטָן) , וַיְצַעַן זַוְּיַהְרָ , די פְּעַרְאַיְנָאָמָטָע
זְקוּנוֹת אָזְן זְקוּנוֹת : אַינְסָ אַזְיכָר=הַוְיָהָזָר פְּנוּסָמָעָן עַולְמָ אָמָת ; פִּין דָעָר
גַּאנְצָעָר וּוּלְטָ פְּעַרְגָּעָסָעָן , נָוָר פִּין דָעָר פְּרוּמָעָר , "צְרָקָה" נִישְׁטָט
פְּעַרְלָאָט . אָזְן צְיַהְלָעָן זְוִיעָדָע אַזְבָּעָרְגָּעָן פְּעַרְשָׁאָטָעָנָט=קְרִיכְעָאָט
דִּינָע , טַוְיבְּלִיךְ=בְּלִינְדְּלִיכְעָ טִיגְעָן אָז גְּרִיאָטָעָן זַיךְ . . .

אַיְינְמָאָל—עַמְּ פָּאַלְטָ צַוְּ דִי נָאַלְטָ .

דָעָר מְשָׁרָתָה , וּוֹאָסָמָהָט דַוְיָהָזָלְצִיּוֹת גַּעַבְרָעָנָגָט , הַאֲטָט
די לאָדָעָן פְּעַרְמָאָכָט ; גַּעַוְאָרְעָנָט , מַעַן וְאַל , צַוְּ דָעָר רַעַכְטָעָר

צייט, דאס ליכט פערלעשען, און הונטער זיך. די מהיר פער-
מאקט ...

די זקנום זוקנות דערזפען מיט די בלאטס ליפען די פיש-
זיך, צורדייקען, מיט די מיילער אהנץ'ין, די ווילע שטיקלעך
ברויט, וואס שוויטען ארטס אין די טעפליך, (די געל-געוואָאַרבעע
גראַינע) דוואָאַשע, איין אַמְּאַלְגָּמָּעָן גִּרְגְּהַעֲנְדֶּלְעָרְן, מאקט נוֹר
מייטֵן מְוִילָּן; נישט זי גערענטט, נישט זי ועהט אין סדור די
גערעטען אַתְּוֹתָהּ, נישט זי הערט, זי ענער בענטש!) און
באלד זיך צו דער לאָנגער קרייאַט-שמע מיטֵן גְּרוּיסָעָן, על-
חטאָ גענומען.

אַבְּגָּנוּלְּיִעְמָּטָן, אַבְּגָּנוּלְּאַפְּטָמִיטָן די צִיטְרִינְגָּעָן פּוּסְטָעָן
איין די מְאַטָּעָה הָרְצָעָר אַרְיָין אָוּן—גָּלְיִינְגָּט זיך (אויסער לְיבְּיָיל
שְׁדָכָן, וואס לְיעָנְטָה)—קְרָעְלְצָעָן ...

און בִּסְלִיכְוּיְוּ — שְׁנָאָרְלָעָן אָוּן חְלוּמָעָן ...

חְלוּמָעָט מְעָן אַמְּאָלְפָוָן אַמְּאָלְגָּמָּעָן טָעָן. רָופְּטָזִיך וּוּמְעָן
איין אַלְטָט מְיוֹחָשָׁן, קְרָעְלְצָט מְעָן; פֿערְבָּלְאַנְגְּוּעָט זיך אַיִן
מיידען מְה אַזְּבָר פָּוָן איין אַמְּאָלְגָּמָּעָן זְוּמָעָר=טָאָגָן, גְּלִיטְשָׁטָזִיך
דוֹרָך אַשְׁטְרָאָהָל אַבְּגָּעָר אַגְּרָנְצָעָלָט פֿאַרְמָעָטָעָן פְּנִים ...
מעָרְהָטָעָנְטָיְילָם אַבְּגָּעָר חְלוּמָעָט זיך יְעַנְּצָעָן, בִּיטְעָן זיך
שָׁאָטָעָן פָּוָן אִימָּה וּפְחָדָר: דָּעָר מְלָאָקָהָהָמָּה מִיטָּזְוָעָנְדָר אָוּיָּה
גָּעָן קְרָמָט צוֹ חְלוּמָה, די רִיטְעָר, די אַיְוּעָנָעָן אָוּן מְלָאָקָה=דוּמָהָם
הָאָנָר, די וּאֱגָנְשָׁאָל פָּאָרֶן בֵּית=דִּין=שְׁלָמָעָה וּוּינָט זיך פָּאָר די
אוּגָּנָעָן ...

אַדְּגָהָה, פָּאָר וּוָאָס מְעָן שְׁרָעָקָט זיך אָוּן פֿערְדָּעָר=הָוִי פָּוָן
עוֹלָם אַמְּתָה ...

און אָוּן גָּאָס פֿלְזָלָוָגָן:

— טְרָאָך!

און גַּעַהַאְקָטָע שְׁוִיבָעָן קְלִינְגָּעָן ...

— אוּיָּאָוי! וּוּעָקָט זיך איין אַלְטָעָר אָוּיפָה.

הָעָרָט זיך נָאָך פָּוָן גָּאָס, — אַגְּלִילְפָּעָרִי, אַגְּפִּיפָּעִרִי,

און אַגְּנִיאָנָגָן:

„בריות פאר אלע, —

„די בעקער צוטריבען !

און טראך — ! א געקלאנג פון גלאו !

„ליךט פאר אלע !

„לאמטען צוישלאגען .

„קײַן גאנצער געלביבען !

און נאך אמאָל :

— טראך ! און ווייטער געפֿלאַצְטָע שויבען . . .

און נאך אמאָל, און נאך אמאָל, און צוּי איבער דער
גאנצער נאָם . . .

זענען שיין אלע ווֹאָך. זענען מען מיט אַראָבְּנָה אַנְגָּנָעָן פִּים

פון די בעטען און מען ציטערט.

איין גריינע דוֹאָשׁעָה הערט נישט . . .

זיצען די מענער מיט ווֹיסֶע אַיְגָּעָן אַין דער פִּינְסְטְּרָנִישׁ

אַרְיוֹן, אַין טְוִוִּיט-שְׁרָעָק אַיְגָּעָן . . .

קלָאָפָּעָן די ווֹיבָּעָר, ווֹאָם לְעֵנָן בַּיּוֹם פְּרִוּסִישָׁן ווֹעָנָה-

טַיל, צוּ די מְעֻנָּעָר אַרְיוֹן :

— מאָנְסְפָּעָרְשָׁוִינָן, ווֹאָם טְהָוָת זִיךְעָם אַין נאָם ?

עַנְמָפָעָרְן זַי נִשְׁתָּה, די מְאָנְסְלִיּוֹת, — עַמְּקָאָפָּט אַגְּהָן

און אַגְּהָן .

שְׁרִיּוֹעָן די ווֹיבָּעָר :

— מאָנְסְפָּעָרְשָׁוִינָן, אַיְחָד זענט דָּאָךְ מאָנְסְפָּעָרְשָׁוִינָן,

וְאָל ווּרְפָּן אַיְיךְ אַרְיוֹסְגִּיהָן, וְאָל ווּרְאָל אַלְאָדָעָן עַפְּנָעָן

און אַרְיוֹסְקוּקָן !

— וְאָל עַמְּיָץ פָּן אַיְיךְ וְעָהָן, ווֹאָם אַין נאָם טְהָוָת זִיךְעָם .

— די ווּלְטָט נִיהְתָּה דָּאָךְ אָוְנְטָעָר . . .

די מְאָנְסְפָּעָרְשָׁוִינָן שְׂוִוִּיגָן .

ליּוּבָּל דָּעָר לְאַנְדָּ-שְׁדָכָן, ווֹאָם קָאָן זִיךְעָם נִישְׁתָּה אַוְפּוֹעָצָן,

זְוַקְטָ מַויְאָ אַפְּרִיזְיִיְרְטָעָר האַנְד שְׂוִיעָבְּלָעָר, דָּאָם לְיכָט, ווֹאָם

שְׁטִיְהָט בַּיּוֹ זַיְן בָּעַט אַנְצְוִיצְנָדָעָן, אַין גַּעֲפִינְטָ נִשְׁתָּה .

נוּשְׁטָעָרְטָ עָר אַוְאָרְפָּט נָאָךְ אַרְאָבְּ דָּאָם לְיכָט מִיטָּן

מעשענעם לוייטער פון טישעל.

ניט א קלונג, ניבען זקניהם זוקנות א ציטער, חאפט זיך
אויף די לעצטעה — די בלינד-טייבע גראגע דואשע, און הויפט
פלוצלונג אן זאגען: "נאט אברהם"; דאס איזנצע, וואס זיך
געדרענטק.

שלעפעט זיך מיט זיך די זויבער מוט; זאגען אלע מיט א
ויזוקול, מיט שרעך און האציג געוויין: "נאט אברהם".
ニסען זיך שטילע טרעדערן אפלו פון די מענער-אויגען.

און אין גאנט האקט מען לאטערן מיט גוואנג...
דערהערט זיך פלאזלונג פון גאנט א טראמפיט —
די לאטערן-האקר, צושפרויטען, צוליפען זיך. די
טראמפייט קומט געהנטער און געהנטער. שועערע, שועערע
טרייט הערען זיך שיין פון גאנט... מען גייחט און מען טראט.
— סאלדאטען וו-רויפט זיך אן ליבל שרבן במעט דער-
פרײיט... זקניהם זוקנות ווערען עטהואס רוזהיגער.

קאמאנדרערט טען און גאנט:

— נא — פֿלֿע — טֿשֿׁא!

ווערט א געלאנג פון איבערגעלייגט געוועדר, און די טרייט
דערהייטערן, און דערהייטערן זיך, און פערהיילכען ערנץ,
אין דער צוּוֹיְטָעָר, און דער דְּרִיטָעָר גאנט...
ווערט און מושב זקניהם שטיל און — קאלט...
齊יהען די אלטע ליט' צורייך די פים און די בעטען ארין; צי-
העקיי די קאַלְרוּם זיך איבער די קעפ און ציטערן שטילער..

ציטערן זיך און דער פֿנֵסְטֶר, און טראַטְטָעָן.
— וואס קאן עס זיין! וואס איז געווען? וואס וועט זיין?
און שלאָפָעָן איזנינגוויז איזן אַהוּ אַתְשִׁוְבָּה...

ערישט און דער פֿרִיה האבען זיך די תשובה בעקמען.
אויפגעזעוקט האקט זיך א וויטער שאָס; און באָלְד איז
דער מסורת מיט' אַנְבִּיסְעָן איז שפֿעְטֶר אַרְיוֹנְגָּעָקְמָעָן, און

געוֹאנְט:

— דְּעֻוָּאַלְזְּעָ!

— אַוְפֵן הוֹיפֶן, רָעוּאַלְצִיעַן מִיט אַגְּנוּעַן-פִּיטְקָעַל.

אוֹן אַ שְׁעַנְעָר, וּוֹאַרְיָמָעַר טָאגַן, וַיַּצֵּט מַעַן אַוְפֵן הוֹיפֶן.
הַעֲלָפְטַד דָּעַר מִשְׁרָתָא אַרְיוֹסְטָרָאנְגָעַן דָּעַם לְאַנְדַּ-שְׁרָכָן מִיטַּן גַּעַלְעַן-

נָעַר, וַיַּצֵּט מַעַן זַךְ אַרְוָם גַּעַלְגָּעַר.
לִיבָּול, דָּעַר גַּעַוְוַעַנְעָר חַבְּרָה-נוֹשָׂאִים-שָׁמָשׁ, אַ שְׁטִיקָעַל
טִיחָות אַוְיפֶן דָּעַר קְוִילִיעַ, וַיַּצֵּט זַךְ פָּוּן דַּי עַס-חַארְצִים אַ בִּיסְעַל
אַבְגָּנְעָרוֹקָט, אַבְעָר אַלְעַן וַיַּצֵּן. אַוְסָעַר, אַזְוַיְמַן קָאַלְעָרַט זַךְ
אַין גָּמַס אַרְיַין, אַהֲנָד אַוְיְצָוְשָׁטָעלָן. הַיַּינְט נִישְׁתָּה: אַסְכָּה.

דָּעַר מִשְׁרָתָא הַאַט פָּאַרְזַן אַוְעַקְנִיְהָן גַּעַזְגָּט:
— גַּעַוְוַעַבָּר וּוֹעַלְעַן זַיְן פָּרְמָאַט. דַּי טְרָאַטְמוֹוִים וּוּעַ-
לָעַן נִישְׁתָּה נִיהָן, דָּרָאַשְׁקָעַם — נִישְׁתָּה פָּאַהָרָעַן... עַם וּוֹעַלְעַן
זַיְן דָּעַמְאַנְסְטָרָאַצְיָעַם מִיטַּרְוִיטָע פָּאַהָנָעַן. אַוְן פָּאַטְרוֹלָעַן וּוּעַ-
לָעַן אַרְוַמְנִיְהָן מִיט אַגְּנוּלָאַרְעָנָע בִּקְסָעַן; אַוְן שִׁימָעַן...
וּוֹעַרְתַּן אַ זְכָנָה בְּלָאָם:

— פָּאַרְוֹאַס?

פָּאַרְוֹאַס קָוָמָט צַו שִׁימָעַן?

פֻּעְרָבִיְּסַט. דָּעַר לְאַנְדַּ-שְׁרָכָן דַּי וּוֹיְכָעַ דִּינָעַ לִיפָּעַן:

— עַם קָוָמָט!

— אַוְן טְעַנְשָׁעַן — וְאַגְּט מַשְׁה-חַיִּיט שְׁטָאַלְעַן — שְׁטָעַלְעַן
זַיְךְ אַיְין דָּאָם לְעַבָּעַן!

מַשְׁה-חַיִּיט אַיְן דָּעַר יְוָנְסְטָעַר אַוְן דָּעַר גַּעַיְוָנְדְסְטָעַר.
אַיְהָם אַיְן נָוָר אַ טָּאַלְטִיעַר עַנְטָלָאַפָּעַן, דָּאָם וּוּיְבַּ-גַּעַשְׁטָאַרְבָּעַן,
אַוְן דַּי רַעַלְטָע הַאֲנָר טְרִיוּקָעַט אַיְהָם; עַר קָאַן מִיטַּר דָּעַר נָאָ-
דָּעַל נִשְׁתָּה פִּיהָרָעַן. אַבְעָר אַזְוַיְמַן — נָאָק אַגְּנוּצָעַר מַעַנְשָׁה.

— און וואס ווילען זוי, די מענשען דיאנע? פרענט דער
 לאנד=שרבן פערבייסען.
 — איך וויאס, וואס זוי ווילען! ענטפערט משה=חייט.
 און פונטעלט ארום מיט ריויטליך אונגעלאך און שמיכעלט זיך
 אין ציעגען בערדעל אריין.
 ואַען וועט ער נישט. מישטיינס געאָגט: פגריט=טהיטים...
 מאָלט אַבער דער לאנד=שרבן:
 — או — הוּם...
 דאס הייסט: ער אוֹז מסופק, צי י עַב ע וויבען, ומכל
 שכן, צי משה=חייט וויסט...
 וואָלט ער אַזְוִי געלנקיַט געוען, זוי ער וויסט — גאנט
 משה=חייט...
 "אוֹפֶן די בעלֵיבָתִים גוֹיָהָט עַם!"
 און ער קאן זיך שוֹן נישט אַיְנוֹהָאלְטָעָן:
 — די רוצחום, דעם גאנצען עַם הָוה פערחהָאָפֶן!
 — אוֹו? מאָלט דער לאנד=שרבן.
 — עולֵם הָוה פָּעהָלָט אֲיהָם, דעם חֵיט! — קְרוּמָט זיך
 אַקְנָה...
 — פָּאָרוֹאָס נישט? — שְׁפָרְוִינְג אַוְּפֶן משה=חייט — מִיְּן
 נשמה אוֹז אַל עַמְּעַשְׂק? לְקָאָן נישט פערדיינְג?
 וואָלט ער אַזְוִי געלנקיַט געוען!
 און וועצט זיך צוֹרִיך, ווַיְוַתְּעַר וַיְרַטְּשָׁעָנִיג:—
 — אלְץַהְבָּעַן זוי צוֹגְעַנוּמוֹעַן, די מְעַדְּדָר! מִיט פִּישְׁ-
 זַיְדְּ שְׁפִּיזְׁעַן זוי אָנוֹ... זוי קִימְטָאַלְזִין! — די היְזָעָר, דאס
 גַּעַלְדַּר, דאס צִיהָרָנָג, די מְלָבְשָׁוִים...
 ווער בֵּיתַהְיָאָר? דער מְולָאָר! וועט מאָלט צִיהָרָוָג?
 דער גַּאֲלָדְשִׁוּעָד: אָן מְלָבְשִׁים ווער מאָלט?
 — איך!
 ניט ער אַקְלָאָפֶן דְּאָרְעַן הָאָרָץ אַריין, אָז עַם קְלִינְגַּט
 אַב.
 און דער לאנד=שרבן פרענט;

— און געלד וווער מאכט ?
 משה-חיות ווערט ווי פערבליפט ; ליבול דער געווועגענער
 זברה-נושאים=שמש מאמלעט .
 רי מ... מ... מטלה .
 שפריננט אויף משה-חויט :
 — א טראס טויג טאקי נישט !
 ווערט א צושראקען געטראמעל .
 — צורעט ייך ...
 — ס'מוייל ואַל איזהם הונטען שטיין .
 — לאו שווין זיין געונג !
 דער לאנד-שדרן האט אבער קיין חק נישט !
 — און די מטלה , ואַנט ער , שיטט !
 ואַנט דאס חייטל בייליך :
 — קל-ומן דער וועלגען פאלגט !
 — דאס מוי ער ! ריסט זיך מסט אטאל פון אלע מי .
 לער אַרויום . אויף דעם איז ער דאס סאלראט !
 ניט זיך דאס חייטל נישט אנטער :
 — וואס מיינט איהר , שוטים , בעלי-בתים דיענען ?
 זי קויפען זיך איזס , די אַלטראיזיס ! און גיט זיך וויטער
 אַקלאָפּ און האָרֶץ אַריין :
 — פיר דיענען ! מען ווועט שווין זעהן !
 אין די אויגען וווערען איזהם נאך אַנגגענדגענער , דאס
 צינען-בערדעל ציטערט .
 — דעם גאנגען עולס הוה ווועט מען . זי צינערטען .
 און דער גיטיגער לאנד-שדרן פרענט :
 — דו אויך ? און וואס פאר איזן עולס הוה פעהלאַט דיר ,
 טרווקענע האנד ?
 פערטראָלט זיך משה-חויט אויף אַוילע און צוֹלאָכְט זיך :
 — צינד ?
 — עס צופט — אַנט ער — בײַם האָרֶץ ! און קלערט וויטער
 און רופט איזס , וואס ער ווֹאלט צינד געווואָלט .

א גענווען פיפיקעל !

— של האט ער ! — מאקט דער לאנד-שרדן .
קומט אלע מיט אמאָל וואסער אין מoil אַריין . . . חורין
זוי איבער יעדער פאר זיך אַן דער שטיל ;
א גענווען פיפיקעל — — ,
די טויבע אַפְּילוֹ האָט אוּיך דערהערט אַן מאקט מיט
פִּיכְתָּע ליפען :

— א גענוויל-פִּיכְתָּע . . .

און ליבול, דער געווועגעער חברה-נושאים-שמש, ואנט
אייך נאָך :

— א גענוויל-פִּיכְתָּע . . .

ווערט אויפס נײַ א געמוּרטעל :

— עס צויפט טאָקע אַין די געדרעים . . .

— זאָלען זוי אַזוי לעבען, די בעלי-בָּתִים, זי מען קאָן
אויסקומען אַ ומײַע-טאָג מיטען בישעל פִּישְׂיוֹיך אַן די פִּיצְלָעָן
ברויט . . .

— אַין האָלב גַּנְבַּעַט אַזְוּק דער מְשֻׁרֶּת . . .

— לאָטְעַן זיך טאָקע דָּאָם לעבען דערהאלטען !

— מיטען ריח אַלְיָן — ווֹאלְט אַיך מֵיר די נשמה דער,

חאָפְּט . . .

און אויפֿן ראנד פָּן קָבָר, אַין פָּעַדרהָהיַן פָּן עַלְמָה,
האָט זיך פְּלוֹצְלוֹג אַרְיִינְגְּנָהָפְּט דָּרָע יְצַר הָרָע. עַס
האָט זיך צוֹפְּלָאָקָעָרָט די תָּאוֹה צוֹעֲפִים גָּטוּס . . . די ווֹוִיסָּס
לְכַע אוֹיגַעַן חַוִּיבָן אַן גָּלָאנְצָעַן ; די אַרְאָבָנָעָלָאָשָׁע אַונְטָעָרָעָן
שְׁטוּלִיפְּעָן—צִיטָעָרָן, אַן די גַּעַנְעַצְטָעָן מַילְלָעָרָשְׁרִיעָן זיך הַזְּוּעָן
רוֹגְּלִיך אַיבָּעָר :

— אַפְּיִיקָעָל . . . אַפְּיִיקָעָל . . . אוּי, אַגְּעַנוּן פִּיכְתָּע,
אוּי, אַ פָּעַט גַּעַנְעַן פִּיכְתָּע . . . אַ שְׁמַעְקָעָנְדִּיגָּם . . .
אין די הענְד צִיהָעַן דָּרְיוּעָרָם אַן צְוּוּיָּרָם, אַן גְּרָעָשָׁן
לְעַקְעַן קָעַשְׁנָעָם אַן בְּיוּסָם אַרְוָם .

אַבָּעָר—וּועָר וּועָט גַּיְהָן ? וּועָר וּועָט גַּיְהָן ?

— איך נישטן זופט אַב דער לאנד-שרבן.

שריות גראינע : איך!

ויל מען נישט :

— חס. ושלום ! זוועט נישט דערניאן, זוועט נישט דער...
ריידען ... אונזויוועט אין מיטען פערגעטען — אָהן זברון, אַ בהטה...

ויל משה חייט נייחן, ויל מען איך נישט :

— מיט אַין האנד — מיט אַ לנקר ? יעד וועט פער-
לייערען ! מען זוועט איזהם אַרײַזשטייסען ...
רופא זיך עסְלִיךְ אַן ליבּוֹל שטַּחַ:

— אַילְעַ ...

אווי רעדט ער .

ער אַין דער עלטסטער, דער שוואָאַסטער, נייחט אווי
קולייעם ... אַון עס וווערט אַ גערופעריו :

— יָא : יָא ! ער אַין אַ מבִּין !

— דער גָּאָרְקִילָּעֶר קען איזהם אַון זוועט אַ הַמִּישְׁנָאָרָעָן .

— אָבעָר בְּמַעַט בְּלִינְדָּר ... ויל עמִיךְ אַיְנוֹעוֹנָדָעָן .

— קען דֵּי שְׂטָאָרָט אַוְיסְעָנוֹווֹינִיגְ ...

— נייחט דָּאָךְ אַוְיפְּ ... אַ קְוּלַּעַ ...

— זָאָל זָוִן אַקְוּלַּעַ, אַבִּי אַ מבִּין ...

העלפֿט מען איזהם, זיך אויפהַיְבָּעָן . דערלאָנט מען איזהם
די קוליע אַין דער האנד אַרְיָין, אַין ער נייחט ; דעם קאָפּ, ווַיְיַוְתּ
מענְלָךְ אַין, אויפְּגַעַהוּבָעָן . מיט דער קוליע, נישט אַון
נאָה, קָלָאָפְּעָנָדָוָג . אַון דער עַלְמָן רופְּטָן :

— זַעַחַט, זַעַחַט ! ער נייחט !

— נור קְלוּבָּאָרָס, לִיבּוֹל !

— בעט איזהם — אַ רְעַלְתַּ פִּיפְּקָעַל .

— אַון אַיְנְפְּאָקָעָן זָאָל ער ; אַין אַ פָּאָפְּיעָר —

— אַין אַ סְּךְ פָּאָפְּיעָר !

— אַון צְבִּירָעָן מיט אַ שְׁטְרִיקָעַל —

— לְמַעַן חַסְמָן ! ...

— אַון פֻּרְלָעַר נִישְׁט ...

— בּוֹיְ ער פָּעָרְשָׁוּנְדָּא .

3—קָאַסְטְּרָאָמָעָר גִּבְּרִים אָוֹן לִיבּוֹל שְׁמֵשׁ

דאָרָף אֲ קָאַמְפָאַנְיָעֲ קָאַסְטְּרָאָמָעָר, הַוּלָע, בָּרוּיָט-פְּלִיאַזְיָינְגָעַ
סָאַלְדָאַטָּעַן נִיְהָן אַיְבָּוּרְפִּיהָרָעַן אַרְעַסְטָאַגְּנָטָעַן פָּוּן צְרוּקָעַל-אַרְעַסְטָ
אוֹן טְרָמָעַ אַרְיָין .
שְׁזִוְיָהָעַן זַיִ, אַוְיְגָעַשְׁתָּעַלְטָ מִיטָּ שָׁאָרָף-אַנְגָּעַלְדָּעַן בְּיַקְּ
סְעַן פָּאָר אֲ יְוָנָגָעַן אַפְּצִיר מִיטָּ שְׁפִּיצְיָגָעַ וְאַנְגָּעַלְעָעַן אוֹן אַיְגָעַ
לְעַךְ, וְאַסְמָ זָאָגָט זַיִ אָן, זַיִ אַזְוִי זַיִ זָאָלָעַן זַיִ בְּעַנְיָהָן אַיְפָגָן
וּעְגָעַ מְוֹטָץ "וּנוֹטָרָעָנִי וּרְאָגָן" — דָּעַר שְׁוֹנָא פָּוּן אַיְנָעָרְוִיָּינְגָעַ אַיִ
דָּעַר פָּאָלָאָק אָוֹן דָּעַר יְוָד . . .
דָּעַר יְוָד אַיִ נָאָךְ גַּעֲפָעָהָרְלִיבָּעֶר !
בְּעַוְיָוִזְטָ זַיִ אֲ קִוְּיָם-קִוְּיָם-שְׁמִילְעָלָעַ אַונְטָעַר דִּי וְאַנְסָעַן
פָּוּן דִּי קָאַסְטְּרָאָמָעָר רִיְזָעַן : "יְרָעָלָעָן" אָוֹן "גַּעֲפָעָהָרְלִיךְ" . . .
עַח-מְאָאָ ! פְּלִינְגָּלְעָעַק אַזְוִיָּגָעַן . . .
זָאָגָט אַבָּעָר דָּעַר אַפְּצִיעָר, אָז, "שְׁדִים שְׁטָעַקָּעַן אָיִ זַי ! ?" . . .
קְוַנְדָּעָר פָּוּן וּוּעָגָעַן נִיהָהָעַן אַרְיוֹס אַוִּיפָּה דֻּעְמָאַנְסְטְּרָאַצְּיָעָם .
אַלְטָעַ נִיהָהָעַן ; פָּוּן דִּי בְּעַטְעַן, פָּוּן דִּי שְׁפִּיטְעַלְעָר אַרְיוֹס !
אַזְוָאָ אַיְנָגָעַוְאַרְצָעַלְטָעַ שְׁנָאָה בְּרַעַנְתָּ אָן זַי צַו דָּעַר רִיְזָעַן
סְיַשְׁעָר מְלֻכָּה ; אַזְוָאָ פְּעַרְקְרַעְטָעָר הָאָס — צַו דָּעַר הַיְלָגָעָן
צְעַרְקוּעָן . . .
פְּלִינְגָּעַן—אָוֹן, אָז מַעַן דָּאָרָף, וּוּרְעַטָּפָן זַיִ לִיְוָעַן, כִּי־
גַּעַרְעַן . . . זַיִ מַאְלָעַן זַיִ גַּוְרַשְׁוָאָק, זַיִ בְּיָום "פְּרִיוּוֹו", פְּשָׂעָיָן

שטעלען זיך איזו, א חיטרעה פאלק די אנטיקראיכטען !

און — מיט באטביס נייחען זיך !

ווערען שוין די פנטער פון די ריעוען פונסטער. הילען
זיך איז שטראעגע שאטען אין. אין די קינדרערישע אויגען צינדרען
זיך שלעכטט פיעערלער אין; דרייקען די לאפעם די ביקסען
פומטען. און קאמאנדרערט מען :

— טארש :

נייחען זיך מיט פומטען טרייט אין א נאך א פומטען זיך
סען, וואס צו טהן ...

געמען זיך אָב אַרְעַסְתָּאַנְטָעַן פָּן צִירְקָעַלְ : אַלְטָ אָן יוֹנָגָן,
פרויין און קינדרער — און פיהרען זיך, ערנטס און שטייל-שיידי-
גענרגיג, און נישט אין גאנצען אהן שרעך, איבער דער גאנס צו
דער תפיסח —

קומט אקעגען איזו, גלאצט מען די אויגען אויס :
זיך שטייל ער גיוחט ... ער טאפעט מיט די פים, זיך מיט
הענד, ער שלוייכט זיך ... ער האלט עפֿס און ביידע הענד ;
און איזו זאלט ... און איזו וויזט פון זיך !

וועט מען איהם אַרְגְּנָגָעַלְ-אַרְוָם מיט אַמְּלָ —
ואנט דער פיהרער :

— ניב אהדר !

ליוביל פאלנט נישט.

ויל מען געמען, ער לאָזֶט נישט ! רוייסטבען, ליוביל
שמש דראנגעלט זיך :

— מאיע, מאיע — שרייט ער — ראנובאניקו ! ...
קויים די בלינדע אויגען האבען דערעהן, און עס זענען
סאלדאטען. ויל ער שוין אַוּעָקָוּאַרְפָּעָן דאס פָּקָעָלְ, דער —
הערט ער ערישט איזן אַנְגְּסָטְ-גַּעֲשֵׁרְ !

וועט ער אַצְאָפָעָל און קריינט מיט אַשְׁטִיק איזן דער נאָו ...
פיהרט מען איהם, מיט די אַרְעַסְתָּאַנְטָעַן צויאָמָעָן, מיט' ?

ארָאַבְנָעַה אֲנָגָעָנָעָם נָאוּ-פְּלִינְגָּל, צוֹרֵיךְ אֵין צַיְדְּקָעֵל אַרְיוֹן . . .
ליַוְנָטְטָן דָּאָס פָּעָקִיל אַוְיָפְטָן אַגְּרִינְגָּעָם טִישׁ אָוּן מַעַן
שִׁיקְטָן נָאָךְ סַאְפְּיָאָרָעָן . . .
קוֹמָעָן וַיִּ, טְרוּטָעָן אֶלְעָבָּאָבְּ, בִּינְדָּעָן דַּי סַאְפְּיָאָרָעָן וְאֶלְעָבָּאָבְּ
דָּאָס שְׁטוּרִיקְעָל אֶבָּאָבְּ, עַפְעָנָעָן דָּאָס פָּעָקִיל מִיטָּפְעָלִיטְעָמָעָן
הָעֵנָד אָוּן גַּעֲפָנוּן, אַיְהָרְ וּוַיִּסְטְּפָטְשָׁוּן וְזָאָס . . .

4—ニישט פער' משפט.

מאכט מען א פראַטָּאָקָָל :

— נישט געפֿאלגַּט דעם פָּאָטְרָוֶל . . . גַּעוּוֹהָרֶת זִיךְרָן . . .

געַלְיוֹידִינְגַּט דעם פָּאָטְרָוֶל : "ראָזְבָּאָנוּקִי" גַּעוֹאנְגַּט .

פָּוָן פִּיבְּקָעֵל קִין וּוְאָרֶת נִישְׁתָּדְרָמָאנְט ; אַיְינְגַּעַשְׁלִינְגַּעַן ,

ニישט גַּעוֹאָרָעָן !

און מען האָט גַּעֲשִׂרְבָּעָן , גַּעֲחַתְמָעָט . אַוּוּקְנַעְשִׁיקְט , וְאוֹ

מען דָּאָרָפְּ . . . לְבָלִין , וְאָם אַדְקָפְּאָר האָט פָּעָרְנִיְּהָת דַּעַם

גַּאֲזָפְּלָגְנָעָל , האָט מען אוֹיר אַבְּגָנְשִׁיקְט . וְאוֹ מַעַן דָּאָרָפְּ .

נַּאֲךְ עַצְּלִיכְעָן חֲדָשִׁים , קְוָמָט זִיךְרָן דָּאָם אַלְעַזְּ-צָוָאָעָן אֵין

"סּוֹדְ" . . .

ליַּבְּוָיל , די קָאַסְטָרָאָמָעָר : צְוַוְּיָה פָּוָן זַיְּ אַלְמַ הַיְּתָעָר , די

רַעַשְׁתָּ אַלְמַ עֲרוֹתָה אָוֹן — דָּעַרְ פָּרָאָטָאָקָָל . . .

אַלְעַזְּ—אַוְיסְעָר דַּעַם פִּיפִּיקְל . —

זַיְּצָעָן , בַּיּוֹם רַוְּשָׁעָן טִישָׁ די אַדְוָנִים שְׁטוּרָעָן .

— פְּרַעַנְטָ דָּעַר פְּרַעַסְטִידָאָטָעָל :

— בִּיסְטָ מַודָּה ?

שְׁווֹיָנְטָ לִיְּבָיל . . . עַר הַיְּבָטָ נִישְׁתָּאָן צְוַעַרְשְׁתִּיְּהָן .

בְּרוּמָט אַסְוָרִיא :

— עַר וּוּטָ נִישְׁתָּעָנְפָּעָרָן !

דָּעַר קְטִינְגָּר :

— פְּעַרְקָרָעָט ! . . .

הַעֲרָתָ מַעַן אָוָס די עֲרוֹת . . .

זאגנון זי : טאָק טאָטשנַאַ !
 "עפִים אַ פַּעֲקֵיל גַּעֲטְרָאָגָנוּן ... נִישְׁתַּגְּפָלָגֶט ... גַּעַז"
 האָפְּפָערְט וֵין ... גַּעֲוָאנְט : "רָאָבוֹאַינְיקִי" ...
 בְּרָעַגְט דַּעַר סְנִינוּר, דַּעַר אַדְּוֹאַקָּאָט הַיִּסְטַּט עַם :
 — וּוֹאַם פָּאַר אַ פַּעֲקֵיל ?
 זאגַט אַיִּין עֲרוֹת :
 — לְיוֹוִיסִים נִישְׁתַּגְּפָלָגֶט ... אַבְּגָעָנָעָבָעָן אַיִּין צִירְקָעַל .
 — וּוֹאוֹ אַיִּעַס אַחֲהַן גַּעֲומָעָן ?
 בְּרוּמְט אַ סְׂדְּרִיאָן :
 — יְוָדָאַלִּיךְ — אַרְיוֹתְּגַעַנְגַּבְּיוֹת ...
 אַן דַּעַר פְּרָאַקְּרָאָר :
 — דְּרָעוּיָף וְעַגְּנוּן וְיִשְׁוִין בְּרִיחַ'ס !
 וְוַיל דַּעַר אַדְּוֹאַקָּאָט וְוַיְתַעַר פְּרָעָנָעָן, וְוַיְנַקְּט וֵיר דַּעַר
 פְּרָעָרְסִיעָרְצָטָעַל אַבְּגָעַר מִוּטָּה דַּי חֲבָרִים, אַן זאגַט שְׁטָרָעָנָג :
 — דָּאַם גַּעַחְעָר נִישְׁתַּגְּפָלָגֶט צַו דַּעַר אַזְּר ! ...
 — נִישְׁתַּגְּפָלָגֶט צִירְקָעַל וְוַעֲרָת גַּעֲמָשְׁפָט ! זאגַט עַר .
 לְאַזְּתָּה דַּעַר אַדְּוֹאַקָּאָט דַּעַם קָאָפְּ אַרְאָב אַן חַיְבָתָן, צַו
 בעטָעָן רְחָמִים :
 — רְבָּחוּי, אַיהֲר זַעַתְּ דָּאַךְ : אַיִּין אַלְטָעָר ...
 בְּרוּמְט מַעַן :
 או—חוּ ! דַּי שְׁנָאָה וְוַאֲקָסָט מַטְּ דַּי יְאָהָרָעָן !
 אַן מַעַן צְוּוּעָרְטָעַלְטָה וֵיר : דַּעַר מְלִיחָן יוֹשֵׁר מַטְּעַז
 פְּרָאַקְּרָאָר :
 — אַיְוֹפְּ אַ קְּוֹלְיָעָן ... זאגַט דַּעַר אַדְּוֹאַקָּאָט .
 — אַזְּוִי קְוֹמָעָן וְיִי צָוֵם פְּרִיזְיוֹ אַיִּיךְ ! לְאַקְּטָה דַּעַר פְּרָאָר .
 — אַן טְוִיב אַיִּעַר, אַן בְּלִינְד —
 — גַּעֲמָאַקְּט ... גַּאנְקַן יְוִרְשָׁלַיְם ...
 — אַ הְּאַלְבָּט טְוִיטָעָר ! ...
 לְאַקְּעָן שְׁוִין אַלְעָ ...
 וְוַעֲרָת שְׁוִין דַּעַר אַדְּוֹאַקָּאָט בֵּין . עַר אַיִּז דָּאַךְ עֲפִים

אויך א מענש מיט א דעה,—גיט ער א געשרוי צו ליבליין אויף
דוטיש לשון :

עה, זשור, פָּרְדִּינְטִי סְוֹאַזִּי פָּאַלְקָן ...
פערשטהייחט דאך ליובל נושט א זוארט, רופט מען צו א
מבין אויף יידיש-לשון, עצט ער איהם איבער :
— מען הייסט, ליוביל, דו זאלסט אויפהייבען די קוליע
דיינע.

טוו ער .

האט ער דאך אבער קיין כה נישט, ציטערן איהם דאך
די הענד, און די קוליע אוין א שוערע ... שלעפט ער, או מען
הייסט !
שלעפט ער און דיזבט, און הייבט און גיט מיט אמאל
א פאל אנדער ...

קורץ און בקייזר :

מען האט'ם ני שט פערמישט !

צווימע אַפְטִיַּלְוָנֶג
(מֵשְׁלִים).

קִין אֹן דַּבָּל.

1.

אמאל איז געווען אַ קִין, אַמָּאַל איז געווען אַ הַבָּל, צוּוִי
זרידער זיינען זַי געווען.

דער ער שטער קִין אֹן דער ער שטער הַבָּל.
הַאָט הַבָּל נעהאט גַּאַט אַין הַאָרֶן, גַּעהערט זַיְן שטיטם בַּיִ
זַי אַין דַּי נִירַן אֹן הַאָט זַיְן קִין גַּאַט נִיט גַּעוֹכֶט.
דאָגעַן קִין, אַפְּבוֹאַל דער עַלטערער, הַאָט נַאֲרַ דַּי
בַּעַד קַשְׁאָפֶט צַו גַּאַט גַּעהָטָן; הַאָט ער אַ וְאַנְדָּעַדְשָׁטָאַק גַּעַ
נוּמָעַן אֹן אַין גַּעַגְגַּעַן זַוְּכָן גַּאַט, אוּיפַּט וּוּגַן אֹן שְׁטָעַג.
גַּאַט מוֹזַיְן גַּרוֹיִס, אַומְגַעַתְּיִעַר גַּרוֹיִס; שְׁטָאַרְקַן, אוּיסַ
שְׁטָאַרְקַן מוֹזַעַר זַיְנוּ — צַוְּיִי הַאָט קִין גַּעַטְרָאַכְט.
אוֹן אֹז ער הַאָט דַעַם עַרְשָׁתָן, אַומְגַעַתְּיִנְלָאַךְ גַּרוֹיִסְן, שְׁטָאַרְקַן
פָּעַלוּ אוּיפַּט זַיְן וּוּגַן גַּעַטְרָאַפְּן, אַין ער אוּיפַּט דַי קִין גַּעַפְּלָן אֹן
פָּוּן הַאָרֶן אַרְוִיס אַ גַּעַשְׂרִי גַּעַטְאַן:
— גַּאַט אַין גַּאַט!

אוֹן פּוֹל פָּאַרְכַּט, דָּאַנְבָּאַרְקִיט אֹן לִיבְשָׁאַפְּט צָוָם גַּאַט, וּוֹאַ
הַאָט זַי אִים בַּאֲחֹזֶן, פָּאַלְטַעַר פָּאַרְכַּן פָּעַלוּ אוּיפַּט דַי קִין אֹן בַּעַט
מִיט פָּאַרְצִית עַרְטָטַע לִיפָּן:

“לְאֹז מִיךְ אַיְבִּיךְ זַיְן נַעֲבָן דִּיר, גַּאַט, מַיִן גַּאַט!”
“דַעַרְזּוֹיְטָעַר מִיךְ נִיט פָּוּן דִּיר, דוֹ קוֹזָאַל פָּוּן גַּרוֹיְסִקְיִיט
אוֹן מַאֲכַט...”

אַ וּוִינְטַל בְּלָאָוֹט אֹן רַוִּישַׁט אַינְדָּעַרְשְׁטִיל —

דערהערט קון אינט ווינטל גאנטס ווארט ; פֿאָרגענט ער זיעע
 רײַד אַן געדיש –
 ניט הַבל פֿאָרבּי, זוֹקְט ער אַים באָגִינִיסְטְּרַט שׁ ;
 – ברודער, קִים צוֹ אַן וּ בְּאַשְׁיַּנְפְּרַעְלָעַן גָּאנְט ;
 – ברודער, דָּאס אַיז גָּאנְט ; אַן אַיך, דֵּין ברודער קון, פִּין
 דֵּין נְבִיא אַן, –
 „אַיז זָאנְט גָּאנְט“ –
 ער עַנְדִּיקְט נִיט :
 הַבל שְׁטַעַלְטַ אַזְוִיפּ אַקְסָ אַוִיכְן פֶּעֲלָו :
 ער טְרַעַט אַיזְףּ גָּאנְט ;
 שְׁפְּרִינְגְּטַ קָון אַיזְףּ אַן לְאַפְּטַ דָּעַט וְאַנְדְּרַעְשְׁטָאַק, אַן טִיְּט
 וֵין ברודער הַבל, וְאַסְטָאַט גַּעַלְעַטְשְׁטָעַט גָּאנְט...
 . . . . .

„בלוט פֿאָר בלוט“ אַיז דָּאס גְּעוּזָן.
 לְוִיכְט אַ וְיַלְדְּטִיר פִּין וְאַלְדְּ אַזְוִוִּיטָן אַן צְעִירִיסְטַ קִינְעָן,
 וְאַסְטָאַט עַין ברודער הַבל גַּעַטְיַיט. –

.2

„בלוט פֿאָר בלוט“ אַיז אַיז גְּעוּזָן ;
 גַּעַשְׁטָאַרְבָּן אַיז עַמְּיַין, עַמְּיַין וְאַלְלָעַבְן ; – דָּאס צְוִוִּיטָעָן
 אַן אַנְיַעַד קָון וְוִיטַט גַּעַבְּרִין ; אַן – אַנְיַעַד הַבל.
 וְאַטְ הַבל גָּאנְט אַן הַארְצָן אַן וְלָט נִיט גָּאנְט ; קָון – נְאַז
 דָּאס פֿאָרגְעַטְיל פִּין גָּאנְט אַן אַברְעַנְעַנוּיָּק בְּעַנְקְשָׁאַפְט צוֹ אַים, –
 אוֹטָט ער גָּאנְט אַן וְאַלְדְּ אַן פֶּעֲלָה.
 גָּאנְט אַיז לְעַבְן, גָּאנְט אַיז פֿרִידִין ;
 אַיז דֵּין גַּעַדְאַק.
 גְּעוּנָגָם אַיז ער אַן בְּלִיאָנְגָן... אַוְיכְעָה גְּרוּים אַן שְׁטָאַרְקָן“

געפנית ער א בים — א רין אין זאלד, און פאלט אויף דז
קניען פאר גאט:

„וואָ גרייס דו ביטט, גאט; די הימלען שפֿאַרטט דז אונַ
טע. און שאַטְאַק, צוֹאנְגִּיךְ רײַן נָעָמָן נִיט אַרְטָם דיַין שְׁטָאמָן:
„און ווי דו בלִיסְט, גאט; דְּאָם בִּיסְטָו דיַי פְּלָאוֹגָן אַלְיאַן!
און ווי זיט צענִיסְט זיךְ דער גָּעוֹאנְג אַין דִּינְעָן צוֹוִיגָן,—
לאָזֶה מֵיךְ רָוּעָן אַין דיַין שאַטְאַן, גאט...“
„און אוֹזְוִינְטָל פְּלָאָזְט אַון דיַי בְּלָעְשָׂעָרָה יְיִיבָּן אַן צַוְּעִין,
הערת קָוָן דיַי שְׁטָיטָם קָוָן גאט אַון פְּאַלְטָ אַוְיףְּ דיַי קָנְיעָן.
ניַיט הַבָּל פְּאָרְבִּיְּ:

„עַ, ברודער, גאט: אַון אַיךְ, דיַין ברודער, בין זַיְן נְבָיא:
„און דיַי אַוְיעָן דָּוִישָׂט מִיט זַיְן גָּעוֹאנְג; פְּיוֹן האָרֶץ אַרְיִין—
זַיְן קְלִינְגְּדָרִיךְ וּוְאָרטִ...
און — אַווֹ אַגְּטָ גַּטְאַט...
וְלִיל הַבָּל נִיט העָרָן גַּטְאַט וּוְאָרט; שְׁוֹרָעָקָט ער אַיִם זַיְן
הַגַּטְאַט אַון לְאָפְטָ אַן אַצְוִיגָּן קָוָן בִּים.
— אַיךְ בִּיגְ אַרְאָפְט דָּעַם קָאָפְט קָוָן גאט; אַיךְ רַיִם אַים בַּיִּ
די האָרְ!

און רַיִסְט אַוְיסְט, אַון צְעֻוָּאָרְטָט אַחֲוִינְן בְּלָעְשָׂעָרָה קָוָן גאט.
פְּאַלְטָה הַבָּל, דער גַּטְאַט-לְעַסְטָעָר, קָוָן קְנוּמָם העָטָה דָּרוֹזָאָרְגָּן;
אנְטְּלוֹיפְּט קָוָן, דער ברודער-מעָרְדָּעָר, צָוָם יִסְט, פְּאָרְקְלִיזְט אַם
אַ זָּאָל!

„בְּלוֹט פְּאָרְ פְּלוֹטְ!“

.3

"געשטערבּן קון און האָל, לעבן ואַלן קון און האָל!"
 אָלן נִיְגָעֶבּוֹן, קומען די צוירק אויף דער וועלט.
 האָט האָל גָּאט אַין האָרֵין און זָוְט אַם נִיט.
 אָלן קָון האָט אַיְגָמָאל גָּאט אַין הָלוֹם גָּעוֹן; אָלן אַין דָּר
 הָלוֹם פֿאָרְשָׁוֹאָנוֹן, האָט ער זָיך אַיְפָגָלָאָטָט נָאָר מִיט אַגְּרָעָ
 בָּער, בְּרָעָנָנוֹרִיקָעָר בענְקָעָנִישׁ טָגָט.
 אָלן אַשְׁנִיעָר אַין שְׂוִין קָון גָּעוֹן. מוֹ ער זָיך אַוְיסָנִיעָץָן
 דָּעָם גָּאט, וָאָס ער האָט אַין הָלוֹם גָּעוֹן.
 פֿאָרוֹיְקָלָעָט מוֹ דָּר הָלוֹם וּוּרָן; צוֹרִיקְקוּמָעָן אָלן אַיְבִּיךְ
 בְּלִיבָּן מוֹ דָּר פֿאָרְשָׁוֹאָנוֹנָדָעָר טְרוּים!
 ער קָון אַין גָּאט שְׂוִין נִיט לעָפָן:
 נעַט ער מִיט זָיך מַעֲסָעָר, דָּאָק, הוּבָּל אָלן דָּעָג אַין גִּיט
 אַין וְאַלְדָּאָרִין.
 דָּעָם שְׁטָאָרְקָפּּטָן, הָעַלְתָּן בְּוּסָּקְלִיבָּטָן ער אָוִים; אָלן דָּר
 פֿאָלָט אַנְטָעָר זָיך דָּאָק, אָוּן וּוּרָט דָּעָרָאָךְ מִיט הָאָק, הוּבָּל אַין
 מַעֲכָעָר בְּצָאָרְבָּעָט...
 אָלן טָעָג אָלן נָעַלְתָּ טְרָעָט קָון פָּון דָּר אַרְבָּעָט נִיט אָפְּ.
 פָּון די שְׁפָעָנָר האָט ער זָיך אַסְּיָּעָר, צָום וְאַרְיִמָּעָן אָלן קָאָכָן
 גַּעֲמָאָטָט; פָּון אַפְּגָעָרְיִינְקָטָן שְׁטָאָט זָיך זָיָן גָּעָשָׁנִיצָט...
 אָלן ער אַיְן אַרְוּס אַגָּאטָן!
 דָּרָעָ גָּאטָט, וָאָס דָּאָט זָיך אַיְם אַין הָלוֹם בְּאוֹזִין, וָאָס ער
 האָט אַין שְׁלָאָפְּ גַּעַזְעָן...
 אָלן גְּרוֹסָעָ אָוִיגָן האָט ער אַיְם גַּעֲמָאָטָט — גָּאט זָעָט פָּון עַק
 וּוּלְטָ פָּון עַק... אַבָּעָד גִּיט גְּלִיכָּע אָוִיגָן:
 קָוְקָט אַיְין אוֹגָ לִיטְוּלִיק אָלן בְּאַשְׁעָנְקָעְנוֹרִיקָלָבְּ — גָּאט
 אַיְן אַגְּוּטָעָר! —
 דָּאָם צְוִוִּיתָעָ — שְׁטוֹרָעָן, — אַרְיָכָטָעָר אַיְן גָּאטָט אַשְׁעָרָעָנָר אָלָן
 בְּאַשְׁטָרָאָטָט יְהָרָעָ זָיָן!
 אָלן אַיְן האָטָט האָט ער אַיְם אַהֲנָגָעָלְשְׁרוֹבָן

אַרְיִינְגָּעַשְׁטָעלְט — פֿרוֹכְּטְּבָאַרְקִיְּט אֵין דָּעַר גּוֹטְעַר גָּאָטֶן
 דַּי צְוַיְּיטַע הָאָט עַר אָוִיף אַ פֿוִיסְט פֿאַרְשְׁנִיצְט אָוָן וַיַּן הַאֲקָט
 אֵין דָּעַם פֿוִיסְט אַרְיִינְגָּעַשְׁטָעלְט — דָּעַם זִינְדִּיקָן אַפְּצּוּשְׁרָעָקָן; גָּאָט
 שְׁתְּרָאָפְּטָן!
 אָוָן פֿאַרְטִּיך אֵין גּוֹאוֹרָן דָּעַר גָּאָט, אָוָן עַר הָאָט אִים
 אַוְיְגָעַשְׁטָעלְט אָוָן — פֿאַלְטַפְּרָא אִים אָוִיף דַּי קְנִין
 — אָ, גָּאָט!
 וַיַּלְּיבַּ הָאָפָּה אֵיךְ דִּין, גָּאָט, מַיַּן גָּאָט! אָוָן וַיַּפְּאַרְכְּט אֵיךְ
 מַיַּן פֿאַרְדְּרִי!
 — אָוָן אֵיךְ בֵּין דִּין נְבִיא, גָּאָט!
 אָלָךְ הָאָבָּה דִּין גַּעֲפּוֹנוּנָעָן!
 אָוָן אֵיךְ וּוּלְדָעַר וּוּלְעַלְט זִינְגָּעָן דִּין לְוַיַּב אָוָן שָׁאַלְנִין דִּין קְרָאָפְּט.
 אַיְבָּעָר דָּעַר בְּרִיְּטָעָר וּוּלְטַס וּוּלְעַל אֵיךְ דִּין נַעֲמָעָן צּוֹטְרָאָגָן;
 וַיַּשְׁמַעְקְּנִידְקָעָר בּוּיְמָאָיל וּוּטַס זִין, אָ, מַיַּן באַשְׁעָפָעָר, דִּין
 נַעֲמָעָן צְוּגָּיִן — —
 אָוָן בְּעַטְנַן בְּעַט עַר זִין!
 "רַיְדַּ מִיטַּ מִיר, גָּאָט!"
 פְּלִיטָה, אַיְבָּעָר זִין, צַו גָּאָטָס פִּס פָּאַרְזּוֹנְקָעָנָעָם קָאָפָּט, & מַחְיָה
 וּוּאַנְדָּעָר-פְּוִינְגָּל פָּאַרְבִּיָּה, רַוִּישָׁן זִיְּעָרָעָפְּלִיגָּל אַיְן דָּעַר לוּפְטָן; הֻעְרָת
 עַר גָּאָטָס רַיְדַּ צַו וַיַּךְ אֵין גַּעֲרוֹוִישׁ.
 גַּיִיט הַבָּל פָּאַרְבִּי.
 — הַבָּל, זַע באַשְׁאַפְּעַנְעָר — בְּאַשְׁיַּנְפְּעַרְלָאָק גָּאָט! אָוָן —
 "אָזְוִי זַאְגַּט גָּאָט! — —"
 — דִּין באַשְׁאַפְּעַנְעָר באַשְׁעָפָעָר? — פֿאַלְטַפְּרָא אִים הַבָּל אֵין דִי
 רַיְדַּ אַרְיִין מִיט שְׁפָאָט.
 — הָאָסָט אַ בּוּיט אַוְיְגָעַה אָקָט, בִּים פַּי יַעַר פָּוֹן זַיְינָע
 שְׁפַּעַנְעָר דִּיךְ גּוֹוָאַרְימָט אָוָן דִּין שְׁפִּיוֹן גַּעֲקָאָט, אָוָן דַּו קְנִיסָּט
 פְּאַרְן טִוְּיטָן אַפְּגָעַשְ׀יִילָטָן שְׁתָאָם, וּזְאָסָט דַּו הָאָסָט, לוּיט דִּין אַיִּינָן
 בְּילָד, גַּעֲמָאָכָט?
 דַּעְרָקָעָנָסָט דַּו דִּיךְ נִיטַּ, קִין, אֵין דִּין גָּאָט?

און וע, איך שפוי אויף דורך און אויף דיין עפונגװילך –
דיין גאנט!

– גאנט – שעדרײַט קון אויס אין ברענענדיין צארן – פאָר-
שאָפּ דאמ לעטטע-סְמוּיל, באנזען דיין האָק פֿאָרן זונדיזקֶנט קאָפּ:

– ער אויז מײַן ברודער, גאנט: קון איין טראָלט דיינען מיר
אייף דער וועלט אָרוּס, דיוועלבּעַ פריסטען האָבן אָנוּ גענערט –
נאָר די פֿאָכּת מֵוֹר טִיעָר, גאנט, גערעלטער גאנט – און אַיךְ פֿאָט,
און אַיךְ פֿאָרְלַאָגּן פֿוֹן דִּיר: שטרעַק אָוִיס דיין האָנט אָן שטראָפּ:
– און ווילסְטוּ ניט? מַוְאַךְ עַס טָאָן; אַיךְ, דיין נְבָיא,
דיין קְנוּכְטָן!

און שפֿרַינְגַּט אויף; און מיט דער האָק קון גאנט האָנט
אָרוּס, גאנט ער זיַּן ברודערום קאָפּ געשפְּאָלְטָן...

4

און וויטער אויז איז גאנט נאָמָען אָברודער-מאָרְד געשען.
און „בלוֹטַה פֿאָר בְּלוֹטַה“ אויז דאמ ערשטע געוועץ; „דער, זוּס
; “יט, קְמַט צְוִירַק“ – דאמ צוּיִיטָע.
„קָוָן אָן הַבְּלַע גַּעַשְׁטַאָבָּן; לעַבְנַן וְאַלְן קָוָן אָן הַבְּלַע.“
און אָנוֹי ווּעַט זִיַּן, אַיְבָּיק זִיַּן –

דער מלאך.

אויפגעבליט האט דער מזורח-שטריף.

שוווער אַטְמֶט-אַיִף דָּם פָּעֵשׂ שְׁמִיקָּה פָּעֵלָה, מִתְּחוֹן בָּזְעַקְעַט.

און שטאָל בלעקט דער אַקְם, ווֹאָם ווֹיל אַיְהָן פְּרִיעָן אַרוֹים.
און בָּגָל עֲפַנְתָּךְ זַהֲן דָּרְדָּר פָּנוֹן וְזַיְן; דער ערְדָמָן צָאוֹיזָוֹת
זַהֲן אַיִף דָּרְדָּר שְׁוּעָל.

אַלְכָן אַיְן דִּי שְׁטָאַרְקָע בְּרוֹסְטָן; פְּאַרְשָׁאָרְצָט דַּי רִיזְקָע דַּעֲנָט.
מִיט אַקְלָאָר, לִיב אַיְן דָּאַנְקָבָאָר אוֹתִין בְּלִיקְטָעָר — אַזְוֹיפָ
צָוָם צָעַשְׁמִיכְלְלָטָן הַיְמָל, אַזְרָאָפָט צָו זַיְן פָּעֵשׂ שְׁפִיּוּרָעָן — עַרְדָּ
און דָּרְהָעָרְדָּהָק דִּי שְׁטָמִים פָּנוֹן גַּעֲרָרְיוּן אַקְם, צָעַשְׁמִיכְלָט עַרְזָיְךְ:
— אַיךְ נַיְיָ, לִיבָּעָר, גַּעֲרָרְיוּן אַקְם;

נִיט לְאָנוֹג הָאָט גַּעֲרָרְיוּט, אַיְן דָּרְדָּר אַיךְ אַיְן שְׁוַיְן צָוָם אַקְעָד
בְּשְׁפָגָאנְטָם.

אַינְטָעָן אַלְעָל שְׁטִימָת דָּרְדָּר ערְדָמָן, דְּרוֹקְט דָּם מַעֲסָעָר
צִיְּפָ אַיְן דָּרְדָּר אַרְיָין, אַיְן דָּרְדָּר אַקְם צִיט אַוִּיט הַזָּלָן אַיְן קַעַם
צָוָם ערְשָׁטָן שְׁאַדְתָּ.

בְּאוֹזִיזָט זַהֲן פְּלַצְלָחָן אַמְלָאָךְ פָּנוֹן הַיְמָל, צִיט-אַיִם זַיְן
פְּיִירְדִּיקָן שְׁוֹועָד אַבְּרָעָן אַקְעָד, צְוִוְיָשָׁן אַקְם אַיְן מַעֲנָטָשׁ...
און אַיְן דִּי אַוִּינָן פָּנוֹן מְלָאָךְ זַיְנָעָן שְׁמַעְעָץ אַיְן לְבַשְּׁאַפְּט
אַזְאַמְעָגָנְעָלָט; בְּאַרְמָהעֲרָצִיקִיטָן אַיְן דְּרוֹאָנוֹג.

און פיערליך ווענדט זיך צום מענטש דער מלאך, און פא-
פעלט, און שטאָלערן קלינגט זיין שיטים דערביי:

פֿאָרְלָאָזּוּ דִּין אַקְסּוּ, דִּין אַקְעָרּוּ, דִּין פֿעַלְדּ אָזּ גִּינּוּ

און אָזּ דַּעַר עֲרוֹדָמָאָן חַיְיגָרֶט זיך דַּעַרְשָׁאָקָן, קלינגט נאָך
הַאֲרְטָעָר דַּעַם מְלָאָכָס שְׂתֵּים:

און וועסְטוּ נִיט גַּעַר בּוּוְילִיבּ גִּינּוּ; טְרִיבּוּן וּלְעַל אַיךְ דִּין!

וּוְילְסְטוּ דִּין שְׁפִּיּוּרְיִין-עַרְדּ נִיט פֿאָרְלָאָזּוּ, פֿאָרְשָׁלִיס אַיךְ
אַיךְ טְדָאָכְט, אָזּ אַזּ וּוּעַט דִּיר אַיךְ שְׁפָרָאָצְוּנָגּ נִיט גַּעַבּוּן.

וּוְיִיּוּן וּוּעַט זַי לִיגּוּן אַוְסְגַּשְׁכְּרִיטּ פֿאָרּ זִיְנּוּ אַוְגּוּן
און אַנְגָּאנָן וּלְעַל אַיךְ דִּי הַמְּלָעָן, אָזּ זַי וּוּלְעַן אַיבָּעָר אַיךְ קִיּוּן
טרָאָפּוּן רָעָן נִיט לְאָזּוּן; קִיּוּן טְרָאָפּוּן טְוּיּוּן.

און וועסְטוּ מִיט שְׁרָעָקּ פּוֹן דִּין עַרְדּ אַנְטָלוּפּוּן, אָזּ אַיךְ
דִּין שְׁטוּבּ, פֿאָרּ מִיר אָזּ אַיךְ פֿאָרּ מִין גַּעַבּאָפּ, זַיּ בְּאַהְאָלְטָן—

שִׁיק אַיךְ מִין בְּלִיזּ אָזּ צִינְדּ אָזּ דַּעַם דַּצְּרָאָרְבּ דִּין
קָאָפּ...

רוֹףּ אַיךְ פּוֹן אַלְעַ עַקְנָן וּוּלְטָן וּוּנְטָן צְוָאָמָעָן, אָזּ זַי
וְאַרְפּוּן אַיבָּעָר דִּיר דִּי וּוּנְטָן פּוֹן דִּין הוּיוֹן.

און וועסְטוּ נאָךְ וְוִידְעָרְשְׁפָעָנְסְטִיגּ זִיּוּן, אָזּ אַלְעַ נִיט אַפְּרִיאִיסּ
זַיּ פּוֹן דָּאָס דִּיְנִיכּוּן, אָזּ פּוֹן דִּין האָבָּאָן-אוֹנָגָּאָבּ—

וּוְיִנְקָאָקּ אַיךְ צַוְּ דִּי וּוְילְדָעּ אַין סְטָעָפּ, אַין שְׁטוּבְּקָן וּוְאַלְקָן
קְוָמָעָן זַיּ גַּעַפְּלוּגָן, אָזּ בְּאַפְּאָלְן דִּין האָבָּאָן-אוֹנָגָּאָבּ...

און אַין דִּיְנָעָן אוֹגָן קוּילָן זַיּ וּדִין אַקְסּוּ אָזּ דִּין שָׁאָפּ אָזּ
דִּינְדָּא, אָזּ פְּרָעָן זַיּ עַרְפְּלִישָׁוּן;

דוּ מִיט בְּרַעַנְדִּיקָּעָן אוֹגָן וּוּסְטָט עַס צְוָעָן, אָזּ פֿאָרּ
הַגְּנָגְעָר בְּלִיבְּעָן!

“און דיבנע זין און דיבנע טעכטער וועלן זי באנזונינגען;
מיט פייבט שטריך בידן, און פאַ זיך טרייבן, אויף קנעכט
און דינטן צו פארקופן — און קיינס וועט צו דיר שוין צו-
יך ניט קומען, — די אויגן וועלן דיר אויסגײַן, וואָרטנדיך
אומזיזט!”

— דו מוט גײַן!

— וואֹ אהין? — ? פֿרְעָגֶת דּעֵר עַרְדְּמָאָן פֿאָרְצִיטּוּרֶת.
“גָּאָט הָאָט דִּיך אַלְסׂ וַיַּן שְׁלִיח אַוְיסְדָּעָרוּוֹילֶט, אָון דּוּ וּוּסְט
גַּיְנַן אַיְבָּעָר דּעֵר וּוּלְטַן שָׁאַלְן, אָון רַוּפָן זַיְן נָאָמְעָן”
“איַבָּעָר דּעֵר וּוּלְטַן וּוּסְטַן גַּיְנַן”

“בעַן וְנַד וּוּסְטַן זַיְן”.
“און אָן וּבָג אָון שְׁטָעָג וּוּסְטַן גַּיְנַן; אַיְבָּעָר דּעַרְנָעָר שָׁאָרְפָּע
און שְׁטִינָעָר שְׁפִּיצְיקָע, בָּאָרוּעָס וּוּסְכָּנוּ וְאַנְדָּעָרָן; אַיְבָּיק בְּלוּטִיקָן
וּבָלְעָן דִּיבָּנָע בָּאָרוּעָס פִּיס...”

“און צו דּוּ וּוּסְטַן מִיד וּוּרְעָן אָון זַיך אָפְשָׁטָעָלָן, דַעַם אָטָעָם
נוֹר-צָוּ כָּאָפָּן וּוּלְ אַיך אֲנַצְּנָהָן דיַ עַרְד אָונְטָעָר דִּיבָּנָע פִּיס, אָון
זַי וּוּטַן דִּיך טְרִיבְּבָן”

“וּוְעַל אַיך דִּיך פָּוּן הִימָּל פָּאָרְפָּלָגָן מִיט דּוּנָעָר אָון בְּלִיאָן,
“און בְּלוּטִיקָע שְׁוֹנָאִים וּוּלְ אַיך אָוִיפְשָׁטָעָלָן אָונְטָעָר דִּיר,
און זַי וּוּבָלְעָן דִּיך מִיט זַיְעָרָע פִּילָּן יָאָגָן... דְּאָס וּוּלְדָע טִיר
וּוְעַל אַיך רַוּפָן אוֹיפָּה דִּיר פָּוּן וּוּלְדָה, אָון עַס וּוּטַן דִּיך טְרִיבְּבָן...”
“און צו אַיְן אָפָּרוֹ, צו אַ העֲבָרָעָג וּוּסְטַן לְעַכְצָמָן;

“און וְאוֹ אַ טִיר, וּוּסְטַן אֲנַקְלָאָפָּן אָון בְּעַטְן זַיך: לְאָזֶת מִיך אַיְבָּעָר
דּעֵר שְׁוֹחָלָן” אָון וְאוֹ אַ פָּעַנְסָטָעָר: נָאָכְטָלָעָנָעָר פָּאָר אַ קְרָאָגָן
וְאַנְדָּעָרָר, בְּעַטְלָאָן...”

“און טְרִיבְּבָן וּוּטַן מַעַן דִּיך פָּוּן אָוּמְעָטוֹמָן!”
“מִיט שָׁאנָד אָון שְׁפָאָט טְרִיבְּבָן, מִיט קְלָעָפָן אָון שְׁלָעָג — וְוי
אַ קְרָעָצִיקָן פָּוּן יְשֻׁוָּב אַרוֹסָן! אָון מְשׁוֹגָע פָּאָר שְׁרָעָק וּוּסְטַן
וְיִתְעַרְרַע לְוִינְפָן...”

"און און דו וועסט פאר אַוְאָסֶעֶר-שְׁפִיגֵּל פַּאֲרָבִי, אֹן דִּיך
אלְיַיָּן דַּעֲרוּעָן, וְוּסְטוּ דִיך פַּאֲר וֵיך אלְיַיָּן דַּעֲרָשְׁעָקָן וְוּסְטַדִּיך
אַנְכָּאָפָּן אַגְּרוּיל פַּאֲר וֵיך אלְיַיָּן! אַשְׁרָעָק פַּאֲר דִּינְעָא אַפְּעָנָע
וְאוֹנְדָּן אָן עַקְל פַּאֲר דִּין שְׁמוֹעָן אוּפָן צּוּבָּלְטִיקָּטָן לַיְיב... אֹן
וְוּסְטַדִּיך וְוּלְלָעָן פָּונְדִּין שְׁלָחוֹת, פָּונְגָּטָס-נוֹאָמָעָן-שְׁאָלָן —
בַּאֲפְרִידְיָעָן, אֹן וְוּסְטַט נִיט קָאנָעָן;"

"דַּעַם טוֹיט וְוּסְטוּ רַוְפָּן אֹן עַר וְוּסְטַט נִיט קוּמוּעָן..." —
הַדִּי בְּגָול וְוּסְטוּ אַרְיִינְשְׁטַעְקָן אַיְן אַיְגָן לַיְיב, דָאָס
הַאֲרָצָה אַרְוִיסְרִיְּסָן, הַדִּי נְשָׁמָה אֹן גָּטָס וְאָרָטָן פָּונְדִּיר, — אֹן
וְוּסְטַט נִיט קָאנָעָן!"

"אונַגְּזָך אַגְּרוּסְטָרָעָרָעָר שְׁרָעָק וְוּסְטַדִּיך יָאָגָן..."
"אונַווִּי הַיִּסְעָטָרָאָפָּן בְּלִי וְוּלְלָעָן פָּאָלָן דִּי טְרָעָרָן פָּונְדִּינְעָן
אוֹיְגָן אַיְבָּעָרָדִין פָּנִים; אֹן פָּונְדִּיבָּעָן, אַיְבָּיק אַפְּעָנָע וְאוֹנְדָּן
וְוּסְטַדִּיך גִּיסְן אָן אוּפָהָעָרָדִין בְּלוּט..."

— נָאָך וְוָאָס?

פוֹל בַּאֲרָמָה עַרְצִיקִית וְוּרָעָתָה דִי שְׁטִים פָּונְדִּילָאָן:
"פָּונְדִּירָעָר טְרָעָר, וְוָאָס וְוּסְטַט פָּונְדִּינְעָן אַיְגָן פָּאָלָן — אָזְוִי
וְוִיל גָּטָן — וְוּסְטַא אַיְשְׁפָרָאָצָן פָּונְדִּיר זְיָנוּדְקָעָר עַרְד אַוְיִסְעָד
לְלִילְיָע..."

"אונַפָּונְדִּין יַעֲדָן טְרָאָפָּן בְּלוּט, וְוָאָס וְוּסְטַפְּרָעָן פָּונְדִּינְעָן
איְטָלָאָכָעָר וְאוֹנְדָּן — אַרְוִיטָעָרָוּוֹן אַזְוִי הַאֲטָגָט גָּאָט בַּאֲשָׁטְמָטָה"
אונַצְוּרִיק שְׁטָאָלָעָרָן קְלִינְגָּטָן דִי שְׁטִים:
"אַפְּבָעָר דָאָס אַלְץ וְוּסְטַדִּיך זִין הַינְטָעָר דִיר; דָאָס אַלְץ וְוּלְלָעָן
דִּינְעָן אַיְגָן נִיט זָעָן..."

"פַּאֲרָדִיר — דַּעֲרָגָעָר; שְׁטִינְגָּעָר אַגְּוָטָעָר דִי פִּיכָּ; וְוִי וְוִישָׁא
דִי אַיְגָן זָעָן — אַוְיִסְטָעָנִיש — —"
"אונַוְּעָסְטַט, מְשׁוֹגָע פַּאֲר שְׁרָעָק אֹן פִּינְ, אַלְץ וְוִיְּטָעָר אֹן
וְוִיְּטָעָר לַיְיפְּקָן... דִי וְוּלְלָט אַונְטָעָר דִיר מִיט בְּלוּמָעָן פַּאֲרָזִיְּעָן, דִי
עַרְד אַונְטָעָר דִיר אַיְן אַגְּנָעָן פַּאֲרָטוּשָׁן, אֹן דַּו וְוּסְטַט עַס נִיט
זָעָן — בִּינו — —"

— פיז וואנען, מלך ?!

“פיז זו זעטן צוריקוועע צם אָזֶט, פִּינְוֹטָנָעַן דֵּז גִּימְטַ
אָרוֹזִים — — אויב...”

— אייב וואס, מלך ? — פְּרַעֲגַת דָּעַ עַדְמָאָן נָאָךְ מַעַר פָּאָרְ
אַטְמָרָט.

“אייב גָּאָט וּעְטָה דָּוָר אָוִיפּ אַנְדָּעַע פְּקָהָן זִינָע וּלְלָחָן נִטְ
שִׁיכָּן...”

“זו דעם בִּיסְטו גַּעֲבָעַנְשָׂט אַין פָּאָרְשָׁאָלְטָן...”

“זו דעם — אויפְּדָעַזְוּיְלָט ?” —

דער איביךער פרידן אין ערניז-לאנד.

דער ציילט אווי דאס מעשהלע פון ערניז-לאנד:
אין ערניז-לאנד איז א הוייכער גויסער בארג פאראן. האלטן
זיך אויפן שפיז פון בארג די אַדְלָעֶר די גְּרוּסְטָעַ, שְׁפִילֵן אויף
זין הייך די ווינטן די שטארקסטע; שְׁפִילֵן זוי און רְאַנְגְּלָעַן זיך.
וועט אויך דער שפיז פון בארג דאס גְּרוּסְטָעַ הִימְלָשְׂטִיק
פון געוועלב איבערן ערניז-לאנד, און דעם שענסטן אויפנאנג פון
דער זון יעדן מאָגָן-פֿרִי און ערניז-לאנד...
בְּאַדְתַּת זיך דער שפיז בארג אין העלסטן, רְיִיכְסְּטָן לִיכְטָן.
עס איז דאָך דער העכטער בארג און ערניז-לאנד: די זון פֿאָרָה
שטעטלט אים קִיְּנָעָר נִיט, פון ערניז פָּאָלֶט אויף אים קִיְּנָעָר
שָׁאָטָן נִיט...
אוון שטארק איז ער, דער בארג: פְּעַלְזָן זִינְעָן זִינְעָן גְּלִיאַן
דער, קִיפְּעָר און גְּאַלְד — זִינְעָר אַדְרָן... דאס וויס די ווילדע
צִיגַּן, ווֹאָס שְׁפְּרִינְגְּט אַיבְּעָר זִין רָוקְן...
אָט אווי האָט דאס מעשהלע פָּאָרְצִילַט. —

הָאָבָּן די מוֹטוּעָר דאס מעשהלע גַּעֲהָעָרט, דערפּוֹן אַ וַיְגַּזְּלָה
לייד פָּאָרְפָּאָסְט, אוון שְׁלַעְפְּעָדוֹן די קִינְדָּעָר אֵין ערניז-דערמִיט. מִיטָּן לייד
פון ערניז-לאנד, פון הוֹיכָן גְּרוּסְטָן בארג אין ערניז-לאנד.
וְאַקְסְּט אַבְּעָר אויף דאס קִינְד אָון עַס פָּאָרְגָּעָסְט דאס ווַיְגַּזְּלָה
לייד; אֵין לְעָרְנוּן אָון אֵין שְׁפִילֵן ווּעָרְט עַס פָּאָרְגָּעָסְן;

דערנאך אין לעפַן, לְבָנָן אָוֹן לִיְהָן... יָאִינָם וּוּלְטַגְּנְעָרְיוֹשׁ?
עריגין דאך, אין פָּאֶרְבָּאֶרגְּנָעָם וּוַיְנָקֵל פָּוֹן הַאֲרָן, צִיטָעָרֶת
נאך אלען אַסְטָהָנוּ שְׁטִיל, אָוֹן עַם קְלִינְגַּט דָּאָם לְדָר, דָּאָם וּוְגַּנְּ-
לְדָר, פָּוֹן שְׁפִּין פָּוֹן בָּאָג אָוֹן עַרְגִּינְצְּלָאָנָּר, פָּלִיעָצְּט דָּאָם לעפַן-
ארובָּס אָוֹן אַרְבָּס, רְוִישָׁתָם עַם אָוֹן וִידָּת, הַעֲרָתָם מַעַן חַי כְּתָהָנוּן נְשָׁטָ-
גַּיְעָן אָוֹי יָאָרָן אָוֹן צִיְּטָן פָּאֶרְבִּי — —

טרעָטֶת זִיךְ אַמְּאָל —

שפִּינְצָה אַיְגָנְגָדָמָן וַיְזַיְּנָה גַּלְעָנָעָם פָּאֶרְבָּים פָּוֹן לעפַן, אָוֹן
עַם שְׁטָרְעָקֶט זִיךְ אַוְיִם דֻּעָם מַזְוָלָם הַאֲנָט, אָוֹן רִיסְטָה אַיְם דֻּעָם
פָּאֶרְבָּים אַיְבָּעָר: נִיְּשָׁתְּרָעָטָה גַּיְעָן וּגְנָגְנָמָן פָּוֹן לעפַן אַוְוָק אָוֹן
דָּעָר אַיְנוֹאַמְּקִיְּתָה... דָּעָטְלָט עַד פְּלָצְלָחָנוּן אָוֹן דָּעָר שְׁטָלָעָר אַיְ-
אַמְּקִיְּתָה: עַפְעָם צִיטָעָת אָוֹן וּוַיְנָקֵל פָּוֹן הַאֲרָן בַּיְּ אַיְם,
אָוֹן פָּאֶרְבָּאֶרגְּנָסָטָן וּוַיְנָקֵל פָּוֹן הַאֲרָן קְלִינְגַּט... שְׁטָעָלֶת עַד זִיךְ אַפְּ
אָוֹן הַעֲרָתָם זִיךְ אַיְיָן... —

זִינְגַּט אַמְּאָל אַיְגָנְגָדָמָן וַיְזַיְּנָה גַּלְקָלָעָךְ, לְבָעָמָלָה אַיְף וַיְזַיְּנָה
הַאֲרָף, אַיְף וַיְזַיְּנָה גַּלְעָנָעָר יְגַנְּט-הַאֲרָף: דָּרְוָהָעָרָט דָּאָם בַּיְּזָעָ-
מָול אָוֹן שְׁלִיְּכָט זִיךְ צַו אָוֹן שְׁטָרְעָקֶט אַיְם דַּיְּ בַּיְּזָעָ פִּינְגָּ-
רִקְעָ הַאֲנָט, אָוֹן רִיסְטָה אַיְם אַסְטָרוֹנוּן גַּאֲךְ אַסְטָרוֹנוּן מִטְּ גַּעַ-
וָאַלְטָה; וּוְעָרָת שְׁטִילָה דַּיְּ הַאֲרָף אָוֹן וּשְׁרָעָקָלָעָךְ שְׁטָלָעָר אָוֹן
הַאֲרָף; — שְׁטָמִין אַיְם דָּאָם הַאֲרָן גַּעַבְּלִיבָּן... אָוֹן אַיְם דָּרְרָעָט
קִיטָּשׁ קְלִינְגַּט פְּלָצְלָחָנוּן אַיְף דָּאָם וּוְגַּנְּ-לִיר. דָּאָם לִידְ פָּוֹן עַגְּנִיְּ-
לָאָנָּר, פָּוֹן הוֹיכָן, גַּדוֹתָן בָּאָג אָוֹן עַרְגִּינְצְּלָאָנָּר...
אָוֹן אַמְּאָל וּוְעָקֶט זִיךְ עַם עַמְּצָין אָוֹן חָלוּם אַיְף אָוֹן
קִומְטָה אָוֹן אַ שְׁטִילָעָד לְבָנָה-גַּלְעָטָט צָם אַוְיָעָר, לְאַפְּטָט זִיךְ יְנָעָר
אַיְף... —

אָוֹן אַיְף אַמְּאָל, פָּאֶרְבָּאֶרגְּנָעָם, וּוְעָקֶן זִיךְ בַּיְּ לִיְהָן חַי
בעַנְקָשָׁאָקֶט אַיְף, אָוֹן טְרִיבָּט קִין עַרְגִּינְצְּלָאָנָּר; אָוֹן הוֹיכָן בָּאָג,
צָם גַּרוֹיָסָן בָּאָג אָוֹן עַרְגִּינְצְּלָאָנָּר...
צִיטָם דָּאָם עַרְגִּינְצְּלָאָנָּר אָוֹן צִיטָם; וּוְגַּדְעָשָׁט מַעַן... —

און אין אלע צייטן, און אויף וועגן אלעלוי, און פון אלע
 עkn וועלט ואנדערט מען קיין ערגייז-לאנד...
 בלאנטישעט מען; פארבלאנדזשעט מען, -
 ביינער בליכן אויף וועג און שטעט קיין ערגייז-לאנד...
 מאנגע טוועפַן דאך און דעריגען עט.
 קומען מאנגע קיין ערגייז-לאנד; וויס אינער דאך פון צווייטן
 ניט...
 אויף איינזאמע וועגן גוינן זי, פון פארשיידענע עkn וועלט
 קומען זי... אינער טרעהט זיך מיטן צווייטן ניט.

שעינט זיך און שעינט וויטער דעם מעלהלע...
 פון לבנה-שטראָלן שעינט זיך עט; און שטיילע געכט, און
 לבנה-געכט...
 וועציזלט עט וויטער אוזי:
 צוּסְמֶנֶס בֵּין דִּוִּיכְן בְּאָגָּר אַיִן ערגייז-לאנד לִגְנָן לְעַנְדָּר
 פְּרִיעַ, סְעַט אַיִן שׁוֹאָרִי... וְאַקְסָן וְעַלְדָּר טְפַע טְפַע, אַיִן
 שְׁטוּרָאָמָעַ יָגֵן אַיִן טִיכְן פְּלִיכְן... אַיִן רִינְגְּלָעַ אַרְזָם דַּעַם גְּרוּסָן
 גְּרוּסָן בָּאָרֶג...
 אַיִן קומען זי ואנדער, - אַיִינְקְוּזִי, פְּאָרְנוּזִי אַרְעָר,
 פְּאָמְלִיעַן גְּאַנְצָעַן-אַיִן דֻּעָרְגִּיעַן זי דַּעַם בָּאָרֶג אַיִן ערגייז-לאנד,
 בָּאָעָן זי זיך אַרְזָם אַיִן דַּעַם בָּאָרֶג, צוּסְמֶנֶס דַּעַם
 בָּאָרֶג...
 גויס דער יענער מיט פִּילְ-אָן-בּוֹגָן אַיִן וְאַלְדָּרְיִין;
 האַעֲצָט זיך דער פִּישְׁעַר מִיט נְעַז אַיִן וּוּנְטְקָע בֵּין קְלָאָרְן טִיכְן;
 האַגְּט זיך דער פְּעַלְמָאָן זִיכְרָאָקְעָר אַוִּים; טְרִיבְטָט דַּעַר דַּעַר
 זִיכְרָן פִּי אַבְּעָר דַּעַר פְּעַטְעָר לְאַגְּקָע... וּוּרְעָן קְלָאָלָאָיִם מִיט דַּעַר
 אַזְּיִיט...
 גויס אַיִן אַבְּעָר דַּעַר צוּסְמֶנֶס פִּוְן גָּאָרֶג, טְרִיבְטָט זִיכְרָן

איין קאלאנייע מיט דער צוויטער ניט; וויסט אײַנע פון דער צוּיִי.
טער ניט.

בויט זיך יעדערע איר וועלט פאר זיך, און אָרדנט זיך
איין די "איינציקע" וועלט. בויט זיך איטלצע איר היליך-
טום פאר גאט דעם "איינציקן", און דינט דעם האָר פון דער
וועלט דעם איינציקן...

און מען לעבעט זײַנע יָאָרֶן אוֹיסֶס, און מען שטראָבט צוּ דער
רכטער ציטט. און אלְץ לוייטן ווילן און געוּזַן פון גאטַ פון
איינציקן...

און מען בעט גאָט, און מען רעדט אוּיפֿ דער "איינאַיינצִיך"
מענטשלאָכער שפֿראָך.

און מען אָרבָּעֶת; און מען טערט. און מען פרוכְּפָּערְט זיך,
און מען היִבְּט זיך פָּאמְעַלְאָך, פָּאמְעַלְאָך אוּיפֿן רוקְן פון הוּיכָן
בָּאָרגְּג, פון געַלוֹסְטָן בָּאָרגְּג...

לאָנגְגָּזָם — מיט ווּיז, האָבעָר און קָאָרָן, נִיְּיט דער אָקָעָר-
מן; מִידְּט אִים דער פָּלאָנְצָעָר פון ווּיזָן; העכְּדָר שְׁפִּינְגְּטָט
דער הָעָרָט, אַיבְּעָר שְׁמִינִין אָון פָּעָלָה, נָאָך דער ווּילְדָעָר צִיגָּן, מִיט
דער מְעַטָּלְעַנְעָר אָדָעָר גִּיְּט דער בעְרָגְמָאָן פָּעָסָט אָון טִיף...

און נָאָך העכְּדָר שְׁמִינִין מאָנְכָעָ...

דאָס זַיְּנָעַן די, וואָס האָבָּן זיך, מִיטְּן גָּזְנִין האָב-אוּ-גָּאָב,
בָּאָרוֹאָקָן נִיט גַּעֲקָאנְט...

שׂוֹין צוּ פָּעַרְבָּעַנְקָטָעָ נְשָׂמוֹת זַיְּנָעַן זַיְּ, צוּ פָּעַרְבָּעַנְקָטָעָ
נְשָׂמוֹת צוּ דער היִיך, צוּ דער הוּיכָעָר היִיך.

וּוַיְיַל שָׁאָרְפָּעָר קְלִינְגְּטָט אַן הָאָרֶץ בֵּי זַיְּ דָאָס וּוּיגְּן-לִיד...

ליִיגְּט מען אַמְּאָל די ווּונְטָקָע אַזְוָעָק אָון דעם פִּילְ-אָן.
בּוּזָן, אָון מען גִּיְּטָפָּן וּזְאָלָד אָון טִיךְ... פָּאָלָט רִידָל אָון
קָאָסָע אַמְּאָל פון האָנט אָרוֹיס; פָּאָרָלָאָזָט מען דעם אָקָעָר,
פָּאָרְלִירְט מען שְׁעָר אָון שְׁנִינְדְּמָעָסָעָר פון האָנט, קְוָמָט מען
פון ווּינְבָּעָרְג אָרוֹיס, אָון מען וּזְאָרְפָּט די וּאָק אָזְוָעָק, אָון מען

קוקט פון דער מעטהָלענער אַדער אַרוֹיס אוּפֿ דער לייטיקער
שיין... פֿאֶרְלָאָזֶט מַעַן אוּפֿ גָּאָס בְּעֲרָאָט די וִילְדָע צִיגּ, אַונְ מַעַן
שְׁוִיגְטַּן...

עַן צִיט דער שְׁפִּיךְ פָּון בָּאָרגְגַּן...
הָאָט יַעֲדָע קָאֶלְאָנִיעַ אַיר בְּעַנְקָעַנְדִּיקָן מַאַן, אַנְדָּרָע—אַירָע
בְּעַנְקָעַנְדִּיקָן לִיְּט — שְׁטִינְגַּן זַיִּה...
שְׁטִינְגַּן זַיִּה...

איַז, וְאָס הַעֲכָרָה, דִּינְעָר אַונְ דִּינְעָר דָּעָר רָוּקָן פָּון בָּאָרגְגַּן
בְּלָאָנְדוֹזָעָן זַיִּה אַונְ טְרַעְפֵּן זַיִּה אַמְּאָלָּה.
אַונְ טְרַעְפֵּט מַעַן זַיִּה...
אוּן טְרוּיְעָרִיךְ וּוּרְטָט דָּאָס מַעְשָׁהָלָע, וּוּן עַס דָּעַרְצִילָּט
דָּעַרְפָּוּן... אַונְ שְׁרָעָקָלָאָךְ...
טְרוּיְעָרִיךְ גַּעֲשִׁיכָּתָן; בְּלוֹטִיקָּע גַּעֲפָעַטָּן...

עַס שְׁפִּינְט זַיִּה אַונְ שְׁפִּינְט דָּאָס מַעְשָׁהָלָע אַוְויִּה
הָאָט יַעֲדָע קָאֶלְאָנִיעַ אַיר בְּעַנְקָעַנְדִּיקָן מַאַן, מַאַנְכָּע — אַירָע
בְּעַנְקָעַנְדִּיקָן לִיְּט —
צָוּם שְׁפִּיךְ פָּון בָּאָרגְגַּן בְּעַנְקָעָן זַיִּה...
צָוּדְוִיְּנְטָן דִּי שְׁטָאָרְקָע, צָוּדְוִיְּנְטָן דִּי אַדְלָעָר דִּי גְּרוּיסָע... צָוּם
גְּרוּיסָן פְּרִיאָעָן חִימָלָה; צָוּם רַיְּכָן הַעֲלָסָטָן לִיכְטָן, צָוּם שְׁעַנְסָטָן אוּפֿ-
גָּאנְגָּן פָּון דָּעָר זַוְּן בְּעַנְקָעָן...
עַס צִיט דָּעָר שְׁפִּיךְ פָּון בָּאָרגְגַּן...
אוּן אַיְנְצִיקְוִיּוֹן גַּיְעָן זַיִּה, אַיבָּעָר דִּי גְּרוּנִיצָן פָּון פֻּלְדָּעָר
גַּיְעָן זַיִּה... פָּון וּיְיִינְבָּעָרְגָּגְעָוְלְבָן קוּמָעָן זַיִּה אַרוֹיסָס... בַּיִּדְיַיְּ רָעָן
דָּעָר פָּון מַעְטָאָלָעָנָע גַּרְוּבָן שְׁלִיכָּת מַעַן זַיִּה...
אַיבָּעָר שְׁטִינְגַּן אַונְ פְּעָלָה, אַיבָּעָר אַנְגָּנְדִּיקָן דִּי וִילְדָע צִיגּ.—
מִיט פָּאֶרְבָּעָנְקָטָע אַוְיגָן, אַיְן דָּעָר הַוִּיכָּר הַיִּיךְ פָּאָרָ-
קוּקָט, בְּלָאָנְדוֹזָעָן זַיִּה, אַפְּגָנְדִּיקָן מִיט אַוְיפָּגָעָשְׁפִּיצָטָע אַוְיִעָרָן

די גערוישן פון דער היַר — איז טרעפֶן זיך אַמְּאָל...
און טרעפֶן, און — דערשרען זיך.
און מסטראֹויאִיש פֿאַרְוּוֹאנְדְּעָרט, קוּקֶט אַיְגָעֶר אוּפֶן צוּווִיטָן,
זיך אַפְּשָׁטָעלְנוּדִיק:
פָּון פֿאַרְשִׁידְעָנָע עַרְטָעָר גַּעֲקוּמָעָן, אוּפֶן פֿאַרְשִׁידְעָנָע וּוּגָן
געַאנְגָּעָן אָן — אַנְדָּעָרֶש גַּעֲלִידָט, אַנְדָּעָרֶש גַּעֲשִׂוָּרֶן אָן אָן.
דָּרְשָׁה דָּעַם קָאָפֶ בָּאַדְּעָקָט...
שְׁטָאמָלֶט מָעָן, זיך גְּרִיסְנְדִּיק אָן זָאנְדִּיק:
— גַּט מָאָרְגָּן!

זָאנְטָעָס יְעַדְּרָעָר אוּפֶן זַיִן שְׁפָרָאָך, אוּפֶן זַיִן אַיְנְצִיקָּעָר
שְׁפָרָאָך... קְלִינְגָּטָעָס דָּעַם צוּווִיטָן פֿרְעָמָד, הָארְט, נִיטָּמְעַנְטְּשָׁלָאָר
און פֿיְנְדָּלָאָך אֵין דִּי אַיְירָן... מִיְּנָט יְעַדְּרָעָר, דָּעַר צוּווִיטָעָר
דְּרָאָט.

„עַר בָּאַלְיְידִיקְט מִין, עַר שִׁילְטָאָן“
שְׁטִיטָעָן זיך קְעַגְּנוּתִיק צוֹן:
— בִּיסְטוֹ אַמְּעַטָּש, גְּלוּבְּסָטָדוֹ אָן —
און אַנְגָּעָרוֹפָן וּוּרְטָס דָּעַר נָאָמָן פָּון נָאָמָן, פָּון „אַיְנְצִיקָּן“ נָאָט...
חוּרָן אֵין צְוַיִּי שְׁפָרָאָךְ גַּעֲרוֹפָן צְוַיִּי נָעָמָן פָּון נָאָט: אָן
יְעַדְּרָעָר פָּון צוּווִיטָן טְרָאָכָט:
— רַיְזָן רְעוּטָעָר נִיט וּיְקִין מְעַנְטָש אָן גְּלוּבָּפָט
עַר נִיט אֵין נָאָט...
גְּרִיטָעָס מָעָן זיך צָום שְׁטָרִיטָעָס...

רוֹפֶט יְעַדְּרָעָר פֿאַרְן שְׁטְרִיִּיט זַיִן גָּאָט צָו הַילְּפָ...
אוּפֶן פֿאַרְשִׁידְעָנָע שְׁפָרָאָךְ, רַיְזָן זַיִן, פֿאַרְשִׁידְעָנָע נָעָמָן
רוֹפֶט זַיִן.

זָאנְטָעָס יְעַדְּרָעָר: עַר לְאַכְּטָעָס פָּון מִיר אָן לְעַסְטָעָרֶט נָאָך מִין
נָאָט...
אַדְּרָעָר: עַר דִּינָט אָן אַנְדָּעָרֶן גָּאָט, אַ פָּאלְשָׁן גָּאָט, אַ שְׁלָעָכָט
גָּאָט!

פְּלָאָקָעָרט מִיטָּאָמָּאָל שְׁטָאָרְקָעָר אוּפֶן דָּעַר הָאָט, אָן

מען ראנגלט זיך ; אויף טויט און לעבן גויט דער שטראיט...
דנט איזין מענטש און זיין איזינצייקער גאט...
אונ דער פאייגטער שיילט צי בענטש זיין גאט און-פאלט...
לאַלערט זיך דעם פאייגטנע קערפער פאָרג-אָראָפ...
אונ ציכט מיט בלוֹט זיין וועג איבען פאָרג, איבערן רוקן פון
היילן גרויסן פאָרג...
אונ זיין גאט איזין זיין שפראָך דאנקענדייך, שטייגט דער
ווער אלֶין העדר און העדר...
אונ די צאל פון די בענקענדייך און די קאָלאָגען, און די
צאל פון די, וואָם טרעָן זיך און ראנגלען זיך אוּגןן רוקן פון
פאָרג, וואָקסט פון טאג צו טאג...
עם וואָקסט די בענקשאָט, וואָם טרייבט אלֶין אָרוּף און
אָרוּף... און עט וואָקסט דער צאָרְן קען דעם ווילָן, וואָם מען
טרעָט אוּגן וועג ; קען דעם ווילָן טיר, וואָם גלִיבט ניט אָן
גאט, האָט אָשלעטן קאָלאָשן גאט און שטאָמלט אוּף אָנֵישן-
מענטשלעלְעָר שפראָך...
אונ וואָם אָמָּל העדר שטייגט דער מענטש מיט זיין צאָרְן !
אונ מיטן מענטש, אלֶין העדר און העדר - שטראָיט און שאלְאָט...
ראָנגלאָט מען זיך וואָם אָמָּל נעהנטער צום שפֿין פון
פאָרג...
אונ די טויטע קערפער פון פאייגטע קאָלאָען זיך אלֶין אָט-
מייר און אָטמאָע, און פון אָ העדרה הײַר, פאָרג-אָפ, פאָרג-
אָפ... און צוּפְלִישָׁן זיך, זיך קאָלערנדייך, אוּף בלְטִיקָע פֿעָן
אונ פֿעָדים, אָן שפֿינָן פון שטִיעָן און בְּגָלְזָן ; אָן אלֶין עפְטָעָר אָן
ערעָנְטָר וַיְוָלְטָר דָּאס בְּלוֹט פֿאָרג-אָפ, פֿאָרג-אָפ ; אָן שְׂטוּאָמָּט, אָן
טְרָעָנְקָט, אָן רִיְתָלָט דעם רוקן פון פֿאָרג...
אונ אָדָאָק די אָרָאָגָנָטָאָלְעָנָע צוּפְלִישָׁטָע לְעַטְמָעָר

פָּוֹן גָּאַט, וְעֶרֶת אַלְּצָן פָּעַטְעֵד אָוֹן פָּעַטְעֵר דִּי עַדְּ צַוְּפָסְנָס דַּעַט
בָּאַרְגָּן אַלְּצָן פּוֹלְעֵר אָוֹן גַּעֲבָעַנְטַשְׁטָעֵר — דִּי זָאָנָג פָּוֹן וּוּיְץ אָוֹן
קָאָרְגָּן פּוֹלְעֵר אָוֹן גַּלְּיְעַנְדִּיקְעָר — דִּי טְרוֹיְבָּ, זִיסְעָר — דַּעַר זַאְפָט
אִין אַיְרָ... אָוֹן דַּעַר וּוַיְלְדָעָר צִיג שְׁפָרָאַצְט אַלְּצָן מַעַר אָוֹן מַעַר
פָּרָאָזָן פָּוֹן אָוֹנְטָעֵר דִּי פִּים, אָוֹן אַלְּצָן מַעַר אָוֹן פָּעַטְעֵר מִילְּךָ גִּיטָּס
זַי דַּעַט הַעֲרָטָמָ...
אָוֹן דִּי פָּאַרְבָּעַנְקָטָע זַיְגָעָר דָּאַנְקָעָן גָּאַט אָוֹן — שְׂטִיגָּן...

אָוֹן וּוּיְטָעָר פָּאַרְצִיְּלָט דָּאָס מַעַהְלָעָ: אָוֹן עַס פְּרוֹכְּפָעָרָן זִיךְ אַלְּצָן, אָוֹן מַעַרְן זִיךְ קָאָלְאָנוּיָעָן זִיךְ
פָּוֹסְנָס דַּעַט בָּאַרְגָּן אָוֹן דִּי פָּאַרְבָּעַנְקָטָע זַו דַּעַר הַיְּיךְ וּוְאַקְסָן אַוִּיךְ
אִין צָאָל, — שְׂטִיגָּן שְׂוִין מַעַרְעָרָע מִיטָּאָמָּל...
אָוֹן גַּעַפְּעָרָלָאָךְ, אָוֹן מִיט יָעַדְן טָאָג גַּעַפְּעָרָלָאָכָּעָר וְעֶרֶת
דַּעַר וּוְעַג אַרְוִיָּה; צַו גְּרוֹסָע אַדְלָעָר אָוֹן פְּרִיעָר וּוּוֹנָטָן דַּעַר שְׁמַצְגָּ...
אָוֹן צָוָם אַוְיְגָאנָג פָּוֹן דַּעַר זָוָן, אָוֹן צַו דִּי בְּרִיעָט הַימְלָעָן אִינְגָּ...
דַּעַרְהַיְךְ...
אַלְּצָן מַעַר וּוַיְלְדוֹעַ שְׁטָאָמְלָעָר אָוֹן גָּאַט=לְעַסְטָעָרָר טְרָאָגָן זִיךְ
אוּפָּן פָּוֹן בָּאַרְגָּן

אָוֹן שְׂוִין בְּאוֹאָפָּנָט וְעֶרֶת גַּעַשְׁטִיגָּן...
אָוֹן מַחְנוֹת בְּאוֹאָפָּנָט טְרָעָפָן זִיךְ אַפְּט אָוֹן עַפְּטָעָר...
אָוֹן שְׁלָאָכָּטָן וְעֶרֶן בַּיְּעַדְן טְרָעָפָן=זִיךְ גַּעַפְּרִיטָן, אָוֹן אַלְּצָן
אִין גָּאַטָּעָן פָּוֹן גָּאַט, פָּוֹן אַיְנְצִיקָּן גָּאַט...
אָוֹן דַּעַרְהָעִיטָט מַעַן הַיְּנָטָן דִּי קְרִיגָּס=גַּעַשְׁרִיעָן פָּוֹן דַּעַר
הַיְּיךְ, לְיִיפְּטָט מַעַן אַרְוִיָּה צַו הַילְּפָ...
קוּמָט דַּעַר הַעֲרָט פָּוֹן זַיְינָן גַּעַצְעָלָט אַרְוִיָּס. דַּעַר בְּעָרָגָן.
מַאְן פָּוֹן זַיְינָן גַּרְוָבָן, פָּוֹן טְרוֹיְבָּן-גַּעַזְוּלָבָן לְיִיפְּטָט דַּעַר וּוּיְינָן
בְּעָרָפָר אַרְוִיָּה, עַס אַיְלָט אַוִּיךְ דַּעַר עַרְדָּמָאָן פָּוֹן אַקְעָר
אַקְעָר אָוֹן דַּעַר פִּישְׁטָר פָּוֹן בְּרָעָגָן טִיךְ, אָוֹן דַּעַר יְגָעָר

קין טוּן ווָאלֶר... און באָוָאַפְּנַט זַיִינָעַן אלָעַ; דער בערגמאָן האָט
 פֿאָר אלָעַ ווָאָפְּנַט גַּעֲמַאַלְתָּמַט...
 אָזֶן אַלְצַן עַפְּטַעַר אָזֶן הַעַטְּטִיכְּקָעַר ווּעַרְטַּדְּ דֵי שַׁלְּאַלְכָּטַט...
 הַיְּלָאַט דַּעַר בָּאָתְּ פָּן אַיְבְּקָעַן קְרִיגַּה; פָּן הַעַלְדְּזַן-גַּעַשְׂרִיַּה,
 פָּן גַּעוּשַׁר-קְלָאַמְּגַן... אָזֶן פָּן גַּאַטְּסַ נַעַמְעַן, ווָאָסַ ווָעַן אָזֶן אַלְעַרְסַ
 לֵי שְׁפִּירָאַכְּן גַּעַרְזָהַן...
 אָזֶן מַאַסְטְּנוֹיִיזְּ קָאַלְעַרְן זַיְךְ דֵי צַוְּיטַע אַרְאָפַּ, אַרְאָפַּ, אָזֶן צַוְּ
 פְּלִישַׁן זַיְךְ אַוְיַּף שְׁטַיְּן אָזֶן פָּעַלְזַן, אַיְבְּעַר ווּגַּעַג אָזֶן שְׁטַעַג... אָזֶן
 בְּלַחְטִיכְּעַ טִיכְּן שְׁטַרְאַמְעַן בָּאַרְגְּ-אָפַּ, בָּאַרְגְּ-אָפַּ... יַאֲגַן זַיְךְ אָזֶן
 שְׁטַרְאַמְעַן.
 אָזֶן ווָאָט אַמְּאָלַ, ווּעַרְטַּ אַונְטַּן פְּעַטְעַר דֵי עַרְדַּ, פְּוּלְעַר דֵי
 זַאְגַּן פָּן ווִיְּזַן, דַּקְּבָּעַר אָזֶן קָאַרְן. וַיְּסַעַּד אָזֶן גַּלְעַנְדִּיקְּעַר דַּעַר
 ווִיְּזַן אַלְצַן וַאֲטַעַר אָזֶן וַאֲטַעַר פְּיַטְעַר זַיְךְ דֵי וַיְּלָאַעַד צִגְּ צִוְּיַהַן
 שְׁטַיְּן אָזֶן פָּעַלְזַן גַּטְּ אָזֶן מַעַר פְּעַטְעַר מִילְּךְ...

נַאֲר אַיְינְמַאְל — אָזֶן ווּעַרְטַּ דָּאַט מַעַשְׁהַלְעַ דָּעַרְצִיְּלַט —
 הַאָבָן זַיְךְ צִוְּיַהַן, אָזֶן צַעְלָאַקְעַטְּן קָאַטְּפַּ, אַלְצַן הַלְּעַלְעַר אָזֶן הַעַלְעַר
 גַּעַיְאַטְּ, בְּזַיְךְ זַיְךְ הַאָבָן פְּלַזְלַזְגַּן דֻּעַם זַיְיכְּן שְׁפִּיצַּן פָּן בָּאָתְּ דַעַר
 נַרְיִיכְּטַ, אָזֶן פְּלַזְלַזְגַּן נַאֲר פָּאַרְבָּאַרְן זַיְךְ אָזֶן אַשְׁטְרַאְפַּטְּ פָּן לַכְּטַ
 פָּן הַעַלְסַטְּן דִּיְלַסְּטַן לִיבַּט פְּוֹנְדַּעְתִּיהִיךְ...
 אָזֶן מִיטְאַמְּאָל אָזֶן פְּלַזְלַזְגַּן רִיסְטַן זַיְךְ זַיְיַהַן בִּידַע אַנְיַיַּע,
 גַּאנְצַן נַיְיַהַן שְׁפָרָאַךְ פָּן דַעַר צָוְמַן אַדְאָפַּ: — דָאַט אַיְן גַּעַוְעַן דֵי
 שְׁפָרָאַךְ פְּוֹנְדַּעְרַהַיִיךְ, דֵי לִיכְטִיקַּע שְׁפָרָאַךְ, — דֵי שְׁטַרְאַלְזַן
 שְׁפָרָאַךְ.
 אָזֶן מִיטְאַמְּאָל אָזֶן פְּלַזְלַזְגַּן האָט אַיְינְעַר דֻּעַם צְוַיְיַטְּן דַעַרְ
 הַעַרְטַן אָזֶן פָּאַרְשְׁטַאַגְּנַעַן; דָאַט יַעַד עַד עַרְעַר אַנְטַן צְוַיְיַטְּן אַמְעַנְטַשְׁ
 דָעַרְקַעְנַטְּ, דַעַמְוּלְפַּן גַּאַטְּסַ נַאֲמַעַן פָּן זַיְינָעַ לְפָנְן אַרְאָפַּטְּ גַּעַהְעַרְטַן,
 אָזֶן זַיְיַהַן זַיְךְ אַיְבְּעַר דֵי הַעַלְעַר גַּעַפְּאַלְן. —

אין נאך זי' זיינען געקבמען אנדערע אין אוּרִינְגֶּעָלֶן אין
לאט, אין נאך אנדערע – און אלע, אלע האבן אַנְגַּעַהוּבָן רַיִדָּן
אייף דער אײַנְצִיקְמַעְנְטְשָׁלְעָכָר שְׂטוֹרָאַלְשָׁפְּרָאַךְ...

אין אַפְּרִיד גַּעֲוָעָן:

אַפְּנָאָר פְּלוֹצְלָנוּן האָבָן זי' דער האָבָן פָּנִין חַיְנְתָן אַקְּרִיגְּסָגָעָי
שְׂרֵי, פָּנִין אלע זַיְתָן בָּאָגָט אַלְזָרָם פָּוּן שְׁלָאָכְטָן...
אוֹנְטָן אוֹז גַּעֲשָׁעָן, וְאָסָם עַמְּדָה האָבָן גַּעֲמָוֹת נַעֲשָׁעָן... זי' אוֹיְבָן
די אַיְנָעָלָן פְּאַרְבְּעָנְקָטָעָ מַעְנְטָשָׁן, האָבָן זיך אוֹנְטָן די קָאַלְאָגָעָן
גַּעֲמָרָאָקָּהָן...

געַמְּרָט אַיְבָּעָר דַּעַר צִיְּתָן אַיְן גַּעַרְפָּעָרְט זיך האָבָן די
קָאַלְאָגָעָן, אַיְן פְּאַרְשְׁפָּרִיט זיך אַיְן פְּאַרְשְׁפָּרִיט... אַיְן אלְעָן שְׁמַעַי
לְעַד אַיְן שְׁמַעַלְעָר זַיְנָעָן די פְּרִיעָע פְּעַלְדָּעָר אַיְן די פְּרִיעָע וְעַלְעָד
דַּעַר גַּעֲוָאָרָן... האָבָן זיך יַעֲגָעָר מִיט יַעֲגָעָר גַּעֲטְרָאָקָּהָן, דַּעַר עַרְבָּה
מִיט מִיטן עַדְמָאָן; אַיְן הַעֲרָשָׁאָקָּהָן מִיט הַעֲרָשָׁאָקָּהָן פְּאַגְּעָנָט, אַיְן
פְּעַיְגָמָאָן מִיט בְּעַרְגָּמָאָן – אַונְטָעָר דַּעַר עַדְ...

– פְּרִעְמָדָע זַיְנָעָן גַּעֲקָמָעָן: פְּרִעְמָדָע אַקְרָעָן אַונְגָּעָר לְאָגָד!
וְלִדְ-פְּרִעְמָדָע האָבָן קִיש אַיְן אַונְגָּעָר טִיבָּן; שְׁתָאָמָלָעָר אַיְן אַ
שְׁפָּרָאָךְ גַּרְאָבָן זיך אַיְן אַיְן אַיְן עַרְבָּה... גַּאַטְ-לִיְקָעָנָר האָבָן אַוְנָ
זַעַר וְוַיְנְבָרְגָּעָר פְּאַרְנוּמָן, – דִּינָעָר פָּוּן פְּאַלְשָׁעָן, שְׁלָעָכָטָע גַּעַר
פְּעַר די וְוַילְדָע צִיגְּ פְּאַצְוָאָנָגָעָן! –

אוֹזֶה האָבָן מִעַן גַּעֲוָאָקָּהָן.

אַיְן אַיְפָּגְּעָלָאָקָּרְטָה האָבָן אוֹיְפָּאָרְטָה אלְעָן גַּרְעָנִיצָן די שְׁלָאָכְטָה...
לוֹיכָן די פְּאַרְבְּרִיזְעָרָטָה פְּוֹנְדְּרָהִיךְ אַרְאָפְּ:

– שְׁטַיְלָה: גַּעֲוָעָר צו די פִּים: אלְעָן זַיְנָעָן גַּלְיָיךְ: פְּאַרְהָאָן
איַיְן אַיְנְצִיקָּעָגָעָן מַעְנְטְשָׁלְעָכָר שְׂטוֹרָאַלְשָׁפְּרָאַךְ!

– אַיְן דָּאָט – פְּאַרְפְּלִיאַצְּטָה דָּאָט מַעְשָׁהָלָע – אַיְזָה דַּעַר אַנְהִיָּבָּה
גַּעֲוָעָן...

אַיְן אַיְבָּיְקָּהָן פְּרִידָן דַּעַר אַנְהִיָּבָּה.

פָּנִים אַיְבָּקוּן קָרְיוֹן אֵין עֲגִינְצָלָאָנד, צְוָהָמָס דָּעַם גְּרוּוֹטָן,
חוֹיכָן בָּאָרגָ...
אֵין אָווֹי, פָּאָרְטָלִיעְנָדִיק, צְעַשְׁטָרָאָלֶט וַיֵּךְ עַם, דָּאָם מְעַשְׁהָלָעָ...
אֵין צְעַשְׁמִיְּכָלֶט זַיְן...
וַיְיַדְרָעַ מְוֹרְהָדִיקָעַ מְאָרְגָּן-גָּלָאָנָן פָּנִים שְׂפִיעַן אַרְאָס גְּנוּעָן.
פָּנִים שְׂפִיעַן פָּנִים הוֹיכָן גְּרוּוֹטָן בָּאָרגָ אֵין עֲגִינְצָלָאָנד גְּנוּעָן...
עַם וַיְיַסְטָ, סְוּעַת וּשְׁעָרָן אַלְיד דָעַרְפָּוָן, אַוּוֹגָלָד; זְוַעַן
וּוְעַלְן דִּי מְוֹטָעַר עַם, אַיְבָּעָר דָעַר לִיבְסָאָר קְוַנְדָעָר-וַיְיַגָּן...
אֵין אַיִם קְנוּהָם הָעַרְצָלְקָלִיָּן, הָעַרְצָלְקָיִן, קְלִינְגָעַ, קְלִינְגָעַ
וְעַט דָּאָם לְהָ, אֵין סְוּוּעַ דָעַרְפָּוָן אַבְעַנְקָשָׁאָקָט וְעַרְזָן...
אַבְעַנְקָעָנִישׁ, אַצְעַגְיָן-לָאָנד, צָוָם הוֹיכָן בָּאָרגָ אֵין
עֲגִינְצָלָאָנד; צָוָם קָרְיוֹן-לָאָנד, מִיטָּדָעַ שְׁטָרָאָלָן-שְׁפָרָאָן, וְשָׁרָ
אַיְנָעָיק מְעַנְטָשָׁלָעָכָר –
אַבְעַנְקָשָׁאָקָט-סִיִּין, אַבְעַנְקָשָׁאָקָט-דִּיִּין!

צווויו ברידער

איינגענטליך, ואַלט איך ליעבער די מעשה דעם גוטען
גראָפּ טאָלסטאָי דערצעעהַלט. ער איז שווין צו גוט געווארען.
ליידער בין איך אַבער מיטין גראָפּ טאָלסטאָי נישט אַזוי גוט...
אַפּוילו זיווער נאָט, זאנט מען, איז נישט דער בעשטער! ווי
עם איז, אַויב אַ מעשה מיט צוֹיְיִטְעַר — פֿערשטעהַט
אַירֶדֶר אַלְיַין, אַ פּוֹן זוי האָט אַיְנָעָר גַּעֲמֹות זַיְן אַ קָּלוֹ.
גַּעַר אַזְן דער צוֹיְיִטְעַר — אַ נישט פֿאָר אַיך גַּעַרְאַכְת — אַ
גַּרְאַר! עַס אַזְן טָקֵי אַזְוי; אַ נישט, וואַלט גַּאֲרַקְיַין מעשה
ニישט געוועען. עַס וואַלט אָפּשֶׁר גַּאֲרַקְיַין זיך גַּעַט נישט גַּעַט
זַיְן. פּוֹן דער צוֹיְיִטְעַר זוֹיְיִטְעַר אַבער האָט יַעֲדַר מענש
זַיְן לְשֹׁׁן, אַזְן אַיך, אַויב אַיך זאג אַיְנָעָר אַז געוועען אַ
חַכְמָה אַזְן דער צוֹיְיִטְעַר — לא עַלְיכֶם —, מִין אַיך גַּאֲרַקְיַין
פְּשָׁוֹט: אַיְנָעָר אַז געוועען אַ שְׁלַעַטְעַר אַזְן הַצְּטַד זיך גַּעַטְיַין;
דער צוֹיְיִטְעַר — אַ גַּטְעַר אַזְן האָט זיך גַּעַלְקָאַט מִיְּדָקָה; אַ
ニישט, פֿערשטעהַט אַירֶדֶר מִיךְ, וואַלט ער געוועען אַ טְּלַנְּעָר
בִּזְוֹן הַיְנְטִיגְעָן טָאג.

וּאַרְוּם בִּידְעַ בְּרִידְעַר זענען מִילְנָעָר גַּעַוְועַעַן אַזְן
בעַן, אוֹיפּ צוֹיְיִטְעַר נָהָגַטְעַר בעַגְלַעַן. זַיְעַר וּוֹנְדַ-מוֹהָלַעַן גַּעַהָאַט,
אַונְטָעַן, צוֹ פִּיסְעַנְסָטְעַר די בעַרְגַּלְעַךְ, אוֹיפּ זַיְלַעַךְ די וּוֹנְדַ-מִּיהָ-
לַעַן זענען גַּעַשְׁטָאַנְעַן, האַבעַן זיך גַּעַזְיוֹגְעַן גַּעַנְצַעְעַן טְהַאַלְעַן

מיט וויז און קאָרֶן. און די מענשען פון די טהאַלען פֿלעגען
 עס אַרוּפִּיפִּיהָרָעָן, אַדער קָרְצָ-וּוּוּיָוּ אַרוּפִּיטָרָגָעָן צָום מָהָ-
 לָעָן. נֵיכְ-גַּעַלְדְּ פָּאָר דָּרָר מִיחָּלְקָאָזְטָ מָעָן, וּוּ דָרָר שְׂטִיָּ-
 גָּרָר אַיּוֹ, אַיבָּעָר אַ פֻּעָּרְטָעָלָעָ; מַעַלְלָ אַדְעָר הַבָּאָהָה, וּוּ דָרָר
 מִילְגָּעָר פֻּעָּרְלָאָגָנָטָ. פָּוּן מַהְלָ בָּאָקָטָ מָעָן בְּרוּוּתָ, קָאָקָטָ מָעָן
 לְאַקְשָׁעָן. די תָּבוֹאָה פִּירָהָטָ מָעָן אַיְן שְׂטָאָרָטָ אַרְיָין צַוְּ פֻּרְ-
 קְיֻופָּעָן. פָּאָר גַּעַלְדְּ קְיֻופָּטָ מָעָן: וְאַלְעָן, הַיוּן, הַיוּן-גַּעַרְעָטָ,
 קְלִיְּדָעָר — וּוּאָסָם נָאָר אַ מעַנְשָׁ בְּעַדְאָרָףָ. מָעָן קָעָן אַיְן צָזָאָ מִיחָּלָ-
 הָאָבָעָן אַ גָּוָטָ יְאָחָרָ, נָאָךְ אַיבָּעָרְלָאָוָעָן אַוְּפָאָ שְׂלָעְכָּטָעָרָ צִיְּטָ.
 דָּרָרָצָוּ אַבָּעָרָ מוֹעָן מַעַן שְׁבָלְלָהָאָבָעָן. מִיטָּ דָעָם, וּוּיסְטָ
 אַיְהָרָ שְׂוִין, זְעַנְעָן בִּידָעָ בְּרִידָעָ רִינְשָׁטָ נֵישָׁטָ נְלִיָּעָן גַּעַבְעָשָׁטָ. אָוּן
 אַ שְׁאָרָ וּוּאָרוּם שְׁוּעָרָעָ צִיְּתָעָן טְרָעָפָעָן וִיךְ בַּיְּ וּוּינְדָ=מוּהָלָעָן
 אַפְּטָ, עַס גַּעַרְאָטָ נֵישָׁטָ אָוּן מַעַן הָאָטָ נֵישָׁטָ וּוּאָסָם צַוְּ מָדוֹןָ.
 אַדְעָרָ עַס מַאלָטָ וִיךְ אַ שְׁטָלָעָ צִיְּתָ אַיְן די פֿלְגָּעָן רִיזָּדָעָן נֵישָׁטָ;
 נֵישָׁטָ דָאָ, מִיטָּ וּוּאָסָם צַוְּ מָהָלָעָן! טְהִוְלָמָאָל טְרָעָפָטָ וִיךְ
 אַיְיךְ אַ שְׁאָרָעָן אַיְן מִיהָלָ: אַ צַוְּ שְׂטָאָרָקָעָרָ וּוּינְדָ דְרָהָטָ אַ
 פֿלְגָּעָלָ אָוּסָם; אַיְן אַבְּגָנְרִיבְעָנָעָרָ טְהִוְלָ-שְׁטָיָןָ פֿלְגָּעָלָ
 דָרָרָ צִיְּטָ, אַדְעָרָ וּוּיָסָ אַיךְ, וּוּאָסָם עַס וִיךְ טְרָעָפָעָן!
 אָוּן דָא טָאָקָיָ הַיְבָטָ וִיךְ אַן דָרָר אַונְטָעָרְשִׁיעָרָ צְוִישָׁעָן
 קְלוֹגָעָן מִיטָן נָאָרָ.

מַאֲכָלָטָ וִיךְ עַפְּים אַ צְוָפָאָלָ בַּיִּם שְׂלָעְכָּטָעָן, דָאָרָףָ עַרָּ,
 וּוּ אַגְּנָטָ מָעָן עַס, נָאָרָ אַ פִּיעָפָעָן גַּעַפְעָן, אַ וּוּינְקָ, לְוּיפָטָ אַיָּהָם
 שְׂוִין דָרָר גַּוְטָעָרָ צַוְּ הַילָּפָ: "דִּין מִיחָּלָ שְׁטָעָהָ? הָאָסָטָ קִיןָ
 אַרְבִּיטָ נֵישָׁטָ? עַס פֻּעָהָלָטָ דִירָ בְּרוּוּתָ? הַיוּןָ? וְאַלְעָןָ? וּוּאָסָםָ?"
 יָאָ גַּעַפְעָהָלָטָ, נֵישָׁטָ גַּעַפְעָהָלָטָ, דָרָר שְׂלָעְכָּטָעָרָ הָאָטָ
 שְׁבָלָ, עַרְטָוְגָּ וִיךְ אַיְן גַּעַמְהָטָ, וּוּאָסָם עַס לְאָזָטָ וִיךְ. פָוּן צַוְּ
 קְוּמְעָנִישָׁ — שְׂמִיכָלָטָ עַרְטָוְגָּ וִיךְ אַרְיָין — טְהָוָתָ קִינְמָאָלָ
 דָרָרָ קָאָפָ נֵישָׁטָ וּוּהָ!

אַיְזָ אַ שְׁאָרָעָן אַיְן מִיחָּלָ, וּוּאַרְפָטָ דָרָר גַּוְטָעָרָ פָוּן וִיךְ
 אַרְאָפָ דָעָם רַאֲקָ אַיְן שְׁמָעָלָטָ וִיךְ צַוְּ דָרָר אַרְבִּיטָ. אַיְן צְוִיְעָןָ,
 חָאָטָשָׁ דָרָר שְׂלָעְכָּטָעָרָ נָאָרָטָ וִיךְ, אַרְבִּיטָ וִיךְ גַּעַשְׁוִינְדָרָ,

בעסער, שפֿאָרוּוֹדִינְעֶר ! עם דוייערט נישט לאָנג, אָן דעם
שלַּלְכְּתָעַנְס מוהל אוֹ צָרִיק גָּאנֵץ, אָרְפִּיט וּ פְּרִיהָעֶר, אוֹיב
ニישט בעסער וּ פְּרִיהָעֶר !

מייט דער ציַיט האָט דער שלַּלְכְּתָעַר נישט געַברוֹילַט
אֲפִילּוּ צוּ ווַיְנִקְעַן. דער גַּטְעַר האָט זִיךְר לִיטְעָה גַּעַמְאַט
אוֹן אוֹן פָּון צִיַּיט צוּ צִיַּיט אַוְיְפִּין שְׁפִּיְּזַ-מִּיחָל אַרְפִּינְגְּקָרְאַלְעָן,
צּוּ וְעוֹהָעָן, וּוֹאָס אַוְיְפִּין צְוִיְּתָעָן בְּעָרְגִּיל, בְּיִים בְּרוֹדָר אַין
וַיְנַ-מִּיחָל, מְחוֹת זָן, אוֹן קַוְּם האָט עַר בְּעַמְּרַקְּט, אָז דֵי
פְּלִיגְגָּל שְׁטָעהָן, אָרְדָּר אָז פָּון קוּיְמָעָן גַּעַת צּוּ דָּר רַעַטְעָר
צִיַּיט קִין רַוֵּךְ נִישְׁט אַרְוִים, אוֹן עַר שְׂוִין גַּעַלְאָפָעָן פְּרִעְנָעָן,
צִיּוֹן דָּאָרְפִּן נִישְׁט זָיִן חִילָּפָן ...

אנְדרָעָש אוֹן אָפְּבָר גַּעַוְעָזָעָן אוֹיב פֻּרְעָקְהָרָט. אוֹיב עַט
הָאָט זִיךְר אַין גַּטְעַנְס מִיחָל אַסְבָּה גַּעַטְרָאָפָעָן. הָאָט טַעַן
אָרְבִּיט גַּעַדְאָרְפַּט, אוֹן דָּר שלַּלְכְּתָעַר פּוֹנְקָט נִישְׁט גַּעַוְעָן
בְּקוּ חְבְּרִיאָה ! הָאָט פֻּרְעָפְּהָלָט עַסְעַנוֹאָרָג, הָאָט עַט דָּעַם
שְׁלַּלְכְּתָעַן נָאָךְ פְּרִיהָעֶר פֻּרְעָפְּהָלָט ! גָּאנֵץ אָפְּט הָאָט עַר
אֲפִילּוּ קִין פָּאָלְשָׁע תִּירְאִיצִים נִישְׁט גַּעַוְוָט, קִין קְרָעָנָק נִישְׁט
אַוְיְגָעְקְלָעָט, אוֹן מִיט אַיִּין אָפְּגָעָנָט שְׁטָחָלְעָרָנָט בְּלִיק
גַּעַטְמְפָעָרָט : "אֵיךְ הָעַלְקָר נִישְׁט, אֵיךְ בְּאָרְגָן נִישְׁט, אֵיךְ צָאָהָל
אֲפִילּוּ קִין חֻבְּבָות נִישְׁט ; אֵיךְ בֵּין קִין נָאָר נִישְׁט ?" אוֹן דָּר
גַּטְעַר גַּעַתְּת אָזְוַעַק מִיט לִיְּדָרְיָעָן הָעָנָד, נָאָר מִיט אַפְּוָל
דָּאָרָץ מִיט רְחַמְנָות אַוְיְפִּין אַוְמְגַלְיְקִילְעָן בְּרוֹדָר, וּוֹאָס, הָאָט
אַשְׁתִּיְיְנָרָן הָאָרָן, וּוֹאָס וּוֹעַט קוּיְנָמָל נִישְׁט פִּיהָלָעָן דָּעַם
אַמְּתַעַן נָחָת, דָּאָס אַמְּתַעַן גְּלִיק וּוֹאָס אַמְּעַנְשָׁהָאָט, בְּשַׁעַת
עַר הָעַלְפָט דָּעַם צְוִיְּתָעָן". טְרָעָן פְּלַעְגָּעָן אַיּוֹם קוּמָעָן אַיִּין
דֵי אַוְיְגָעָן אַרְיָין !

אוֹן דָּר שלַּלְכְּתָעַר, וּוֹאָס הָאָט זִיךְר גַּעַטְוִינְט, אוֹן גַּעַט
וְאַקְסָעָן פָּון טָאגּ צּוּ טָאגּ. עַר אָן דֵי וַיְנַ-מִּיחָל זְעַנְעָן. וּוֹאָס
אַמְּאָל פֻּסְטָעָר אָן שְׁטָאָרְקָעָר גַּעַוְאָרָעָן. אוֹן דָּר הוַיְפָעָן
הַבּוֹאָה אַיִּין שְׁפִּילְקָעָר, אוֹן דָּר גַּעַלְדְ-בִּיטְמָעָל אַין טָאַשׁ זְעַנְעָן
אוֹיךְ גַּעַוְאָקְסָעָן. בְּשַׁעַת דָּר גַּטְעַר אוֹן גַּעַפְּאָלָעָן כָּוּן טָאגּ

זו טאג... די מיהל האט זיך א פיסעל אויסגעקרומט, און גאנץ אָפֶטַּה האבען אָפְּלוֹ די שוואָגְּבָּעַן פָּאָר דָּעַר מִיהָל קִין
חוינה נישט בעקומען...

מענשען האבען געשיגען: איזן עולַה! אויף די געגען
האט מען געפְּלָאוּן. און דאָך, ווועד עם האט געהאט אָ
קערצייל תבואה צו מאהלאָען, האט עם פריהער ציט שְׁלַעַטָּעַן
געפִּיהָרט: זיין מיהל איז בעסער, אָרְבִּיטַּס גַּשְׁוִינְדָּרַר, מיט
וועניגער פְּחַת! נישט אַיִנְמָלַּה האט מען זעם גוטען נאָך
בענגְּבָּעַט! עם איז געונג געווונַן זוינע שְׁטַעַנְדִּיגַּע הַוְּבָּהָגַּע
גַּעֲרִיגַּע הַוְּנָדָר אָלְעַבְּלָרְבָּוּט צו וָאָרְפָּעַן, זי זאָלָעַן אַלְזַּן
דָּעַרְלָאוּן און שויגען! און דער גוטער איז אָזַוְּיַּהְיֵה לְאָגָּנָג גַּעַן
פָּאָלָעַן, בַּיּוֹר אַיז, גַּעַפְּלָאוּבָּעַן לִינְגַּען ...

עם האט זיך אָשְׁטוּרָם-וּוִינְד גַּעַמְאַכְּט. דעם שְׁלַעַטָּעַן
מיהל האט ער וועגען וואָס געשאָרט. אָלְגִּינְגַּעַלְיַּה האט זיך
אויסגעקרומט, נישט מעחר, און מיט וועניג אָרְבִּיטַּס האט מען
אייהם דעם צוּוִיטָעַן טאג אויסגענְלִיכְט ... דעם גוטען — איז
געפְּאָלְעַן! מיטְּצָרְשָׁטָעַן בְּלֹאַן האט דער שְׁטוּרְמוּינְד זי אויסְ
געדרעהט, מיטְּצָרְשָׁטָעַן — אויסגעריסָעַן און אויסגעחרט,
און דערנְאָך צוּשָׁלָאָגָּעַן, צוֹרְרִימְעָרָט, און די שְׁטִיקָעָר אַיז
טהָאָלְאָרְאָבְּגָעַנְשְׁלִידְרָעַט ...

— העַלְפַּ מִיר אויפְּקְלִיבָּעַן די שְׁטִיקָעָר אַיז צְרוּק אויף.
בווען מײַן מיהל! האט ער זיך צום שְׁלַעַטָּעַן גַּעַוּונְדָּט.

— אַיך האָבַּ קִין צִיְּתַן נִישְׁטָהָן! האט דער קְלִינְגָּר גַּעַעַטָּן
פָּעָרָט. אַיך האָבַּ פִּיעַלְיַּ אָרְבִּיטַּס אַן שְׁטָעַלְמִיר אָז זְוִוִּיטָעַ מיהל!
און דער גוטער אַיז, מיט האָרְצְוּהָטָאָג אַן פּוֹלְ מִיטְ
רְחַמְנָה אַוְיְפַּן אָוְמְגְּלִיכְטָעַן בְּרוֹדְרָעַ מִיטְּצָרְשָׁטָעַן שְׁטִיְּגָעָרָנָעַם הָאָרֶן,
אָרְאָבְּגָעָנָגָעָן אַין טָהָאָל אָרְיִין, זְוַעַן הַלְּפָעַן אַין האט זי נִישְׁטָהָן
געפּוֹנוּן ...

— מִיר האָבָעַן קִין צִיְּתַן נִישְׁטָהָן! האט מען אייהם גַּעַעַטָּן
פָּעָרָט; עַם אַיז גְּרָאָד שְׁנִיטַּ-צִיְּתַן גַּעַוּן ...
דָּעַמְאַלְטַּה האט דער גוטער גַּעַוּאָרְפָּעַן דעם לְעַצְמָעַן

בליך אויפֿן באָרג, וואו זיין ווינְד-טִיהָל איז געשטאנען, איז אויפֿן טהאָל. וויי די שטיקער פון דער הוּרְבָּה זענען גע-
בליבען, און איז געגענְגַּען אין דער וועֶלֶט אַריַין, זוכען פרײַנְד,
שאפט און אַרְבִּיט.

ער איז גע ונד ער הײַם!... און דער שלֻעְטָע
ברידער האָט פָּאָמְעָלִיךְ דָּאָס נעהילֵץ פון ברודערס ווינְד-טִיהָל
אויפֿגעְקְּלִיבָּעַן, דָּאָס שלֻעְטָעַ פָּעָרְבָּעָנט, דָּאָס גוֹטָע אַין
דער נײַעַר ווינְד-טִיהָל בענוֹצָט.

די לְיִיט פון טהאָל האָפְּעַן פְּרִיהָעַר געקריזט מיט די
צִיְּחָן. מיט דער צִיט — אָן גוֹטָע אַין זײַן ווינְד-טִיהָל פָּעָר,
געסְעַן; צְוַיְּזָן ווינְד-טִיהָל זענען גענוֹג!...
די מעשה וואָלֶט אַיךְ לְיַעֲבֹר דָּעַם גְּרָאָפְּ טָאָלְסְטָאָי
דָּרְצְעָהָלֶט. לְיִדְעָר בֵּין אַיךְ מיט אִיהם נִישְׁתַּבְּחָה עַקְּנָמְתָּן
מוֹ יוֹצָא זײַן מיט אַיךְ.

דָּם גָּלְעֹיל.

(המג'ערעסקע).

אמֶל, ערניך אין א פערווארפען שטעדטיל אויף דער פראַז
וינאַ, אוּנוּ געווען אַ נאלדשטייד אָן אַ בריליאנטען=שלייפער דער צאַר,
און געווען אוּ ער, דער גאלדשטייד אַ בריה נפלאה אָן דער מלֿאָה,
אַ געבענשטע האָנד געהאט, אָן זיין פאָך אַ גאנָן געווען. ער היבָּן
הדברים מניעים, האָט קיינער נישט געוואָסט: נישט ער, נישט זיינָן
קונִים. געווען אַן געאָרבייט ציירונג פֿאָר בעיל-בּוּתִים: אוּירִינִי
גָּלְעָד, פֿינְגָּרְלָעֵך, קְרוּשִׁין=פֿינְגָּרְלָעֵך וּכְדָוָה, קוּם פֿרְנָמָה גָּעָה
האָט ! .. נַתְגָּלָה אוּ ער ערשות געוואָרָעָן מִשְׁתְּדָע צִיְּטָה...
אוּן צוּפְעָלָג. האָט זָהָה, כְּדוּמָה=לְמַשְׁלָח, גַּעֲרָאָפָעָן, אוּ
אַ בעיל-הַבּוּתִים פֿון קְלִיּוּנָם שטעדטיל חָאָט אַ שְׂרוּד גַּעַתְּחָוָן פֿון
דער פרעָמָד, מִיט אִין וּשְׂרָר פֿון אַ נְרָעָסְעָרָר שְׂטָאָדָט. פְּאָהָרְט
מען אוּף דער חַתּוֹנָה, בעוייזָה זִיךְרָה שְׂטָאָדָטִים ציירונג
אוּף אַ העֲלָעָר אָרט. יַעֲנָעָר וּשְׂרָר אִין שְׂוִין אַ שְׂטִיכָּק מְבִין ;
אַ סְוִחר, אַ וּוּלָט גַּעַוְעָן, מַאֲלָט ער : אַי, אַי, אַי ! — הַיְּבָּט
און דער נַאֲלָדָ-שְׂטָמִיד דָּאָרט אוּיךְ צַוְּשָׁמְעָן ... בְּקוּמָט ער שְׂוִין
פֿון דָּאָרט אַרְבָּיִט אָן מִשְׁתְּדָע צִיְּטָה ער זִיךְרָה אַיְבָּעָר אִין
דער נְרָעָסְעָרָר שְׂטָאָדָט אָרְיוֹן ; שְׂוִין אוּויְ פֿיעָלָן קְוִינִים גַּעַהָאָט.
מִילָּא, צַוְּזָן אַ נְבִיר פֿון דער נְרָעָסְעָרָר שְׂטָאָדָט קְוִמָּט
אמֶל אַ פְּרִיאַן: צַוְּלִיעָב מְסֻחָה, אוּף אַ שְׁמָחָה, צַי אוּוּ אַמֶּל שְׁבָה
אוּף גַּעַפְּלָטָעָ פִּיש, — דער טִיש אַוְסְגַּעַשְׁטָעָלָט, דָּם בְּנִי-

בוח אײַטנעציידערט ... דער פֿרײַץ קומט אָריין, ער אוּ נָאָךְ אַ
נֶּרְעֶסְטֶרְעֶרְ מְבָן ; פָּאַלְתְּ אִיהָם עֲפֵים אַן אַוְגְּ אָריין .

— וַאוּ אַיְזְ דָּאָס גַּעֲקִיפְטָ ? וּועֶרְ הָאָטְ עַס גַּעֲמָלְטָ ?
וּועֶרְתְּ מְעַן פָּן גַּאֲלְדְּשָׁמְירְ גַּעֲוָהָרְ צַוְּיָשָׁעְןְ פֿרִיזִים . . .
כִּידְיוּעָ, מַאֲכָלְטָ יַעֲדָעְרְ נַוְּבָעְרָנָאָטָאָרְ אַיְזְ מַאֲלָאָלְ אַיְזְהָרְ אַ
בָּאָלְ פָּאָרְ גַּרְוִוָּסְעָ לְיִיטְ . עַס אַיְזְ שָׂוִין אֹזְ אַמְּהָגָן . מַאֲכָלְטָ יַעֲנָעְרְ
נוּבָעְרָנָאָטָאָרְ אַוְיָהָקְ אַ בָּאָלְ, קְוָמָעְןְ פֿרִיזִים מִיטְ פֿרִיזִים . . .
טַעַלְטָעְרְ . מַרְאָגָטְ מְעַן דָּעַם גַּאֲלְדְּשָׁמְירְסְ צִהְרָאָנוּן . . .
דָּעַרְנוּבָעְרָנָאָטָאָרְ אַ פִּינְגָּרְילְ, צַיְ אַ בְּרָאָשְ , צַיְ אַ קָּאָלְיעָ, גַּאֲפָטְ
ער . ער הָאָטְ נָאָךְ אֹזְ אַרְבָּיִיטְ נִישְׁטְ גַּעֲוָהָן .

„וּעַמְּעַם אַרְבָּיִיטְ אַיְזְ עַס ?“

— „דָּעַמְּסָ אַן דָּעַמְּפָ“ .

„אָזְוּ ?“ —

אוּ מַאֲרָגָעָנָסְ שִׁיקָּטְ מְעַן דָּעַם גַּאֲלְדְּשָׁמְירְ רְוָפָעָן , וּועֶרְטָ
ער אַ יּוֹצָאְ גַּכְנָסְ בְּיִםְ נַוְּבָעְרָנָאָטָאָרְ .

קוּמָטְ אַמְּאָלְ צַוְּפָאָהָרָעָן , בַּעֲקוּקָעָן דִּי נַוְּבָעְרָנָעָן , אַיְינָעָרְ
פָּן דִּי שְׁרִיְ-מְלֻכּוֹתְ , דַּאֲרָףְ מְעַן אִיהָם אַ קְעַגְעַן-טְרָאָגָעָן בְּרוּיטְ
מִיטְ זָאָלְזְ אַוְיָףְ אַ טָּאָזְ . וּועֶרְ מַאֲכָלְטָ דִּי טָאָזְ ? מְןַ הסָּתָםְ ,
שְׁוִין אָנוּנָעָרְ נַאֲלְדְּשָׁמְירְ . קוּמָטְ דִּי טָאָזְ אַיְזְ עַירְ-הַמְּלֹכָהְ אָריִיןְ ,
קְלִינְגָטְ מִיטְ אִיהָרְ דִּי עַירְ-חַמְּלָכָהְ ...

ニישט אָוְמיִיסְטְ זָאָגְטְ שִׁילְמוֹהְ הַמְּלָךְ : שָׁוֹבְ שֵׁםְ מַשְׁמָןְ טָבוֹןְ
טרָעָפְטְ יַיךְ אַ מעָשָׁהְ , דָעַרְ אַלְטָעָרְ מֶלֶךְ גַּעֲהָטְ פָּן דָעַרְ
וּולְטְ , סְלִוְבָטְ מְעַן אַנוּסְמָלְהָ . גַּעֲהָטְ יַעֲנָעְןְ קְרוּיןְ אַיְזְשָׁאָקְ
קָאָמָעָרְ , אַיְזְ פָּאָרְעָןְ נִיְיעָמְלָךְ מַאֲכָלְטָ מְעַן אַ נִּיעָעָרְ . וּלְטָ
מְעַן גַּרְוִוָּסְעָ נַאֲלְדְּשָׁמְירְ . בָּעַטְ מְעַן צַוְּיָשָׁעְןְ אַנְדָעָרְ אָנוּנָעָרְ
נַאֲלְדְּשָׁמְירְ אַוְהָ . קוּמָטְ ערְ אַיְזְ אַרְבָּיִיטְ-מִיטְ אַיְזְ צִיְלָעָנָטְ וַיְדָ
נָאָךְ אַיְסְ עַל צְדָקָהְ וּבָרְבָעָןְ . . .

הַפְּלָלְ — מַקְיָמִי טַעַפְרָ דָלְ !

אָנוּנָעָרְ נַאֲלְדְּשָׁמְירְ וּוְאַוְינָטְ שְׁוִין אַיְזְ דָעַרְ רְיעִידָעָנָץְ .
אוּ אַ יּוֹצָאְ גַּכְנָסְ אַיְזְ חַוִּיפְ . ער וּועֶרְתְּ נָאָרְ מַרְוָאָיְ פָּנִיְ הַמְּלָךְ .

אַ פָּר אַסְטָעֶר בָּשָׂר וְדָם , אֲפִילּוֹ אַ קְלָעַנְעַרְעַר שֵׁר , קָאָן זַיַּה
שְׁוִין גָּאָר צַוְּן אִירָם נִישְׁתָּחַת דָּרְשָׁלָאָגָעָן ...
אַיְוָן דָּאָק אַבְּעָר אַ גְּלָגְלָה חָוָר בְּעַלְמָן אָן , אָז מַעַן קָאָן
הַעֲלָעָר נִישְׁתָּחַת שְׁתִּינְגָּעָן (וּאָרוּם וּאָסָקָאָן זַיַּן הַעֲכָר פָּאָר אַגְּבָעָן
גָּאַלְדָּשָׁטְיַד ?) , הַוִּיבְּטָמָעָן אָן פָּאָלָעָן ...
פָּאָר וּאוֹלְפָּאָגָה אַקְטָע עַר שְׁוִין קִיְּן נִיעָם נִישְׁתָּחַת בְּעוֹווֹעָן ,
דָּאָס אַלְטָע וּוּרְטָט צְוֹנְגָּעָסָעָן , דִּי אַוְיְגָעָן וּעְגָעָן . קוּקָעַנְדָּג
דָּעְרוֹיפָּה , מִיעָר גָּעוֹאָרָעָן , דָּאָס הַאֲרַץ קְרִיעָנָט אַ גְּלִיסְטוֹנָג צַוְּן
עֲפִים נִיעָם . בְּעוֹווֹיָט זַיַּה , עֲרַגְּנִיךְ-זַוְּאָו , אַגְּנוּיָעָר קִינְסְטָלָעָר ...
אַיְוָן — וַיְיָ דָעָר סְדָר עַולְמָן אַיְוָן — וַהֲ נַפְלָה קָמָ ... מַאֲקָט
דָעָר נִיְעָר קִינְסְטָלָעָר דָעְמוּלְבָעָן וּגְעָן , וּאָס דָעָר אַלְטָעָר אַקְטָע
גָּעַמְאָקָט . אָן , לְעוֹמָת זַה , מַאֲקָט דָעָר אַלְטָעָר גָּאַלְדָּשָׁמְיָר — דָעָם
אַיְגָעָנָם וּגְעָן צְוָרִיק : פָּוָן עַיר-הַמְּלֻכָּה צְוָרִיק אַיְן גָּוְבָּרְנִיָּעָן
אַרְיָין , פָּוָן גָּוְבָּרְנִיָּעָן — אַיְן פָּאָוְוִיאָט . פָּוָן פָּאָוְוִיאָט — אַהֲ יִם ;
פָּוָן מְלָךְ , הַיּוֹסְטָעָם , צָוָם שָׁוָר , פָּוָן שָׁר צָוָם גָּוְבָּרְנָאָטָאָר , צָוָם
פְּרִיאָן , צָוָם נְבוּרָה , צָוָם בְּעַל-הַבְּהִיט אַיְן קְלִינָעָם שְׁטָעַדְטָיל ...
צְוָרִיק צַוְּ קְדוּשָׁן=פִּינְגְּנָעָרְלָעָן ...
נִידְרִינְגָּר פָּאָלָעָן קָאָן מַעַן נִישְׁתָּחַת ; אַרְיָעָמְלִיָּת דָרְפָּעָן
קִיְּן צִיהְרוֹנָג נִישְׁתָּחַת . בְּלִיְּפָטָמָעָן הַעֲגָנָעָן אַיְן דָעָר לוּפָט , שְׁטָרָעָקָט
מַעַן אַוְסָם דִּי צְוָנָן ...
אַיְן דִּי צִיְּמָעָן אַ לְּיוֹן וּוּרְעָן שְׁלָעָט , מַעַן מַאֲקָט עֲפִים
גָּאָר קִיְּן חַתּוֹנָת נִישְׁתָּחַת אַיְן דִּי אַקְנְקוּרְעָנָץ וּוּאָקָסְט ...
מְילָא ... דָלוֹת מַאֲקָט פְּסָלוֹת . אַיְוָן זַיַּה (וּאוֹ זַיַּה),
אַיְוָן אַ צְרָה !) בַּיְצָקָה לְהַרְבָּעָה , נִישְׁתָּאָה וּאָס אַיְן מַוְיל אַרְיָין
צַוְּ לְעָנָעָן , דָעָר גָּאַלְדָּשָׁמְיָר גַּעַתָּה אַרְוּם פּוֹסְטָעָ-פָּאָס , אַיְוָן עַר
זַיַּה מִשְׁבָּב אַיְן הַוִּיבְּטָט אַוְיָף פָּוָן דָעָר אַיְן גָּאָס אַ שְׁטִיקָעָל
גָּלָאָן פָּוָן אַ צּוּבְּרָאָלָעָן פְּלָעָשָׁל : פָּוָן וּזְסָעָר , פָּוָן מַשְׁקָה אַיְן
אָפְשָׁר גָּאָר מִיטָּה מַעְרִיצָן , וּעְרָ וּוּיְסָט ? גָּאָר אַ פְּרָאָסְט שְׁטִיָּה
קָעָל נְאָא , אַיְן גָּעָה . דָעְרָמִית אֲהִים , אַיְן וּעְצָת זַוְּק עַם אַנְיָה
דָעָר — שְׁלִיְּפָן ... אַיְן אַוְיָה וַיְיָ עַר שְׁלִיְּפָט , הַוִּיבְּט אַיְן
אָונְשָׁעָר דִּי הַעֲנָר דָאָס גְּלָעוּלָי צַוְּ פִּינְגְּלָעָן , צַוְּ גְּלָאנְצָעָן ... אַ

בשוף : עם שפיריצט מיט פֶּל המני פינקען, עם שטראהלהט ; ערד אליין גאנפֿט. ערד האט נאָר נישט געווואָסט, וויי וווײַיט קינסְטַּעַט לער ער אייז ! דערנָאָךְ נעהט ערד דאס גִּלְעֹזְלָה, זעצעט עס אַריַין אַיְן עַפְּסַים אַ פָּעָרוֹאַלְגָּעָרטַּיְּוָעָפָּעַל, ווֹאָס ערד האט קוּיָם געפּונָעַן, אַיְן גַּעַת אַרְוִים אַפְּנָאָרָעָן דִּי ווּוּלָט ! — גַּעַת עַדְעַת דָּאָס הָאָרֶץ קְלָאָפְּט בּוּיְן אַיָּהָם, ווי בּוּיְן אַ גְּנוּלָן ! קְומָט אַיָּהָם אַקְעָנָעַן אַ בְּחֹור מִיט אַ פָּלָאַכְעָנָדָרִיגַּן פָּנִים, פָּאָלָט אַיָּהָם אַיְן — אַפְּשָׁר אַ חַתְּן אַיְן דָּאָרָף אַ פִּינְגְּנָעֵיל ? שְׁטָעַלְעַט עַדְעַת אַהֲרָם אַפְּ . הָאָט עַדְעַת גַּעַטְרָאָפּוּן ; קִיְּן קְדוּשַׁ-פִּינְגְּנָעֵיל דָּאָרָף עַדְעַת נִישְׁטָמָט, אַ פְּלָהָ-מְתָנָה — אַדְרָבָאָ ; מַעַן זַיְן אַ פִּינְגְּנָעֵיל ! אַוְן ווי יְעַנְעַר נִיט אַיָּהָם אַ בְּלִיעָן פָּאָר דִּי אַוְיָנָעַן מִיטַּן פְּרָלָאַנְטָעַל, פָּאָלָט עַדְעַת צַו מִיט בּוּיְרַע הָעָנָר אַיְן פְּרָעָנָט : ווי טִיעָר ? !

לְאַזְּט דָּעַם גַּאֲלָדְשָׁיְרַד דָּאָס הָאָרֶץ נִישְׁטָמָט זַגְעָנָעַן, נִישְׁטָמָט קִיְּן שְׁוּנְדְּלָעַר בְּטָבָעַ, פְּרָעָנָט עַדְעַת צְרוּיקַּן : — וַיְוִיפְּיַעַל וַיְלַסְּטוּ גַּעַפְעַן ? . . .

דָּעַר בְּחֹור מִינְטַּח : גַּאֲטַּוְיִיסְטַּה, צַי עַד וּוּעַט קַאֲנָעָן קוּמָעַן צַי דָּעַר סְחוּרָה ? נִעהטַּמָּט עַד אַרְוִים אַ מְטָבָע אַיְן מְאַלְעַט יַד אַ שְׁפָטָם : — אַ טְּאַלְעַר !

דריקט אַיָּהָם דָּעַר גַּאֲלָדְשָׁיְרַד דָּאָס פִּינְגְּנָעֵיל אַיְן דָּעַר לִינְקָעַר הָאָנָדָר אַרְיַין, חָאָפְּט אַיָּהָם אַיִּים דָּעַם טְאַלְעַר פָּן דָּעַר רֻעְלָטָעַר הָאָנָדָר אַוְן לְוִיפְּט אַיְן שְׁעַנְק אַרְיַין. דָּעַם וּוּאָרָם פְּרָעָנִיסְעַן, דָּאָס הָאָרֶץ צַו דָּעְרָהָפְּעָן . . . וּוּלְעַן טִיר אַבְּעָרָלָאָעָן, פָּעָרְשָׁתְּעַהְתַּזְיַךְ, דָּעַם גַּאֲלָדְשָׁיְרַד שְׁמִיר אַיְן נַאֲלָגָעָחָן דָּעַם בְּחֹור . . . קְלָעַרְטַּדְעַר בְּחֹור : מְטוּגָע ? נָאָר זַיְן דָּצָנָה אַיְן נִעהט מִיטַּן פִּינְגְּנָעֵיל צַו דָּעַר בְּתוּלָה, צַו וּוּלְעַר עַדְעַת הָאָט וּזְךָ נַעֲשָׂכָנִית . . . אַיְן דָּאָר אַבְּעַר נְשָׂוִים דָּעַטְעַן קְלָתַּה, הָאָט דִּי בְּתוּלָה, צַו וּוּלְקָעַר עַדְעַת שְׁדָבָנָט וּזְךָ, צַו וּיְיִחְתָּנִים. אַיָּהָם, אַ בְּעַל-בְּתִישָׁ קִינְדַּר מִיט אַ פָּאָר פָּאָים אַיְן אַ חַלְקָהָיוֹי — אַיְן אַיְנָעָר, אַיְן אַ הוֹזָר (אַיְן

שטערטיל איז קאואליעדיי געשטאנען), איז הוואר מיט א קיוורע
 מיט שווערד, טראלבען און שעארען, איז בריה נפלאה אויפֿין
 פערד — דער צוויטער. אויסקליבען איז שווער. בפרט:
 איז הוואר, היינט איז ער דא, מארגנעם רײַת ער אווועק... ישבּיט
 זיך זיך, דערוויל, דער בחור קומט אָרוֹף, גענטהט
 זיך אויהם צו בסבר פְּנִים יפות. דאס פִּינְגְּרִיל אָרוֹדִיא, עס
 פערנעהטט דיז אוניגען... הַכְּלָל — מען רעדט, מען לאַלְט,
 ווי דער שטיינער איז... דיז צוּיט שטערט דאַך נישט, פְּלָט
 צו דער אָווענד, דערהערט זיך פָּן מַארְקָן, פָּן דער הוואר.
 זוֹאַך, אַ טְּרָאַמְּפִּיְּטוֹל, אַ פְּיִיקָּעֵל האַלְט אָונְטָעָר, מען היַבְּטָן
 שְׁפִּיעַלְעָן זָאָרָעָם... טִיּוֹן תְּבוֹתָה דֻּרְמָאָנְט זיך אַן יַעֲנָעָם,
 ווערט אַונְרוּהָיִג, זַאֲגַט אַלְצָן אַיִּינָם: שְׁפָעָט, שְׁפָעָט!
 מען וועט זיך, חַם וְשַׁלּוּם, בערעדען, איז דערלאָאנְט אַירְהָם,
 אַבְּצָקוּמָעָן, דאס מַיְלָעָלִיּוֹל, איז שְׁטוּפָט אַיהם אַרְוָוִים פָּן מהיר.
 איז עס איז שְׂוִין גַּעוּן דיז רעלטע צוּיט, קוּם איז דער
 בחור אַרְאָבּ פָּן דיז טְרָאָפּ, אַרְיְבָעָר דאס גַּעַסְוִיל אַן פְּרָעָבּוֹיּוֹ
 גַּעַן אַין עַק — טְוֹפּ, טְוֹפּ, טְוֹפּ: אַ רְיִוְתָּעָר פָּן דער צוּוִיטער
 וַיְיַטְוּ אַט אַין ער שְׂוִין פָּאָרֶן פְּלוּוּט; שְׁפִּירְנָאָט שְׂוִין פָּן פָּעָר.
 דיז אַרְאָבּ, בִּינְדָּט עס צוּ צְוִין אַ שְׁטָאָכְּיִיט. אַט קְלִינְגָּעָן שְׂוִין
 שווערד איז שְׁפָאָרָעָן אוֹפּ דיז טְרָעָפְּלָעָךְ, דאס טְהִוְרִיל פְּרָאַלְט
 אוֹפּ...

איך וועל איז נישט לאָגָג ברײַען: אַיבָּעָר נַאֲכָט אַיז
 פָּן דער כְּלָחָ-מְתָנָה אַ חַחָ-מְתָנָה גַּעוּוֹאָרָעָן... קוּם אוֹפֿין
 שְׁפִּין פָּן יַוְנְגַּסְטָעָן פִּינְגָּר אַרְוָוִף...
 דאַ ערְנְדָּגָט זיך אַפְּבָעָר נַאֲך נַיְשָׁט דיז מעשה; דעם
 "ברְּלִילְאָנְטָן" איז גַּעוּן עַפְסָם בעסערט בעשערט...

בעלּות, קוּם עס רְיִוְתָּעָט זיך דער מְרוֹחָה... דאס
 פְּעָרְדִּיל קְאַפְּעָט נַאֲך אַלְצָן אַזְמָעָט בְּמַט דיז פִּים אַין לְיִמְתָּא
 גַּעַן גַּעַסְוִיל אַין קִינְעָר הָעָרָט עס נַיְשָׁט, וּוּקְעָט זיך פְּלִזְצָלָגָן
 אַין דער וַיְיַטְוּ שְׁטִילְקִיּוֹת אַ קְוֵיל פָּן אַ טְּרָאַמְּפִּיּוֹט... טְרָאָפּ
 וְאָגָעָן" ווערט גַּעַבְּלָאָזָעָן! בְּיִ-נַאֲכָט אַיז פְּלִזְצָלָגָן אַ גְּרוּוּסָעָר

יערגנעראל געקומען, וווערען די הווארען געהוקט, צום עק-
זערציער פלאץ גערופען... אָ רעדוויע ווועט זיין—טראָפֿ-טראָפֿ
מיין נבר מיט'ן פינגעננט אויף, וויל לויופען, אָבער
ニישט לַיְכֵת אִי דעם פִּישֶׁל וְזֶךְ אַרְיוֹסְצּוֹרִיסְעָן פָּוּן דָּעָר
גען... וְזֶה וְאַרְפָּט אִים די וְיִשְׂמַח הַעֲנָד אַבְּעָרֶן האָוֶן.
פְּלַעַכְתּוּ עַר זַי אָוִיפּ, לְוִוְּפְּטַזְוּ אַוְן בְּהַאֲלָתָא אִים דָעַם קִיוּעָר,
דאָס שְׁוּעָרֶד... אַוְן נַאֲלָמָּאָל גְּזֻעָגְנָעָן, אַוְן נַאֲלָמָּאָל...
קוּיָם מִיטְצָרוֹת פָּוּן די הַעֲנָד אַרְוֹסָן. טְרָאָפֿ-טְרָאָפֿ-טְרָאָפֿ פָּוּן
די טְרָעָט אַרְאָפֿ, אָוִיפּן הַוְּנָגְנָרְגָּעָן, נַדְרָעָטְרָהְתָּעָן פְּעָרָד
אָרוּפּ, אַוְן פָּאָפּ — פְּיִילְפָּוּן בְּוִיגְעָן צּוֹם פְּלָאָצְן, די רָאָטָע
שְׁטָעָהָט — אַיְן אַרְטָאָרִין... אַוְן — פָּאָרְקָאָוּרָאָקְ! דָעַר
עַפְּקָאָדוֹרָאָנִי קָאָמָנָדְרִיר שְׁטָעָהָט אִים אַוְן אַוְן, אַוְן
זַעַחַט, עַפְּעָנָט שְׁוִין דָאָס מוּיל אָוִיפּ אָמִי שְׁבָרֶן".
ニית אִים אָבער דָאָס פִּינְגְּנָרְגָּעָן פְּלוֹצְלָנוּן אַבְּלִין אַיְן די
אוּינָן. ווּרטָע רְזִוְתָ, וְזֶה אַזְנְטָעָר, אַוְן חָאָפְטָ אִים דָאָס
פִּינְגְּנָרְגָּעָן פָּוּן שְׁפִּיצְ פִּינְגְּנָרְ אַרְאָפּ :

— גַּעֲגִיבְעַט?

שְׁטָמָעָלָט עַר : וְאַשְׁעָ, אָזְיָ אַוְן אָזְיָ... חָוָשָׁד בְּפְשִׁירִים...
חַס וְחַלְילָה...

מִילָּא, דָעַם אַמְתָּה אַוְיסְטָאָגָעָן קָאָן עַר דָאָךְ נִישָׁט. עַר
וּוְעַט דָאָךְ נִישָׁט אַוְיסְגָּעָבָעָן די בְּתוּלָה פָּוּן אַבְּלָ-בְּתוּלָה הַוּוּן
פְּלַאָצָט עַר אַרְוֹסָן :

— גַּעֲקִוְוִט!

— פָּאָרְקָאָוּרָאָקְ? — פָּאָרְשָׁט שְׁטָרָעָן דָעַר אַפְּיִצְׁזָר.
שְׁלַעַכְתּוּ! טְרָאָלָט דָעַר הוֹזָר, עַם מַוְּדוֹן עַפְּסִים וּוּלְטָה
זַיְן... אַוְן נַטְּ אַזְגְּ פָּאָרְן טְיוּוּל:

— צְוָאָנָצִין טָאָלָעָר!...

אַמְתָּמוֹן מַוְּדוֹן גַּאֲלָר פָּאָר אַחוֹזָר! דָעַר אַפְּיִצְׁזָר עַפְּעָנָט
שְׁוִין דָאָס מוּיל אָוִיפּ אָמִי נִיעָם "מִי שְׁבָרֶן"... בָּאוֹתוֹ הַרְגָּע
שְׁפְּרִינְגָּט אָבער אַזְגְּ וְוִוִּסְפָּרָד, דָעַר אָוִיפּ — אַונְטָעָר אִים —
אַנְדָּעוּעָ פָּעָר — קְלַעַנְדָּר גַּעֲנָרָאָלָעָן.

ער אלין גיט א פרען :

— געונד ?

אלע עסכאדראנען ענטפערן : געונד ! א דונגער א געטיג.
דען ! די עריך ציטערט ...

און באָלֶר — די רעויעס ... און אָז עס איז בעשערט,
צ'ילענט זיך איזס דער עסכאדראן פון אונגער נבור : געיגנט
ווע איזיפ פְּלִינְגָּל, געשפְּרוֹנוֹנְגָּן איזיפ די פְּעַרְדָּ, ווי די שְׂדָם,
דורְלַגְנְּגַּעֲלַעֲרַט די צַיְלָעַן עַל צֵד הַוּתָר טֻב ... קְרִינְגָּן די
הַוּזָאָרָעָן אָ דְּצָאָקָן אָז איזיפ מְשָׁקָה, אָונְגָּעָר אָפְּצִירָן וּוּעָרְטָ
אוֹיְפָּעָן אָרָט — פְּאַלְקָאָונִיק ... אָשְׁמָה, אָגְּרוֹדָה, מְשָׁתָּה וּוּסָם
טֻבָּ, טְרִינְקָט מְעַן אָהָדָש, צְוַיִּי ... דָּעַר הַוּזָאָר הָאָט דָּעַרְ
וּוַיְלָ אָוִיסְגָּעְדִּיעָנָט, אָז אָז אָחִים מִיטָּנְרוּסָם שְׁמָה : פְּטוּרָ
בְּלָא כְּלוּם, פָּאָר נָאָרִישׁ פִּינְגְּרָאַל, פָּאָרִין פָּעָרְשְׁפָּעְטִיגָּעָן. דָּעַר
פְּאַלְקָט מִיטָּן קָאָמָאנְדִּיר וּעְנָעָן באָלֶר אָרוֹס אָז אָגְּרוֹסְעָרָ
שְׁטָאָטָט, אָז לְאָגְּנָעָר אָרִין ... אָז דָּאָס פִּינְגְּרָאַל וּוּאָלָט גָּאָר
פָּעָרְגָּעָסָעָן גַּעַוּאָרָעָן, וּעַן נִישְׁתָּה דָּאָס, וּוּאָס הָאָט זיך וּוּיְטָעָר
גַּעַטְרָאָפָּעָן :

אין פְּאַלְקָט אָז פְּלִיצְלָוָגָן גַּעַוּאָרָעָן אָפְּנִירָה איזיפ פְּעַרְדָּ.
מִילָּא, אָצָר בְּעַלְיָ-חַיִּים אָז עַס ; פְּאַלְעָן ווי די פְּלִינְגָּן. הָאָט
דָּאָך אָבְּעָר יְעַרְעַר מְעַנְשָׁ שְׁוָאָנָים, בְּפָרָט אָיִן אָפְּצִירָן, וּוּאָס אָז
אָזִי פְּלִיצְלָוָגָן עַולָּה לְגַדְוָה גַּעַוּאָרָעָן . גַּעַפְּנִינְט זיך אַיְנָעָר
און שִׁקְטָ צָוָם מְלָכָות אָסְמָרָה אָזִיפָּעָן פְּרוֹאָשׁ ! באָשָׁר בְּכָן
דָּעַר הַאָבָּעָר אָז גָּאָר קִין הַאָבָּעָר נִישְׁתָּה ...
אָז עַס פְּוֹנְקָט פָּאָר אָמְלָחָה, אָז די ואָז שְׁטָרְעָנָן,
שִׁקְטָ תִּיבְּפָף וּמִידָּ דָּאָס מְלָכָות אָרָאָפָּה גָּאָר אָגְּרוֹסְעָן גַּעַנְגָּרָאַל
אָזיפ אָרְעִיוּוּעָ. בְּעַפְּאַלְטָ עַר, לְוִוְּפָט נְלִיְּזָן צִים מְאָגָּזָן,
בְּעַקְוּט דָּעַם הַאָבָּעָר, דְּרַעַתְּ מִיטָּ דָּעַר נָאָו, פָּאָהָרָט אָז
קָאָגְּצָעְלָאָרָיָעָ אָרִין, שִׁקְטָ רְוָפְּעָן דָּעַם פְּאַלְקָאָונִיק . קָוְמָט עַר,
נְעַמְמָט עַר אִיהָם אָזיפָן וּזְעַנְדִּיגָּן, שְׁטָרְעָנָן, דָּעַר פְּאַלְקָאָונִיק
שְׁטָעָהָט פָּאָר-קָאָזְעָרָאָק . עַס צִימְטָרָן אָונְטָעָר אִיהָם די פִּים ...
פִּישְׁטָ זיך וּוּיְטָעָר אָרִין דָּעַר בְּרִילְיאָנָט . דָּעַר גַּעַנְגָּרָאַל הַיְבָט

אייף אין אויג — פון בריליאנט שיטט אַ פְּלִיעַ אין אויג אָרִין,
גיט ער אַ שפְּרוֹמֶג אַזְּקַע אַ פְּרִילַּוּ וְ לִיבַּ:

— פָּאַקְּבָּעַ-בָּחָור !

אין אונוער מרינה הייסט עם : חאפאָרנִיק, וואָרָום ווי
קומט צו אַ פָּאַלְקָאָוָונִיק פון נישט אַ רֵּיךְ הוּוּ אֹזָא גְּרוֹיסָעָר,
טִיְּעָרָר בְּרִילְיאָאנְט ? רִיסְטַּעַר אַהֲם דָּאס פִּינְגָּרְלִילְ פָּוּן פְּינִין
געַר אָרָאבַּע, ער ווּטַע עַס צָוְלָעָגָעָן צוֹ דִּי אַקְּטָעָן, אָזָן
פרעָנְטַן :

— ווּפְיִיעַל בְּעַצְּמָהָלָט ?

זההַת דער פָּאַלְקָאָוָונִיק, אָזָן עַס אַיְוָ אַ דְּבָרַ גְּדוֹלָה,
אוּסְׂפָּאָגָעָן דעם אַמְּתָא קָאָזָן ער נִשְׁטַּה, גִּיט ער אַ פָּלָאָזָן אָרָויָן :

— טִיְּוָעָנְדַּט טָאַלְעָרוּ !

אין צו דער גְּעַנְעָרָאָל קומט נָאָךְ אַלְעַזְעַז, נִשְׁטַּה גְּלוּיְפָעָנְדִּין,
מיַט אַיְינָן אוּגַּן, גִּיט ער צו אַ וּאָרָטַן-צִיְּלָעָן :

— פָּאָר טִוְּזָעָנְדַּר אַיְינָס טְרָעָט אַיְךְ עַס אַבְּ ...

לְאָוֹת דער גְּעַנְעָרָאָל דעם קָאָפַט אָרָאבַּע אָזָן שְׁרִיבְטַן :
ראשית שְׁרִיבְטַן ער אַ רָּאָפָּאָרט צָוָם מְלֻכּוֹת ... אוּ דער
הָאָכָּעָר אַיְוָ רִינְעַ פָּעָרְלִיל. והשנִית : אַ שְׁמָרָרַח אַוְּפָט טִוְּזָעָנְדַּר
אוּן אַיְינָן טָאַלְעָרַע ; לְפָשְׁוֹרָה ווּטַע ער אַבְּגָעָבָעָן ... אוּן פָּאָהָרַט
צּוּרִיק ...

צִינְדַּר דָּאָרָף גְּעַשְׁעָהָן דָּאס וְאָנוּנְעָרְלִילְכְּסָטָעַ ...
מעַן ווּיְסַט נִשְׁטַּה ווי אַזְוָי, נֹור דָּאס פִּינְגָּרְלִיל אַזָּן גְּעַזְעַז
קָוְמָעַן אַזָּן חַצְרַת הַמְּלֻכּוֹת אָרִין ! אַיְנְמָאָל, דִּי מְלֻכָּה ווִיצְטַ
פָּעָרְלָאָרַט, פָּעָרְלִיעָרַט דָּאס נָאָטוּיְעָלְ פָּוּן שְׂוִים, הַיְּבָט עַס
אַ הַיְּפָרָאָמָע אַוְּפַּעַ, אַוְּנָגָעַ, עַרְשַׁת אַגְּנָעָקְמָעָן אַזָּן אַיְהָ
פִּיהָ ... אוּן לְעַנְתַּעַט עַס צּוּרִיק.

הַיְּבָט דִּי מְלֻכָּה אַ בְּיַסְעַל דִּי בְּרָעָמָע אַוְּפַּעַ, ווּלְ דָאָנְגַּ
קָעַן מִיט אַ הַאָלָב מוֹיְל, ווי עַס פָּאָכְטַן פָּאָר אַ מְלֻכָּה, עַפְעָנְטַן
די לְיִפְעָלִין, אוּן בְּלִיְּבָט מִיט דִּי אַפְעָנָע לְיִפְעָלִין וַיְצַעַן .
וְאָס אַיְוָ ? דער בְּרִילְיאָאנְט פָּוּן דער הַיְּפָרָאָמָעָס אַ פִּינְגָּרְלִיל
הָאָט עַס אַיְהָ אַגְּנָעָתָהָן ! מִמְשַׁ פָּעָרְבְּשָׁוֹפְטַן הָאָט ער זַיְהָ.

געהטן זי צו בעקיון: זי האט נאך אוא בריליאנט אין א פינגעראַל נישט געועהן. נישט אין די שאצקאמערן, נישט אין פתרוי-המֶלְכּוֹת... פרעגט זי:

— פון וואנען קומט צו דיר א בריליאנט?
ווערט די הויפדאמע רויט און טויט און פערצייטעדט,
און ענטפערט נישט א ואָרט.

מוּז דאָך דאָ עפֿים זיין, און אַ בִּיסְעָל אַיְפָעַרְזִידְטִין
אי אַ מֶלֶכֶת אַיְיךְ וּאַרְעֵן וּוּרְד, אַז נִשְׁתַּת אַמְלָךְ קָאָן קוּפָעַן
אוֹז מְתָנָה? הַיְבָט זי זַיְד אַוְופֿ אַז גַּעֲהַת אַדְרִין צָוּם מֶלֶךְ אַז
קָאָפְּנָעַש אַז וּוּיְוִזְט אַיְהָם דָאָס פִּינְגָּרְדִּי. זי וּלְזַעַהַן, זָהָט
ער וּוּשַׁט זָאנֻן... וּוּיְסַט עַד לְחַלּוֹטִין פִּון גַּאֲרְנִישְׂט, אַז וּוּרְט
פִּון, בְּרִילְיאָנט פֻּעָרְפְּשָׁוֶט. עַד האָט נאָך אַזְאָך קָלְאָרְעָן רִיעָנִים
בריליאנט, אַז אַזְאָך נְרוּסָעַן, אַז אַזְאָך אַזְאָך אַזְמִין פְּנִימָר
ニישט געועהן. עפֿענט ער גְּרוּסָע אַזְיָן קָאָן זַיְד אַז
נִשְׁתַּת אַנְקָוּעַן. דָּרְעַצְעַלְתָּה אַיְהָם דִי מֶלֶכֶת אַזְיָן אַז
די אַז דִי הוּפְדָאָטָה האָט עַם גַּעֲטָרָאָגָעַן. זָאנַט דָּרָר מֶלֶךְ
אוֹז פִּון וּוָאנֻן דָאָס פִּינְגָּרְדִּי קומט, וּלְזַיְד עַד נִשְׁתַּת וּוּסָעַן
מַאֲלָעַ וּוּאָס עַמְתָּהוּ זַיְד אַז הוּפֿ... נָור דָרָר בְּרִילְיאָנט פָּאָס
ニישט פָּאָר קִיְּנָעָם, נָור פָּאָר אַמְלָךְ. דָרָר הוּפְדָאָטָה וּוּעַן
ער זַיְן וּוּרְתָּה בְּעַזְאָהָלָעַן... אַז גַּעַתְּהָט צָו דָאָס פִּינְגָּרְדִּי.
געהטן מַעַן בָּאָלָד דָאָס פִּינְגָּרְדִּי, מַעַן קָרִיצְ-אָוִים
דָעַם מֶלֶךְסָ נְאָטָעַן מִיטָּן הַעֲרָב פִּון מְרוּדָה, וּוּרְט דָאָס
פִּינְגָּרְדִּי: אַחֲוָתָם-המֶלְכּוֹת. דָרָר מֶלֶךְ חַתְּמָעַט דָרְמָטִיט
אַלְעַ פָּאָפִירָעַן, חַן אַיְן דִּינִי מְמוֹנוֹת, חַן אַיְן דִּינִי נְפָשׁוֹת, חַן
איַן פָּאָזִיטִיקָעַן. וּוּרְט עַס קְרִינְט דָאָס פִּינְגָּרְדִּי, אַז וּיְלָעַ אַיְפָעַן
פִּינְגָּרְ אַרְוִיְּפָעַן, קָאָן חַרְוב מַאֲלָעַן אַז וּוּלְט, האָט פָּרָאָז לְהַשְׁמִיד
וּלְהַרְגֵּן. וּזְעַן אַז וּוּמְעַן ער זַיְלָאָרִינוֹאָרְפָּעַן אַיְן קִיְּמָעַן
אוֹז אַיְן תְּפִסּוֹת. לְאַזְזַע עַס טָאָקָע דָרָר מֶלֶךְ נִשְׁתַּת פִּון פִּינְגָּרְ
אַרְאָבָּה... אַז אַפְּרִי צָו בְּעַלְוָנוֹנָעַן דִי הוּפְדָאָטָה, הַיִּסְטָ דָרָר מֶלֶךְ
רוּפָעַן מְבִינִים, זַיְד אַלְעַן אַבְשָׁאָעַן דָעַם וּוּרְט פִּון בְּרִילְ
יאָנָט... קְוָעַן זַיְד... וּוּרְט זָה בְּכָה וּהָ בְּכָה. אַיְנָעַר זָאנָט:

אַדְרִיטָעֵל, אַיְנָעֶר — אַהֲלָבָעֵן, אַיְנָעֶר גָּאָר — אַגְּאַנְצָעֵן
מִילְיאָן ... וּאָס טָהוֹת מָעֵן ? דָּרְמָאָהָנֵט זִיךְ דָּעֵר מְלָךְ אָן
פְּרִיהֻדְרִינְגָּן הוּיְפָ-גָּאַלְדְּשָׁמֵיד אָונְ נִיט אַ בְּעָפָעֵל :
— בְּרָעָנְגָּעֵן ...

בְּרָעָנְגָּעֵן אַיז בְּרָעָנְגָּעֵן !

נְעַלְסַט גְּנוּאָרָעֵן ; מְאַכְּטַמְּעֵן אַחֲקִירָה וּדְרִישָׁה . עַם
דוּיְעָרָט אַצְּיָט , מָעֵן וּוּרְטַט גְּנוּאָרָה . מָעֵן שְׁוֹקָט אַדְבָּרָמְלָחוֹת ;
זַיְהָ דָּעֵר שְׁטִינְגָּעֵר . מִילָּא , אוֹ דִי קְלִיְּגָעֵן שְׂרִים פָּונְ קְלִיְּגָעֵם אַרְטָ
בְּעַקְוּמָעֵן אַ בְּעָפָעָהָל , צַו צְוַשְׁטָעַלְעֵן דָּעֵם גָּאַלְדְּשָׁמֵיד צָום
מְלָךְ , וּאָס קְלָעָרָעֵן זַיְהָ עַר הָאָט אַזְּרָאִי בְּעַגְבָּעֵט אַמְּאָלָ
די שָׁאַזְּקָאַטָּעָר , אַזְּנִינְד עַרְשָׁת אַיז מָעֵן דָּעָרָגָנָגָנָעֵן . וּוּרְפָט
מָעֵן אַרְיָן דָּעֵם בְּחָור אַין קִיְּטָעֵן אַזְּנִינְד שְׁקָט אַיְהָם צָום
מְלָכוֹת , אַצְּוֹלְאַגְּעָנָעֵם אַזְּנִינְד חָגָלְבָּטָוּטָעֵן פָּאָר פְּחָד ...
קוּמָט עַר קוּיָּם מִיטָּצְרוֹת אָן .

מְעַלְרָטָט מָעֵן דָּעֵם מְלָךְ : רַאיְידָא , נָוֶר ...

מָעֵן וּוְילְ אַיְהָם זָגָעֵן , אַזְּנִינְד מָעֵן גְּהַמְּתָא אַרְאָב דִי
קִיְּטָעֵן , אַזְּנִינְד עַר מְלָךְ בֵּין , שְׁלָעַטְטָעֵן יְדִיעָה . פָּוּ דָּעֵר
מְלָחוֹה בְּעַקְוּמָעֵן , נִיט עַר אַגְּשָׁרִי :

— קִיְּן שָׁוָּם „נוֹרָה“ !

בְּרָעָנְגָּעֵן מָעֵן אַיְהָם שְׁוִין אַרְיָן , זַיְהָ עַר שְׁטָעָהָט אַזְּנִינְד
גַּעַתָּה .

בְּעַמְעַרְקָט עַס אֲפִילּוֹ נִישָׁת דָּעֵר מְלָךְ . עַר וּוּיְזָט אַיְהָם
דָּעֵם בְּרִילְיוֹאָנֵט אַזְּנִינְד פְּרָעָנֵט :

— וּוּפְיִיעָּשׂ וּוּרְתָה ?

עַנְטָפָעָרֶט יְעַנְעָר : גָּאָר נִישָׁתָּו

— זַיְהָיְסָט ?

אַזְּנִינְד שְׂרִים אַרְוּם :

— זַיְהָיְסָט , חֹתְם-הַמְּלָכוֹת ... גָּאָר נִישָׁת ? ...

— אַזְּנִינְד עַר גְּרָעַטָּעָר בְּרִילְיוֹאָנֵט אַזְּנִינְד עַר וּוּלְטָן
גַּאַפְּגָעָן אַנְדָּעָר ...

דָּעֵר גָּאַלְדְּשָׁמֵיד וּוּרְטַט גָּאָר נִישָׁת נְהַפְּעָל :

— ס'או נישט קיון בריליאנט, — זאנט ער,
— ס'טייטש, יונע שאצען דאך אויף הונדרטס
טויוונדרער ...
— איך וויס בעטער!
ווערט שווין דער מלך אונרוהיג און פרענט, נישט מיט
וין קוּל:

— פארוואם — בעטער?
— וויל — ענטפערט ער — איך מיט מיינע הענד
האָבִים געמאָלט ...
און ער וויל דערצעהַלען וווען, ווי אָוִי — און האָט
אָבעֶר נישט דערצעהַלט ...
אָרוֹיסָגְעַלְעַפְט אָוִן אַין חֲפִיסָה אָרֵין, אָוִן מיט רַעַלְט!
מען האָט מיט דעם בריליאנט אָוִי פִיעָל פְּסָקִים גַּעַנְצָה.
פְּסָקֵעַם, אָוִי פִיעָל נִיטָעַנְדָעַן אָוִן גַּעַנְעַבְעַן, אָוִי פִיעָל
היְזָעָר, אָוִי פִיעָל שְׁטַעַדְת ... אָוִן אָוִי פִיעָל מעַשְׁנָן גַּעַלְעַט
אָן גַּעַרְיָנְט אָוִן אָנְדָרְעַ אַין קִיטָעַן גַּעַשְׁמַיְעַט, אָן חֲפִיסָה
גַּעַוְאָרְפָעַן, אָן וָאָסְעַר, אָן פִּיעָר אָרֵין אָוִן גַּעַפְּרַטְלִיט ...
די פְּסָקִים זְעַנְעַן אָוִן מְזֻוָּן בְּלִיבָעַן וְאַחֲרָ אָוִן דָּעַר מלְךָ מוֹזָעַן
וַיַּן אָוִן בְּלִיבָעַן אַמְתָה, אָוִן דָּעַר חָותָם זְיַנְעַר אַמְתָה; טְבָעַת
הַמֶּלֶךְ — טְבָעַת הַמֶּלֶךְ, מוֹזָעַן וַיַּן דָּעַר בריליאנט — בריליאנט ...
אָוִי האָט גַּעַפְּסָקְעַט דָּעַר גַּרְוִוְעַר מִינִיסְטָר.

— דַי מְעַשָּׂה, וֹאָס אָיךְ האָב אָיךְ דָּרְכְּעַלְעַט, אַיִן, וּוּי
אַלְעַ מְעַשָּׂה־לְעַן, אַמְשָׁל. אָן, וּי יַעֲדָעַר מְשָׁל, נִשְׁטָמַט
אַלְעַ פְּרָטִים דּוֹמָה לְגַמְשָׁל; מְעַן מוֹ דָאַךְ עַפְים צְוַגְעַבְעַן
לְנוֹי ... לְהַדְרָר הַמְּעַשָּׂה ...
אָבעֶר אַ מְעַשָּׂה אַיִן עַמְּ !
אונ שטאמְעַן שְׁטָאַמְתָה זַי פָּוּן אַ מְקֹומָן גַּדְוָל — אִישׁ טְפִי
אִישׁ פָּוּן רְבִין רְיַיְנְתָן!

דער בילדהייער.

“עַם זענען אַמְּלָאָ צֹוֵי בִּילְרוֹהַיְּעָר גַּעֲוֹעָעָן...
און פיר זעצען זיך איבער : רושעובייארושאַט, סַקּוֹלְטַאָזָא
דען, שטיין=שניצער...
און ביזדער זענען נרויסע מײַסְטֶער, גַּרוֹיסָע קִינְסְטֶלְעָר
גַּעֲוֹעָעָן. בִּירְעַדְעַה אַבְּפָעַן שְׁוִין גַּעֲהָאַט אָזָא בְּשֻׁופְּ אַיְן דִּי פִּינְגְּעָר ;
פָּן אַונְטֶעֶר דַּעַם הַאַמְּנָעָר לְעַבְטַ אַיְיף דַּעַר מַארְמָאָר, אַוְן עַר הַעֲרָתָ
זַעַת אַיְן רַעַת ! ”
“נָאָר אַיְן חַזְרָאַקְטֶּר זענען זַי פָּעָרְשִׁיעָרְעָן גַּעֲוֹעָעָן
צֹוֵי אַיְגָעָנָאַרְטִינָעָ נַאֲטָוָרָעָן .”
“איַינְגָּעָר אַיְן גַּעֲוֹעָן אַטְעָפָע, עַרְנְסְטָע אַוְן אַוְינְדְּעָרְלִיךְ טְרוֹיָ
עַרְגְּנָעָנָאַטָּר... דַּאָּם לְעַבְעַן האָט עַר נִישְׁתַּפְּרֵידְנָאַט גַּעֲהָאַט. עַר האָט
זַיך נִישְׁתַּפְּאַיבְּעָרְגְּנָעְלְעָבָט, אַוְן דָּאָךְ וּוֹים עַר, אָז אַוְנְטָעָן אַיְן
יעַרְעָן בְּעַלְעָר וּוֹיְין לְגַטְטָא אַטְרָאַפְּעָן גַּאֲלָא ; אָז נָאָךְ יַעֲרָעָר
אַוְסְגָּעָלָאַסְעָנָעָר פְּרִיְיד גַּעֲהָאַט קָאַצְעָנִיאַמְּעָר... אָז דַּאָּם לְעַבְעַן
איַן קִין וּזְלִין צָוָם אַבְּטָאַנְצָעָן, קִין לִיעַר צָוָם אַבְּיָנָגָעָן, נָאָר
אַט מִיעָפָע, מִיעָפָע רַעְטָעַנִּישׁ, אַוְסָעָטְמַעְפָּע וּוֹיְטָאָג... ”
“דַּעַר צֹוִוִיטֶעֶר אַיְיָ, פָּעַרְקָהָתָהּ, אַט נַאֲטָוָרְקָנוּר ! אַט לְעַבְעַן
קָנוּר ! דִּי רַוְּטְסָטָע עַפְעַל, דִּי שַׁעַנְסָטָע בְּלוּמָעָן, דִּי בְּרָעָנָעָן,
דוֹגָעָן זַוְן, בְּרָעָנָדָגָעָן וּוּיְבָעָר=אוֹינָעָן ! ”
— “וואַיְין, וּוּיְבָעָר אַוְן גַּעֲזָגָגָג” אַיְן זַוְן עַרְשָׁת—“ברָאָ
קָאָט, נָאָלָר אַוְן פַּלְאַמְּעָן” דַּאָּם צֹוִוִיטָע וּוֹאָרָט... ”

און בשתען דער ערשותער האט אינט שטיין אידיען פער'בשופט ; בשעת ווען ער האט — געמייסטערט העדרין , וואס שלידערן נאָט אין דער וועלט , פעלקער אין קעניגע דאס שארפטען וואָהרען ואָרט אין פנים אַריין ; מאָנָאָרְכּוּן , וואָס שלידערן פֿלְצִילְוָג , ווי פֿון אַדְבּוֹק בעפְּזָלָעָן , די שווערד פֿון דער זוּיט אָוּעָק , אָן וואָרְפּוּן זיך אוּפּ די קְנִיעָן פֿאָרְץ אָפּעָנָעָם הַיְמָעָל אָן זְינָעָן אָן שְׁפִיעָלָעָן נָאָטָס לְיֵב , — הַיְיָ לְיָגָע , וואָס טָאָכָעָן קְרָאנָקָע גְּעוֹנָר מִיטְזָן גְּלוּבָעָן ; פֿרָאָפּעָטָעָן , וואָס שְׁפָאָלָטָעָן שְׁטִינְגָעָר אָן קוֹוָאָלָעָן וּזְאָסָעָר שְׁפִירִיצָעָן , וואָס פֿיהָרָעָן פֿעלְקָעָר אַיבָּעָר מְדֻבְּרוֹת אָן יִמְים — צָום פֿרִיעָן לאָנֶר — —

מאָכָּט דער צוּוִיטָעָר , שְׁפִיעָלָעָנְדִּין , גַּעֲטָעָר אָן מעָנֶג שְׁעַן מִיטָּ יִצְּרָהָרָע-פֿלְאָכָעָן אָן די אוּגָעָן , שְׁיַעַמְּדָנָג עַבְּ דָעָר וּוַיְיָן אָן הַעֲנָר . אָן שְׁעַנְהָוִיטָעָן , וואָס שְׁפִירִינָעָן אָרוֹתָן נָאָקָעָט פֿון שְׁוִים פֿון יִם .

דער צוּוִיטָעָר בִּילְדְּהַיְוָעָר פֿערְשְׁטָעָהָט די וּוּלְטָן , אָן די וּוּלְטָן אַיְוָם דָּאָנְקָפְּאָר ; דָּעַם גַּעַנְוָס שְׁטָאָרְקָעָר , . . . דָּאָס בְּלָוֶט קָאָלְבָּעָנְדִּינְגָּעָר , אַיְוָם דָּאָנְקָבָּרְקִיט , אַפְּרִילְיאָנְמָעָנָעָן מַעַן וּעְצָט אַיְוָם , אַיְוָם דָּאָנְקָבָּרְקִיט , אַפְּרִילְיאָנְמָעָנָעָן נָאָדָעָל אַיְן קָרָאָוָאָט אַריָין , מַעַן שְׁפִירִיט אַיְוָם לְעַבְּדוּדָעָן בְּלִיכְיָעָן אָוְנְטָעָר די פְּסָן , מַעַן שְׁמָאָפְּט אַיְוָם אָן דָּעַם מַאְגָעָן מִיטָּ אָלְעָם גַּוְשָׁעָן אָן די טָאָשָׁעָן — מִיטָּ גַּאֲלָר , אָן אוּ ער בְּעוֹיוֹיטָן זיך . . . רִיְוָסָט מַעַן זיך דָּעַם הַאָלָו שְׁרִיעָנְדִּין : — לעַבְּעָן זָאָל דָּעַר קִינְכְּטָלָעָר !

דָּעַם עַרְשָׁטָעָן פֿערְשְׁטָעָהָעָן נָאָר יְהָוִה סְנוֹלה . . . בְּיִי זְיַן אַרְבָּיִט שְׁמָעָלָט זיך זְעַלְטָעָן עַמְּזִין אָפְּ . . . נָאָר פָּאָר דָּאָס , וּרְאָר עַם תְּהָוָת עַם , דָּעַר גַּעַתָּה שְׂוִי אָוּעָק שְׁטִיל-שְׁחוּינְעָנְדִּין , טִיעָפְּרָעָן אָן עַרְנְטָעָר וּזְיִרְאָה הַעָר . . . אַיְינָעָר זְפָצָט , אַצְּוּוִיטָעָן בְּעוֹווֹיזָט זְיִחָאָטָר אָן אָוִיג . . .

און פאָד דעם זיפֿן, פאָר דער טוּער, אוֹז דער רַיְכָּעֶר
בִּילְדוּיְעֶר דעם אַרְיָמָעָן מַקְנָא ...
ער ווֵיל, ער מוֹזֵר נֻקְם זַיְן!
איַז קִינְסְטְּלָעֶר, איַז בִּילְדוּיְעֶר, איַז וּוּלְטַהֲרִישָׁעֶר
מוֹז ער בְּלִיבָּעָן!

און איַינְמָאָל, האָט דער רַיְכָּעֶר בִּילְדוּיְעֶר פָּעָר
זָמְעָלַט הַונְּדָעָטָעַר פָּוֹן זַיְנָע שַׂילְעָר אוֹן אוֹז דעם אַרְיָמָעָן
בְּעַפְּגָלָעָן ...
מעַן האָט צָעַרְשָׁטָעַר זַיְן אַטְעַלְיָע, די שַׁעַנְטָעַ אַוְן
בְּעַסְטָע אַרְבִּיטָט צְוַבְּאָלָעַן, אַיְהָם אַלְיָן האָט טַעַן גַּעַבְנָדָעַן
און איַז רַיְלָעָן וּוּרְקָשָׁטָעַל אַרְיִינְגָּפִיהָרָת!
— דָּא וּוּסְטָט דָּו אַרְבָּיטָעַן, אַונְטָעַר מֵין אוֹגֶן, לְוִיטָט
מַיְנָע פְּלָעָנָעַר, לְוִיטָט מֵין בְּעַפְּהָלָן!
און עַס אוֹז זַיְן גַּעַשְׁעָהָן!

און מַוִּיט דָּעַר צִיְּתָן אוֹז פָּוֹן גַּרְוִיסָּעָן בִּילְדוּיְעֶר אַנְאָכָּר.
מַאָכָּר, אַנְאָכָּר מַאָכָּר עַר גַּעַוְאָרָעַן, אַונְטָעַר אַפְּרָעָט.
דָּעַן נַאֲמָעַן, פָּוֹן אַפְּרָעָט דָּעַר וּוּרְקָשָׁטָעַל אוֹן לְוִיטָט פָּרָעָט.
דָּעַ מַוְסְטָעַן גַּהְתָּמָאָרָים זַיְן אַרְבִּיטָט אַוְוִיכָּר דָּעַר וּוּלְטָט ...
דִּיגָּע בְּעַלְעָר ... שְׁבוּרָעָ מַעֲנְשָׁעָן אוֹן גַּעַטָּעָר ...
מַאֲנְלָעָ דָּעַרְקָעָנָעָן נַאָר זַיְן חַאנְדָּאָן דָּעַם פִּין-בִּיטָּעָן
שְׁמִיכְעָלָ, וּוֹאָס בְּעַחַלְטָט וְדָאָר אַיְן אַוְינְקָעָלָ פָּוֹן די גַּעַטָּעָר.
און מַעֲנְשָׁעָן-לְלַעֲנָן ... פָּוֹן לְיִכְתָּעָן חַוּקָּה, וּוֹאָס שְׁוּעָבָט דָּאָר, קַוִּים
צַו דָּעַרְקָעָנָעָן, אַונְטָעַר דָּעַר מַאֲסָקָעָ פָּוֹן אַוְיְמָגָּלָאָסָעָנָעָם לְעַבָּעָן ...
אַבְּעָר נַאָר מַאֲנְלָעָ ...
פָּוֹן דָּעַר אַלְטָעָר אַרְבִּיטָט וּנְעָנָע עַמְּלִיכָּעָ טַאֲנוּמָעָנָעָן
גַּעַבְלִיבָּעָן; זַיְן אַבְּעָר האָט טַעַן פָּרְגָּעָסָעָן ...
די וּוּלְטַ מִינְטָ :
— דָּעַר אַלְטָעָר מַיְסָטָעָ אוֹז — גַּעַשְׁטָאַרְבָּעָן!

דער פיער פארביינער לאַמְטָעָן און די פיער קלײַנע דהונטעלעך.

אַמְאָג איז אַ פרײַן גַּעוּעַן.

געהייסען האַט ער, ווי מען האַט אַיהם אַ נַּאֲמָעָן גַּעַנְעַן.
געבען; זאל זיין — נַמְרוֹד:

“וַנִּמְרוֹד נִבְּרָא צַדִּיקָה”, אָווֹ ווי אַין פַּסְקָ שְׁתַּחַתָּת!...
דער פרײַן איז אַ גְּרוּזֶר יְעֻנֵּר גַּעוּעַן. די תְּבוֹאָה האַט
ער נַאֲך אַוְיפִּין פַּלְדָּר פְּרָקִיפְּט, פָּאָר דָּאָס, דָּעַם וּזְלָדָר נִשְׁתַּחַת
געַדְהָרֶט! דָּאָרְטָעָן האַבָּעָן וּוּלְךָ, בְּעַרְעַן, פּוּקְסָעָן אָן האַעֲזָן
געַלְעַפְּט, אָן גַּעַרְיוּבָּעָן די האַהֲרָגָעָ פְּעַלָּן אַלְטָעָן, הַוְנְדָרָעָן
טַעַרְ-יְעַהְרִינָּעָ בְּיוּמָעָר...”

איַנְמָאָל אַיז ער, ווי גַּעוּעַןְלִיךְ, אַוְיפָּ דָּעַר יַאֲנָר גַּעַנְגָּעַן.

מיַנְגָּעָנָגָעָן זַעַעַן: רַבָּעָם, נַבְּכָנָצָר, הַמָּן אָן אַנְדָּעָר
הַוְנָד, אַיְן זֶרֶש אַיז פָּוּן די בעַטְמָע הַוְנָד אַין דָּעַר חַיִּים גַּעַנְגָּעַן.

זֶרֶש אַיז דָּעַמְאַלְט אַ פְּרִישָׁע קִימְפְּעַטְאָרָעָן גַּעַזְעָן; אַוְיפָּ
פֿיעַר בְּלִינְדָּע הַוְנְטָעָן אַיז די “וַילְדָתָה” גַּעוּסָעָן.

אָן שְׁטִילָן אַיז אַין פְּאַלְאָץ גַּעוּעַן. אַיז נַמְרוֹד גַּעַתְהָיָן
גַּעַן, גַּעַהָעָן די מְשָׁרְתִּים אָן די מְשָׁרְתּוֹת אָן קְרַעְתְּשָׁמָע אַרְיָן
טַאֲנָצָעָן. אָן אַוְיפָּ וּרְשָׁים פְּנִים האַט וּיר אַוְיסְגָּעָנָאָסָעָן אַהֲלָה
רוּטְלִיכָּעָ פָּאָרָב פָּוּן לְיַעַבְשָׁצְפָּטָן צַו די הַוְנְטִישָׁע גְּבוּרִים לְעַתִּיד

לְבוֹא, אָוּן אַיִּהְרָע אַיִּגְעָן הַאֲבָעָן שְׁוֵין דִּי שְׁמַרְאַהְלָעָן פָּוּן
זַיְעָר קִינְפְּטִיגְעָן לְוֵיב נַעֲבְּלִיכְצָט ... דִּי עַרְשְׁתָּע "חַאַפְּפָר" וְעַ-
לָעָן זַיְזַיְן, אָוּן "אַפְּאַרְטִיעָרָעָן" וְעַלְעָן זַיְ צַו דָּעָר הַאנְרָ-
עֶרְלָעָן אָוּן גַּעַשְׂיקָט ... צַוְּיָשָׁעָן דִּי אַוְסְּגַעַשְׂאַרְפָּטָע צִיהָן
וְעַלְעָן זַיְ, אַחֲנָא שַׁדְּרָעָן, צַוְּטָרָעָן פּוֹקְסָעָן אַיִּן הַעוֹלָמִיךְ ... אָוּן
זַיְעָר בִּילָּעָן וְעַט אַיְבָּעַרְשָׁרָעָקָעָן לִיְּבָעָן; עַלְעַפְּאַנְטָעָן וְעַלְעָן
אַנְטְּלִיְּפָעָן ... אָוּן עַסְעָן וְעַלְעָן זַיְ מִיטָּן נַמְרוֹדָעָן פָּוּן אַיִּן
טַעַלְעָר ...

אָוּן דִּי אַיִּגְעָן אַיִּהְרָע וְעַרְעָן פָּאַרְעָן יַסְעָן נַחַת שְׁמַעַ-
לָעָר אָוּן שְׁמַעְלָעָר, בָּיו דִּי זַיְעָדָעָן בְּרַעְמָעָן פָּאַלְעָן זַיְ. אָוּן
זַוְּשָׁ, — עַס קְוֹמֶט אַיִּהְרָע, דָּעָר קְוֹמֶפְּטָאַרְעָן! — שְׁלַקְפָּט אַיִּן,

פְּלוֹצִים עַנְדְּעָרָט זַיְ דָּאַס בִּילָּר:
פָּאַר אַזְוָנָר, וּאָס זַי אַיִּז גַּעֲוִוִּיס נִישְׁתָּבְעַנְגָּנָעָן, פָּאַר
אַ בְּלָבָל, וּאָס נַכְוְנָצָר, אַיִּהְרָע אַיִּבְגָּעָר שָׁוֹנָא, הַאֲט אַוְיָף
אַיִּהְרָע גַּעַטְאַט, הַאֲט מָעָן זַי אַיִּן וְאַלְדָּא אַרְיָין נִישְׁתָּמְנָעָנוּ-
מָעָן ... צַוְּגָעַבְגָּנָרָעָן הַאֲט מָעָן זַי פָּאַר דָּעָר טַהָר, זַי אַגְּנָעָטִי-
נָעָם שַׁעְפָּעָר-הַוְּנָר ... פָּוּן וְאַלְדָּר הַעֲרָעָן זַיְ טַרְאַמְפִּיטָעָן ... פָּוּן
וְאַלְדָּר לְוּפְטָט אַרְוִוִּים אַהֲוָוָה. עַר שְׁטַעַטָּט זַיְ אַיִּן עַק וְאַלְדָּר,
מִיטָּן דִּי פָּאַרְדָּעַרְשָׁטָעָן פִּים אַוְיָפָן פָּעָלָן. עַר זַוְּהָת זַי אַיִּן אַגְּ-
טַלְוִוְפָט נִישְׁתָּמָט ... עַר קוּטָט אַוְיָף אַיִּהְרָע מִיטָּן בּוֹוּן, עַר פָּגָרָ-
סְקָוָת, עַר לְאַקְטָט! דִּי וְאַנְסָגְלִין צִיטָעָן פָּאַר לְאַכְעָן! ...

דָּאַס וְעַט זַי נִישְׁתָּמָט דְּעַרְלִיְּדָעָן! אַשְׁטְרִיק אַיְבָּעַרְדִּיסָּעָן
אַיְזָבִי אַיִּהְרָע אַזְוִי פְּוּעָל, זַוְּ, לְהַבְּרָאִיל, בָּיְ שְׁמוֹשָׁן הַגְּבָור; זַי

צִיהָת זַיְ אָוּן בְּלָאָט זַיְ אַנְ, אָוּן גַּיְטָט אַשְׁפְּרָוָנָג —

דָּעָר שְׁטְרִיק פְּלָאָצָט אָוּן זַי לְוּפְטָט ...

דָּעָר שְׁטְרִיק הַאֲט גַּעַלְגָּאצָט אָוּן חַלְוָם; אַוְיָפְגָעַחָאָפָט,
הַאֲט זַי אַשְׁוִיב אַוְיָגְעַהָאָקָט אָוּן אַיִּז אַרְוִוְגָעַשְׁפָרְנוֹגָעָן אַיִּז
וְאַלְדָּר אַרְיָין!

דִּי קְלִיְּגָעָן בְּלִינְגָעָן הַיְנְטָלִיךְ הַאֲבָעָן דָּעַרְפִּיהָלָט: עַרְשְׁתָּעָנָם,
קְעָלָט, צְוַיְתָּעָנָם — הַזְּנוֹגָעָן.

אָוּן בִּירְעָ קְוֹאָלָעָן גַּעַנְעָן גַּרְעַסְעָר גַּעַוְאָרָעָן, אָוּן דִּי זַי

אוֹז אונטערגענגאנגען, און דַי, מיט מאיליך אויסגעלענטע, קָרְן...
 דילען האבען זיך שטארק אַכְנַעֲקִיהַלְתַ...
 און פּוֹן וואָלֵדֶר הַעֲרָתַ זיך אַלְעַן אַינְאַיְנָעַם דַעַר האָרָן...
 פָאָר שְׁרָעָק, פָאָר הַונְגָּר אַן קָעַלְתַ וְעַנְעַן אַלְעַ פִּיעַר
 הַיְנְטַלְעַן פּוֹן קַיְשַׁ אַרְוִיסְנַעַשְׁפְּרוֹנְגָּעַן, צְלַאֲפָעַן זיך אַמְּגַע...
 לְוַמְּפָרַט אַוְיףַ דַי אוּסְגַּבְיָגְעַן פִּים, אָן בְּלִינְדְּרַהְיַת זיך
 שָׁוֹן נִישְׁתַ אַוְיפְּגַעַוְלְטַ... יַעֲדַרְעַר הַאָט זיך אָן זַיְן וּוֹנְקָעַלְ
 אַיְנְגַעַהְיוֹקָעַרְטַ...
 אָן פּוֹן אַלְעַ פִּיעַר עַקְעַן האַבָּעַן אַלְעַ פִּיעַר גַּעַפְּשִׁצְעַט
 פָאָר שְׁרָעָק, פָאָר הַונְגָּר, פָאָר קָעַלְתַ.
 וּועְרַ וּעְטַ אַוְיףַ זַי רַחְמָנוֹת האַבָּעַן אַין שְׁטִילָעַן לְעַ...
 רָעַן הוּוּ?...
 נְמָרוֹד יָאנְט אַין וּוֹאָלֶר, דַי דְּיַעַנְעַרְשָׁאָפְטַ טַאנְצַט אַין
 קְרַעְתְּשָׁמָעַ, דַי מְוַתְּעַר הַאָט זַי פֻּרְלָאָזַט אָן פְּעַרְגָּעַס עַ...

דָאָך אוֹז דַי וּוּלְטַ אַזְוִי אַיְנְגַעַרְבְּשַׁעַטַ, אָז וּוּן זַאנְגַר
 בְּלִינְדְּעַ קְלִיְינַע הַיְנְטַלְעַן פִּישְׁצַעַן, פִּישְׁצַעַן זַי נִישְׁתַ אַוְמִזְסַט...
 וּוֹיְתַ וּוֹיְתַ אַין גַּרְיַן-גַּעַמְאַלְטַעַן עַס-צִימָעַר, אַוְיףַן טִישַׁ,
 אַוְיףַן שְׁנַי וּוֹיְסַ טִישְׁטוֹן, צְוִישַׁעַן קְרִיסְטָלְלַעַן עַסְ, אַין טְרִינְקַיְ...
 גַּנְשִׁירַ, אַין אַגְּלַדְעַנְעַם רַעַהְרַעַן-לְיַיְכְּטַעַרַ, שְׁטַעהַן לִיכְטַ...
 גַּרְוִיסַע סְטָעָרְיוֹן-לִיכְטַ...

זַי הַעֲרָעַן אַין האַבָּעַן רַחְמָנוֹת...
 פָאָר נְרוּסַ צְעַר בְּלִיְיחַיִם, הַאָט זיך אַיְנָס אַזְוִי דַעַר...
 הַוַּצְטַ, אָז עַס הַאָט זיך פּוֹן זיך אַלְיַוִן, אַהֲן אַפְּנַקְ פְּרַעְמַדְ
 פִּיעַר, אַנְגַעַזְנַדְעַן אַין צְוְפְּלָאַקְעַרְטַ...
 אַין דָאָס צְוְפְּלָאַקְטַעַן לִיכְטַ זַאנְט :
 — בְּרִידְעַר, אַיְהָר וּאַרְטַ דָא אַוְיףַ נְמָרוֹדַן!... לִיכְטַ
 אַיְהָם בַּיְ דַעַר מְאַלְצִיְטַ, מְאַלְטַ אַיְהָם פְּרַעְלִיךְ דָאָס הָאָרָץ...
 אַיך גַּהָה צַו דַי אַרְיָמַע הַיְנְטַלְעַן .
 — וּוֹאָס רַעַדְסַ דַו, אַזְוִי נִידְרַג אַרְאָפְ וּוֹלְסַטְ דַו?

— מײַן מֶאָל אִיז שׂוֹין אָזְוֵי. אָן וַיְיָ זַעֲנָעָן אָזְוֵי אָרִים
 אָזְוֵי אָרִים; פָּון דָּעַר אִינְגָּנָנָר מַוְתָּעָר פָּעָרְלָאָטָם ...
 — מִיטָּ וְאָסָ וְעַסְטָ דָּו וַיְיָ דַּיְעָנָן? וְעַסְטָ וַיְיָ אַנוֹיְגָעָן?
 — אַךְ הָאָבָ נִישָּׁתָּ אַיהֲרָעָ בְּרִיסְטָעָן, — עַנְמָפָעָרָטָם עַס
 טְרוּיְוּדִיגָּן.
 — וְעַסְטָ וַיְיָ אַנוֹוָרִימָעָן?
 — אַךְ הָאָבָ נִישָּׁתָּ אַיהֲרָעָ הַאֲהָרִינָגָעָ פָּעָן.
 — וְאָסָ דָּעָן?
 — אִיזְוּ וְעָלָן וַיְיָ לְיִכְתָּעָן ...
 — וַיְיָ זַעֲנָעָן בְּלִינְדָן!
 — בַּיְ מָרָ וְעָלָעָן וַיְיָ גַּעַשׂ-וְנָדָעָר דִּי אַוְגָעָן עַפְעָנָעָן!
 — וְאָסָ טְוִוָּגָן וַיְיָ לְיִכְתָּ ? וְאַרְוִיקִיָּטָ דְּאַרְפָּעָן וַיְיָ, מַילָּן ...
 — אַךְ יְעַדְרָעָרָ טְהָוָן, וְאָסָ עָרָ קָעָן ... אַיךְ הָאָבָ
 לְיִכְתָּ, וְעָלָן אַיךְ גַּעַפְעָן ... וַיְיָ וְעָלָעָן דִּי אַוְגָעָן עַפְעָנָעָן אָוָן
 וְלָעָן דִּי רְעַשְׁתָּ אָוָן גַּעַפְנָעָן אַלְיָן ...
 — גַּעַה! — לְאָכָעָן יְעָנָן, נִשְׁתָּ אַגְּנָעָן-וְנָדָעָן, צְרוּיקָ
 אַפְּגָעָקְיָה-לְתָעָן לְיִכְתָּ ... וְעַסְטָ נָאָרָ נִשְׁתָּ מְאַכְּבָעָן, נִין!
 — פָּאָרָ וְאָסָ?
 — פָּאָרָ דָּעָם ... וַיְיָ וְעָלָעָן, נִשְׁתָּ דִּיןְ לְיִכְתָּ מִיטָּ דִּי
 בְּלִינְדָן אַוְגָעָן, נָאָרָ דִּיןְ חַלְבָּ מִיטָּ דִּי אַפְּגָעָן נָעָזָ דָעָן.
 שְׁפִיעָלָעָן, אַוְפְּפָרָעָסָעָן וְעָלָעָן וַיְיָ דִּיךְ!
 דָּאָסָ בְּאַרְמָה-עַרְצִין-דְּאַרְפָּלְאַמְּטָעָ לְיִכְתָּ דְּרַעְשָׁרָעָקָטָ וְרָ.
 אַפְּבָעָרָ אַוְאָרָט — אַמְּאָןָ! דָעַרְ נָוָלָ אַיזְוָאָלָעָן!
 עַסְטָ נַאֲרָטָעָלָטָ וְזָקָ אַונְטָעָר, רַיִסְטָ וְזָקָ אַוְיָסָ פָּןְ עַנְגָעָן
 לְיִכְתָּעָר, עַטְעַטָּ פְּרִיְעָרָ אָבָ, רַוְקָטָ וְזָקָ פָּןְ תִּשְׁ אַוְיָסָ
 דִּיוֹאָןְ אַפְּבָעָרָ דִּיְ דִּילָעָן, אָןְ רַוְקָטָ וְזָקָ וְיִתְמָעָרָ אָןְ וְיִתְמָעָרָ,
 אַוְןְ הָעָרָתָ אַלְיָןְ שְׁאַרְפָּעָרָ אַוְןְ שְׁאַרְפָּעָרָ דָּאָסָ רַחְמָנוֹתָ-פְּעַטָּעָנָ
 דִּינְ-עַ-קְּרִיְיןָ-הַיְנָטִישָׁעָ נָעוֹזָיָן אָןְ גַּעַתָּ אַלְיָןְ שְׁנָעַלְעָרָ אַוְןְ
 שְׁנָעַלְעָרָ.

נָאָרָ אַוְיָסָ וְעָגָןְ הָאָטָעָסָ אַגְּלָעָוָרָן הַיְזָוֵלָ דְּרַעְזָהָן ...
 אַגְּמָטָעָרָן מִיטָּ פְּיָעָרָ פְּרִשְׁעָיָרָעָנְפְּאַרְבָּיָגָעָ שְׁוַיְבָעָן! דָּאָסָ הָאָרָץ

האָט אַין אִידָם אֲצִיטָעֶר גַעְתָּהָן פָאָר פְּרִידָן דָאָס וּעַט זַיִן
זַיִן פָּאנְצָעֶר, זַיִן רָעְטוֹנֶג, פָאָר הַוְנְגָרִינֶג מִילְּדָר! אַין
פָאָר דֵי שַׁוְאָל עֲאוֹגָעָן וּוּטָט בְּעַס עַר זַיִן דָאָס פָּאָרְבִּיג, אַיִּשׁ
דָעַלְעַ לִיכָט, נִישָט וּוִיסָט מִיטָטָאָל—וּוִיסָט קָעַן שָׁאָדָטָן ...
אַין עַר גַעְתָּהָן אַרְיָן אַיִן לְאַמְתָעָן אַין גַעְתָּהָן וּוּיְטָעָר ...
אַין זַיִן שְׁלִיחָות אֲבָעָר שְׁוִין לְאַגְנָזָטָעָר ...

קיַין זַאַךְ קָעַן נִישָט בִּיְשְׁטָעָהָן דָעַם שְׁטָאָרְקָעָן וּוּילָעָן,
וּוּלָעָן אַין דֵי גַעְנָצָעָן וּוּלָט וּוּסָפָט זַו צַו דִּינָעָ פִּסְטָ בִּיְדָי
הַוְנְטָלָעָה הַאָבָעָן וְזַיִן אַוְנוֹעָן גַעְפָעָנֶט, זַיִן הַאָבָעָן לִיכָט
דָעְרוּעָהָן, נָאָר יְעָדָעָס אַיִן זַיִן וּוּינְקָעָלָעָ, דָוָרָק אַיִן צָנְדָעָר
גַלְאָו ...

— בָּרוּא מָאוֹרִי הַאָשָׁן! הַאָבָעָן אַלְעָ גַעְפָעָנֶט מִיטָט
אַמְאָל, אֲבָעָר בָּאָלָד הַאָט זַו דָעָר אָוְנְטָעָרְשִׁיעָר בְּעוּזְוּזָעָן:
— לִיכָט אַיִן גָעָל! רֹופָט אֲהַונְטָעָל פָוָן זַיִן וּוּינְקָעָל
אָרוֹסָס מִטָּפְרִיד .
— נָאָר ! — רֹופָט אֲצִוְוִיטָס פָוָן צְוִוִיטָן וּוּינְקָעָל —
לִיכָט אַיִן גָרִין !

אוֹן אֲדָרִיטָס :
— אַיְהָד הַאָט נָאָךְ בִּיְדָעָ דֵי אַיְגָעָן רָעְלָט נִישָט גַעַעַט
עֲפָעָנֶט ! אַיִּיךְ זַעַח ! לִיכָט, זַאַג אַיִּיךְ אַיִּיךְ, אַיִן בָּלָאָה ! בָּעָי
שְׁוִינְפָעָרְלִיךְ בָּלָאָה !

אוֹן דָאָס פִּירְטָעָ שְׁרִיטָס :
— אַוְיבָדָו הַאָסָט דֵי אַוְינוֹגָעָן אָפָעָן אוֹן דֵו זָאָבָט, אָז
לִיכָט אַיִן בָּלָאָה, בִּיסְטָדָו אֲלָגָנְגָעָר ! לִיכָט אַיִן — רֹוִוָטָן
וּוּרָטָט אֲוּנוֹחָ !
שְׁפָאָרְטָט מַעַן זַיִךְ הַוְנְטִישׁ-חוֹצִינָן :
— אַיִּיךְ שְׁוֹועָר, אָז לִיכָט אַיִן גָעָל !
— בִּיְיָ מִין לְעַפְעָן — לִיכָט אַיִן בָּלָאָה !
— בִּיְיָ דָעָר מַאֲטָעָן — לִיכָט אַיִן רֹוִוָט !

— בַּיְ נָאֵת אִין דַּוְטָעֵל — לִיכְטָ אַו גַּרְוִן !
שְׁרִוִּיט אִינְסָ :
— פָּעַלְשָׁעֵר אֶדְרָעֵר בְּלִינְדָּע ! קֹומְטָ נַעֲנְטָעֵר !
וּוָרְטָ אֶגְנְשָׁרְיוּ :
— נַעֲנְטָעֵר, נַעֲנְטָעֵר !
אוֹן אֶלְעָ פִּירְעָ שְׁפְּרִינְגָּעָן אִין דַּעַר מִיטָּ אַרְיִין ...
אֶבְּעָרָ שְׂוִין נִישְׁתָּ צָום לְאַסְטְּעָרָן, נִישְׁתָּ צָום לִיכְטָ ...
די אַוְיְגָעָן וּעְגָעָן פָּן הָאָסָ פֻּרְגָּאָסָעָן, די הַינְּטִישָׁע
הַעִצְּלִיךְ זַיְדָעָן פָּן נַרְיְמָצָאָרָן ...
אִינְסָ צָום צְוִיְּוִיתָעָן שְׁפְּרִינְגָּטָ צָו . אֶלְעָ נַרְיִוּט וַיְיִעַר
רַעַלְטָ צָו בְּעוּיְיָעָן . עַדְעָס מִיטָּן פִּיסְקָעָל אִין יַעֲנָעָטָס פָּעָל
אַרְיִין ! מִיטָּ די צִיְּהָן אִין יַעֲנָעָטָס פְּלִישָׁה די וּאַהֲרָהִיטָ צָו בְּעָ
שְׁטַעְטִינְגָּעָן, צָו בְּעַפְּסְטִינְגָּעָן ...
לִינְגָּעָר מַזְוָעָן פְּעַרְטְּלִינְגָּט וּוָרְעָעָן, לִינְגָּעָר הַאֲבָעָן קִיְּיָן
רַעַלְטָ אַוְיָף לַעֲפָעָן ; דַּעַר פֻּרְפִּירְהָעָר, אוֹן וּוֹעָן עַם אַיִּי מִין
איַגְּיָעָנָעָר בְּרוּדָרָע, מָה שְׁתָאָרְבָּעָן ...
אוֹן עַם פְּלָאָמָט אַוְיָף דַּעַר נַעֲרָעְכָּטָעָר צָארָן ...
אוֹן פָּן די צְוִנְיָה-גַּעַשְׁפְּרִונְגָּעָן, נַאֲ-וָאָס וּהַעֲוָרִינְ
גַּעַוְאָרָעָנָעָ הַינְּטָלָךְ וּוָרְטָ אֶקְנוּוֹלָ, וּוָאָס וּוָרָפְטָ וַיְדָ אַן צָאָ
פָּעָלָט צְוָאָמָעָן אִין שְׁטָרִיטָטָ פָּאָר דַּעַר וּאַהֲרָהִיטָ ...
יַעֲדָעָס אַיִּוֹנְרִיָּט פָּאָרָעָן אַמְתָ צָו טִיְּמָטָעָן אַן —
נַעֲטִיָּט צָו וּוָרָעָן ...
וָרָפְטָ די פֻּרְצָאָפְּעָלָטָעָ קָנוֹיָל דַּעַם לַאֲמְתָעָרָן אָם ;
פָּעַרְלָאָשָׁעָן גַּעַוְאָרָעָן דָּאָם לִיכְטָ, אוֹן נַאֲךְ מַעְהָרָה הַאָתָ וְזָהָרָ צָוָ
פָּלָקָעָרָט דַּעַר קְרִיעָגָ וּוְעָגָעָן לִיכְטָ אִין דַּעַר — פִּינְסְטָעָר ...
אוֹן אָוּ זֶרֶשָׁ אַיִּזְן, פֻּרְסָאָפְּעָט אָוּ מִיטָּ שְׁוּוֹיָס בְּעַנְאָסָעָן,
צִירְיִיק אָרוֹיָס פָּן וּאְלָדָר, הַאָטָ וְיַאֲוִיפָּה דַּעַר שְׁוּעָל פָּן פָּאָלָאָעָ
דְּרוֹזָעָהָן אִינְגָעָם פָּן אִירָהָרָ שְׁפְּעַטְעָרָ גְּבוּרִים לִינְגָעָן צְוִיָּה
סְעָן אַן צְוְבָּלָוִתִּינְ ...
ויִלְוִוְטָ צָו,

— וואם איז מיט דיר ? נאט ! וואם איז געשעהן,
וואו זענען דינען בירודער ?
— איך האָפַּקְיָן בירודער נישט — ענפערט דער האָלֶבֶת
טויטער, — ליגנער זענען זי, פאלש געשואָרען האָבען זי !
איינער שווערט, או לִיכְטַמְּט אַיִן גַּעַל, דָּעַר צוֹיְיטָעַר, או לִיכְטַמְּט
איַזְנִין, דָּעַר דָּרוֹיטָעַר — רְוִוִּית, אָוּן איך האָפַּקְיָן גַּעַעַן
הָעַן, או לִיכְטַמְּט אַיִן בְּלָאָה, אַיְנְפָאָךְ בְּלָאָה ! זי לִיגְעַן דָּאָרט.
די לִיגְנָעַן, די לִיכְטַמְּט-לִיגְנָעַן ! אוֹיךְ צוֹבִיסָעַן ...

אוּן גַּעַנְדִּינְגַּט האָט ר' שלמה :
— "וַיֹּהֵי אָור" ! האָט נָאָט גַּעֲזָאנְט, פָּאָרְבִּיגְעַן לְאַמְּטָעַרְן
הָאָבעַן נָאָרִישַׁע מַעֲנְשָׁע גַּעַמְּאַקְט.

דָּאָרְפַּ אַיךְ אַיךְ זָאָגַעַן, אוּ מִיט דָּעַם מַעֲשָׂה/לְעַד האָט זַיַּד
גַּעַנְדִּינְגַּט אַ וּפּוֹחַ, וַיַּאֲוֹזַעַן דָּאָרְפַּ רְעַדְעַן צָוֵם פָּאָלָק, שְׁרִיְּזָה
בְּעַן פָּאָרְזַן פָּאָלָק ?

די דוטערין פון הייליגען פיעער איז טעםצעל.

(ל עג עבד ע.)

דער מענטש פון דער אנטיקער וועלט האט וועגען פיער
אווי געטראכט :
„פיער גיט וואריםקייט, פערטראיבט די קעלט ; קעלט
אייז טויט, וואריםקייט אויז לעבען — דער קויאן פון לעבען
אייז פיויער“. .
„פיער פערטראיבט דאס ווילדע טיער פון וואַלֶּר, פיער
אייז גוט“. .
„פיער אויז די מוטער פון ליכט. ליכט פעריאנט די
שאמען פון דער גאנט ... פיער אויז וואויל“, .
„און ריין אויז פיער און רײיניגט אלֶּז — אָרוֹנִינְקִיָּט,
אָהיילִינְקִיָּט אויז פיער ...“
„און, לְבָנָה אָן שְׁטָעָרָן — אֶלֶּז, ווֹאָס לְיִיכְט, — ווֹאוַוִּינְט
איין הַוּמָעָל ; פון דְּאָרָט האט גַּעֲמוֹת אֶנְאָט דָּעַם מענטש
דאַס פִּיעָר בְּרַעֲנָעָן ; אוֹים בְּאֶרְטָה עַדְצִינְקִיִּט. ווי וואַלֶּט
אוֹיסְגַּעְוָעָהן אֵם עַנְשָׁ אַחֲן פִּיעָר ?“
אווי האט אונזער עַלְמָעָר=עַלְמָעָר=זִידָע וועגען
פִּיעָר גַּעֲטָרָט ; אָן אוין זִיְן טַעַמְפָעָל רַיּוֹן אָן הַיְּלִינְ
דאַס פִּיעָר גַּעֲהָלָתָן אָן גַּעֲהִיט. —
און צומ החיטען דאס פִּיעָר אויז גַּעַוְהָלָט גַּעַוְאָרָעָן די
יְוָגָנְפָּרוֹי ; דאס רַיְּנַסְטָע, דאס שְׁעַנְסָטָע, דאס הַיְּלִינְסָטָע
און רַיּוֹן=שְׁטוֹרָאָהָל עַנְדוֹגָע ...

האט די אויסדרוועהלאַטשׁ יוונ-פרוי דאס פיער אין
טעמפעָל, ווי איין אויג אין קאָפּ געהית. איהר לעבען דעם
העלסטען און היילינסטען (אדער דעם סימבָּאָל פון העלסטען
און היילינסטען) געאָפּערטרט... איהר האָרֶץ און איהר רײַזְן
יונגפֿערליך-געפֿיהָל דעם פֿיעַר אִיבְּערגענְגעבען; טיט שמעקָען.
דינְעַ קרייטעלצעָר גענעחרט, מיטְין רײַנסטען מענשָׁען-אטָטָעָם
אונטערגעפָּאלָט, און רײַזְן, און לְעַבְּנְדִּיגּ געהאָלְטָעָן...
האט זיך אַבְּער געטראָפָּעָן, און די פֿיעַר-הייטערין האָט
אַרגְּנָע אַחֲרֵינְעָן פֿיעַר פֿערגעסְעָן; האָט זיך זיך אַלְטָאָר
אַפְּגָּנוּעָנדָט, פָּון טעמפעָל אָרוֹים — און דאס פֿערליך-אָוטָעָ פֿיעַר
אייז אַיסְנָע גָּאנְגָּען —
דאָן — וועה איהר:
לְעַבְּדִּינְגְּעַרְהִידּ האָט מָעָן. ווי איין אַגְּרוֹבּ אַרְיִינְגְּעוֹאָרְפָּעָן
און פֿערשִׁיט... .

אייז אַמְּאָל בְּעַלְגָּנְעָרט גָּעוֹאָרָעָן אַגְּרוֹבּ שְׂטָאָדָט.
אויף טוֹיט און לְעַבְּעָן האָט אוֹפְּגָּעָפְּלָאָטָט די שלְאָלָט
צְחוֹיְשָׁעָן בְּעַלְגָּנְעָרטָר אַון בְּעַלְגָּנְעָרטָעָ.
און צוֹ קִין וַיַּעַג אַיִזְנְתָה גַּעֲקוּמָעָן.
פֿעַסְטָהּ מוֹיעָרָן רִינְגְּלָעָן אָרוֹם די שְׂטָאָדָט; רִיעְוָגָע טָאָ.
ראָגָען שְׁלָאָגָעָן אַיִזְנְתָה מַוְיָּעָן.
העלְרָעָן שְׁטִירְמָעָן די טַוְוָרָן; נִישְׁתָּה וַיְנִיצְינְגָּרָע בעָ
שִׁיצְעָן וַיַּ.

די זְוַעַלְבָּעָ צְאָהָל בְּעַפְּגָּלָט; די זְוַעַלְבָּעָ — פֿערטִירִינְט.
די צְאָהָלָ פָּון די פֿיְלָעָן, וְאָם פְּלִיהָעָן פָּון די מַוְיָּעָן
אָרוֹפּ, אַוְן די צְאָהָלָ פָּון פֿיְלָעָן, וְאָם פְּלִיהָעָן צוֹ די בעָ
שִׁיצְעָר אָרוֹפּ — אַיִזְנְתָה.

און — זְוַעַטָּעָן אַיִינְעָן זְאָל נִישְׁתָּה טְרָעָפָעָן!

און די צְאָהָלָ פָּון די טַוְוָתָה, וְאָם פְּאָלָעָן אַונְטָעָן, פָּאָר
די פִּסְטָהָן די בְּעַלְגָּנְעָרטָר, אַוְן די צְאָהָלָ פָּון די טַוְוָתָה, וְאָם

קָלְעָרֶן זַר פָּנִ דַּי מַוְיָּרֶן אַרְאֵב אַז שְׁטָאָדֶט אַרְיָין אַז —
דַּי וְעַלְבָּעַ.

וְאָרֶט אֹמוֹסֶט דַּי פִּיעָר-הַוּטָעָרֶן, קְנוּהָעָנְדִוָּג בַּיִּסְמָכָרֶן,
אַלְטָאָר, אַז הַיְּלִגָּעָן פִּיעָר אַרְיָין, מִיטָּשְׁרָעָקִינָעָ אַוְיָגָעָן פָּעָר.
קוֹקָט פָּנִ דַּרְוִוָּסֶעָן אַוְיָפָ אַצְּיָלָעָן פָּנִ זַיְעָג.
איַהֲרָ אֹוְיָעָרָ פֻּרְעָנְהָמָטָ קַיְיָן אַיְנְצָגָעָן פְּרִידָ-גַּעַשְׂרִיָּי,
קַיְיָן פָּאנְפָּאָרָעָן רַוְּפָ: מַעַן הַעֲרָתָ נִישָּׁתָּ קַיְיָן טְרִיטָ פָּנִ זַיְעָגָר
צָוָם טְעַמְּפָעָל ...

צִיטָעָרֶט אַיַּהֲרָ רַיְיָן יוֹנָנְפָּרְלִיךְ הָאָרֶן:
איַהֲרָ פָּאָטָעָר-שְׁטָאָדֶט אַז נַאֲךָ אַלְעַז אַז גַּעַפָּאָהָרָ; אַז
צְוֹאָמָעָן מִיטָּ דַּעַרָ שְׁטָאָדֶט דַּעַרָ טְעַמְּפָעָל דַּעַרָ הַיְּלִגָּעָר, אַז
דַּעַרָ אַלְטָאָר מִטְּזָן הַיְּלִגָּעָן פִּיעָר ...

אוֹן אַ שְׁוַיְקָלִילָעָרָ פֻּרְעָלָאָנָגָ בַּעַפְּאָלָטָ זַוָּ;
וַיְ מַוָּ פָּנִ טְעַמְּפָעָל אָרוֹים אַז זַהָןָ; אַיִן סַעְקָנוּ עַ
זַעַן דַּי שְׁלָאָכָט ...
אוֹן וַיְ קַעַן דַּעַם פֻּרְעָלָאָנָגָ נִישָּׁתָּ נַוְבָּרָ זַיְן אַז אַז
אָרוֹים פָּנִ טְעַמְּפָעָל.

אוֹן בָּאָלָדָהָט זַר אַיַּהֲרָ זַוָּ דַּי פָּמָ, פָּנִ דַּי מַוְיָּרֶן,
אַ טְוִיטָעָרָ קַעְרָפָעָרָ אַרְאָבָגָעָקָלָעָרָט ... אַ הָעָלָדָהָט אַז דַּעַרָ
רַיְיָהָ פָּנִ דַּי פֻּרְטָיְדִינָרָ פֻּרְפָּהָלָטָ, גַּרְעָסָרָ אַז גַּעַוְאָרָעָן
דַּי גַּעַפָּאָהָר ...

רִיסְטָ זַי פְּלַזְצָלָוָגָנָגָ דַּעַם פִּילְעָנְבָוָגָנָעָן פָּנִ דַּעַרָ טְוִיטָעָרָ
הַאָנָדָ אָרוֹיםָ. שְׁנָעָלָ זַי דַּעַרָ בְּלִיָּן שְׁפְּרִינְגָטָ זַי אַרוֹיָפָ
דַּעַרָ מַוְיָּרָ; צִיהָתָ אַז מִיטָּ פֻּרְצָוְיְיְפָלָטָעָרָ קְרָאָפָטָ דַּי סְטָרָגָןָ;
צְעָלָטָ, לְאָזָטָ אַפָּ אַז מַרְעָפָט — אַ גַּרְעָסָטָןָ הָעָלָדָ צְוִישָׁעָן
דַּי בַּעַלְעָנְעָרָעָרָ ...

אוֹן דַּי וְאָגָןָ פָּנִ מַוָּ הַאָטָ אַ צִיטָעָרָ אַ גַּעַתָּהָןָ: אַיְבָעָרָ
וְאוֹיָגָעָןָ הַאָטָ דַּי שְׁאַלְ פָּנִ אַיַּהֲרָ פָּאָטָעָרָ-שְׁטָאָדֶט !
אַבְּגָנְעַשְׁטָוִיכָעָן אַז צּוּמְרִיבָעָן אַז דַּעַרָ בַּעַלְעָנְעָרָעָרָ;
בַּעַפְּרִיטָ דַּי שְׁטָאָדֶטָ, גַּרְעָטָעָטָ דַּעַרָ הַיְּלִגָּעָרָ טְעַמְּפָעָל —
מִיטָּ פְּרִידָ-גַּעַשְׂרִיָּיָ אַז לְוִיָּבָ-גַּעַזְאָגָןָ, מִיטָּ צְעוֹוִיְהָטָ פָּאָהָ

גען, דויישענדיגע פּוֹיִיטָעָן אַונְ פֿאַנְפֿאַרְעָן-מוֹזֵיק, אַיְלָעָן דִּי זַיְעָן,
גען, דויישענדיגע פּוֹיִיטָעָן אַונְ פֿאַנְפֿאַרְעָן-מוֹזֵיק, אַיְלָעָן דִּי זַיְעָן
גער צום טעטעל, — זַיְעָר גַּאֲטַ, דעם גַּאֲטַ פָּוּן זַיְעָר
שטערט צו דאנקען אַונְ —

בְּלִיבָּעָן פֻּרְשְׁתִּינְגָּרֶט ...

פֿינְסְטָעָר אַיז אַין טַעַטְעָל !

אַונְ מַאֲמָעָנְטַ פָּוּן זַיְעָנְהָט זַיךְ דָּסַ פֿיְעָר פֻּרְלָאַשְׁעָן ...

• • • •
פִּיהָרֶת מַעַן דִּי פֿיְעָר-הַוְּתָעָרִין, וּוֹאָסַ הָאָט דַעַם זַיְעָן
געגעבען, מִיט גַּעֲזָנְג אַונְ קָלָאנְג, מִיט לַיְעָרָעָר פָּוּן לַיְוָב אַונְ
דָּאנְג, אַנְטָעָר חַיְלָגְיָע פֿאַרְגָּעָן, פָּוּן טַעַטְעָל אַרְוָים ...
פִּיהָרֶת מַעַן זַיְעָן נַאֲדָן אַונְ זַיְבָּעָר בְּעַקְלִירָט. אַונְ
איַנְגָּעָהִילְט ; אַיְבָּרְן וּוֹעַג מִיט בְּלוּמָעַן גַּעַשְׁטָרִיט, פָּוּן דָּעָר
געַרְעַטְעָטָעָר שטערט אוֹפְּגָן פְּרַיְעָן פַּעַלְדָּר אַרוֹסַ צּוֹם גַּרְבָּ ...
שטעטלט מַעַן זַיְעָבָן זַיְעָבָן רַאֲנָדָ פָּוּן גַּרְבָּ אַונְ מַעַן

קְרִיְינְט אַיהֲר דַעַם זַיְעָנְרָ-קָאָפַט מִיט אַלְאַרְבָּעָר-קְרִיאָנִין ...
לְאֹועֵן זַיךְ דִּי נַאֲהַנְטָסְטָע צו טַעַטְעָל אַונְ גַּאֲטַ, אַונְ דִּי
עַלְטָסְטָע פֻּעַטְעָר פָּוּן שטערט פָּאָר אַיהֲר אַיְסָפַ דִּי קְנִיהָעָן
אַרְאָבַ, רַיְנְגָלָעָן זַיְעָן, קְנִיהָעָנִין, אַרוֹסַ, אַונְ קְוַשְׁעָן, קְנִיהָעָנִין,
דִּי זַיְמָעָן פָּוּן אַיהֲר מַאֲנְטָעָל אַונְ קְלִידָ.

שְׁטוֹיְסָעָן דִּי פֿאַנְפֿאַרְעָן דַעַם לְעַצְתָּעָן פְּרִיְיד-אַונְ דָּאנְקָ ...
גַּעַשְׁרִי אַרוֹסַ אַונְ פֻּרְשְׁמָוּעָן ...
שְׁטוֹיְסָט מַעַן זַיְעָבָן דַעַם דָּעָר טַעַפְעָר גַּרְוִיסָעָר שְׁמַלְקִיט אַינְ

גַּרְבָּ אַרְיָן ...

וּוְעָרָט פֻּרְשְׁמִיט דָּעָר גַּרְבָּ ...

• • • •
אַזְוִי הַאֲפָעָן צְוַיְיָ טַעַפְעָ, שְׁוֹאַרְצָע אַוְיָנָעָן פָּוּן אַבְלָאָם
גַּעַוְילָט אַרוֹסַ דָּעַרְצָעָהָלָט ; אַונְ אַיךְ הָאָפַט עַמְּ אַיְיךְ אַיְבָּרָ ...
דָּעַרְצָעָהָלָט. —

דער קאלאנטט.

אמאל איז געוועזען — האט ר' שלמה, איז אלטען יוד
אין בית המדרש דערצעהטלט — אַ קאלאנטט.
פרעמד איז ער געוועזען אין דארף; ער האט מיט קיין
נען און קיינער האט מיט איהם נישט געהאלטען.
ער האט נאָר איז אנדער לשון גערעדט, און קיינער
האט איהם נישט פערשטאנגען, און נישט געוואָלט פערשטעהן
איינמאָל האט ער, דער קאלאנטט, געפונען אַ בריליאנט.
רעטלט פערשטאנגען דערויף האט ער זיך נישט; קיין
האהן איז ער אַבעער איז נישט געוועזען און וואָלט איהם אויפ
אַ קערנידל ווייך נישט פערטוישט.
עם שיינט און גלייצט, עם איז אַ קלײַגען זוּן, — טראָט
ער. עם מות וווערט זיין אַכְּאָזֶר.
נאָר מיט אַ טײַערן שטיין צוישען פרעמדע לײַט איז
מען מיטין לעבען נישט זילעַר!
ווערט מען געוואהָר, ווועט מען איהם די ערשטע נאָלט
בעפאלען, די פענסטער אַרייסגעחמען און צונעהמען דעם אוֹער
טיט דער נשמה צוֹגְמָעֵן!
מען מות בעהאלטען דעם שטיין!
דעם וויב אַפְּיוֹלוֹ ווועט ער נישט זאגען פון בריליאנט אַ
וואָרט. ער האט ווּלְעֵב, נאָר אַ ווּדְעֵנָה — לאָגְנָה האָדָר —
קורצעער שכָּל; זיך ווועט זיך נישט אַיְנָהָאלטען.

און ער געהטט זיך צוריק צו ווענס צו דער קאלאניע
און בערגאכט דעם שטיין אין דער ערדר, אין געמיינ-גערטליך
פארץ הויז.

פאר א ציילען לענט ער אויף דעם ארט א קיוועל-שטיין;
א שועדרען קיוועל-שטיין, ער זאל דאס ארט דערקענען, און
או עס וועלען קומען בעמערע צייטען, און קנאה-שנאה צוויי
שען שכנים און פפרט צו פרעמדע, וועט ער וויסען וואו צי
וילען און צו געפינען דעם אוצר, דעםאלט זאל ער שיינען און
בליצען אין שענעם העלען טאג!

איינטאל האט דאס יונגע וויבעל דעם שטיין בעטערקט.
עס איז אויהר א שאָר דאס פיצעל ער, זאָס דער קיוועל-שטיין
פערנעמהט; אויף ווין ארט קען אַרְפִּיסְטוֹאַקְסְּעָן אַ צִּבְּעָלְקָלָעָן,
איין אונגרקה ... אַ שאָר!

אלין אַוּוּקָעָהָמָעָן דעם שוערעלען שטיין קען זי נישט;
רופא זי דעם מאָן צו הילֶךָ.
ער דערשרעקט זיך:
— גאנט בעהויט, — רופט ער אויס — ריחר נישט דעם
שטיין!

— פאר זאָס?
— עס איז אַ מַוְּלִידִינְגָּר שטיין! ער ברעננט אונז מול
וברכה!

— עס איז דאָך איינטאל ער קיוועל-שטיין?
— וועהסט דאָך! איז סנולה האט ער שווין!
זי נאָפְּט! זי איז נישט זיכער, זי דער באנן מיינט עס
ערנסט, זי מַפְּלַט ער שפְּאָם.
זי קוּקְט אַיהם אַין די אוינען אַריין אַין זעהט זי ערנסט,
במעט הארט, אַהן אַ לאַכְּעַדְּגָּנָּע פֿוֹנָּק.
נו, דעם מאָן האט זי לֵיעֶב, אַהן האָלָט אַיהם פֿאָר קְלוֹן
און עהָרְלִיךְ, אַהן גְּלָאָט — אַ יְוָדָעָן! אַ יְוָדָעָן אַיְזָעָנְדוֹן
צּוֹפְּרִיְּדָעָן, אַיְזָעָן אַיְזָעָן גְּלָבָעָן, — אַהן אַ סְנוּלָה, אַין
אַ וַיְנַקְּפָּן אַוְיְבָעָן ... אַהן לְאַגְּגָן צִוְּתָה צוֹ קְלָעָרָעָן האָט זי נישט;

דאַס גערטיל כהו פערזוייעט ווערבען ! פאלנט זי און טהוט איהָרֶם.
אן צווויטען מַג בעמערכט דער מאָן צְוִיִּ שְׂתִינְעֶר
אין גַּרְטָעֶן .

— וואָס אַיְן דַּאַס ? ווער אַיְן דער צְוִיִּיט עֶר שְׂתִין ?
פרענט ער .

און דַּאַס וויבעל שְׂמִיכָעֶלֶת .

דאַס יוֹנֵנָע ווַיְבָעֵל אַיְן נְרָאָד בְּיִנְאָכָּת שְׁלָעָכָּת גַּעֲשָׁלָאָן
פָּעָן . עֲפָם הַאָט דַּי לְבָנָה אַזְוִי תְּאַנְגְּדָעָלִיךְ אַרְיוֹנְגַּעַשְׁיָנִינְט
דוֹרְכִּין לְאַדְעָן . . .

עֲפָם אַיְן אַיְהָר אַזְוִי עַנְגָּן , אַזְוִי בְּאַגְּנָן גַּעַוְאָרָעָן אַיְפִּין
הָאָרֶץ . . . זַי הַאָט אַזְוִי מְרָא גַּעַהָאָט . . .
דָּעַם מאָן ווּקְעַן הַאָט זַי נִישְׁתָּן גַּעַוְאָלֶת , הַאָט זַי יַחַד
מַיְשֵׁב גַּעַוְעוֹן , שְׁטִיל זַיְךְ אַרְאָבָנְגַּעַחַפְּטָא פָּן בְּעַט , אַרוֹסְגָּעָן .
שְׁלִיקָּט זַיְךְ פָּן שְׁטוּב אַן — צְוָנָעַלְעַנְטָן נַאֲךְ אַשְׂתִּין . . .
עַם הַאָט זַי בְּעַרְוָהָגֶט !

— אַיְן צְוִיִּעָן — שְׂמִיכָעֶלֶת זַי — אַיְן שְׂטָאַרְקָעָר .
און וואָס זַאֲלָעָר טְהָוָן , דָּעַר קָאַלְאָנִיסָּט ? נְעהָ , בְּיוּזָר
דיַךְ אַוִּיפְּ ? וַיְדָעַנְעָן , וּנְעָן זַי שְׂמִיכָעֶלֶת אַזְוִי קִינְדִּישְׁ-יָוָם אַן
לְעַנְטָן דַּיְךְ אַרְיוֹפְּ ? וַיְיִסְעָן שְׁמָאַלְעָן הַעֲנָר אַוִּיפְּ ? דַּיְאַקְסָעָל אַן
דָּעַרְלָאָנָט דָּעַם אַלְאָבָאַסְטָעָר-שְׁטָעָרִין זָם מְוַיֵּל . . .

דָּעַם ווַיְיִסְעָן שְׁטָעָרִין קַוְשָׁת עַר מַט פָּעַנְגָּנְגָן , אַיְן דַּיְךְ
בְּלָאָהָע אַוְיָגָען זַוְכָּט עַר אַיְן עַנְטָפָעָר אַוִּיפְּ ? דָּעַם וואָס זַי אַיְן
בְּיִנְאָכָּת אַזְוִי אַוְנָרוֹהָג . . . אַיְן שְׂוִוִּינְט !

דָּעַם קִיש אַיְפִּין שְׁטָעָרִין האָלָט דַּאַס יוֹנֵנָע ווַיְבָעֵל פָּאָר
זַי לְיַיְן פָּאָר אַהֲרָג נְטָסְקִיָּת אַן פְּרוּמְקִיָּת ! אַן וּנְעָן עַם ווַיְלָט
זַי אַיְהָר זַי קִיש אַיְן שְׁטָעָרִין — לְעַנְטָן זַי צְוִיִּין אַשְׂתִּין . . .
טְהָוָט עַר עַם נִישְׁתָּן , בְּעַוְיָזָען זַיְךְ אַיְהָר טְרָעָרָע אַיְן
זַי אַוְיָגָעָן .

דאס פאר-פאלק האט קינדרער נעהאט — א יונגעל מיט עט
 טיידעל .
 דאס מירעל ואונדערט זיך נישט, פרענט נישט און
 טהוט נאָר דער מוטער .
 די מוטער לענט גרייסע, די קלינע טאָלטער קלינע
 שטיינדליך ; נאָר די שטיינדליך וואַקסען מיט אַיהֶר צוֹאמָן ;
 דער קלונער זוּן פרען שיין : וואָס בעטיטעס עס ?
 — שטיינער — ענטפערט די מוטער שטאלק, אוּ זי
 וויסט אַזוי פיעל — זונגען מולדיג !
 — פאר וואָס ? — ואַונדערט זיך דער קלינער — און
 וואָס הויסט מולדיג ? צי האט מען אַמְּאל מעהֶר זי מען פער
 דיענט, זי מען אַרבעיט אַזוי ?
 דאס פערישטעט שיין די מוטער נישט.
 — פרען דעם טאטען — זאנט זי .
 — וועסט עלטער ווערען — ענטפערט דער טאטע —
 וועסט דו דאס אַזיך פערשטעהן !

און, אוּ דאס יונגעל אַיז אַויפגעוואָקסען, האט אַיהם
 דער פאָטער דערצעעהט דעם סור פון בריליאנט,
 אַזוי אַיז געשען אַין אַגאנץ לאָנגנע שורה פון דורות;
 אַיינער האט אַיבערגעגעבען דעם צחוייטען דעם סור,
 אַין גערען דורך האט אַיינער געוואָסט פון בריליאנט
 און די רעשת האבען גענלוּבֶט, אוּ קוּאָל-שטיינער זונגען
 מולדיג ; אוּ וואָס מעהֶר, אַיז בעסער, אַין האבען שטיינער
 געלענט .

שכנים קוקען און גאנפֿען !
 טיל לאָכָען אַין די פּוּיסטּען אַריִין ; אַנדערע, פֿער-
 קעררט, האבען דורך-ארץ פֿאָר אַלטּע מנהנים וואָס זי
 האבען שיין, קומענדיג אַויפֿר דער וועלט אַרוּס, געטראָפֿען
 אַלטּע מנהנים !

נישט אַיינער האט געקלערט, עס בּוּ זיין נאָר פון

דער צייט, ווען מלאכימים זונגען אויף ליטער געקרראכען און
מענשען האבען געוועהן.
טייל' שכנים האבען געוואָלט בעוויזען דער משפחה
ווייער לעבעשאָפַט, און האבען, פאר חבר'קייט, אויפונגעהויבען
שטיינער פון וועג און אין גרטען אַריינגעוּאָרְפַּעַן . . .

אין אין דער משפחה אלֵין אויז דאס שטיינער-וואָרְפַּעַן
שווין אַ קָּלֶט, אַ היִלְינֶר מנהג געווארען, אַ מִין "עובדת"
הבורא'.
וונגע לִיטַּפְּרָאַטְּעָמְטָרְעָן; אלְטָעַ פִּזְעָרַן זיך אָונַּדְרָא.
הען מיט ביינערדייגע פוייסטען!
וונגע לִיטַּפְּרָאַטְּעָמְטָרְעָן רעדען געגען די שטיינער, און די^{אַלְטָעַ זָגְעָן:}
— זיך אָונַּזְעָרַע עַלְטָעָרַן האבען זיך געפְּהָרָט, וועלְעַן
מיר זיך אויך פִּיהְרָעַן ...
— אָונַּזְעָרַע עַלְטָעַ-זִיְּדָעַם זונגען קלינער געוועען
פאר אונז און האבען שטיינער געוואָרְפַּעַן — מוֹ אָוִי זַיְּן!
— נישט אָונַּזְעָר וועלְטַ, מיר זָלַעַן וַיְיַעֲרָבְעָסְעָרַעַן,
אייבְּרָמָאַלְעַן, אַ גָּוֵט פָּערְדַּעַת אָין קָאַלְיָע אָון בְּרָעְלָט נישט
די פִּים!

אָון נָאָך אָזְיָנָע וּוּרְטָלִיך אָון קָלוֹגָע שְׁפִּרְיכַּעַן, אויף
וועלְכָּעַ עַס שְׁמַעַתְּ דִּי וּוּלְטַ; דָּאַס הַיִּסְטַּ, אָונַּזְעָר מַעֲנְשָׁלְכַּע
וועלְטַ!

אָון ווֹילְ אַ יְוָנָגָעַ מָאַן עַפְּסַתְּ תָּהָוָן דָּאַגְּעָנָעַן, ווַיְלָעַן די^{אַלְטָעַ צְוְפְּרָעָלַעַן די אַיְיָר,} וּאַס ווַיְלָעַן קלינער זַיְּן פָּאר די
הַיְהָנָעַר וְ!

אָון יְאָהָרַ-יְהָרְלִיךְ שִׁידְעַן זיך וונגע לִיטַּפְּרָאַטְּ מִיט טְרָעָהַ
רָעַן אָין די אָזְיָנָע פָּון אַלְטָעַן הוּוֵי, פָּון דָּעַר אַלְטָעַר טְמָפְּחָה

און געהן זולען ארבײַט און דער פֿיעָמְדֵר: עסען ברויט פֿין
פֿראָעָמְדֵר אוֹיְוּעָנִים, גַּעֲטִיגַּעַן אָונְטָאָדָר. פֿראָעָמְדֵר דַּעֲלָעָר; בְּעַיְן
טען זיך קְוִים אַיִּין.

וַיְיַלְלָ אַיְן דַּעַר הַיָּם אַיְן שׁוֹן נִשְׁתַּחַת אֲוִיסְצָהָאַלְמָעָן!

דַּעַר בָּאָרֶג שְׂטִינְגָּעָר וּוְאָקְסָט פֿוֹן טָאנְגָּן צָו טָאנְגָּן.

ער שִׁיט זַיך אַב, אַוְן קִומְטַ מִיט יַעֲדָעָן טָאנְגָּן גַּעֲהַנְטָאָדָר
צָוּם הוֹיָן.

מִיט דַּעַר צִוְּתַ רַאֲבָעָן. דַּי הַוִּילְגָּעָ שְׂטִינְגָּעָר מַהְיָר אַוְן
פֿעַנְסְּטָאָדָר פֿערְרוֹאָפְּרָעָן.

— עַם שָׁאָרֶט נִשְׁתַּחַת! הַאָט מַעַן גַּעֲזָגָט.

אַוְן מַעַן שְׂטָאַלְטַ אַוְיף אַלְיְיטָאָר אַוְן מַעַן קִרְלְאַט דָּוְדָן
קוּוּמָעָן.

עַם הַאָט לְוַפְּטַ פֿערְפָּהָלָט; קִיְּן אָונְגְּלִיק נִשְׁתַּחַת! אַוְן
מַעַן סְפַּט וּוּנְגָּן אַוְן לְעַבְּטַ וּוּנְגָּן, דְּאָרְטַ מַעַן וּוּנְגָּן לְוַפְּטַ!

אַוְן לְעַבְּעָן אַיְן נִשְׁתַּחַת דָּא פֿוֹן וּזְנָעָן.
נִשְׁתַּחַת דָּא וּוֹאוֹ צָו וּיְעָן, וּוֹאוֹ צָו אַקְרָעָן — סָמָעַ שְׂטִיָּה

דַּעַר, סָמָעַ שְׂטִינְגָּעָר!
— לְאֹזֶט חָאָטָש — בְּעַטְעָן זַיך דַּי יוֹנָגָע — צָוּאָמָעָן.

שַׁאֲדָעָן דַּי שְׂטִינְגָּעָר; זַולְעָן זַיך וּוְאָקְסָטָעָן אַיְן הַיְמָעָד אַרְיָן,
נַאֲדָר וּוּנְגָּנְגָּר אָרְטַ פֿערְנְהָעָמָעָן אַוְיף דַּעַר עַרְדָּה; זַאל זַיין וּוֹאוֹ

צָו אַרְבִּיאָתָעָן, וּוֹאוֹ צָו אַקְרָעָן אַוְן וּיְעָן.

— אַפְּקוּרִיסִים! שְׁרִיעָן דַּי אַלְטָאָר. אַיְבָעָר אַוְנוּעָרָעָ
פְּגָרִים וּוּעָט אַיהֲרָ צֻקּוּמָעָן צָו דַּי שְׂטִינְגָּעָר...

דַּי שְׁלָמָה פֿערְטָאַלְטַ זַיך אַוְיִלְלָ, נַעַמְתָּ אַרְוּסָ אַשְׁמָעָק.

טָאָפְּאָק.

מִיר, וּוֹאָס הַאָבָעָן שַׁוֹּין לְאָנְגָּן דַּי בִּינְגָּלָל פֿערְגָּעָסָעָן אַוְן
הַאָבָעָן בַּיְ דַּעַר טָעַשָּׁה דַּעַם אַטְהָעָם פֿערְהָאַלְטָעָן. עַטְעָמָעָן:

אַב, אַוְן כְּמַיְן פֿרָעָנְטַ :

— אַוְן פֿאָרוֹאָס שְׁוֹיְגָט דַּעַר, וּוֹאָס וּוְיִסְטַ פֿוֹן בְּרִי.

ויאונט און מיט קיין שלום נישט צוישען די 8 ליטע און
די יונגע ? — בא — ענטפערט ר' שלמה מיט א זופץ — דאס אומן
ניך איז טאקי, וואס מיט דער צייט האט מען גאנט אונגען
צען אן בריליאנט פערגעטען !
צי איז עמיין פלויזונג געתטאָרבּען און קיין צייט נישט
געהאט אַ צוואה צו לאזען ! ...
צי האט איינער זיין אַ געגעם טאָטען נישט גע ...
גְּוִיבֶּט אָוֹן זַיְן אַיְגָעָן קִינְד נִשְׁתְּ גַּעוֹאַלְטָן גַּעֲנָאָרָעָן ! ...
גענוֹן — דעם בריליאנט האט מען פערגעטען און אלט
און יונגע שלאנען זיך אַיבָּער שטיינער !

ר' שלמה האט געענדיגט .
און מיר פֿרְעָגָען זיך : ווער איז דער בריליאנט ?
און מיר ווילען טראָפָען :
— דאס פֿינְטָעָלָע ייך ? ...
— “אנכּוּ” ? ...
— “וואָהָבָת לְרָעָךְ כְּמוֹךְ” ?
גאנט ר' שלמה ענטפערט נישט, אַ געהימער שמיאָלָע
בלאנדיזיעט איהם אויפּן פֿנִים .
— שקצִים — רופט ער — אהָים, עם גראָהט שוין דער
טאגן !

קִינְדָּעָר.

(א סופות ערצעהלוונן).

מיין טاطע איז געווען : ווינטער אַ שְׁנִירָעָר , זומער —
אַ סָּאָרָאָנוֹןָק . גַּעֲפָעָלֶט אֵיךְ נִשְׁתַּת דָּעָר יְהֻוָּם , לְעֵגֶט אַזְוָעָק
די מעשה .

ס'איוֹ אַבְּפָעָר אַ שְׁאָר : אַ שְׁעָנָעָ מְעָשָׂה .
אֵיךְ בֵּין נָאָךְ דַּעֲמָאָלֶט אַ חְדָּרְ-יְוָנָגָעָל גַּעֲוָעָן , אָוָן פְּלָעָן
זומער , נָאָכְּלָן אַבְּרָאָזָוָנָעָן מְנָחָה וּמְעָרָבָה , אַרְוּסָגָעָהָן צַו טָאָטָעָ
טָאָטָעָ , אָוָן סָאָר אַרְיָן , וּוֹסָס וּוְיְהָבָעָן גַּעֲהָלָטָעָן בְּשָׂוְתָּפוֹת
מִיטָּא אַ וְאַטְּעַנְמָאָכָעָר , אָוָן צְוָאָמָעָן מִיטָּא אַיְהָם דָּאָרָט אַיְבָעָרָן
זומער גַּעֲוָאָוָנָט .

מיין טاطע , אַ פְּרָאָסְטָעָר יוֹדָה , הָאָט גַּעֲוָאָצָלֶט , אָוָן פּוֹן
זַיְן רָאוּבָן-בְּנָטוּן , זַיְן בְּנָ-חִידָּר , זָאָל אַרְוּסָה , נִשְׁתַּת קִיְּן שְׁנִיָּה
דָּעָר אָוָן נִשְׁתַּת קִיְּן סָאָרָאָנוֹןָק , נָאָר אַ בְּ-תָוָרָה , אַ רְבָּה , חָאָטָש
אַ דִּין ! אָוָן וּוֹעָן אַ גַּוְטָעָר מְלָמָדָר , אַיְ אַוְךְ אַ בְּבוֹדָר !
אַ קְעָפִילָהָב אֵיךְ אַפְּלָיוֹ גַּעֲהָאָט נִשְׁתַּת קִיְּן שְׁלָעָטָם ,
נָאָר קִיְּן מְתָמֵיד בֵּין אֵיךְ נִשְׁתַּת גַּעֲוָעָן : מְעָדָר חַשָּׁק גַּעֲהָאָט
צַו שְׁפִיעָלָעָן אָוָן צַו הַיְמִישָׁ-יְדִישָׁעָ קְוָנָסָט : הַבְּרָלוֹתָטָמָכָעָן
דְּרָעָרְלָעָן נִיעָסָעָן , אַיְסָשָׁנִירָעָן פָּאָפִירָעָן פִּיגָּעָלָעָק אָוָן נָאָר
אַזְוָלָבָעָ וְאָכָעָן . אָוָן דָּעַם סָאָר הָאָב אֵיךְ לְיַעַבָּר גַּעֲהָאָט
פָּאָרָן חָדָר ... הָאָט אַמְּאָלָ שְׁטָאָרָק גַּעֲרָעָנָעָט , אָוָן עַם אַיְזָה
מִיר אַיְסָגָעָקָוָמָעָן צַו בְּלִיְבָעָן אַיְן שְׁטָאָרָט אָוָן צַו נַעַלְתִּינָעָן
בִּיְמָסָרְבָּן אָוָן שְׁטוּבָה , אַוְיָף אַ גַּעֲמָאָכָט גַּעֲלָעָנָעָר , צְוִוָּשָׁעָן
טָהָר אָוָן פָּעָסָעָל-וְאָסָעָר , — הָאָב אֵיךְ גַּעֲמִינָט , אֵיךְ וּוְעָל

דערשטיקט ווערטען, און האָפּ נאָך אַ גאנצע נאָלט בִּיּוּץ חֶלוּמוֹת
געעהט: אָט אַיז מען דעם סָאָר בעפֿאָלען. מען שאָקעלט דֵּי
בָּאָרְלָעָר, דער טָאטָט שְׁלָאָפּט, דֵּי מָאָמָע שְׁלָאָפּט. אוֹיף דער
צְוִיּוֹתָעָר זַיִת, אַן בִּידָּעָל בִּיּוּם וּוְאָטָעָמָלָעָר, שְׁלָאָפּט מען
אוֹיךְ. אוֹיךְ אַיְנָעָר שְׁטָעה אַין העָמָר אַין מִיטָּעָן סָאָר אַן שְׂרִיָּה:
— טָאטָט ! מָאָמָע ! רֵי זַעֲלָג וּלְמָן ! טְרִינָע ! — צָוּוֹי

דָּאָט רֵי זַעֲלָג-וּלְמָנִים וּוּבָג גַּעַהַיִסְעָן — נָאָלְדָעָלָע !
— שְׁיַגְעָץ אַיְנָעָר, — וּוּקְטָמָרָא אַיִן מָאָל דָּעָר רַבִּי
אַיבָּעָר, אַן נִשְׁתַּחַת וּעְהָר לְיִתְעוֹלִיג, — וּוּאָס פָּאָר אַ גַּיְדָעָל ? —
געָה זָג אַ רְבִּין, אַז נָאָלְדָעָל אַין אַ מִידָּעָל, רֵי זַעֲלָג
וּלְמָן וּוְאָטָעָמָלָעָרָם אַזְּנָן וּזְיַן וּוּבָג טְרִינִים אַיְנָעָג טָעַטָּעָה.
רַיְלָ, — אַ מִידָּעָל עַטוֹּאָס יוֹנָנָעָר פָּוָן מִיר, מִיט וּוּלְקָעָר אוֹיךְ
שְׁפִיעָלָן מִיר אַפְּיָלוּ אַין זַאְמָר, צְוִיּוֹבָעָר וּוּלְקָעָר אוֹיךְ מָאָל אַמְּאָל
אַ פִּינְפָּרְיוֹן אַז שְׁפִיעָלָן צְוִישָׁעָן טָאג אַן נָאָלָט צְוִישָׁעָן דֵּי
בִּימְלָעָן אַין סָאָד ...

דרעה אוֹיךְ מִיר, שְׁוּיְגָעָנְדִּיג, אַיבָּעָר אוֹיף דָּעָר צְוִיָּה
טָעָר זַיִת, שְׁלָאָפּ אַין אַן חָלוּם וּוּמְטָעָר ...

• • • • • • • • • • • • • • • • • • •
איַינְמָאָל, אַנְהָיָב זַוְּמָעָר, הָאָט דָּעָר רַבִּי מַוְּרִיעָן גַּעַוּעָן,
אוֹ ערְהָאָט שְׁטָאָרָק קָאָפּ-וּוּהָתָאָג אַן צְוָלָאָות דָּאָט חֶדֶר מִיט
אַ הַצְּלָבָע שָׁעה פְּרִיהָעָר. אוֹיךְ האָפּ שִׁיעָר נִשְׁתַּחַת אַיְסָנָעָשָׁרִיעָה
גַּעַן פָּאָר פְּרִידָוּן חַבְּרִים וּוּלְעָן מִיר פֻּרְהָאָלְטָעָן, שְׁפִיעָלָעָן
איַן, צְיַעַן-אוֹנוֹ-חוֹאָלְחָףּ, האָנְדָלָעָן קְנַעַפְּלִיךְ מִיט שְׁטָאָלְפָעָדָרָן .
אוֹיךְ הָעָר נִשְׁתַּחַת. אוֹיךְ עַנְתְּלִוִּיפּ פִּילָּן בָּוּיָּונָן, מַעַשָּׁה-סָאָן
דָּאָנוֹנָק, וּוּאָרָףּ אוֹיךְ בָּאָלָד אַונְמָעָר דָּעָר שְׁטָאָרָט דֵּי שְׁטוּוּעָל
אַרְאָבּ, פֻּרְבִּינְדָּר זַיִת אַונְמָעָר דָּעָר שְׁטָאָרָט דֵּי אַקְסָעָל. דָּוּרְכָּלְוִיָּה .
פָּעָן דָּרְיָה וּוּיְרָסְטָן אַיְוּנָה נִשְׁתַּחַת קִין סָר, שְׁוִיזָּאָר אַין לְוִיפּ .
לְקָוָם אַין סָאָר אַרְיָן, וּוּאָרָףּ דֵּי שְׁטוּוּעָל אַזְוּק בֵּי דָעָר
פּוּרְטָקָע, לְזַיִת זַוְּרָק דֵּי בִּיּוּטָן אַין מִיט סָאָר אַרְיָן, גַּעַן
וּוּאָלָט מִיט אַ גָּמָל אַרְוּמָגָעָנוּמוּן וּוּעָרָעָן מִיט סָאָר . —
איַן סָאָר אַיְוּ שְׁבִּיל, אַלְעָן דָּרְיָמָלָעָן אוֹרָאָר אַין דֵּי

באיידען. אין סאָר איז נאָך קיזן אַרבײַט נישט דאָ, און אוּס.
שׁוֹאָפֶן מִוּ מעַן זיך אוּיפַ שְׁפָעַטָּעַר. עַם גַּעַהַע גַּאנְצָע
חוּדְשִׁים צָום ווֹאָכָעַן: אַרום דָּרְפָּעַר מִיט שְׁקָצִים — גַּרְוִיסָּע
בְּעַלְנִים אוּיפַ אָוִיבָּם ...

איך שטעל מין אָב, קוק מין אָם ...
בענערק אַיך, עפִים רִיהָרֶת זיך אָונְטָעַר אַ צָוַ-בְּלוּחַת
בָּאַרְעַן-בִּימָעַל. אַיך קָוֵם עַתְּוֹאָס גַּעַהַעַטָּעַר — גַּאלְדָּעַלְעַע. עפִים
גַּרְאָכֶט זיך אַין דָעַר עַדְר, שְׁטָעַטָּקְטָאָרְיִין רִיטְלָעַן, אַון אַין
אוּוִי פָעָרְנוּמָעַן, אָז זיך הָרְטָטָן נִישְׁתָּטְבִּיןַע בָּאַרוּיסָע טְרִוִּיט ...
שְׁלִיְיךְ אַיךְ מִינְךְ שְׁטִילְנָאָךְ גַּעַהַעַטָּעַר אַון פָּוּן אַ זִּיתְ צָום בִּיְיַיְן.
טָעַל צָו, נְעַם אַן דָעַם יוֹגָנָעַן דִּינָע שְׁתָאמָן אַן טְרִיסָעַלְיַיְן.
דָעַר בָּאַרְעַן-בּוּם רָעַגְעַנְטָמַט מִיט שְׁנִיעַלְיךְ אַיבָּעַר גַּאלְדָּעַלְעַם
קָעַפְעַלְעַע ...

גַּאלְדָּעַלְעַע הָאָט זיך גַּעַהַיְסָעַן אַון — גַּאלְדָּעַנְעַהַהָאָרְגָּה גַּעַנְיַיְהָאָט,
אַון עפִים אַוְוִינָעַ שְׁטִילְ-לְאַלְדָּעַנְיַע אַיְנְגָלְעַד אַון טָאַיְהָאָט.
פָעַלְשָׁע חַנְ-גַּרְבָּלְעַד אַין דִי בָעַקְלָעַן. הָרְטָט זיך אוּיפַ צָו גַּרְאָסָע
בְּעַן אַין דָעַר עַדְר, לְאָזָט אוּיפַ זָוֵר בָעַגְעַנְעַן דִי וְיִסְעַ בְּלִוְמָה
הָעַן אַיבָּעַרְן קָאָפַ, אַין שְׂוִים אַרְיִין, אַון עֲרַשְׁתָּט אַין אַ גַּוְמָעַר
מִינְטָמַט אַרום, הָיִיבָּט זיך אַוְיָגְעַן אוּיפַ אַון זָאנְטָמַט, אַ בִּסְעַלְמָה
גַּעַרְיוֹטָלְטָט.

— אַ שָּׁאָר, רָאוּבָן-בְּנָמִין, מַאֲכָלָט אַ הַיּוֹק!
אַיך לְאָוֹ אָב דָאָס בִּימָעַל אַון פְּרָעָן, ווֹאָס זיך טָהָות,
גַּאלְדָּעַלְעַע פָּעַרְצָעַהָלָט :

זַי מַאֲכָלָט זיך אַ בְּעֻזְוֹנְדָעַר גַּעַרְטִילְ, אַון וְיִוְיָטְטָמַר דִי
אַרְיִינְגָּנְעַשְׁטָקְטָעַרְוַיְלָעַן.

— זָוָאָס וְעַט וְאַקְסָעַן אַין דִיְין גַּעַרְטִילְ, גַּאלְדָּעַלְעַע,
וְאַקְסָעַן, וּוֹלְזָי, זָאָלְעַן עַרְשָׁטָעַן בְּלָוְמָעַן. רְוִיטָע
לְרוֹיוֹעַן, לְיַוְוָעַן וְיִסְעַ אַון נָאָך, אַון נָאָך ...

— אַון פִּירָהָתְנִישְׁתָּט ?
פִּירָהָתְנִישְׁתָּט אַוְיךְ! נָאָך נִישְׁתָּט אַזְוִינָעַ פִּירָהָתְנִישְׁתָּט ...

טען מעגען זיין... אַפְּבָעַר דָּעֵר עִקָּר ; צִוְּרִינְגָּן , אַתְּרוֹ-גָּם ...
לְ-גַּלְּבִּים ...

זיהט זי מיטן דינעם קָוְלִיכָּעַל אָוּן פֻּרְחָלּוּמִיטָע אַיְנְגָּלָעַר .
אוּן בְּדִי דִי שְׁקִיצִים פָּונְדִי דִי דָּרְפָּעֶר זָאַלְעַן נִישְׁתְּכָעַן .
פָּאַלְעַן אַיְהָר גַּעֲרְטִיל אָוּן אַבְּשָׂאַקְלָעַן דִי פִּירָות , מָאַלְטַע זַיְהָר
אַרְוָם גַּעֲרְטִיל אַפְּ פָּעַסְטוֹנְגָן — אָן אַוְנוֹעָר שְׁטָאַדְרָט אַיְהָר אַפְּ פָּעַם .
טוֹנְגָן גַּעֲוָעָן . אַיךְ זַעַן זַיְהָר צַוְּגָן . מִיר גַּעֲפָעַלְטָם דִי המְצָאה ,
אוּן מִיר אַרְבִּיטְיָעָן צַוְּגָטָעָן .

עַם פָּאַלְטַע צַוְּגָעָן אַוְעָנָר .

וּרְעַת אַגְּרָוְפָּעָרִי פָּונְדִי אַיְיָן זַיְהָר :

— נַאֲלָדְרָעַלְעַן ! וּוֹאוּ בִּזְטוֹן , נַאֲלָדְרָעַלְעַן !

אוּן פָּונְדִי דָּעֵר צְוִיְּתָעָר זַיְהָר :

— רָאוּבָן בְּנִימָיו ! רָאוּבָן בְּנִימָיו ! אוּן אַוְנוֹרָהָגָן פָּעָר .
וּוְאַנְדָּרָעָט : נַאֲךְ פָּונְדִי חַדְרָן נִישְׁתְּגַעַם ?

דָּעֵר מַאֲמָעָס קָוָל !

אַיְן בִּידְרָע וַיְיָתָע פָּאַר דִי בִּיְרָלְעַן בְּרָעַנְטָמָשׁוֹן אַפְּ פִּיְהָר
עַר , בִּיְמָס פִּיְעָר שְׁטָעַהָעָן טָעַפְעָר , וּוְיַעַצְעַרְעַע קָאַלְטָמָע . מַעַן
רְופָטָט נַאֲלָדְרָעַלְעַן , מַעַן רְופָטָט מִיר , מִיר הַעֲרָעָן אַזְוִי זַיְהָר אַיְן
אַחְלָום , אַיְן דָּעֵר אַרְבִּיטְיָה פָּעַרְתָּהָן , אוּן עַנְטָפְרָעָן נִישְׁטָמָע .
דָּרְרִי וּוְאַלְעַן וּוּעַט מַעַן מָאַלְעַן אַרְוָם , אַזְוִי זַיְהָר אַוְנוֹעָר
פָּעַסְטוֹנְגָן אַיְן אַיְן שְׁטָאַדְרָט . צְוִיְּשָׁעָן דִי וּוְאַלְעַן וּוּעַט מַעַן אַנְן .
נִסְעָן וּוְאַסְעָר .

— וַיְיָסְטָו וּוְאַם , נַאֲלָדְרָעַלְעַן ?

— וּוְאַם ?

— וּוְלְנָעָר וּוְלְעַלְעַן שְׁטָעַהָן אַוְרָף דִי וּוְאַלְעַן !

— וּפְרָעַנְטָמָשׁ :

— וּוְלְנָעָר , פָּונְדִי וּוְאַם ?

אוּךְ קָלְעָר נִישְׁתְּלָאָגָן אוּן עַנְטָפָעָר :

— פָּונְדִי שְׁטָעַקְעַלְעַן . אַיךְ וּוְלְ אַוְיסְשָׁנִיצְעָן ; וַיְיָסְטָמָע
דָּאָךְ , אַפְּ מַעְסָדְרִיל הַאָבָּא אַיךְ !

— וַיְיָסְטָמָע .

און איך דערמאהן מוד, און איך האב מײַן אַיגענעס עטלוּס
לע פָּאַרְצָעַלְיוּנָע שערבלען .

— «וועט דאס זיין אַפִּיצְעָרָען !

וי הייבט רָאַס קָעֵפְּלִי אַוִּיף, פֿעַרְחוֹשֶׁת :

— פָּוֹן וְאַנְגָּעָן האַסְטוֹ פָּאַרְצָעַלְיוּנָע שערבלען ?

— ל'הָאָב שְׁוִין — רִיחָם אַנְך מִיק. — גַּעֲקִיפְתַּפְּרָא
קְנֻעַפְּלָעַךְ אַיסְגַּעַטְוִישַׁת ! וְעוַהַטַּת ? אַן אַיך וְזַיְוִין אַיהֲר, זַיְוִין
פְּעַל קְנֻעַפְּלָעַךְ עַמְּפָהָלָעַן בַּיְּסִיר.

— אַן אַיך האָב, זַיְגָט זַי, גַּעֲפִונָּעָן אַין שְׂטָאָרֶט אַ
לְעָנְגָּעָלִינְג גְּלָעוּל — לְבִין גַּעַוּעַן קוּבָּעַן וְאַלְזַי — אַלְעָנְגָּעָלִינְג
רוּוִיט גְּלָעוּל. עַמְּלִיכְתַּדְּרָה אַוי שְׁעָן !

— וְוַעַט זַיְן, זַיְגָט אַיך, אַל גַּעֲנָעָרָאַל !

— אַל גַּעֲנָעָרָאַל ! אַיז נַאֲלָדָלָעַ מסְכִים

אונַן מעַן אַרְבִּיט וּוּיְטָר.

— גּוֹלָן, שְׁרִוִּיט טְרִינְג צָוָם מָאן, — לִיְּפַדְּרָה דָּעַם
סָאָר. אָפְשָׁר אַונְטָאָר אַבְּוּמָעַל אַיְוָנָעָשָׁלָפָעַן.

אונַן מִין מָאמָע פָּוֹן דָּעַר צְוִיְּתָר זַיְוִיט סָאָר לְאַזְוֹת זַי
הָעָרָעָן, אַיז אַגְּנָעָשָׁרָאַקְעָנוּן :

— רְזִצָּה, בְּעַרְיָה ! (מִין טָאָטָעָנִים נָאָמָעָן) לִיְּפַדְּרָה אַין
שְׂטָאָרֶט אַרְיָין ! וְוַעַת מִיר, גַּעֲמוֹת עַפְּעָם גַּעַשְׁעָהָן... אָפְשָׁר דִּי
וּוְרַבְּלָעַךְ זַי אַגְּנָעָרָפָעַן !

מעַן מַוְאַבְּעָרָה אַקָּעָן ! מִיר קְרִיכָּעַן אַרְוֹסָפָן אַונְטָאָר
בְּאַרְעָן-בְּיַטְמָעַל אַזְוַיְלָעַפְּעָן זַי, יְדָעָם זַי זַיְוִידָעַל.

— דִּי זַיְגָט אַיסְגַּעַיְהָעָן בַּיְּטָאָט-מָאמָע נִישְׁתַּגְּלָאָה
טִיגָּ... אַויְ שְׁפָעַט, אַינְגָּאַנְגָּעָן אַיְוָנָעָשָׁמָרָת אַיז עָרָה, אַין
גְּרָאָ. נַאֲר — אַבְּיָרְאָיְן דָּא ! אַן דִּי קָאָרָטָאָפְּעָל זַעַנְעָן פָּאָרָ
טִיגָּ... נַאֲלָן עַפְּעָן וּוְרָתָם עַמְּלָעָפְּרָיָן .

בְּשָׁלוּם אַרְיָבָעָר, אַן בַּיְּדָע פְּעַסְטָוָנָג אַרְבִּיט מעַן יְעָ
דָּעַן אוּוֹנָר ! טִילְמָאָל שְׁלִיכָּת מַעַן זַי אַוְעָק נַאֲהָ דָעַר וּוּיְעָ
טְשָׁעָר נַאֲך אַמְּאָל, אַן מעַן אַרְבִּיט וּוּיְטָר .

די שׂוֹחַפִּים — בַּיְּדָע פָּאַר-פְּעַלְקָעָר — שְׁפָאַצְּרָעָו אַרְוֹס

איבערן סאָר, בעקוקען דאס גערעטטעניש, בעשטייטען, וועלְפֿע
בײַטעלעך מען ווועט דארפֿען אונטערשפֿאָרֶן; מען רעלענט
אויס, וויפֿיעַל עס ווועט זיין אויבָּס, און אויבָּס עס ווועט זיין אַ
מַחְקָה — וויפֿיעַל עס ווועט בלִיבְעָן. מען פֿערנְעַסְט אַן אַנוֹ אַ
בִּיטְעַל... אַן עס אַרְבָּיוֹת זיך געַשְׂטָאָק. די פֿעַסְטְּוָנְג וּאַסְטָט
פֿון טָאנְג צו טָאנְג, פֿאָר מַרְזָה, וּעֲנִיגְסְּטָעָנְס, אַיז די פֿעַסְטְּוָנְג דָּעָר
עֲקָרָה גַּאלְדָּעַלְעָה וּיל דָּס גַּעֲרֵשְׁלָי אַוְהָ נִישְׁתְּפָעַלְאָוּן. וּאוֹ זַי
גַּעֲפִינְט אַשְׁעַן פֿרִישְׁ רִוְּתְּעַלְעָה, זַעַט זַי אַרְיָין; בְּיטַ יְעַרְעַן טָאנְג
נַעֲמַת זַי דָּאָךְ די פֿעַסְטְּוָנְג אַלְצָן מַעְהָר אַ�ן מַעְהָר. מַאְרְגַּעַן,
אוֹ גַּאלְדָּעַלְעָה וּוּעַט אַרְיָוְנְגָהּן מִיטָּ דָּעָר בְּלַעַכְעַרְנָעָר קָאָן בְּעָ-
נִיסְעָן דַּי מַעְהָרָעָן מִיטָּ די רִוְּתְּעַלְעָה, וּוּעַט זַי אַגְּנִיסְעָן וּוָאָ-
סָעָר. אָז אַיךְ וּולְ קְוּמָעָן פֿון חָדָר, וּולְעָן שָׁוֵן צְוִישָׁעָן די
דָּרְיָוָה וּוּאָלָעָן פֿלִיסְעָן צְוֵויִי טִוְּיכָעָר!

— אַבְּעָר וּוָאָס וּוּלְעָן די וּלְגָנָעָר עָסָעָן? — פֿאָלָט מִיר
פּוֹצְלִינְג אַיְזָן צַוְּרָעָנְעָן.

— ברוֹיט! — עַנְטְּפָעָרֶת גַּאלְדָּעַלְעָה. — פֿאָרָהָן אַין יְעַנְעַד
זַוְּיַת נַאֲרָטָעָן לִים, וּלְ אַיְךְ בְּרָעָנְגָעָן קְנַעַשְׁעָן בּוֹלְקָעָם. אַ
מַוְּלַתְּשָׁעָרְיָל וּלְ אַיְךְ מִידָּמָאָכָעָן פֿון אַגְּרוּסָעָן דָּס בְּרוֹיטָה?
פֿעַרְזָאָגָט זַי זַהָּה, — וּאוֹ וּוּעַט מעַן בָּאָקָעָן דָּס בְּרוֹיטָה?
— מַוְּזָּעָן מַעְן — זַאְגָּן אַיְךְ — מַאְלָעָן אַבְּקָעָרִי, אַ וּלְעָנָעָר,
רִוְּשָׁע בְּקָעָרִי, אַין אַ פֿעַסְטְּוָנְג מַוְּזָּעָן זַיְן!

גַּאלְדָּעַלְעָה שְׁפִירְנְגָט אֹוְףָה, פֿאָטָשָׁ מִיטָּ די הַעַנְדְּטָלְעָה פֿאָר
פְּרִירָה.

— שְׁטִילְעָר, שְׁטִילְעָר! מַעְן וּוּעַט דָּעְרָהָרָעָן... אַן
אַיְךְ גַּעַתְּמַיְּךְ בָּאָלְד צַוְּדָר מַלְאָכָה. גַּאלְדָּעַלְעָה הַעַלְפָט. בָּאָלְד
וּוּרָט אַיְסְגָּנְגְּנָרָאָבָעָן אַיְזָן דָּעָר דִּיק פֿון אַיְנוּגְנְסְטָעָן וּוֹאָל
אַבְּאָקָ-אוּוּוּן. מַעְן דִּיאָרָפָ נַאְגָּר אַרְיוֹפָה = אַיְן אַרְיוֹצְצִיהָעָן אַ קְיָיָ-
מַעְן, עַרְגָּעָץ אַיְן סָאָר לִיעַנְטָש אַ שְׁטָקָ בְּלָעָן, גַּאלְדָּעַלְעָה וּוּיסְטָ
וּאוֹ.

זַי שְׁפִירְנְגָט אֹוְףָה, פֿלִיחָה אַיְיףָה די בְּאַרְוּוּסָעָן קְלִינְיָעָן
פִּיסְלָעָן. אַיךְ קָוָק אַיְהָר נַאְגָּר אַן צִוְּתָעָר, זַי זַאְל זַיְהָ נִישְׁתָּ

איינשנירען א פיסעל אין א שארף גלוועל... נאך אט אין זי
זוחיקגעקיטען בשלומ...
ו לאט:

— זי שטעהן בי די בייטען און צעהלען די ריעבען!
גאלדעלע דערלאנטן די בלען. איך נעהם און חול זי
אויסבייגען קילעלרין, און שנייד מיר אין אין א פינגען.
גאלדעלע דערשרעקט זיך, שפֿרינט אויף מיט א גע-
שווי. איך שפֿרינט אויה איזה אויף, חאָס איזה אַרום דאס קעטֶל,
פערשטאט איזה דאס מילכעל מיט דער געונטער האנד;

— מען ווועט דערהען!
און מען האט דערהרט.

— וואָס שרייטש דו, גאל—דעלע, גאל—דע—לע!

אייזר מאמעס קול.
— נאך נישט, נאך נישט! — ענטפֿער איך פֿאָר איזה?
זי אוּ געלאָפֿען אין בירעל אַריין נאך שפֿינועם, אַ
שטייקל לויוואָנד אין אַ פֿאָדעם אַרום צוּבְּנָדָען.

דו? ראָובּן-בּניַמִּין? — הער איך מײַן מאמעס קול.
— וואָס טהוּט דו דאָרט ערניעֵן אין סָאָר, שיינעֵץ
איינער! — חזפֿט אונטער דער טאטֶע.

— נאך נישט! ענטפֿער איך, נאך נישט! ה'געה שווּי
שלאָפֿען... און לאָ-מִיךְ צוּ אונוער בירעל צוּ, אַן ווֹאָרָף
מִיךְ מִיטְזָן בְּלוֹטִינְג-טוּרִיפֿעְנְרִיגְעַן פֿינגעָר אויף מײַן געלענער.

— איך שלְאָךְ שווּי, טאטֶע! שריי איך אַרום אין
סָאָר אַריין.

— גוט! גוט! ענטפֿער דִּי טאטֶע, נאך עפֿעס אוּזִי זי
לאָקְעַנְדִּין. אָפֿשָׁר האט זיך מיר נאך געראָכֶט. דערוֹוִיַּל
שייליכט זיך צו טיר אַריין גאלדעלע, פֿערבֿינְדֶט מיר בַּיִּים
בלאָסֶעֶר לבּנָה-שיין דעַט פֿינגעָר — — — — —

— צומָאָרְגָּעָנִים פִּיהָרָעַן מִיךְ טָاطֶע-מַאֲמָע אַבְּ אַין חָרָר
אַריין. דער טאטֶע גַּעַת פְּאָרָאים, די מַאֲמָע — פָּונְן הַנְּטָעָן.

איך — אין דער מיט . די פנימ'ער פון טאטע-מאמע זעה איך נושט , נאָר איך פערשטעה , או זי זענען „אנגערוקטע“ . איך האָב געומות עפֿים זונדינען , מען וועט מיך פֿאַרְץ רבֿין פֿער- מסֶרֶץ ...

שטעאָרְקּ מורה האָב איך נישט . איך בין דאָךְ פֿאַרט אַפְּן ייחיד . די מאמע זאנט : „איינער פון אַלט געפֿליעַ בען“. —

און די געדענקען פֿערפֿיהָרְעָן מיך באָלד אין אַזיט ; „וואֹ גוט ! איך — אַפְּן יהיד , נאָלְדְעַלְעַ — אַבְתִּיחְוָה“. פֿאַר וואָס עס אַז גוט , ניב איך מיר קיַין השבּוֹן נישט אָבּ , נאָר אַרוֹים פון דעם געפֿיהָלְקָן איך עפֿים נישט . „עַם אַז פֿאַרט גוט !“

ענְדוּלִיךְ אַנגְגֻּקּוּמָן .

— דֵּפְיוּ , — הַיְבָט אַז דער טאטע נאָלְן „גוט מאָר“ גען — גוט יַאֲהָרְ“. מהוּם וחלאה קומט דער יונְגָן נישט מעָה אַז סָאָר אַריַין .

און פֿערטִיטִיטִשְׁעַנְדרִיגְ :

— אַיְונְגָאַטְשּׁ , שְׁפִיעַלְטּ וְזַךְ אַז זָמֵד !

— אַז מיט טִידְלִיךְ ! — גִּיט צו די מאמע .

— אַיְיַ-אַיְיַ-אַיְיַ ! — שאָקְעַטְ דער רבֿי מִינְגָּר מִיטְעַן קאָפּ , ווי אַיְין אָמְרוֹה אַז דער ברִיאַת . אַז דֵּרְבִּיכְזִין , וואָס קען נישט אָווּקְ פֿון קִיְּמָעַן אַז שויומְט עפֿים אַז טָאָפּ , זַפְּצַט אָבּ :

— הַיְנְטִיגְעַ קִינְדָּרְ ! הַיְנְטִיגְעַ קִינְדָּרְ !

נאָר פון אַיהָר מַאְלָט וְזַךְ קִינְגָּר נישט .

— ער וועט שלְאָפְעַן בִּיְזַן אַיְיךְ ! אַז גּוֹר דער טאטע . מיך פרענט מען קיַין עַזְחָה נישט . מען רעדט ווַיְתַעַר . דער טאטע , די מאמע , דער מלְמָד , נאָר איך הַעַר שׂוֹן נישט :

שויומְטִינְדרִיגְ אָזְוִי עַרְנְטַ אַז טָאָפּ , האָט די רבֿיכְזִין , וואָס לְעַנְטַ קִיְּמָאָל נישט דעם זַאָקְ פֿון האָנְדָר אַרוֹים , אַרוֹים

געלאָט פון אונטערן אַרְעָם די קנייל מיטין פֿאָדָעָם ... די
קנייל קֶלְעָרָת זיך אַיבָּעָר דער פֶּאָרְלָאנָגָע, די קאָץ בעוֹיִוָּת
זיך אַיבָּעָרְן רָאנְדָר פון אַיבָּעָן אָוּן שְׁטוּלָת אַרְיוֹס אַפָּאָר
בְּלִיעָנְדִּינָע אַוְינְגָע; זיך האָט מָוָרָא פָּאָר די פְּרָעָמְדָע, אָוּן
קָעֵן זיך דָּאָך נִישְׁתָּאַיְ�הָאַלְטָעָן, אָוּן גִּיט אַשְׁפְּרוֹנָג אַרְאָב, אָוּן
היַבְּט זיך אַן שְׁפִּיעַלְעָן מִיטָּה דָּעָר קָנוּל ...
“וַיְיַעֲשֵׂה זְהַלְקָה דָּאָם אַלְצָן נִשְׁתָּמָת”, וְאַונְדָּרָת מִיק שְׁתָּאָרָק.
אַבָּעָר אַט חָגֶפֶת מִיק דָּעָר טָאַטָּע בִּים אַקְסָעָל:
— אָוּן וּאָס וּוּעָט זַיְן פָּוּן דִּירָ? אַ בָּוּר, אַ שְׁנִידָעָדָק,
וַיְיַעֲשֵׂה זְהַלְקָה

אָוּן האָב מָוָרָא צו זָאָגָעָן, אָוּן זְהַלְקָה אַלְטָעָן אַסָּאָר,
אָוּן מָאָכָעָן אַרְוָם סָאָר אַפְּעַסְטִוָּג צו פְּרָעָהִיטָעָן פָּאָר די
שְׁקָצִים.

— גְּדָעָנְקָט וּשְׁעָר, רָבִי, 2 גְּיַלְדָּעָן אַ וּאָס פָּאָרְן שְׁלָאָס.
פָּעָן! אָוּן אַלְטָוָנָג אַלְטָט אַיהֲרָג גְּבָעָן ...
דָּעָר רָבִי שְׁאַקְעָלָט מִיטָּה קָאָט אַיְן דָּעָר לְעָנָן.

— נָאָר שְׁלָאָגָעָן — נָעַמְתָּ אַרְהָם די מָאָמָע אָן אַ זְּיָט,
פָּוּן טָאַטָּע אַוּעָק — חָס וּשְׁלוּם! אַיְנָעָר פָּוּן אַטְטָט גְּעַפְּלִיבָעָן!!
אוּי, וַיְיַעֲשֵׂה זְהַלְקָה מִין מָאָמָע!

—
שְׁוּעוֹר אָוּן מִיר גְּנוּעָן אַוְיְזָהָאַלְטָעָן אַיְן חָדָר אַחַן
דָּעָר פְּעַסְטִוָּג. וּוּרְר וּוּיסְט, צִי זַיְן וּוּעָט זַיְקָעָן עַנְיָגָעָן
אַחַן מִיר... אָוּן עַס בְּעַנְקָט זיך אַבְּיָסָעָל זָוָם סָאָר אַלְעָיָן, אָוּן —
צַו טָאַטָּע-מָאָמָע. אָוּן וּאָס אַמְּאָל מָעוֹהָר — צַו גְּאַלְדָּעָן,
מָאָק אַיְך די אַוְינְגָע צו — וְעַה אַיְך זַיְצָעָן אַונְטָעָרְן בְּגָרָעָן,
בּוּיָם, מִיט וּוּיסְעָה בְּלִיטָעָן בְּעַשְׁוִיט ...
מָעָן טָאָר אַבָּעָר נִישְׁתָּוּ וּוּנְגָעָן דָּעָם טְרָאַטָּעָן ... אַיְידָעָר
מָעָן קְרָקְט זַיְן אָוּם — אַלְוָה. אַיְך לְעָרָן מִיק שְׁוֹפְּרָ-בְּלָאָעָן,
עַם גְּנָהָט אַ נָּאָגָג.

— “וּוּאַלְסָט דָו אָזְוִי צְוָנְעַלְעָמָט די חָוָשִׁים צו דָעָר
גָּמוֹרָא ?” — מָאַקְטָט דָעָר רָבִי.

— און שופר-בלאָען — פֿרְעָן אַיך — אַיּוֹ אֲ קַלְיַינְגְּקִיט ?
 נישט אֲ גַּרְוּסֶעֶן מֵצָה ? !
 — דְּאָס קָעַן — עַנְטְּפָעַטֶּרֶת דָּעַרְטָרְבִּיכְּ — אֲ שְׁנִירְדָּרְוקְּ אַוְידְּ !
 — וּוֹאָס רְעֵדְסְטָוּ, טִיכְּ — מַיְשְׁתָ זַיךְּ אַרְיִין דִּי רְבִּיצְּן .
 — אֲ מַעְנְשָׁ, — פּוֹרְטְּשָׁעַטְּ וִי בְּיַיִם קוֹיְמָעַן — פּוּרְגָּעַסְטָן ,
 וּזְאוּ עַר הַאַלְטָט אַוְיפְּ דָּעַר וּוּלְּטָטָן ...
 — מַיִּין טָاطָעָן, — רְוִיְּ אַיךְ אָוּסָן, בְּלִיְּרוֹגְּטָן, — אַיזְ אָעַר
 עַיקְּרָאֲסָדְרָאָוְנוּן ...
 דָּעַר רְבִּיכְּ וּזְיךְ פּוּרְעַנְטְּפָעָן, פּוּרְרַעְדְּעַנְדוּן :
 — נִישְׁטָ דְּאָס בְּלָאָעַן אַיּוֹ דָּעַר עַיקְּרָאֲסָדְרָאָוְנוּן ...
 דִּי פֿוֹנָה פֿוֹן שְׁוּפְּרָ-בְּלָאָעַן !

שְׁלָאָגָעַן שְׁלָאָגָטָן מַעַן מִיךְ נִישְׁטָן. מִיטְ מַיִּין מַאְמָעָן
 מַאְכָטָן מַעַן קִיְּין קוֹנְצָעָן נִישְׁטָן. וַיְ אַרְפָּטְ שְׁקָצִים אַרְיבְּכָר
 אַיְבָּעָרָן פְּלוּוּטָן. אַן מַאְכָטָן זַיךְּ אֲסְכָּסְטָן מִיטְ אֲסְחָרָן פֿוֹן
 אַוְיָבָס, חָאָפְטָן וִי אַזְאָזָן יְוָדָעָן אַן בְּיִ דָּעַר בָּאָרֶד אַן שְׁלָעָפָט
 פֿוֹן סָאָדָן אַיְן שְׁטָאָדָט אַרְיִין צָום רְבָ... דְּרִיטְהַאְלְפָעָן וּוּאָרְסָטָן !

אַוְיפְּ רַאַשְׁ-הַשְּׁנָה הָאָטָן מַעַן גַּעֲדָוְנְגָעָן גַּוְיִשְׁעָ שְׁוּמָרִים
 צָום סָאָד אַיּוֹ אַלְעָן זְעַנְעָן גַּעֲקְוּמָעָן אַיּוֹ שְׁמַאְדָט אַרְיִין . מַיִּין
 טָגַטָּע-מַאְמָע — צַו זַיךְּ, נִשְׁטָה וּוֹיָטָן פֿוֹן מַיִּין מְלָמָדָן, אַן דָּעַר
 שְׁוֹקָף מִיטָּן וּוֹיָבָן אַן מִיטָּן גַּאֲלָדְעָלָעָן — אַיּוֹ צַו זַיךְּ, נָאָר,
 וּזְאוּ וִי וּוּאוֹיְנָעָן, וּוֹיָס אַיךְ נִשְׁטָה . פְּרָגָעָן לְאָזָט זַיךְּ נִשְׁטָה .
 דָּעַם עַרְשָׁתָעָן טָאגְ רַאַשְׁ-הַשְּׁנָה, אַיּוֹ דָּעַר שְׁטִילְקִיּוֹת פֿוֹן
 "לְמַנִּיחָה". אַיּוֹ שְׁמָעהּ בְּיַיִם פְּעַנְסְטָעָר, קָוקָ אַרְיוֹס אַן פְּעַיָּן,
 בְּלָאָגָעָן מִיךְּ פְּרִיהָעָר אַן דָּעַר וּוּיְטָקִיּוֹת ... אַונְטָעָרָן הַיְמָעָל
 זְעַנְעָן אַוְיָנָעָן מַאְדָנָעָן חַבְרוֹתָן מִיטָּן פִּיגְעָלָעָן גַּעֲפְּלוּוֹגָעָן , — אַן
 וִי זְעַנְעָן אַוְוָעָקָן, וּוֹאָרָף אַיךְ אֲ בְּלִיקָן אַיְבָעָרָן שְׂוֹהָ-חוּוֹפָן , —
 גַּאֲלָדְעָלָעָן ! גַּעֲקְוּמָעָן הַעֲרָעָן שְׁוּפְרָ-בְּלָאָעַן ! אַיְינְגָעְהִילְט אַיּוֹ אֲ
 וּוֹיָס טִיכְעָלָן, עַפְים אַזְוִי פְּרוּם צְנוּעָהָדָיָן אַיְינְגָעְבּוֹגָעָן ...
 שְׁטָעָהָט צַו מִיר מִיטָּן אַזְוִיָּט . זַעַהַת מִיךְּ נִשְׁטָה . קוּקָט נִשְׁטָה .
 דָּעַר חָן לְאָזָט אַרְיוֹס :

— לְמַנְצָחָה !

דָּס בֵּית־הַמְּדוֹרֶשׁ צוֹרוֹדָעֶת זֶק . דַּי פָּלִיּוּ חַאֲפֶט טִיט
טִין נְשָׁמָה אָן טְרָאָגֶט זַי אָוּעָק , אָוּעָק ...

מוֹזָאִיִּים־פְּפּוֹר גַּעֲהָעַן מִיר , מִין טָاطָעַ־מָאָטָע אָן אַיךְ
צְוַיָּק אֵין סָאָר אָרִין . אַיךְ וּוֹלֵ פְּרָעָנָעַן , וּוֹאַ גַּלְדָּעָלָע אָן
אַיְהָר טָاطָע־סָגָםָע זַעֲנָעַן , אָן קָעַן נִישְׁתָּה ! דָּעַם וּזְאַטְעַמְּכָבָעָר
בַּיְּ קְרוּשׁ לְבָנָה חָאָפָּה אַיךְ גַּעֲוָהָעָן , גַּעֲוָוָנְשָׁעָן אַיהֲם אַגְּמָר
חַתְּיָהָה טָוָהָה ... מַעַן דָּרָף טְרִיאָנָעַן אַיךְ וּוַיְנִשְׁעָן , גַּלְדָּעָלָעַן
אָיךְ . פְּרָעָנָעַן קָעַן אַיךְ פְּאָרָט נִישְׁתָּה , דַּי וּוּרְטָעָר בְּלִיְּבָעַן
אַיךְ הָאָלוֹ . אָן אָוּמְרָהָיָג בַּינְ אַיךְ ; צַי הָאָט נִשְׁתָּה גַּלְדָּעָלָעַן
דָּעַר תָּעַנִּית גַּעֲשָׁאָדָט ? אַיְן זַי , חַס וְשְׁלוּם , נִשְׁתָּה קְרָאָנָק גַּעַן
וּאָרָעַן אָן אַיךְ שְׁטָאָדָט גַּעֲלִיבָעָן ? דָּס גַּלְעָוָל וּזְאַרְיָם
מִין פֻּעְבִּיסְעָלָטָס בְּעַקְוּבָעַן מִיר נִישְׁתָּה . עַם קְרִיכָּת נִשְׁתָּה
אַיךְ הָאָלוֹ אָרִין . בָּאָלָד אַכְבָּעָר גַּעֲהָמָת דַּי מָאָטָע דָּעַם טָאָפָּה
מִיט דַּי כְּפָרוֹת אָיךְ דָּעַר יְיָזָר .

— אַ שָּׂאָד — זָאָנָט זַי — הָאָלֶּז ! אָן זַי גַּעֲהָט וּזְאַרְיָם עַן
צַי טְרִיאָנָעַן . דָּרָט אַיְן שְׁוִין אַגְּרָוִס פִּיעָר גַּעֲמָאָט . הַיְּמָט
עַם , יְעַנְעַן זַעֲנָעַן שְׁוִין פְּרִיהָעָר גַּעֲקָוּמָעַן .

— גַּעֲלִוְיָבָט אַיְן נָאָט ! — רִיאָסָט זֶק מִיר פִּין לְיִכְתָּב גַּעַן
וּזְאַרְעָנוּם הָאָרֶץ אַרְוִים .

— וּוֹאָס ?

פְּרָעָנָט דָּעַר טָاطָע , דַּי מָאָטָע שְׁמָעָלָט זֶק אַב .
— גַּאֲרָנִישָׁת ! וְאֵג אַיךְ דָּאָש — גַּאֲרָנִישָׁת ! גַּעֲלִוְיָבָט אַיְן
נָאָט , אַלְעַ זַעֲנָעַן בְּשָׁלוּם אַיְבָרְגָּעָקוּמוּן דָּעַם תָּעַנִּית ... נָאָט
הָאָט מָוחַל גַּעֲוָעַן דַּי זִינָר ...
אַיךְ פְּלָאָפָעָל , דַּי מָאָטָע קְעָהָרָט זֶק עַפְעָם צַוְּפָלָוּנִי .
לִינְג אַב אָן גַּעֲהָט אַרְוִים . אַיךְ פִּיהָל , אָן אַרְוִיסְגָּעָהָעָרָג ,
שְׁמִיכְעָלָט זַי .

— אָן דָּעַר טָاطָע פְּרָעָנָט :

— אָן וּוֹאָס דָּרָף מַעַן טְהָוָן אַצְיָנָר ?

— איך ווים !

— איך נעהם און צינד אן אַנטָטָעֶר, דער טאטע געהמת אַשְׁיַטָּעֶל האָלִין און אַחֲקָק. מען געהט אַרְיַנְשְׁלָאָגָעָן אַ פְּלָאָקָעָן צו דער סופָה.

— געה, רוף דעם שותָף !

מען דארפֿ אַבָּער נישט רופָעָן. פָּן בַּיַּרְעֵל קעגענַאיַבָּער לְאֹוֹת זיך שוין אַין גַּאֲרַטָּעָן אַרְיַן דער וואַטְעַנְמַאָכָּעָר. דעם אַנטָטָעֶר הַינְטָעֶר אַיהם טַראָגָט נַאֲלָדְרָעָלָע. — די בשותָפוֹתָן, דינָעַ סופָה ווועט שטעהן אַין מִיטָּעָן גַּאֲרַטָּעָן ...

— איך — אַ פְּלָאָקָעָן און דו — אַ פְּלָאָקָעָן : — זאנט דער טאטע .

— איך אוֹיפֿ דער זַיִת. — ענטפָּערט דער וואַטְעַנְמַאָכָּעָר, אַון שטעלָט זיך אוֹיפֿ אַיִן אָרט. דער טאטע שטעלָט זיך קעגענַאיַבָּער .

וַיְיִגְעַן זיך אַיִן, איך אַון נַאֲלָדְרָעָלָע קומען זיך צו. זטמען אַון בַּיְגַען זיך אַיִן דערטִיט אַיבָּער בַּיַּרְעֵל, אַון לִיְלָטָעָן. ווֹלְדָס מַול אַון אַונְזָעָר קעפלָעָר טַרְעָפָעָן זיך, רַיהְרָעַן זיך אַין ; צִיטָעָן מַור בַּיַּרְעֵל. די אַנטָטָעֶר אַון די הענד וואַרְפָּעָן זיך ...

די דעַק קַלְבָּפָעָן אַון איך דָוִים אַיְוָר אַיִן :

— אַ גַּמְרַת חַתִּימה טָובָה, נַאֲלָדְרָעָלָע !

— גַּמְ אַהֲם ! — ענטפָּערט זיך שטְוִיל .

— — — — —
די מאַמעס האָבעָן יומָ-טֻוב גַּעַמָּכְט, די טאטעס — די
סִיכָּה. זיך אַוְיסְגַּעַצְיָעָרְט האָב איך מַוִּיט נַאֲלָדְרָעָלָעָס חַיְלָעָס.
אוַיסְצִירָעָן אַ סּוֹפָה אַיִן דָאָך אַ מְצָה ! לְאֹוֹת מעָן. דָס אַיִן
נוֹשֶׁת, "שְׁפִיעַלְעָן" !

הָאָט נַאֲלָדְרָעָלָע עַרְגָּעַן צְחוֹאַמְעַנְגַּעַלְיָבָעָן הַאלְבָע אַיִירָעָס.
שָׁלְעָן אַון אַוְיסְגַּעַצְיָעָן אַרוֹם די ווֹעָנד ; האָב איך אַוִּיסְסָס.
געַשְׁיוֹטָעָן פָּן דָוִיט פָּאַפִּיעָר פַּיְגַּעַלְעָד ; אַון אַיִן יַעֲדָעָר דָאָך.
בעָר אַיִיר-שָׁאָל אַ רְוִוָּת פַּיְגַּעַלְעָד אַרְיַינְגַּעַזְעָצָט ; מִיטָּעָן פִּיסְקָעַלְעָן

ארים, אין דער מיט סופה אריין. מוש ליעבערווע פיגעלען,
 גאלדעלע שעט נחת, פאטש אין די הענדלעך אריין :
 — וועסט ועהן, זי וועלען יונגען! זי מזען יונגען ...
 דערנאך האב איך גומאלט אַאמטער פון אַגרויסער,
 אויבגעחוילטער דיניע. אויסגעשנטען אין דער שאָל שענע
 גע'פֿתִיבּעְטָע אָותִיות : בסופות תשׁוֹת —
 דאס איז טײַטש, — האב איך גאלדעלען ערקלערט —
 נאָט האט געזנט צום פֿאָלָק יְשָׁרָאֵל, אָן געהיסען, ער זאָל
 זיצען אלט טאג אין סופה .
 אָן האב אַרְיָנְגַּשְׁטָלְט אַין דער דיניע אַרְיָין אַליַּט,
 פֿאָרְנָאָכְט אַין שְׂוִין גַּעֲוָעָן, ווּעַט מעַן פֿרְיוּעָן! גַּאֲלָדְלָעָךְ לְיִופְטָה
 אָן בְּרָעְנָגְט זַאֲפָלְקָעָם. זַי קְוָמָט צְרִיקָה צְוִיהֶצְט ; די אַיְגָע-
 לְעָךְ פְּלִיזְעָן. איך צִינְדָּר אָן, נָאָר די הענד צִיטְעָרָן מִיד
 עֲפִים ; קְוִים אַנְגָּזְוָנְדָּעָן. אָט, עַם בְּרָעְנָט, אַפְּינְ-צְנוּחָה-דִּינָּע
 שִׁין צְוְשְׁפְּרִיאַט זַיְךְ אָוִי ווּירָאָפְּעָר דָּעַר סופה. דָּעַר פְּסָוק
 שִׁינָּט הַעַלְעָר, ווּרְעָט בּוּלְטָאָן בּוּלְטָעָר ...
 — אָוי, האב איך לְיֻבְּסָהָה ! — שְׁרִיְּת אָוִים גַּאֲלָדְלָעָךְ.
 מִיר טְרָעְטָעָן עַמְוָאָס אָב אָן בְּלִיְבָּעָן שְׁטָהָעָן אַיְמָס
 וְאוֹנְדָּעָר פְּעַרְקָוְט ...
 — די פִּיגְעָלָעָךְ ווּלְעָן נָאָר יונגען, יונגען! — האַלְט
 זַיְךְ גַּאֲלָדְלָעָךְ בַּיְּ אַיְהָרָם !
 הַינְטָעָר אָנוּ שְׁטָהָעָן שְׂוִין טָאָטָע-מַאָמָעָס,
 מִין טָאָטָעָנָם קוֹל :

— שְׂוִין פְּאָרְטִינְג, בָּאַסְעָ-קָּאַמָּאָנְדָּע ?
 זַי בְּלִיְבָּעָן שְׁטִיל, פְּעַרְקָוְט אָנוּ פְּעַרְוָאָנְדָּעָט פָּוּן
 דָּעַר שְׁעַנְקִיט, אָנוּ קִיקָּעָן זַיְךְ דָּרְעָנָאָךְ אַיְבָּעָר. די מַעְנָעָר
 שְׁמַיְלָעָן עֲפִים אָונְטָעָר די וְאָסְעָן. בַּיְּ די וְיַיְבָּעָר אָן די
 אוֹיְגָעָן בְּעוֹיְיָעָן זַיְךְ פִּיגְעָלָעָךְ ...
 נִישְׁטָה וְוַילְגָרִיג חַאָפְּ אָיךְ אַין גַּאֲלָדְלָעָן בַּיְּ דָעַר דָּגָנָר .
 מַעַן שְׁרִיְּתָ נִישְׁט — — — — —

סופות.

נאָלַן עטען. אונטער אַ בוּם אֵין סָאָר שְׁאָפָט דָּעַר
טָאַטָּע מִיטָּן וּוְאַטְּעַנְמָלְעָר.

“אונטער דַּי פֿערְגָּאַמְוּתָן!” וּוַיַּסְטֵן גַּאֲלָדָעַן צַו וְאַגְּעָן.

אֵיך קָוק זַי אָן אַן שְׁמִיכָּעַל:

— אָן דַּי מַאְמָעָס בַּי דַּי בִּיטָּעָן!

— אונטער דַּי פֶּלוֹיְמָעָן! — וּוַיַּסְטֵן זַי אַנְהַנְטָעָן בְּשִׂירָן.
מִיר וַיַּעַזְעַן אֵין סָפָה,

אֵיך מַאֲך אַמְיוֹשָׁנָע מִיט דָּעַר האַנְדָּר פָּאָרֶן פְּנִים, נָאָל.
דָּעַלְעָא וְאָל וְעַהַעַן, וּוְאָס פָּאָר אַ שְׁעַנְעַן לְוָלְבָּ-פִּינְגְּרָלְעָר אֵיך
הָאָפ אָוּפְּ דַּי פִּינְגָּעָר.

— אַלְיָן — בָּעָרְיוֹתָם אֵיך מַאֲך — גַּעַפְּלָאַלְטָעָן!

— וְאַלְסָט וְעַהַעַן, — עַנְטְּפָעָרָט זַי — וּוְיַי אֵיך פֶּלְעָלָט קוֹי.

וַיַּשְׁעַן!

קִיּוֹן פְּנִינְגָּרְלָי בָּעַט זַי נַיְשָׁט.

מִיר שְׁוַיְיְגָּעָן אַ וְיַיְלָע.

דַּי דְּרוֹטָע פִּינְגְּרָלְעָר זִינְגָּעָן נַיְשָׁט, נָאָר בַּי מִיר עַפְעָם
אֵין הָעַרְצִיעָּל זִינְגָּט.

— וּוַיַּסְטֵן, גַּאֲלָדָעַן, פָּאָר וְאָס מָעַן זַיְצָט אֵין סָפָה? —

אוֹן עַנְטְּפָעָר אַלְיָן:

— וּכְר לִיְצָאת-מְצִירָם.

אוֹן פָּעָרְטִוְתִּשְׁתָּמָת אַיְהָר,

פְּרָעָנָט זַי נָאָך אַ וְיַיְלָע:

— וּוַיַּסְטֵן, רָאוּבָן-בְּנֵיָמִין, פָּאָר וְאָס מָעַן עַסְטָר רִיעָבָעָן

אוֹן מְעַהָּרָן?

אֵיך וּוַיַּסְטֵן אוֹן שָׁעָם מַיְך צַו וְאַגְּעָן ...

— אוֹן הָאָנִין? — פְּרָעָגָט זַי וְוַיְתָעָר.

— וְאַלְסָט הָאָבָעָן — עַנְטְּפָעָר אֵיך שְׁטִיל — אַ זַּיְמָאָהָר ...

— אוֹן שְׁמַחְתָּ-תּוֹרָה — וְאַגְּטָן זַי — שְׁנִירָת מָעַן דַּי מְעַהָּר.

לִיְך אֵין פֶּלְאָלָע רְעָרְעָלָע, אָזְוֵי וּוְיַי רְעַנְדָּלָע גַּאֲלָדָעָן!

אוֹן נָאָך אַ וְיַיְלָע — אֵיך :

— וויסט, נאלדעלע, ווער עם קומט צו נאסט און
סיפה ארין? זי אבות און די אמהות... און וויסט, נאלדעלע,
וואס "שמחת בית השואבה" או? זי וויסט נישט, און איך זאג איהר.

— או, — ענדיג איך מיט א זיפז — איז דאס און בית.
המקרא א שמחה געווען — ווער עם האט דאס נישט געווען
הען, האט קיין רעלטע שמחה נישט געוועהען!
— פערצעהָלֶ, ראובן-בןמיין, פערצעהָלֶ, — בעט זיך;
זיך קומט אויף מיר, רויטעלט זיך, ווענדרט אב דאס נאלדעלע
קעפעל און שפארט עס און, אונטערויליכס, בי מיר אויף
הארץ, — צו הערט זיך, זיך עס קלטאָפַט איך זויל פרענען,
בליעב אַחֲן לְשׁוֹן.
— פערצעהָלֶ! — בעט זיך אמאל און עפים אווו
שטייל-צימטעריג.

אונ איך פערצעהָלֶ אויהָר:

— פון נאך מיטאנג הובט זיך און די שמזה און ערתר-
נשיהם (איך פערטיטיש איהר). אַלְעַ יודען פון נאנץ אַרְקֵי
ישראל, אַלְעַ עוֹלִימָגָן פרעהען זיך. די עַלְתָּסְטָע, די
ראשי ישיבות, די זקנים פון סנהדרין, — אַלְעַ שביעים לְשׁוֹן
האַבָּעָן זיך געקאנט, כשוֹף אויך! — אַלְעַ פרעהען זיך. אַלְעַ
האַלְטָעָן שטורךאָצעָן און די הענד, אַזְוִינָן בְּרֻעְנְדְּרִינָן פְּלָאָס,
קערען, און טאנצעָן... די לְוִיָּם האַלְטָעָן אַלְעָרְלִי בְּלִיזָּמָר,
וואס זענען אַזְוִינָן רעלעגענט און תְּהִלָּם, און זינגען גאנצעָן
קאָפְּטָלְעָן תְּהִלִּים... און זְזִיעַן עַלְתָּם אַזְוִינָן... אַרְאָה
און אַראָד... אַזְוִי רעדער אַחֲן אַשְׁוּר...
ר' שמעון בן נמייל — אַגְּרוּסָרְדָּר הַנָּא גְּעוּעָן — נאָר
אַגְּרוּסָרְדָּר! האט געהאלטען אַלְטָט שטורךאָצעָן, צו פיער אַי
יעדרער האָנָר. און טאנצעָנָרָגָן, האט ער די פְּלָאָקָר, אַיְינָעָם
נאָכְן צוּיִיטָעָן, און דער לְופְטָט גַּעַלְיִידָרָט, פון דער לְופְטָט
געחאָפְטָט... און צְיִוִי קָנוּצִין, או קַיְן אַיְינְצִינָרְפְּלָאָקָר אַי
אויף דער ערְדָן נְיַשְׁטָן גַּעַפְּלָעָן, קַיְן אַיְינְצִינָרְפְּלָאָקָר זיך אַי

דרער לופט נישט פערלאַשען ! און אווי אָגָאנְצָע גָּאַלְט גַּע-
טאַנְצָט . קִינְגֶּר נוֹשֶׁת גַּעַשְׁלָאָפָעַן . וּוּרְטַמְּעַן נָאָר מִיעַר ,
שְׁפָאַרְט אַיְנְגֶּר אָז וַיֵּן קָאָפֶן אָז צְוַיְמְטָעַנְס אַקְסָעַל אָז דְּרִימְעַלְט
אָז וּוֹילְעַן ; חָאַפְט וַיְךָ אָוֹפֶן אָז טָאַנְצָט וּוּיְטָעַר ... אָז אָזֶן בַּיּוֹ
אָז דְּרַעְפְּרִיה , בַּיּוֹ דַּי צְוַיְהַי כְּהַנוּם , דַּי הַיְתָעַר בַּיּוֹס טְוִיעַר
פָּוֹן דָּרָר עֲוָרָה , הַאָבָעַן אַבְּלָאָן גַּעַתְּחַוִּין שְׁוֹפֶר — אָז צִיְּלָעַן , מַעַן
זָאָל וַיְךָ צְוַנְגַּעַן . דַּעַמְּאַלְט עַרְשַׁת אַיְוֹמָן וַיְךָ צְוַנְגַּעַן ...

וַיַּעַן אִיךְ הַאָבֶן אַגְּנָהָוִיבָעַן דַּעַרְצָעַהְלָעַן הַאָט וַיְךָ נָאָל .
דַּעַלְעַים קָאָפֶן אַרְאַפְּגַּעַלְגִּיטְשַׁט בַּיּוֹ צְוַיְמַיְן שְׂוִים . דַּי אַיְגְּעַלְעַד
קַוְקָעַן אַרְיוֹף , צְוַיְמַיר , צְוַיְמַיְנָע לִיפְעַן ... אָזֶן וּוּרְעַן וּוּאָס
אַמְּאָלָן נְרַעְסָעַר אָזֶן גְּרַעְסָעַר ... וּוּאָס לְעַנְגָּר אִיךְ פֻּרְצָעַהְלָן ,
זַעַה אִיךְ , וּוּרְעַן וַיְיַעַרְתָּמְטָעַר , שְׁמַעְלָעַר אָזֶן שְׁמַעְלָעַר . דַּי
לְאַגְּנָע בְּרַעְמָעַן לְאַזְעַן וַיְיַעַרְתָּמְטָעַר , פָּאַמְּעַלְדָּן אַרְאָפֶן . אִיךְ
פַּאֲרָדָס אַלְעַן הַעֲלָעַר אָזֶן הַעֲלָעַר . אִיךְ זָאָפֶן אַיְהָר אַטְעַטָּע
אָזֶן . דַּי פְּרִישְׁטָמָע עַטְעַל שְׁמַעְקָעַן נִישְׁט אָזֶן ...
אָט , וּנְעַן דַּי אַיְגְּעַלְעַד שְׂוִין אַגְּנָהָוִיבָעַן גַּעַשְׁלָאָפָעַן ...
אָזֶן עַס פָּאַלְטָן מִיר אִיךְ , אַרְאַבְּצָוּעַעַן אַגְּנָהָוִיבָעַן
פָּוֹן צְוַיְמַיְן פִּינְגָּר אָזֶן אַרְיוֹפְּצָוּעַעַן אַיְהָרָס אַגְּנָהָרָס פָּוֹן
הַעֲנַטְעַל , וּוּאָס וַיְהַלְּט אַונְטָעַן קַעְפָּעַל ...
אִיךְ טָהוּ עַס .
וַיְהַרְטָן , צְיַיְנִין ?

אִיךְ וַיְצַע אַרְיוֹף , אָזֶן מִינְעַן לִיפְעַן , נָאָר אָזֶן צְוַיְמַיְן
וּוּסְעַן , רְוִיטָעַן שְׁטַיְל , שְׁטַיְל גָּאַלְדָּעַלְעַן צְוַיְמַיְן אַוְיָעַר .
— הוּי אַת ...

אִיךְ עַנְדוֹג נִישְׁט , גָּאַלְדָּעַלְעַן שְׁפְּרִינְגְּט אַוְיָף . אַיְן דַּי
בְּרִיטַ-גַּעַפְּעַנְטָע אַוְגָעַן : שְׁרַעַק , צְאָרָן , אַפְּבָעַר אַיְיךְ לִיעַבְדָּן .
שְׁאַפְט , אָז אַלְעַן וּוּרְטַמְּעַן צְוַיְמְעַנְגְּנָגְנָסָעַן אִין אָז גַּעַשְׁרִי :
— וּוּאָס הַאָסְטוּ גַּעַתְּחַוִּן ?
— נִשְׁטַ-קָּשָׁה — דַּעַרְהָעָר אִיךְ בָּאַלְדָּן מַיְן מַאֲמָמָעָם קָדְשָׁי

און סופּה-טהיר, — חול-המווער, אם ירצה השם, ווועט זיין
תנאים!

ויזט זיך אוים, איז די אלטער זענען שיין לאגנונג אויפּ-
געשטאנגען; אונז זולענדיג, צו דער סופּה געקומען, אַפְּגען-
שטעלט זיך, אונטערגעעהרט. —

חול-המווער זענען תנאים געווין.
שמעת-תורה איז גאלדרעלע צונגעקומען קושען דאס ספר,
וואס איך האב געטראגען בי' דער הקפה.
צויי פעהנער האט זו געטראגען, אין יעדער האנד אָ
פאָהן; זעלטען געוועהנען פעהנער. וואו זי האט זי בעקי-
טען, וויס איך נישט: "דֶּגֶל מִתְחַנֵּה רָאוּבָּן" און "דֶּגֶל מִתְחַנֵּה
בְּנִיטָּן ז'" —

לודיקונגעטמען.

דעטאלט האט נאר אングעהיבען צו יערערען בי אויז
און געהדרט האבען מיר אויפֿ דער לאנגער גאנס אין א קנייעען
אין א בעונדרען צימער בײַן א קילעכידיגען שטאָם-זיאַש. מיר
האבען פֿוּר געטרונקען, בִּים קעלנער קרעדייט געהאט אָח
געעררט וועגען קינסט, וועגען אויפֿלעפֿונג פֿון דער קינסט
א. ד. ג.

איין שטוחל אויז א געוויסע צייט געשטעגען לעער. אַ
יונגער דילטער האט געפהָלט. אַן יעדען אָוונער האט מס
אייהם אויסגעקוּקט: ער מוו קומען. צוֹשְׁטָעַלְעַדְרִין דָּאַ
פֿיעַר, האט דער קעלעדר געפרענט: נָאָה נִישְׁתַּחֲוֵדְךָ אָוּנוּר
יונגער הערר דילטער? אַן פֿאָר דעם לעערען שטוחל דָּאַ
אַ גְּלָאָן געשטעָלַט. ער האָט אויך געוואָסַט, אַו דער יונגער
דילטער מוו קומען.

און ווירקליך איינטאל, שוין צימליך שפֿעַט — ער אַס
געקומען!
אלע וועגען אויפֿגַעַשְׁפְּרוֹנְגַעַן, אלע הענד האבען זיך אויס-
געשׂטראָקט צו ווין הוּא, צום מאנטעל אין אלע מיילער האָט
בען געפרענט:

— עפֿים בעשאָפֿעַן?
— אַ סְקִיצָע?

— אַ בִּינְטוּלָל לַיְעַדֵּר ?
 — אַ פָּאַעֲמָא ?
 — אַ רָּאַמָּא ?
 מען אויז זעלער געווען, או איהם האט איזין ציין „ארבייט“
 פער האטטען.
 ער אַבָּער ענטפערט :
 — אַ שְׁטִיקָה לְעַבְּעַן אַיבְּרַגְּנָעַלְעַכְּט !
 עם ווּרְטַנְּאָה אַינְטְּעַרְעַסְאַנְטְּעַר . מען קוֹקֶט אִיהם אִין
 גְּזִוִּיבֶּט אַרְיִין :
 — וַיְיַגְּעַנְדְּרַעְתָּ ...
 — מַאֲדָנָע אַיְנוּנָע בְּקוּמוּנָע ...
 — אַ נִּיְעָרָשְׂרָומָט אִין שְׁטַעַרְן .
 — בְּלָאָם —
 — אַ בְּאַרְנָע גְּרוּמָאָט אַרְוּם דַּי לִיטְעַן ...
 — עַפְּוִים וּזְרָפְּט זַיְה אַ וּלְבָעַר-פָּאַרְעָם אִין דַּי האָהָר ...
 עַמְּיַץ אַבָּער פְּרָעָנָט :
 — מִיטָּוּעָמָע ?
 מען בּוֹינְט זַיְה צְוִין אִיהם אַיבָּער
 — אַ בְּרוּנְעָשָׁע ? אַ בְּלָאַנְדְּרָע ?
 אַין דַּעַר נָהָנְטָסְטָעָר :
 — אַךְ קָעָן זַי נִישְׁת ?
 — חֲבָרִים — הַיּוֹבֶט ער דַּי בְּרַעְמָעָן אַוְיָף — נָאָה זָוָם
 פְּרָעָנָע ? אַיהֲר האָט מִיךְ נִישְׁת אַיְנוֹמָאָל מִיט אַיהֲר צְוָאָמָע
 בְּעַגְּנָעָנָט ; מִיךְ גְּעַנְּרִיסְט , זַי אַפְּוּלוּ נִשְׁת בְּעַמְּעַרְקָט ... אַיהֲר
 האָט זַי אַיהֲר גַּעַשְׁטָאַלְט קִין שְׁלִיסָּלָל נִשְׁת גַּעַחָאָט — פָּאַר
 אַיְהָ נָאָר נִשְׁת גַּעַוּן , פָּאַר מִיר—אַלְעַן ..
 ער בּוֹינְט זַיְה אַיבָּער דַּעַם אַנְלָעָהן :
 — צַו אֲרִים , בְּרִידָעָר , אוֹזְדַּי מַעַנְשְׁלִיכָּע שְׁפָרָאָה ; עַם
 האָט דַּעַרְפָּאָר קִין נָאָמָעָן נִשְׁת . שְׁטָאַרְקָעָר פָּאַר לַיְעַבָּע , צָעָרָט
 לַיְכָעָר פָּאַר פְּרִיְנְדְּשָׁאָפָּט —
 .עַט , אַ יּוֹם-טוֹב גַּעַוּן ! ...

„ニישט קיון חמוץ-וון, פון שייד אַרוֹים גָּנוּמוֹן, און נישט
— צוישען צוויי רײַהען שטילע ציפרעסן אוּ-עַם, דאס
טיכעל, געפלאָסען,— אין דער הויך קוּשׁען ויך די קריינען מיט
די גְּרִין-פֿערטְּרוּמֶטְּשׁ בְּלָעְטְּעָר, אַונְטְּרָאָר אַפְּאַבְּגָעָלְאָוָתְּעָן
הִימְטָלֵל; אַונְטְּעָן — אַגְּנָלְעָרְיוּסְּ פָּן לִיכְטָ אַרְקָאָדָעָן, אוּפְּ בְּלָיָ
מָעַן, אוּפְּ בְּשִׂמְּחָה-פֿעַלְדָּעָר אַרְיָום...
איך האָפְּ נָאָר גַּעֲפְּרִיְּקָט אַיְּהָר הַצְּנָדָר צָו נָעַמָּעָן, די
אוּגְּנָעָן צָו שְׁלָסָעָן — — —

— אָוָן?

— זַי אָיו אָוּוּקָה...

מען פֿרְעָנָט:

— צָו טָאָטָע-מָאָמָע?

— צָוּ מָאָן?

— צָו קִינְרוּעָר?

— אַלְץָ אַיְּגָס! אַוּוּקָה אַטְּ אַזְּמָוֹת...

אונ צוּרִיק ווּוּיאָנָרָה:

— אַיְּחָאָפְּ זַי נִישְׁטָ פֿערְהָאַלְטָעָן...

— עַם אָיו אָוּנָדָר גָּעוּוֹן. אַיְּן דְּרוּיָעָן גָּהָת אַונְטְּרָאָר
די וּן אָון אַיְּהָרָע אַבְּגָלָנְצָען שְׁפִיעָלָעָן אַרְוּם די וּנְדָן. זַי
געַהַת, זַי — נָאָה... זַי רְיָוָעָן זַי אָפְּ פָּן די וּנְדָר אָון צִיהָעָן
וּפְּהָ צָו אַיְּהָר אָון פֿערְשָׁוְיָנָרָעָן, אָון מִיר וּוּרְעָתָ גָּרוּי, גָּרוּי... אַיְּ
הָאָפְּ די אוּגְּנָעָן גַּעַשְׁלָאָסָעָן...

אַיְּהָ זַי אָון אַיְּדָ פֿהָלָ, אָז נָאָךְ עַמְּיָּן גָּהָת אַיְּהָר נָאָךְ —

טִין נְשָׁמָה יְתָרָה... גָּוּט...

— גָּעהַ-טְּרָאַלְטָ אַיְּךְ — מִיט אַיְּהָר! בַּי מִיר וּוּעַט שְׁוִין

קיָיָן שְׁבַת אָון קִיְּן יוֹם-טוֹב נִישְׁטָ זַיְן —

עַר בְּלִיְּפָטָ שְׁטִילָ, עַמְּיָּן אָיו אַוְיָגְנָעְשְׁפָרְוָנָגָעָן מִיט אַפְּלָ

גָּלָאָוָן אַיְּנָ דָּעָרָהָן:

— לְעַפְּעָן וְאַלְעָן אַגְּנוּעָרָעָ שְׁגָהָים אָון יִמְּסָ מִבְּיָסָן

— צוועשען צווי ריווחען שטלאַץ ציפרעסען אוּם. דאס
טיילען, געפֿלאָסען,— און דער הויך קישען. וַיְהִי קרוינען מיט
די נריין-פארטרוימטע בלעטהָר, אונטער אַליַּעַב-אַראָכְּגָּנְּעָלָאָטָעָן
הימעל; אונטען — אַנאָלְעָרְיעָן פָּונְ לְיכָט אַרְקָאָרָעָן, אוּף בְּלוֹם
מען, אוּף בשמיים-פעְּלָדָעָר אַרְזָוִים...

אייך האָפֶן נָאָר גַּעֲבָרוּלֶת אַיהֲרַ הַאנְדֵּר צוּ נַעֲמָנָן, די
אוּגָּנָּעָן צוּ שְׁלִימָעָן — —

— אָוֹן?

— וַיְהִי אָוֹעָק...

מען פרענט:

— צוּ טָפְּטָע-טָמָאָע?

— צוּמָּמָאָן?

— צוּ קִינְדָּעָר?

— אַלְּצָאָיְנוּס! אָוֹעָק הַאָט וַיְגַּעֲמָוֹת..

אוּן צְרוּיק וַיְזִיאָנָעָר:

— אַיְךְ האָפֶן וַיְנִישְׁתֵּפְּרָהָאָלְטָעָן...

עם אוּן אָוֹעָנָר גַּעֲוָעָן. אַן דָּרוֹיסָעָן גַּעֲחָת אַונְטָעָר
די יְוִן אַן אַיהֲרַע אַפְּגָּנְּצָעָן שְׁפִיעָלָעָן אַרְוֹם די וּוֹנְדָן. וַיְ
גַּעֲחָת, זֶה... וַיְהִי רִוְּסָעָן וַיְהִי אָב פָּוֹן די וּוֹנְדָן אַן צִיהָעָן
וַיְהִי צוּ אַלְּצָאָיְנוּס פֻּרְשָׁוֹנְדָעָן, אַן מָוֵר וּוֹרָת גְּרָאִי... אַיְךְ
הַאָפֶן די אוּגָּנָּעָן גַּעֲשָׁלָאָסָעָן...

אַיְךְ זֶה אַיְךְ פִּיהָל, אָז נָאָה עַמִּינְזָעָן גַּעֲחָת אַיהֲרַ נָאָךְ —
טִין נְשָׂמָה יְתָרָה... נָוָת...

— גַּעַה—צְרָאָקָט אַיְךְ — מִיט אַיהֲרַ | בַּיְ מָוֵר וּוּעַט שְׂוִין
קִיּוֹן שְׁבָת אוּוֹ קִיּוֹן יוֹם-טוֹב נִישְׁתֵּפְּזָעָן —

ער נָרָיְבָּט שְׁטָילָן. עַמִּינְזָעָן אַיְן אַוְפְּגָּנְּשָׁפְּרָוְנוֹגָעָן מִיט אַ פּוֹל
גַּלְאָוּ אַן דָּער הַאנְדֵּר;

— לְעַפְּעָן וְאַלְעָן אַונְזָעָרָעָן שְׁבָתִים אוּן יְמִים טּוּבִים!

און אריינשפערענדיג דעם דילטער דאס נלאו אין דער
האנר אריין :
— מאך הברלה , ברודער !
— דער קעלגערד האט אונגעהייבען לעשן . —

איין אומבאָקאנטע.

איין אַקלְיִינֶר מענער-געוּלְשָׁאָפֶט האָט מען וועגן
פרויין אָן זיער אַיְנְפְּלוּס אַיְפְּן מענער-לעבען גערעדט .
— אַיְפְּ מֵיר — האָט זיך אַבְגָּעָרְפָּעָן אַיְונְגָּר אַרְצָת —
הָאָט אַ גְּרוּסָען אַיְנְפְּלוּס גַּהֲאָט נֹר אַיְין פָּרוּ אָן דָּרְצָז —
איין אָוְנְבָּעָקָאנְטָע .
געבעטען , האָט ער די קְליַינָּע גַּשְׁיָאָטָע פָּעִיצָהָט .
אלָם יונְגָּר סְטוּדָעָט אָיזָּעָר אַמְּלָאָ פָּעָרְבָּעָטען גַּעַן
וּאָרָעָן אַיְפְּ אַטְאָנְצָ-אַוְעָנְדָר אַיְפְּ אַזְמָעָר-וּאוֹנוֹנוֹן . דָּעָר אַוְעָנְדָר
הָאָט זיך פָּעָרְצָוְנָעָן בֵּין פָּאָרְ-טָאָג . עַס אָיזָּעָר אַמְּלָאָ
טִינְגָּעָ נָאָכָט גַּעוּוּן . די טָאָנְצָ-אָזָן פְּלִירָט-אַטְמָאָסְפָּעָרָעָה
אַיְהָם בָּעָרְיוֹשָׁט , אָזָן אַלְסָם יונְגָּר מַעַנְשָׁ — אָהָן פָּאָרְאָרְטִילְעָן ,
הָאָט ער פָּן לְוּסְטִינְגָּעָן בעַלְעָר אָזָן אַיְין אַטְעָם גַּעַטְרָנְקָעָן :
נִישְׁתָּט אַיְין טָעַנְצָעָרִין , מַעַהָר אַלְסָם מַעַן הָאָט גַּעַבְרִילְט , צָוָעָ.
דָּרִיקְט צָו די פָּעָרְזָוְלְבָעָרטָעָן מַנוּרִירָ-קְנָעָפָע , נִוְשְׁתָּ אַיְינָר , מִיטָּ
קוּיָם אַיְסָגָעְשָׁפָרָאָצָטָע וּאַנְסָעָן-שְׁפִיצָעָן די פָּלָאָמָעָנְדִיָּגָע בְּעַקְלִיך
גַּעַשְׁטָרִיפָט . די , וּוֹאָס ער האָט אַבְגָּעָפִיהָרָת אַחֲיָים . קָעָנְגָּעָן
דָּעָר אַיְפָגָעָהעַנְדִּיגָּר וּן גַּעַרְשָׁט , אָזָן צָו אַיְהָר אַוְנְטָרְגָּנְגָּן
אַרְאָנְדָעָוָא בעַשְׁטָעָלְט . אַ פָּרָעָהְלִיכָּעָר וּירְ-וּאָר אַיְן קָאָפָט ,
אַ קָּאָפָלָעָ לְוּסְטִינְגָּעָן זָוְעָרָ-פִּינְגָּלְעָךְ אַיְין יְוָגָעָן חָאָרִיך — אַיְן
די פְּרִישָׁע וּן טְרָעְנְקָט מִיט צְוֹפְלָאָסָעָן גָּאָלָר די שְׁמַעְקָעְנְדִיָּגָע

לופט אין וואָלד, די אויפגעחאָפֿטַע פּוֹינְגָּל אָוִיף די טהוֹי
בְּעֶפְּרֶלְגְּטַע בְּוִימָעָר צְוִוִּתְשֻׁעָרָן אָוּן עָרָטָנְצָט אָונְטָעָר זַיְן
פְּרָעהֲלִיכְּזַן וְעַגְן.

פְּלַזְלָזְגַּן אָיוּעָר שְׁטָעָהָן גַּעֲבֵלְבָּעָן.

אין אַ זְּסָעָר-וְאוֹיְנוֹנָגָהָטָה זַיְךְ אַ תְּהִיר גַּעֲפָעָנָט. עַם
איָן אַרְוִים אַ בְּאַרוּעָסָע אָוּן קְנָאָפְ-גַּעֲקְלִיְּרַטְעָ גַּעֲשְׁטָאַלְט, הַאַלְבָּ
מִידְעָל, הַאַלְבָּ קִינְד, מִיטָּ נְרוּיסָע גַּאֲזָעָל-אַוְינָגָעָן אָוּן אַ בָּאָלְזָט
שְׁפִיעַלְעָן אָוּן די לְאַנְגָּעָ דִּינָּעָהָנָר... אַ וְוַילְעָ אָיוּז וְ
שְׁטָעָהָן גַּעֲבֵלְבָּעָן, פְּעַרְוָאַנוֹנְדָּרְטַע פּוֹן שְׁעָנָעָם מַאֲרָנָעָן, פְּעַרְ-
בְּלִיפְט... אָוּן אָז זַיְהָט אַיְהָם, זַיְךְ אַוְמְקוּנְדָּרְגָּן, דָּרְרוּוָהָן.
הָטָה זַיְךְ נִישְׁתְּ פְּעַרְשָׁעָמָט; נַאֲרָ אַנְגְּשָׁעָטְלָט אָוִיףְ אַיְהָם
צְחוֹיְ רַיְגָעָ קִינְדָּעָר-אַוְינָגָעָן, וְאָסָהְאַבְּגָעָן, קְוַעַנְגָּרָן אַיְהָם גַּלְיָיךְ
איָן גַּעֲוַלְטָ אַרְיָין, גַּעֲפָרָעָן: דִּין הָטָה אָוִיךְ אַוְיְגָעְוָעָקָט די
זַיְן? בִּיסְטָ אַ נְוַטְעָרָ מְעַנְשָׁ ? — וְוַילְסָטָ מִירְ נִישְׁתְּ תְּהָןְ קִין
שְׁלַעַלְטָם ? וְוַסְטָ שְׁפִיעַלְעָן מִיטָּ מִירְ אָנִין בָּאָלְ ? ...
איָן עָרָהָט זַיְךְ פְּלַזְלָזְגַּן פָּאָרְןְ רַיְגָעָן מִירְ טִיעָף
איָן טִיעַפְסָטָעָן הָאָרֶץ פְּעַרְשָׁעָמָט אָוּן אָיוּעָנְלָאַפְּעָן גַּלְיָיךְ צַוְּ
דָּעָרְ סְטָצְיָעָ אָוּן אַבְּגָעְוָאָרָט דָּעָם זַוְּגָ אַחֲיָם. —

דאָס הָאָרֶץ הָטָה אַיְהָם גַּעֲזָאנְט, אָוּן עָרָ וְוַעַט זַיְנָאָר אַמְּאָל
טְרַעְפָּעָן, אָוּן עָרָהָט זַיְךְ זָמָן לְעַרְנָעָן גַּעֲנוּמוּנָן... עָרָהָט
זַיְךְ גַּעֲלָעָרָנָט, לְעַרְנָנְדָּגָן, אַנְיָעָם קִינְדָּ פְּעַרְגָּעָסָעָן אָוּן זַיְן
דוּפְלָאָם בְּעַקְוּמָעָן. עָרָ מוֹ זַיְךְ אַיְנְרִילְטָעָן אַלְסָ פְּרָאָקְטִיזְרָעָן.
דָּעָרְ אַרְצָת. עָרָהָט אַנְגָּעָהָיְבָעָן "בְּיוּעָן" אַיְן הַיּוּעָר אָוּן אָיְן
קוֹרְצָעָן בְּעַקְוּמָעָן אַגְּנָצָעָן אַוְיְסָוָאָהָלְ פּוֹן פְּלָהָת מִיטָּ נְדָן.
אָוִיףְ צְחוֹיְ הָטָה עָרָ זַיְךְ עַרְנָסְטָעָר אַבְּגָעְשָׁעָטָלָט... אָוּן עַם אָיוּ
אָוִיךְ גַּעֲקָוּמָעָן דָּעָרְ טָאָג, וַיְעַן עָרָהָט זַיְךְ גַּעֲלָאָטְ דְּעַזְיָידָר,
רָעָן. עָרָ גַּעַתְהָ אַיְבָּעָר דָּעָרְ מַאֲרָשָׁאָלְקָאָוְסָקָא אָוּן דָּעָרְ רַיְכָוָנָן
זָמָן זַאֲקִשְׁעָן גַּאֲרָטָעָן; לְעַנְקָטָ אַבְּ רַעַלְטָם בְּיָם גַּרְיָעָם פְּלָאָץ,
טְרַעְטָ אַבְּ אָוּן אַ בְּלוּמָעָן-גַּעַשְׁעָפָט, קוֹיפְטָ אַ בְּקָעָט אָוּן גַּעַתְ

אין נארטען אריין. פאסירענדינג דעם נארטען, ווועט ער בע-
 שליסען, ווואו היינ דעם בוקעט צו טראגען: אויפֿן טיעאטער-
 פֶּלְאָז — אַ לְוִסְטִינְגַּעַ בְּלְאַנְדִּינְעַ מִיטַּ גְּעוֹזָגָןַ אַוְןַ קְלָאַזּוּרַיַּרְ — אַדְרָעַרְ
 אויפֿ סְעַנְאַטְאַרְעַן-גָּאַסְ — אַ בְּלְאָסְעַ דְּקַאְדָּאַנְסַ מִיטַּ פָּרְצַעְלְאָןַ.
 מַאְלָעַרְיַי אַוְןַ פָּאַטְאַנְרָאַפְּיַעַ ... אַ שְׁוּעַרְעַ וְאַהֲלַ —
 אַיְהָם עַפְּסַ, וַיַּאֲלַאְתֵּן אַיְןַ הָאַרְצַן. ער הַוּבֶטְ דִּיְ אַוְינְעַן
 אויפֿ אַוְןַ דְּרוּעַתְ — זַיְןַ שְׁלָאַנְקַ, אַנְגַּנְעַשְׁפָּאַרְטַן אַזְ — אַ בְּוּסְ אַיְןַ
 זַיְןַ גַּעַשְׁטָאַגְעַןַ . בְּלָאַסְ, וַיַּאֲזַקֵּן אַ נְיַקְלִיךְ אַיְבְּרַעְנְגַעְמַעְנַעְרַ
 קְרַעְנַק ... פָּוּן אַוְנְטָעַרְ דִּיְ אַרְאַבְּגַעְלְאַזְוּטְ בְּרַעְמַעְן שְׁטַרְאַחְלַטְ
 אַרְוִים אַוְןַ צְוַשְׁפְּרִיְתַן זַיְןַ אַיְבְּרַעְןַ בְּלָאַסְעַן גְּעוּלַטְ דָּאַסְ דִּיְיַנְיַ
 סְטַעַ, שְׁטַלְסְטַעַ גְּלִיקַ, מִיטַּ וְעַלְכָעַן זַיְןַ הַאַטְ אַוְיפֿ אַיְהָרַ קִינְרַ
 גַּעַקְוּטַ, אַוְיפֿ אַיְהָרַ קִינְרַ אַיְןַ אַזְוּעַן —
 אַוְןַ ערַ הַאַטְ וַיַּאֲלַזְלַזְגַּן אַיְןַ טִיעַפְסְטַעַן הָאַרְצַן פָּעַרְ
 שְׁעַטְמַטְ . אַזְוּקְגַעְוְחַאְרַפְעַן דֻּעַם בְּקַעַטְ אַוְןַ אַיְזַרְקִיךְ אַהֲיַם
 אַרְבְּיַטְעַן ...

צָוֵם דְּרִיטַעַן מַאְלַ הַאַטְ ערַ זַיְןַ שְׁפַטְאַלְ אַוְיפֿן טַוִּיְ
 טַעַן-בְּעַטְ גַּעַטְרַאְפְּפַעַן .
 אַיְןַ דִּיְ אַנְרְוִהִינְעַ טַעַגְ הַאַטְ מעַן זַיְןַ פָּוּן גָּאַסְ מִיטַּ אַ
 דְּרוֹלְגְנְעַשְׁתְּאַקְעַנְעַרְ בְּרוֹסְטַ גַּעַבְרַעְנַטְ ... אַהֲןַ דְּאַקְוּמַעְנַעְןַ, אַיְןַ
 אַוְנְבְּעַקְאַנְטַעַ, צְוַפְּלִיגַגְ גַּעַשְׁאַסְעַנְעַ, מִיטַּ אַפְעַנְעַ, צְוַשְׁרַקְעַנְעַ
 גַּאְוּעַ-אַוְינְעַן, וְאַסְ הַאַפְעַן דֻּעַם גַּאנְצַעַן טְוּמַעַל נִישְׁטַ
 פְּעַרְשַׁתְאַגְעַן ...

א חנופה-לעטעל.

עם איז דורך חנופה, וועל איז איז דעדצעהלהען, ווי
אווי א יורד, א יורד, לא עלייכם, האט זיך אמאָל געראטעה,
וועט דורך א חנופה-לעטעל...

און מיינט איהָר, א נאלדענס? חאַטש א זילבערנַס
דוקא א מעשענס און א שברוי-כלי. עפֿעט איזן אלטע ירושה
פֿון דוּ-דורות, אויסגעקרומט, אויסגעדרעהט און א האַלְבָּ
ראַהַרְיָל אַבְגַּעֲבּוֹאַלְעָן ...

דעָר יורד איז פֿרִיהָר געווען א בעַל-הַבָּית ...
פֿלוֹצְלִינְגָן איז ער נעהער נעהארען,

וואּזַוְוִי? דאס נעהער נושט צוֹ דער זאָק
מען זאנט, א זעלנער האָט געטראָגען אַן נאָס א שטָאָ
בע איזונַן צוֹ פֿערקייפּען. האָט ער געקייפּט אָונטערן מְקָהָ
אַהַיְמַעְפִּירָהָרט ... ער ניעט אַשְׁלֵיָף — נאָלָד!

גַּעֲלַקְהַנְּט גַּעֲוָעָן פֿון דער באָנק!

אָבעָר איז א יורד ווערט רִין, איז יין מפֿני חדשָׁ,
קעָהָרט ער אַיבָּער די שטָוב. טוַישָׂט ער די מלְבוּשִׁים, ווערט
ער אַדִּיטָש וַי — אַפְּרָאַנְגִּזְוּטָמְעָרָקָע; וואָרָפְּט אַזְוּעָק דאס שיַ
טָעַל. צוּוִי בְּנִים גַּעֲהָאָט — פֿון חַדְרָאָרְזָוּס אַין נִימָנוֹיָם
אַרְיָין! מען היַבְט אַן מְשָׁנָה פֿנִים צוֹ זַיְן די שטָוב ... אַ
סְפָּרִים-שָׁאנְק גַּעֲוָעָן, וועָר דָאָרְפָּ סְפָּרִים ? גַּעֲשִׂקְט אַין בֵּית.

המדרש אריין; א' בותנה. די שענק — אין אלטע, צעהאקט, אין
קי' אריין אויף קהנדליך געשיקט... די פלונייטע שטעטל
אויף דעם ארט א טראט. ו' האט זיך מיט אמאן ליעב בע-
קומען, וויל זיך זעהן פון אויבען בייז אראב... מען רופט
אריין א "האנדרעל", מען פערקופט דאס אלטע מעפיל בחזי
חנס און מען קויפט. לודוויג דעם פיערצעהנטען" — קלין,
תנוידיג, נאָר געבעט; אויסגעקרומטע פיסלען, אַבער מיט
בראָנו. אויף רעדליך, א' מהיה. מען האט זיך מורה צו
זעצען.

א' ביסעל אלט ולבער געווין: אהרג-פושקעלען, בשטמי
שטיעקעלען, — פערקופט אויף ברוך, צעהענקט דרשא-געשאנק
פאר קרובים; געקויפט נלאו, קריישטאל... בלומען-טעס, וואָ
זען, פמנאג העולם — מאָדרען!

אין דאָך נֶלְגֵּן-חוור — אין א' צייט אַרום הייבט אָן געטען
קאפוייד, מיט דער פומער אראָב. די זיין זענען שוין אָין
אויסלאנד, מען האט זיך נישט צו שוקען... קום מען פראָ
לִאנְגְּנִיעָרֶט די וועקסעלען... פון דער האנד א' נAMILT-חסדר
קרייענט מען נישט...

עם וווערט ערגען. מען קווקט זיך אום, נישט אַעפִים
זו פערזעגן? דער "ליידוויג דער פיערצעהנטער" אָין צו.
פאָלען... נלאו אָין קרייסטאל — אויסגעהאקט, צוּבְּרָאַלְעָן...
א' פָּאָר בְּלִים גַּעֲפִילְבִּעָן — מיט גִּיפִּס צוֹאַמְעָנְגָּעָלְעָפְּטָע...

לעכט מען אָין דחקות...

או מען ליעכט אָין דחקות דער מאָהנט מען זיך א' ביעען
אין יוריישקיט...

די פלונייטע באָרגנט ביין א' שכנה אָמאָל א' צאיינה
וראינה" אָון לייענט. דער פָּאָן סָאָאמָן, וואָס הײַסט שיין
צורייך שלמה זלמן, שטעטל זיך אָמאָל דאָוונען אָין טלית
ו�플ין. אָון אָוּ עַס קומט חנופה, גלוּסְט זיך צו בענשען
חנופה-לְכִטָּה...

ליינטליך מען האט מען ערגען אויסגעקאַשפֿערט; מען

לויפט אין קיד אריין נאך א שייטעל האיז, נישטא! פער-
פעהט אפיילו א קוינדרעל!

דרטמאהנט זיך שלמה ולמן, או בשעת חדותא האט
ער געהטט איזן אלט חנופה-לעטפעל און געווארפער אויַּה
איַּה איווען.

— שלמה ולמן, בעט זיך די פֿלוֹנִיתְטָעַ, נעהם עם
ארaab ...

געהת מען אויַּה מזורת נפש, שטעטלט מען אroiַּה א
בענקל אויַּה א טиш, רוקט מען צו צומ אויַּהען, עס מאנצט,
עס סקריפט. גּוֹדוֹגּ דער פֿיעַרְצַעַהְנְטָעַ קְרֻבְּצַט, די^ת
פלוניתְטָעַ האלט אונטער — אַרְאַבְּגַעֲנוּמָעַן ...

פֿערַשְׁטוֹבֶט, קוֹיַּם אַבְּגַעְוִוִּישְׁטַט — מען בענשת ...
דעם ערשותען, דעם צוֹוִיטען טאגן, אַזְוֵי בְּיוֹן אַלְטָעַן
טאגן — נאך לְעַנְעַן ווּעַט מען זיך אַהֲן ווּיעַטשְׁעַרְעַ, אַז אָומַן
עטיגן. זוּצַט שלמה ולמן בי איזן זוּט טиш, די פֿלוֹנִיתְטָעַ
בי דער צוֹוִיטעַר און מען טראָט — אַפְּצָל פֿאַר הַונְגַּעַר
אוּיסְגַּוְועַהְעַן!

קְלִינְגְּט ווּרְעַר, שְׁפְּרִינְגְּעַן בִּירְעַ אַויַּף, עַפְעַגְט מען. קומט
אַרְיַּין אַ בעקאנטער יונגעַרְמָאַן, אַ מעַקְלָעַר פֿוֹן פּֿלְעַרְלַי.
וּאַם אַיְּוֹ?

ער האלט זיך קוֹיַּם איזן פֿאַר לְאַכְּעַן. קְיַּוְן ווּאַרְשָׁא אַז
אַ משׁוֹגְעַנְדָּר עַנְגְּלָעַנְדָּר גַּעֲקוּמָעַן. אַ גַּלְאַטְטָעַנְגַּעַנְאַלְטָעַר, אַדְרָעַר
אָפְשָׁר אַ נְקַבָּה אַ פֿערַשְׁטַעַלְטָעַ ... קְוִיפְט אַלְטָעַ שְׁבָרוּ-כְּלִים,
וּאַרְט אַז הוּוּ.

— זֶאָל ער אַרְיַּינְגְּהַעַן? מִן-הַסְּתָמָם ווּעַט זיך עַפְים גַּעַנְעַן ... אַזְאַן אַלְטָעַר בַּעַל-חַבּוּת.

דָּאַס אַלְטָעַר פֿאַר פֿאַלְקַ קְוֹט זיך אַיְבָּעַר. וּאַם האַבְּעַן
זַיְּ פֿאַר אַלְטָעַר פְּלִים? דער עַנְגְּלָעַנְדָּר קומט דַּעֲרוֹוִיל אַזְיַּין;
ニְשַׁטְמַט נְעַקְנַט זיך דַּעֲוֹוָאַרְטָעַן; די מהָר אַז אַפְעַן גַּעַנְעַן.
שְׁטַטְאַגְעַן. ער קומט אַרְיַּין, נְעַט אַרְאַבְּ דַי פֿוּבָּעַ, דַעֲרוֹוָהָט
דָּאַס חַנּוֹפָה-לְעַכְפּוּל, פֿאַלְטָעַ זַו וּזְוּן אַ היְסַעַן פֿאַפְלִינִיקַ,

חאפט עם אין די הענד אריין, די הענד צומען, די אויגען
בליזען ...

— געואנט משוגע! מאלט דער מעקלער.
ווײַפֿיעַל? וײַפֿיעַל? פֿרְעָנְטֶר עַנְגַּלְעַנְדֶּר אוֹיף אַ צָּעַ
ברְּאַכְּעַן דִּיטְשָׁן.

קורץ און בקצור, מען האט דאס חנופה-לעטפֿעל פֿער.
קייפֿט. פֿערְאָזֶט זָן אוֹיףְּן משוגענים עַנְגַּלְעַנְדֶּרְס יוֹשֵׁר
און גענומען וײַפֿיעַל ער האט געגעבען.
עַנְגַּלְעַנְדֶּר און מעקלער — אָב ; דאס פֿאָר פֿאָלְקֶ בְּלִיבְט .
— מַאְקִי מְשׁוֹנוּ! מַאְכִּט שְׂלָמָה-וְלָמָן .

און אָפְּשָׁר — זָגַט די פֿלְוִנִּיתְשָׁע נוֹשֶׁט דְּרִיכְסֶט —
אליהו הנביא? און זוכות פֿון חנופה-לְיכְט-בְּעַנְשָׁען? ...
סִיְּ-וְיִ-סִּי : גְּעוּן אַוִּיפֿ וּוּתְשַׁעַרְעַ, גְּעוּן אַוִּיפֿ אַנְבָּיִ-
סָעַן, גְּעוּן אַוִּיךְ מִיט וּוּסָם צָו גְּעַנְעַן אַין גָּס אַרְיַין ...
און דאס גַּעַלְד אַזְוּפִים מַוְּלַדִּינְגָּן גְּעוּן ... דאס רַעַעַל
הַיְּבָט וִיךְ אַן צְוִיקָּץ צָו דְּרַעַהָעַן. אַרְיַיף ! ...

שלמה-וְלָמָן וּוּרְטָן צְוִיקָּק פֿאָן סְפָּלָאָמָּאָן ...
און אָז עַם גַּעַתְּת, גַּעַתְּת מִיט אַלְעַט ... בעקומות מען
ברִיעַפֿ מִיט נְחַת פֿון קִינְדֶּר אַין אוֹיסְמָאָנָר. אַלְיַין זִיךְ אַוִּיסְ-
געַרְבִּיט. אַיְּ-עָר אַין לְאַנְדָּאָן, אַיְּ-עָנְשָׁעַנְדֶּר ! גְּרוּסִים ! חַתְּוִינה
גַּעַתְּתָן פֿערְפֿעַט צָו זָן . וְאַלְעַן טַאַטְעַ-מַאְטַע קִעְנָעַן די
שְׁנוּר ...

פֿאָהָרֶת מַעַן ...

פרעהט מען וִיךְ אָב אַ צִּיְּת אַין דֻּרְהַיִם, דֻּרְנָאָךְ
נעַהְמַט מען בעקוּקָעַן לְאַנְדָּאָן ... הַיְּזָעַר, פֿאַבְּרִיקָעַן. דֻּרְנָאָךְ
טַאַטְעַר, קָאנְצִיעַר-הַיְּזָעַר, אוֹיסְשָׁטְעַלְוָנְגָּעָן .
פֿירְהָרֶת מען זַיְּ אַיְּגָמָאָל אַין אַ קִּנְסָט-הַוִּין אַרְיַין —
אין אַ מְזֻועָאָם ...

און שְׁטַעַלְט אַיְּךְ פֿאָר, זַיְּ פֿערְבְּלִיְּפֿט דָּס אַלְטַע
פֿאָר-פֿאָלְק אַין גְּעוּאָרְעַן, אָז זַיְּ האַבְּעַן זִיךְ, אַין אַ זָּלָ-
אוֹנְטָעַר אַ גְּלָאָן, גְּעַטְרָאָפְּעַן אַוְיְגָ-אַנְגָּמִיטְזָן אַלְטָעַן חַנּוּפָה .

לעטפאל ... דערקענט די גאנטע, לאָגענדיינע לײַבען ... די בעט-
לעך מיטין פוינעל ... דאס איסגעדרעהטע פיסעל, דאס האָלב-
אָכגעבראָכענע רעהרייל.

— נישט משוגע געווין! קְלֻעַת, אין ענגלאנד שווין —
מייס טער סאָלאָמָן ...

— און נישט אליהו הנביא! — די מיטרים,
הויך רעדען, בפרט פרענן פאָסֶט נישט נאָר דער
יונגער שנור.

פארטראָכְטָען זי זיך ...
אפשר וועט איזחד איזיך אויך פערטראָכְטָען?

משופע.

או דער אלטער מנשה האט געענדיגט זיין חזות מיט א צוֹלָג פון עטְלִיבָעַ אַפְּטִיעָלַה הַלְּיָם, אוֹ שְׁוֵין דָּעַר בְּלָאַסְעָר וּמְעַדְּגָנָר פְּרִיהַ-מְאַרְגָּעָן גַּעֲלָעָן אָן פָּעַנְסְּטָעָרְלַ פָּן קָעְלָעַר שטוב .

טרוייערגן, מיט מיידע אוינען, קוּקֶט מַנְשָׁה אַוְיפָּן פְּרִישַׁ-גַּעֲבִירָעָנָם טָאגַן. ער קְנָקֶט זִיךְ אָוִים דִּי דָּאָרָעַ פִּינַּן, גַּעַר, פָּעַרְמָאָכָט דָּאָס הַלְּיָםְלַ, פָּעַרְלָעַשְׂטַדָּס קָלְיָינָעַ נְאָפָטַהַיְלַ אָן שְׁטָעַלְתַּ זִיךְ בִּיִּים פָּעַנְסְּטָעַר. ער קוּקֶט אַרְיוֹףַ צָוָם שְׁמָאָלָעַן פָּאָס הַיְמָעַל, וּזָאָס בְּלִיְיכָט זִיךְ הַוִּיךְ אַיְבָּעָרַן עַגְעָן גַּעַסְיָל אָן. אָין דָּעַר רָאָם פָּן זְוִילְעָרָנָעַ בָּאָרָד אָן פָּאָהָה, אַוְיפָּן גַּרְוִינְלָעַק אַיְינְגָעָרָמוֹפָעָנָעָם פָּנִים, בְּעוֹחוֹתַ זִיךְ אַ בְּלָאַסְעָר שִׁין פָּן אַ טְרוֹיְיעָרִיגָּעָן שְׁמִיכְעָל .

דָּאָנָק, רְבּוֹנוֹ שֵׁל עוֹלָם !

— אָין נוֹיטִיג — זַיְמָצָט ער — דָּאָרְפָּסְטַדְוּ מַוְךְ דָּא , רְבּוֹנוֹ שֵׁל עוֹלָם ! זַיְלָסְטַנְאָךְ אַחֲזָוָתַה, דָּאָרְפָּסְטַנְאָךְ אַקְאָפְּ .

פִּיטָּל

תְּהִלִּים ... הָא ? עַם פָּעַהְלָתַה דִּיר !

ער דָּרָעַתַּה זִיךְ אַיְבָּעַר צַוְּ דָּעַר שְׁטָבַה אָן טְרָאָכַט אָו, לְוִית זִיךְ שְׁכַל, וּאָלָת גַּיְיכָעַר גַּעֲוֹעָזָן, אָו אָין בעַט, וּזָאָס ער פָּעַרְנָהָמָט, וְאָל שְׁלָאָפְּעַן זִיךְ אַיְינְקָעַלְלַ רְבָּקָה ;

וואריגערט זיך, נבעיך. ארום אויף דער פאָדְלַאָגָן צוּוִישׁען אלטַן.
וואָרג, מיט ווּלְכָעַן חֵיָם, דער זוֹהַן זַיְנָעַר, האָנְדָעַלְטַן.
אוֹ לְוִוְתַן זַיְן יוֹשֶׁר, דער יוֹשֶׁר פֿוֹן אַ בְּשָׂרְ-וּדָם, וואָלְטַן
בְּעָסָר גְּעוּוֹזָעַן, דָּאָסַן נְלָאָזָן מִילָּךְ, מִיט ווּלְכָעַן עַר לְעַבְּטַן
בְּמַעַט אִיבָּעַר אַ טָּאנָג, זָאָל גְּעוּנִיםַן שְׁרָה, דִי שְׁנוּרוֹ זַיְנָעַ
זָוָאָסַן לְוִוְפַט גְּאנְצָעַ טָעַג אָרוּם אַוְיפַן מַאֲרָק אָהָן אַ לְעַפְּלַיְמַן...
וּאָרִימַס...

יעַנְקָעַלְיַן, דעם פרײַשָׁען צְוָלָאָג צַוְּדָעַר בְּשָׁפָחָה, וואָלְטַן
איַיךְ דערפָּן קִין רַעה נִישְׁתָּאָרוּסְגָּעָםַען!
ברְּרוּיכָעַן בְּרוּיכַן עַר ווּנְגַן, דער אַלְטָעַר; עַס וואָלָט זַיְן
דָּאָסַן נְרִינְגָּעַר גְּעוּזָעַן, עַר זָאָלָגַן נִישְׁתָּאָרְפָּעַן...
חִים אַיְן אָהָן אַ מְלָכָשׁ... חַנָּה, דָּאָס עַלְטָעַר אַיְנוּקָעַלְיַן
איַיךְ אַ קְרָאָנְקָעַ... ווּנְגַן בְּלֹאָט... דער דַּאְקְטָאָר זַאָגָט: „בְּפַאַ-
דָּאָטְשָׁקָעַ“... הַיִּסְטָן גְּעוּמָעַן אַיְזָעַן-טְרָאָפָעַן, טְרִינְגָּקָעַן טְרָאָן...
וּוֹיְן אַ בְּיסָעַל... מַעַן זַאָמְעַלְטַן פָּאָר אַיְהָר אַ בְּעַזְוֹנְדָעַר קְנִיַּה
פָּעַל... חַדְשִׁים לְגַאנְגַן זַאָמְעַלְטַן מַעַן אָזָן עַס אַיְן אַלְעַזְן ווּנְגַן.
אוֹיךְ נִישְׁתָּאָר... אַלְעַזְן שְׁמָאָקְטַן... זַוְּעַפְּצָעַהָן יָאָהָר — אָן פָּעַר-
שְׁתָעַתָּהָן ווִי פֿוֹן צְוָעַלְיַף!
— ווֹאָסַהָאָסַט דוֹ מִיךְ אַוְיפַן זַיְן גְּעוּאָרְפָּעַן, רְבָנוֹ שַׁלְּוּקָם?

עלְקָם עַר הַעֲרָתָן זַיךְ אַיְין, ווִי שָׁאָרָף אָוֹן אַפְּגָנְעָרִיסָעַן חֵיָם
עַטְעַטָּמָת אָוֹן שְׁלַאָפַף. עַר זַוְּהָט ווִי שְׁרָהָס בְּיַיְנָעַן האָנָדָר, ווֹאָסַט
הַאָטָט, קָעָנְטִינִיג, עַרְשְׁוִינְגָעַט דָּאָס קִינְדָר, הַעֲנָגָט נָאָקְשָׁאָ-
בְּעִירִיג אַרְאָפַט פֿוֹן בְּעַט...
עַר דְּעַרְזָוָהָט נָאָקְשָׁאָפַט, אוֹ יַעַנְקָעַלְעַע רִיהָרָת זַיךְ אַיְין ווּיְעַ-
גָּעַל. „בָּאַלְדַר ווּטַעַט עַר שְׁרִיְעַן אָוֹן דִי מְוֻתָּעַר ווּקְעַן“ אָוֹן
מִיט אַיְלָעַנְדִּינְגָעַ, נָאָר קוֹרְצָעַ שְׁרִיט, לְוִוְפַט עַר צַוְּצָוְמָאָיִינִיג
קָעַל אָוֹן חִיְּבָט אָוֹן שָׁאָקְלָעַן דָּאָס ווּיְעַנְעַל.
— אָוֹן אָפְּשָׁר, — טְרָאָקְטַן עַר, זַיךְ אַוְיסְדָרְהַעֲנָדָרִין צָוָם
פְּעַנְסְטָעַר, — ווּלְסָטַן דוֹ, רְבָנוֹ שַׁלְּוּקָם, אָרָק זָאָל נָאָק אָט

אין דעם יענקעלין נחת דערלעבען? איך זאל מיטים נאך
ברכה זאגען, עברי זאל איך איהם לערנען... הא?

וַיְהִי אֲרָיוֹתָעֶר עַפְעֵל בְּלִיהָעָן יַעֲנָקָעָלִים בַּעֲקָעָלִיךְ אֵין
שְׁלָאָפְּ. אֲזִים עַר שְׁמַיְיכָלֶל בְּלָאַנְקָעָט וּזְרַא אֵיתָם אַרְוֹם דִּי קְלִינְגַּ
לִיפְלִיךְ... וַיְהִי רְיוֹהָעָן וַיְכַזְּבַּ אַוְפְּ אָוֹן אָבְּ... דָּעַר פְּרָעָסֶר,
אֵין שְׁלָאָפְּ וּוְאַלְטָעָר גְּנוּיָגְטַּ!'
עַר בְּעַמְעַרְקָט דָּרְוַיְילַ, אָוּ רְבָּקָה וּאַרְפָּט וַיְכַזְּבַּ אַוְפְּזַ
גְּנוּנָעָר:

וַיְהִי לְיַעַנְתָּ אֵינוֹת אֲזָּקְשָׁטוֹרִי, צְנוּדָעָקָט בַּיְוָה דָּעַר
פְּרוֹסֶט מִיט אֲשֻׁוָּאִיךְ-גַּנְשָׁפְרָעָנְקָעָלֶט לִיְלִיךְ. וּזְאָם וַיְהִי הָאָט
צְוָקָאָפְעָנָם, זְוָהָט מַעַן נִישְׁטָם,
דָּאָם פִּינְ-גַּנְעָרִיתְלָלֶט פְּנִים, מַוְטַן אַלְבָאַסְטָעָר-וּוִיסְעָן,
לְאָנָגְ-גַּנְעָטָקָטָעָן הָאָלוּ, רְיוֹהָט וַיְכַזְּבַּ חַנְעָוָרִין אַוְפְּ אֵין אָנוֹנְ
טָעָרְלָאָגְ פָּונְ צְוָלָאָנְטָעָטָעָ, שְׁרִיְעָנְדִירִ-רוֹיְתָעָן הָאָרָרְ, וּזְאָם פָּעָרְ
דָּעָקָעָן דָּאָם גַּאנְצָעָ צְוָקָאָפְעָנָם, אָוּן בְּרָיוֹהָעָן נָאָךְ דִּי פָאָרְ
לְאָגָעָ מִיט עָקָעָן, וּזְאָם צִיטָעָן בַּיְוָה רְבָּקָהִסְיַעְדָּעָן אַבְעָטָמָעָן.
— מִינְגָעָ, עַלְיהָ חַשְׁלָוָם, אָוּמִין אַוְגַג... — טְרָאַלְטָעָ דָעַר
אַלְטָמָעָר — הַיִּים בְּלָוָט, חַלְמוֹת... אַיְהָרָ צַוְּ לְעַנְגָעָרָ יִאָהָרָ!
— רְבָּקָה! — נָעַחַת עַר צַוְּ אָוּן רְיוֹהָט וַיְכַזְּבַּ בַּיְוָה
בְּלִוִיסָעָר הָאָנָרְ, וּזְאָם הָאָט וַיְכַזְּבָרִיטָפָונְ פָוָן לִיְלִיךְ.
— וּזְאָם? וּוּעָן? — וּוּוּרָעָתָרָבָרָקָה אַוְיְפָגָנְשָׁרָאָקָעָן אָוּן עַפְעָנָט
וְיִיטָא אֲפָאָר גְּרוֹיסָעָ בְּלָאָהָעָ אַוְיָנָעָן,
— ש... ש... — בְּעַרְוָהָגָט עַר וַיְמִיט אֲשְׁמַיְיכָלֶל, —
אֵיךְ בֵּין עַם... גַּעַה אֵין מִין בָּעַט אַרְיִין...
— אָוּן דָו, זְוִירָעָ? — פְּרָעָנָט וַיְמִיט אֲבָרִיטָעָן, גְּעוּנָרָ
טָעָן גְּעַנְיִין.
— אֵיךְ וּוּלְ שְׂוִין נִישְׁטָשְׁלָאָפְעָן... עַם שְׁלָאָפְטָ וַיְכַזְּבַּ
נִישְׁטָ אָוּן מִינְגָעָ יִאָהָרָעָן... אֵיךְ וּוּלְ מַאְלָעָן טָהָרָי... הָאָסָט
דָאָךְ גַּעַהָעָרָט פְּיַינְאָקָטָן זַיְוּלָעָן פְּרִיהָ אַוְיְפָשְׁטָעָהָן... דָעַר

טאטע האט איז בעסק אין שטאדט, די מאמע דארף איזנַּט
קייפען פאר די פיטסעהאלציגן אויף תנאים ...
— וועל איך מטאכען טהרי, זידע.

— נין, רבקה... דו געה אין מײַן בעט אָרְזִין ... קאנטט
נאָך לאָגָן שאָפָען ... דו וועטט היינט, האט די מאמע גע-
וֹאנְט, נישט געָהן אין פאָבריך, זי וועט דיַך דראָפָען ... שאָפָע
דיַך טאָקי אוּס ...

— אה! — געניצט רבקה ברײַטער.
וי האט זיך שיין אלֶן דעלמאָנט. דער פָּאַטְעָר אוּז
נעכלטען אהַיִם געקוּמָען מיט אַפְּרִיד, אוּ נאָט האט אַיִם
בעשרט אַשְּׁפָּאָר בִּסְעָל אַלְטַ-זָּאָרָן.

דיַך מאמע האט אוּז געבעגעט אַבְּוֹרָה: בֵּי דיַך
פִּיטְסָעָהאַלְצִים, ווֹאו זיך אַיִּינְגָּהָעָרָן, וועט שיין ענְדְּלִין
זַיְן תְּנָאִים, חַאֲטָשׁ דיַךְהָ קְרִימָט זיך נאָך; זי וועט האָפָען
פָּאָרִים אַיהֲרִינָע אָונְתְּנָאִים וועט זַיְן! ...

קיין גרויסע הנאה האט רבקה נישט דערפָּן. אוּס-
שְׁאָפָען טאָקי וועט זיך. אַרְמוֹנָעָהן אוּפְּפִזְמָאָרָק מיט דער
טָוָּעָר אוּז בעסְעָר זיך זַיְעָן אין פָּאָבריך, נאָר שְׁפָעַטָּר —
דאָס נאַלְטְּרָאָגָעָן דיַךְיְלִיךְ מיט אַיִּיעָר אָונְתְּהָנָעָר, בְּפָרָט
דאָס חַאֲפָעָן אַיִּ מְוִתְּן גָּס אַיִּן עַנְטָלָאָפָעָן הָזָהָן, אוּז נישט
פָּוּן דיַךְ גַּוְטָע וַיְעַבְּעָן זַאָפָעָן!

נאָך, אוּז מעַן מְזָה, מְזָה מעַן.
וי געהמת צוֹאָטָעָן אַרְום זיך דָּאָס לַיְלִיךְ אָונְ שְׁפָרִינְגָּט
איְבָּעָר צָוָּם אַלְטְּעָנִים בעט,
פָּוּן שְׁפָרָוָגְנָה האט דער אַלְטְּעָר וַיְיַעַטְרָה הנאה, אוּז
זַיְן אַלְטָעָ אוּסְמַן אוּגַּן! ...

איְדָעָר דער אַלְטְּעָר האט פִּיְעָר גַּעַמְאָלָט, איְוַיְעָר עַד
האָט צוֹגָעָנִיצָט אַקְיָהָנְדִיל אוּפְּ עַטְלִיכָּע דִּינָע הַעֲלִילִיךְ,
אוּסְמַעְלָעָגָט זַיְן אַונְטָעָר דער בְּלָעָן, בעשְׂתָמִיט קְיַיְינָע

שטייקעלין קיילען, (טייער קיילען, טראקטער ער דערבי), בענ' נאָסַען מיט גאָפַט, אַנטְּרֶגְּנְּצְּוֹנְדְּעַן אָן גַּעַשְׁתַּעַט אוֹפֵף דָּעַט פִּיעַרְקָע, אַיְּזָן אַלְטָעַן, פָּונְ רָאַסְטְּ רְוִוְטְּלִיךְ גַּעַשְׁפְּרָעַנְקְּלַטְּעַן, בְּלַעֲלַעֲנָעַן צִינְיִיךְ, — הָאָט שְׂוִין שְׂרָה גַּעַהְאַלְטָעַן יַעֲנְקְּעַלְּיָן בַּיְּדָעַ רְבּוֹסְטְּ אָן גַּעַוְוְנְשָׁעַן זָרָ, וַיְּזָלְּ שְׂוִין דָּעַרְלְעַבְּעַן צַו הַעֲדָעָן, וַיְּיַעַנְקְּעַלְּעַן וַיְּעַטְּ מַאֲלָעַן אַבְּרָהָם אַיְּבָעַר דָּעַר מַיְּלָה...
די בְּלַאֲסָעַ חַנָּה הָאָט וַיְּזָקֵא אַיְּפָנְגְּחָאָפְּטָן אָן אוֹפֵף
גַּעַוְעַצְטָן וַיְּזָקֵא אַיְּפָנְצָן בַּעַט.

אַונְטְּעַר דָּעַר מוֹטוּרָם פְּלוּיצָעָם שְׁפִּיעַלְתָּן וַיְּזָקֵא מַיְּטָן
קְלִיְּנוּם בְּרוֹדְרָעֵל, מַאֲטָט אַיְּהָם: «קְקוֹקָה»,
אַחֲרֵד קְלִיְּן קְעַפְּלָל, דַּי בְּלִיכְעַבְּאַקְעַן מַיְּטָן דַּי פָּרָעָה,
חַלְמַטְעָ אַוְיְגָעָן אַיְּן דָּעַר רָאַם פָּונְ אַמְּסָעָ אַשְׁ-גְּרָאָהָע, צַעַיְ
וְאַרְפְּעַנְעַה הָאָהָוָה, בְּעַחוֹיוֹת וַיְּזָקֵא לְרַעַלְטָם, אַמְּלָלְלַיְנָקָם.
דַּי בְּעַוְוָנוֹנוֹנוֹנָעָן אַיְּהָרָעָ וַעֲנָעָן דָּאָקָ צַו לְאַגְּנוֹנָאָם, דָּעַר שְׂמִינִי
קָעַל אַיְּפָנְצָן פָּנִים — צַו בְּלָאָסָעַ אָן דָּעַר בְּלִיקָה אַיְּזָעַן דַּי אַוְיְגָעָן —
צַו שְׁתָאָר, דָּעַר שְׁפִּיעַלְתָּן וַיְּזָלְּ קָעָנָעָן אַפְּרִיסְעָן, יַעֲנְקְּעַלְּעַפְּרָעָה
סָעָרָה, וַיְּזָקֵא מַעַן הָאָטָן גַּעַרְפָּעָן אַיְּן שְׁטוֹב, בָּאָלָר אַיְּן דָּעַר
פְּרִיהָ פָּונְ דָּעַר בְּרַוּסְטָן.

ער אוֹז שְׁטָאָרָק פָּעַרְתָּהָן. ער קוֹקָט אוֹפֵף דָּעַר שְׂוּעָם.
טָעַר, נָאָר קִיְּן צִיְּתָן צַו אַיְּהָרָה הָאָט ער נִישְׁתָּה.
אַיְּזָן הַעֲנְדְּטִיל הָאָט ער אַונְטְּעַר דָּעַר זַיְּטָה, אוֹפֵף וּוְעַל.
כָּעַר ער לְיַעַנְטָה אוֹפֵף דָּעַר מוֹטוּרָם שְׂוִים, מַיְּטָן צְוַיְּוָתָן
בַּיְּנָטָה ער אַוְעָקָ דַּי וַיְּמָטָן דָּעַר מוֹטוּרָם אַפְּעַנְעָם הַעֲמָרָה,
עַם וַיְּאָלָיָהָם נִישְׁתָּה פָּאַלְעָן אַיְּן פָּנִים אַרְיִין, אָן קוֹקָט דָּעַר
בַּיְּ אַוֵּיפָה דָּעַר שְׁוּעָטָהָר גַּעַלְאָסָעָן אָן רְוָהִיגָּן — זַיְּ וּחוֹיְ
אַיְּהָם נִישְׁתָּה עַנְטְּלִיְּוָפָעָן ...

חַיִּים שְׁטַעַתְהָטָה שְׂוִין אַיְּן טְלִיתָה אָן תְּפִילְיָן אַיְּן דָּאָקָ
וּוֹעַנְטָה, שְׁפְּרִיְּזְעַנְדִּיגָּן אוֹפֵף אָנוּ אַבְּ אַיְּבָעַר דָּעַר שְׁטוֹב,
אַפְּטָט שְׁטַעַלְתָּה ער זַיְּ אָבָּ, וְאַרְפָּטָט צִיְּן אוֹגָן צַו שְׂרָהָגָן,
קַעַנְטִיגָּן, ער הָאָט מַיְּטָה אַיְּהָרָה עַפְּוִים צַו רְעַדְעָן, נָאָר ער

ווארפט א צויזטען בליך אויפֿן אלטען און דאוונט וויטער,
און שפֿריוט וויטער איבער דער שטוב.

פארן אלטען האט ער מורה,
דער אלטען טיינט, און עס זעגען נאך זיינע צייטען,
די איזטען, גוטע צייטען, ווען א יוד האט צייט געהאט צו
דאונגען, צו זאגען ווארט בוי ווארט פון סדור, אורה-חיטם...
הינט איז זיעבען סוחרים אויף אין פאר אלטען פליידערן!
ער האט אפיילו געלטען פעראָרטנט... די קניה האט ער
בערדונגען פאר 6 רובל און א צעהנויל, איבערגעלאָט האט
ער זיעבען נילדערן מיט צוועלף גראשען א דִּירְוִיפֿ... אַרְוִוִּסְטָן.
געהנדיג פון הויז, האט ער געגעבען א ועקסער דעם סטראש
ער אַל, ביז ער ווועט קומען, קיין "האנדרל" אין הויף אַריין
ニישט לאָזען.

אונרזהיג איז ער דאָך! וווער זויסט... אַידער ער ווועט
קריגען אַשותפֿ!

ער טרינקט שוין מהי, האלטעןדריג דאס גלאָז אויף דער
פלאָכער האנד און בלזונדריג פאר יעדערן זופ, און זויסט נאך
ニישט וואָס צו טהן.

שוער צו קריינען אַשותפֿ!

צו זיעמען געהט מען? צום וואָכער? ער ווועט איהם
אַבשינדיין די הויז; צום סקֶאָרנִיך — די קעשגע ווועט ער
איהם אַבשנידערן!

און איז מען קריינט שוין אַשותפֿ, מזע מען דאָך איהם
אַוועקגעבען האָלב פערדיינסט, חאָטש יונער האט זיך נישט
געדונגען!...

אםאל קריינט ער ביז שרהָן עטלייכע נילדערן. הינט —
וואַי! נאך געבען האט זי איהם געוֹגַט, און עס ווועט פעה-
לען צום איינקייפֿן!

און אפשר ווועט זי איהם פאָרט געטרוייען פון חנהָס
קניפֿל אַוִּיפֿ אַטָּאג.

ער האט אַבער מורה צו פְּרִיּוֹעָן ... ער האט נישט איינ-
מְאַל נַעֲפָרְבֶּט אָוּן חַרְתָּה נַעֲהָטָה !
ער וואָרָפֶט נַאֲךְ אַמְּאַל אַבְּלִיךְ אַוְיףְּ שְׂרֵהָן אָוּן עַם
דָּאַלְט זַיְקְ אַיְהָם, אָוּן עַם אַיְזְ אַשְׁעַתְּ הַבְּשָׁר !
ויַהְאָט שְׂוִין יַעֲנְקָעְלִין צְוִירְקָעְלָעַנְט. שְׁטַחְעַנְדִּיגְ בִּים
וַיַּעֲנָעַל, טְהוֹת זַיְקְ אָן אָן שְׁמִיאַכְּלָעַט אַזְוִי גּוֹט, אַזְוִי מַחְיהָ-
דִּיגְ גּוֹט צָם קִינְדָּר, עַם וּוּטְ אַפְּשָׁר גַּעַהַן !
— אַיְצְ חַאְבְּ בִּיְגַּאְכְּט גַּרְעַלְעַנְט, שְׂרָה, — פְּרִיּוֹתָה עַר
זַיְקְ, — דִּי קְנִיהָ אַיְזְ גַּאֲנָטָע ! קְיוּעַל, בְּרוֹקְ הַשְּׁם, פֻּרְ-
דִּיעַנְעַן ...
— הַלְּוָאָי, רְבָנוֹ שְׂלָלְם, — עַנְטְּפָעַרְט שְׂרָה ;
וְאַל עַם זַיְקְ אָיְן יַעֲנְקָעְלִים זְלוֹתָו ; זַיְטָ עַר אַיְזְ גַּבְּוִירָעַן,
מְאַכְּט זַיְקְ גַּעַשְׁוִינְדָּעַר אַמְּאַל אַפְּעַרְדִּיעַנְסָט !
— אַיְצְ מִין, — וּוּנְדַרְט חַיִּים אַבְּ מִיט אַחְנוֹפָה-שְׁמִיָּה,
קָעַל — אָוּן עַם אַיְזְ אַונְוֹרְ חַנְּהָס זְלוֹתָו ; הַעֲרָסָט דָו, שְׂרָה,
בִּים קִוְּיפָעַן הַאָב אַיְצְ מִיר אַזְוִי גַּעַטְרָאַלְט : בְּלִי נְדָר וּבְלִי
מְסֻקְּנָא, וּוּטְ מְעַן פָּוֹן פְּעַרְדִּיעַנְסָט אַרְאַבְּגָנְהָמָעַן פָּאָרְ חַנְּהָן
חַאְטָש אַדְרָטָעַן ! אָוּן, וְוי אַיְצְ טְרָאַכְט אַזְוִי, וּוּרְטָט דִּי פְּרִיצָה
זַיְקְ, וְוי אַפְּוֹטָעַר, אָוּן לְאַזְוִט אַרְאָבְּ אַיְזְ צְעַהְגָּרְילְ נַאֲכַז
צְוִוְּיָטָעַן !
— אַיְזְ אַזְוָאָי גּוֹט, — שְׁמִיאַכְּלָעַט אַיְהָם שְׂרָה צַו, אָוּן
וּוּרְט — דָאַלְט זַיְקְ אַיְהָם — יַוְנְגָעָר אָיְן פְּרִישָׁעָר ... אַמְּאַלְיָה
נָע יַאֲחָרָעַן — פְּלִיחָתָ אַיְהָם דָוָן אַגְּרָאָק — וּוּאָס דָעַן ...
וְעַן סָגְּמָעַ גּוֹטָע צִיְּתָע ... ער האט אַבער וּוּנְגָן צִיְּתָע צְרוּן
... אַזְוָאָר ...
— הַפְּלָל, אַיְזְ חַנָּה אַשְׁוֹתְּפִיטָע .
— מַהְכִּיבִּ-תִּוְתָּא ! אָזְזָ אַיְחָד אַוְיףְּ מִיד !
— יִאָ אַבעָר, — שְׁטַאַמְעַלְט עַר, — אָזְזָ חַנָּה וְאַל זַיְקְ
אַשְׁוֹתְּפִיטָע — טָאַקְיָה, אַיְצְ רַעֲבָעָן בְּפִירְוֹשָׁ אַוְיףְּ אַיְהָר מְוּל,
גַּאֲר, אָזְ אַשְׁוֹתְּפִיטָע ...
— אַיְזְ זָאָס ? — פְּרִעְנָט שְׂרָה מִיט אַוְפְּגָעַשְׁטָעַלְטָע אַוְיעַ.

דען און אויגען ... זי און אידם שווין עפים חושד ; ער פיהרט
שווין צוין עפים ... ער וויל שווין עפים !

— איז וואס ? —

— מײַן איך טאקי, זי זאָל זוין איז אַמְתָּע שוחטטע ...
זי זאָל אַרְיִינְלָעָגָען אַין מסחר אַחֲקָנָךְ געלָד .
— וואס ? וואס ? אַנְסָט דו ? — שרה גֶּלוֹבֶט נישט אַהֲרָע
איינענע אויעערען . און אָז ער ענטפערט נישט , שְׁפֵרִינְגְּט זי
אַהֲרָם אַקְעָגָען :

— גָּלוֹן , רֹצֶח ! — דָּאָס אַיז אַטְּמָע . . . דָּאָס אַיז אַ
מְאָן ! ער וויסט , דָּאָס קִינְד אַיז אַזְּוֵי קְרָאנְק . . . אָז אַיךְ האָב
אַנְדָּר גַּעַתְּהָוּן נישט צו סְפָעָקְלִירָעָן מִיט אַהֲרָע גַּעַלְד . . . עַם
איַז דָּאָךְ אַהֲרָע שְׁוֹעָר פֻּרְאָרְבִּיט גַּעַלְד בְּלוֹטָינְג גַּעַלְד . . .
די קִישְׁלָאָן טְרָאָגָט זי מִיר נָאָך . . . קְרִינְג אַמְּאָלָּפָרְץ וּגְנָגָן . . .
אַיך דַּעֲרָלָעָן אַהֲרָע עafs ...

שרה קען זיך נאָר נישט בערוהיגען ...

חַיִּים וויל עafs ענטפערן ; ער אַלְטָעָר לְאָזָות נישט .
— שְׁוֹיְינְג שווין בעסער , חַיִּים , שְׁוֹיְינְג — מַאֲכָת ער —
זעהסט דען נישט , אָז שְׁרָה־לְעָהָט רָעַלְתָּ ... גַּעַה , זיך דִּיר
אַשְׁוֹתָפָ ... רַיִּים נישט איַז די וועַלְתָּ ... לְעַב אָז לְאָז לְעַבָּעָן .
חַיִּים נעהטמֶת שְׁטִילְעָהָרִיט איַז מָרְבָּע אַרְיִין אַשְׁטִיק
ברויט מִיט אַצְּבָעַלְעָ אָז גַּעַת אָרוֹויָם . עַם בעלייט אַהֲרָם
דעַם אַלְטָעָרִים שְׁפָרוֹן :

— האָסְט גַּעַוְהָעָן זיך פִּינְגְּלָעָר קְלוֹבָעָן בְּרָאָקָעָן אוֹפְּזָן
היַפְּ ? אַגְּרוֹויָסָעָן בְּרָאָקָעָן גַּעַמְהָעָן צְוַיְיָ ...

ニシט פִּיעַל דָּוְהִינָּעָר שְׁלָאָפְּט רְבָּקָה אַין אַלְטָעָנִים בעט .
אַיִּינְס יְוֹנָנָעָן קָאָפָּט וּזְלָגָעָט זיך אַרְוָם אַגְּדָאָנְק , וואָס לְאָזָות
ニシט פֻּסְטָעָר אַיְנְשְׁלָאָפְּעָן ... אַ בְּעַגְעַנְגְּנִישָׁהּ הָאָט זיך גַּעַחָאָט !
איַנְמָאָלָּפָּאָרְנוֹאָט , אַ הַיִּם גַּעַהְעָנְדִּיגָּ פָּוּן פָּאָפְּרִיק ,
הָאָט זיך אַהֲרָע אוֹפְּזָן טְרָעָטָאָר אַגְּנוּגָעָר מָן בעגַעַעַט .

ז' געהט גלייך, מײַנט, ער ווועט אַבטערעטען, ער מהות עס אַבער נישט, אוּן קוֹקְט אַיהֲר נָאָך גְּלִיָּך אֵין פְּנִים אַריַין מִיט אַפָּאָר גְּרָאָהּ לְוֹסְטִינְג-לְאַכְּעַנְדִּיגָּע אַוְינְעָן, אָז ז' אַיְוָת גַּעַז וּאוֹרָעָן. ז' האָט זִיךְ גַּעַנוּמָן אֵין אַוִּית אָן גַּעַלְאָוט זִיךְ אַחַיִם מִיט גַּעַשְׁוִינְדֶּרֶע טְרִיט . גַּעַהְמַעְנְדִּיג זִיךְ אֵין אַזְּוִיטָן-גָּסָם, האָט ז' זִיךְ דָּאָך, נִישְׁט גַּעַרְנוּוּלִיג, אַוְמַעְרְרָהָט, אוּן דָּעָרָעָן, אָז ער שְׂטָעָהָט נָאָך ; ער שְׂטָעָהָט אַוִּיפָּן וּלְבָבָעָן אַרט אֵין קוֹקְט אַיהֲר נָאָך מִיטָּן אַיְגְּעָנָעָם שְׂמִיכָעָל, מִיט דִי צְוָויָה שְׂרוֹת וּוֹיְסָע צִיָּהָן.

ז' ווועט עס חנָהָן דְּרָעַצְהַלְעָן", טְרָאָכְט ז' אוּן האָט עס דָּאָך נִישְׁט גַּעַתְהָן, "וְאָס ווּעָט ז' , דִי אַרְיָטָע, קְרָאנְקָע חָנָה, פֻּעָרְשְׁטָעָהָן ? "

עַטְלִיבָע טָאג שְׁפָעַטָּע אֵין ער אַיהֲר וּוֹיְטָעָר אַקְעָגָעָן גַּעַקְוִיטָע . דָּאָס הָאָרֶץ הַיְבָט אַיהֲר אֵין גַּעַשְׁוִינְדֶּר צַו קְלָאָפָעָן, ז' שְׁעַמְט זִיךְ אַוִּיפְצָהְיוּבָעָן דִי אַוְינְעָן ; גַּעַהְמַעְנְדִּיג גַּעַשְׁוִינְדֶּר פָּאָרָבָי, נָאָר אָזְוִי אַוְמָגָעְלְוָמְפָעָרָט, אָז ז' אֵין שִׁיעָר נִישְׁט גַּעַפָּא-לְעָן אַוִּיפָּן גְּלָאָטָען טְרָעָטָאָר .

אֵין גַּאנְג דָּאָט זִיךְ אַיהֲר, אָז ז' פִּיהְלָט, זִיךְ זִין הָעָר, לְוֹסְטִינְגָּר שְׂמִיכָעָל גְּלִיטְשָׁט זִיךְ אַיהֲר הַיְגָעָן אַוִּיפָּן בְּלוּוּעָן הַאָלָן .

אוּן דָּאָס שְׁרָעָקָט ז' ; ער דָּאָט זִיךְ אַיהֲר, אָז אַלְעָא אֵין גַּאָס קָעָנָעָן עַס זַעַהָעָן ! אוּן עַנְטָלְוִיפָט נָאָך גַּעַשְׁוִינְדֶּר . אֵין מָאָל אֵין ער אַיהֲר וְוי פָּוָן אַונְטָעָר דָּעָר עַרְד אַרוֹיְסָגְעָוָאָקָסָען .

ז' האָט אַוִּיסְגַּעַשְׁרִינְגָּן : אָח ! אוּן ער שְׂטָעָהָט אַיהֲר אַפְּגָעָן אוּן פֻּעָרְשְׁטָעָלָט אַיהֲר דָּעָם ווּעָן . — דָּאָט זִיךְ, מָאָט ער, — אַיךְ האָפָּהָט דָּאָס גְּלִיךְ זַו קָעָנָעָן, פְּרִילְיאָן !

דָּאָך וּוּעָרָט זַי בָּעוֹ, מִידְרָת אִיחָם אַוְמַעְרְדּוֹלְדִּין אוּן נָאָך האָלָב דְּעַרְשְׁרָאָקָעָן אַוִּיס . אוּן דָּאָך, טָו זִיךְ מַוְּרָה וַיָּן, אָז

א שטימע האט ער זעהר איזן אונגענעם. «א נאַלדערנע שטי...
מע», זאנט אויהָר אונטער דאס האָרץ...
פֿון דעםְאַלט אָן טראָפּען זיך פֿמעט יעדען אַבענד,
זיך רעדת נישט צוֹן אַיהם, שוֹוִיגט, נאָר ענטלוֹיפּען ענטלוֹיפּט
זיך שוֹוִין נישט...»

אונ ער פֿיהָרט זיך יעדען אַבענד אָבּ פֿון פֿאָכְרַיך.
זיך געהָן צוֹוָאמָעָן אָן שווֹוִיגַען.
אָפּט האָלט זיך נישט איזן אָן וואָרַפְט אָוּפּ אַיהם
ט בְּלֵיכּ פֿון דער זוּט...»

«די וואָנְסָאַלְקָן זוּנָע...»
אונ דערוֹיףּ ענטפּערַט ער מיט נאָך אַליַּטְינְגֶּרְן
שְׂמִיכָּעָל...
מְאָרְנוּ אַוְיָגָעַן האָט ער... טוֹלְמָאָל, דָּאָכְט זיך,
פְּלִיהָעַן פֿון זיך נאַלדערנע שטראָהָלְעָן!
דערוֹיְל אָיז מַעַן דערפּוֹן גַּעוֹאָחר גַּעוֹאָרְעָן אַין פְּאָפּ
רִיךְ; חַבְּרַטְאָרָעַן האָבעַן בעמְערַקְט, אָן גַּעַמְאַלְט דערפּוֹן אַ
גַּערְעַד.

מען לאָט פֿון אַיהם, מַעַן ווֹיצָעַט זיך אוּפּ אַיהם החַבְּבוֹן,
יוֹנָגָהִיט—נאָרָהִיט,—זָאנְט מַעַן—היַינְט ענטלוֹיפּט זיך,
מְאָרְגָּעַן ווּט זיך נאַכְּיָאנְעַן...
«נִישְׁטָה דערְלַעְבָּעָן ווּלְעָן זיך עַם!» טראָלְט רַבְּקָה.
— זיך ווּט אַרוֹיְשְׁטָעַקְעָן די צוֹנָג — זיך אַ שְׁעַפְט צוֹ
זָאלְצָן... ווּאוֹ נַעֲמַת מַעַן עַם...
רַבְּקָה פֻּרְבִּיסְט די לִיטְפָּעָן אָן שווֹוִיגַט.

— אָן אַ שְׁעַנְעָר יוֹנָג,— זָאנְט מַעַן,— אַ נאַלדערנע
יוֹנָגָהִיט, אַוְיָגָעַן, אַ נָּאָז — זָוי אַבְּגָעַטְאָקְט. פֿון וועַסְטָעַן.
טַאַשׁ שְׁלַעַמְפּערַט זיך נאָך אַ נאַלדערנע קִיְּט מִיט אָפְּשָׁר צַעְוָן
נאַלדערנע בְּרַעַלְאָקָעָן!

רַבְּקָה פְּהַלְט זיך אַ בִּיםְעָל שְׁטָאַלְץ.
— אָפְּשָׁר טְאַמְּבָאָק? אַיז אַיְנָעַ מַסְפָּקָה,
— חַלְילָה! — טְרַאָלְט רַבְּקָה... אַנְדָּרָעַ וְאַגְּעַן אוּיך;

— געה שווין געה ... מען זעהט, — אַנְבִּירִישׁ קִינְרוֹ
וְאוֹנוֹדָרֶט מַעַן זַיְקָן אַנְךָ מַעוֹהָר :
— ווילסט נאך נישט שפיעלען קיין לייעבע, נאך צ'יטוּ
אַכְעָר שֵׁלֶג האָפֶן : רעד אַגּוֹת וּוֹאָרט, נעהם קליינע מַתְהָנוֹת,
חַאֲפֶן אַיִן אַנְבִּיסְעָן ... זָקוּרְקָעָם ... בִּילְעָטָעָן אַיִן טַעַטָּעָר
אַרְיָין .

עַמְּיַץ לְאַלְטָה הַעַלְּ אַוִּיפֶן :
— אַוְדָאי ! נַעֲמָהָעַן וּי אַבְּיוֹ פָעָרָד ... נַאֲרָ גַּעַנְאָרָעַן
זַיְד לְאַזְעָן, נַיְשָׁטוּ אַמְּפָה זַיְ !
עַם לְאַזְעָט זַיְקָן עַנְדְּלִיךְ הַעֲרָעָן דַּי עַלְטָסְטָעָ מִיטָּן לְאַגָּנָה
גַּעַן, בִּינְיָגָעָן פְּנִים, פָּעָרְשְׁפִּיצְעָטָר גַּמְבָּעָ אָוֹן וּוַיְתָגָעָן, נְרִינָה
לִיכָּעָ בְּלִיקָּעָן .

— טַע, טַע, טַע, — מַאַלְטָה זַיְ — אַקְלִיְינְגִּיקִיט, וּוֹאָם
דָּאָם הַאֲטָט זַיְ פָּעָרְנָאָרָעָן חַוְּפָה-שְׂתָאָנָגָעָן וּוֹאָרטָעָן, הַבְּרָלוֹת
שַׁוִּין גַּרְיִיטָן, נְדָן, — וּיְהִיסְטָה אַשְׁלָלָה שְׁדָבָנִים רַיְבָּעָן אַבָּט
דַּי שְׁוּעָלָה, חַתְנִים רַיְסָעָן דַּי מַהְוָרָעָן ;
רַבְּקָה פָּעָרְבִּיסְט שָׁאָרְפָּעָרָד לִיְפָעָן, בּוֹינְטָ טִיעָפָעָר
דַּעַם בְּרַעַנְעַנְדִּיגָּעָן קָאָפֶן אַיְבָּעָר דַּעַר אָרְבִּיטָה אָוֹן צַוְּיִי הַיְּסָעָה
טְרַעְהָרָעָן פָּאָלָעָן אַיְהָר אַוִּיפֶן דַּי הַעֲנָד, וּוֹאָם וּעְנָעָן בְּעַשְׁעָפָה
טִיגָּט בַּיְּ דַעַר מַאְשָׁין .

אוֹן דָּאָם לְאַזְעָט זַיְ נַיְשָׁטוּ שְׁלָאָפָעָן !
נִיְּזָן זַיְ וּוּעַט נַאֲרָ נַיְשָׁטָה, נַאֲרָ נַיְשָׁטָה נַעֲמָהָעַן .
קִיְּן בִּילְעָט אַיִן טַעַטָּעָר אַרְיָין, אַוְדָאי נַיְשָׁטָה !
אַיְינְמָאָלָה הַאֲטָט מַעַן זַיְ פָּעָרְהָאַלְטָעָן שְׁפָעָט בַּיְּ נַאֲלָט אַיִן
פָּאָפְּרִיק ; נַיְתָהִגָּעָ אָרְבִּיטָה גַּעַוּעָן ... אוֹן דַּי מַאְטָעָ גַּעַוּמָעָן
זַיְ לַיְפָעָן אָהָן אָטְהָעָם, אָהָן אָנְשָׁמָה ... אוֹן דַּי מַוְתָּעָר הַאֲטָט
זַיְ דַּעְרוּעָהָן, אַיְבָּעָן אַיְהָר דַּי אָוְגָעָן אַנְגָּהָוִבָּעָן פִּוְנְטָלָעָן ,
בַּיְּ דַי טְרָעָפָה, אַיְוֹעָטָה גַּעַשְׁתָּאָגָעָן דַעַר אַלְטָעָר וַיְדָע אַיִן
גַּעַקְנָאָקָט דַי פִּינְגָּעָר ...

— געלוייפט איז נאַט, — האָט ער געמורמעלט —
געלוייפט איז נאַט!

„ניין, זי וועט עם נישט טהון!“
שרה וויל שווין אויך געהן אין גאט אַריין. זי שטעלט
דעם אלטערן אַ גלאֹן מלך בײַם טישיל, רוקט איהם צו יענקעַ
לען מיטין וויעגעל, אָן וויל נאָך פערזאָרגען עטליכע קלִיאַ
ニיגקייטען אַין בעל-בְּחֵיתִישְׁקִיטִיט...
דערביַי האָט זי דאָך צִוִּישׁ צוֹ קָלָאנָען זיך פָּרֶץ אַלטערן
אויף זער היינטיגער ווועלט.

— אַירַר האָט דאָך געהערט, שווער! תנאים דארפערן
זיין... דער לעצטער טערמֿין... טעלערנאָפֿערט, מען הייסט
שווין אַיִינְקִיפָּען... אָן זי, די בְּלָהָשִׁי, מאָטָט אַ סְקָאנְדָּאל! זי
ויל נישט! זי וויל נישט קיין חתָן פָּוּן פְּרָאַוּוֹן... זי האָט
אַ וְאֲרְשָׁאָוּרָר, זָאנְט זי! אַ וְאֲרְשָׁאָוּרָר דְּיוּטְשָׁעַל האָט זי!

חנה, זוֹאָס אַין בְּיוֹ אַהֲרֹור געלעגען מיט אָפְּעַנָּע אַיִינָעַ
צום סופיט אָן געקוּט זי די פְּלִינְגָּעַ רִימְסָען זיך אַב אַיִינָעַ
נאָך דער אַנדערע אָן צוֹפְּלִיהָעַן זיך אָן שְׂטוּב, דערהערט זוֹאָס
די מוטער וְעַרְצָעָהָלֶט, זַעַט זיך פְּלִיצִים אוּפִים, אַירַהְרָע גַּעַ-
וועהַגְּלִיךְ מְאָטָע אַיִינָעַ בעקמֿען אַ גָּלָאנָע... זי הערט, זעהט
אוּס, אָן אַינְטָעָרָסִירָט זיך... זי שְׁפִיצָת נאָך אוּפִים די אוּס-
רָעַן אָן עַפְּנַעַט דָּסָס מְוַיֵּל, זי צום אַיִינְשָׁלְגָּנָעַ דער מְוַתְּעָרָס
ווערטער.

די מוטער אַין פָּוּן דְּעַמְּטוּעָגָעַן וְילָעָר, אָן דָּאס פְּעַרְדִּיעַנְסָט
וועט נישט ענטְרִינָעַן, תנאים ווּלְעָן, אָס וּצְהָהָשָׁם, זיין! דער
אלטער פִּימְסָעָנָה אַלְעָזָן וועט זיך זיין שְׁטָעָטָעָל בעשְׁטָעָהָן... די
„צָוְגָּאָסָעָנָע פִּימְסָעָנָה אַלְעָזָן“ שְׁוִיגַּט אוּפִים נישט... אַיִי, האָט
זַי גַּעַגְּעַלְעַן!

— קָודָם כֵּל, — האָט מִיד די קָעָלָן. פָּוּן דָּאָרָט דָּעַר-
צָעַהְלָט, — האָט מען גַּעַמְּאָט אַ רְעוּיוֹזָע, גַּעַפְּוָנָעַ בְּרִיעָפְּרָעַן
עֲפִים אַ דְּיוּטְשָׁעַל, אַ יְמָה-שְׁמוּזִיק אָן מען האָט זיך פְּעַרְבְּרָעַנט

דערנאנך ערישט האט זי געלוייט, אבער שען געלוייט... בײַ
די האהָר האט מען זי אַרומגעשלעפעט.

חנה פיהלט אלץ, די אוינען ווערען איהָר פיבכט, דאס
פֿנים — געריזטעלט און פערצעהרָט פֿאָר רְחַמּוֹת.

זַי פֿאָלֶט צַוְּרִיק אַוְיפּֿז קִישׁען מִיט אַגְּעוֹוִין.

שרה דערשרעקט זיך, דער אַלְטָעָר לְיוֹפְּט אַוְיד צַוְּ.

— וּוֹאָס אַיְזָה חַנְהַלְעַ, וּוֹאָס אַיְזָה דִּיר גַּעֲשַׁעַן?

— אַ שָּׁאָד מְאָטוּעַ, אַ רְחַמּוֹת...

— אַוְיפְּ וּוּמְעַן, טַאַלְטָעָר? אַוְיפְּ וּוּמְעַן? וּוּאַנְדָּעָת

זַי שָׂרָה.

— אַוְיפְּ דָּעַר בְּ-בְּ-בְּלָה... זַי אַיְזָה — אַזְּאָט נְמַעַן...

אַזְּאָט הַאֲרַצְיָנָע... גִּיטְמִיר שְׁטָעָנָדִים גַּעַלְדָּר... דָּאס גַּעַלְדָּר, וּוֹאָס

אַיךְ נִיבְּ דִּיר... זַי גַּלְעֵט מִיךְ... זַי קְרוֹשְׁטְמִיךְ אַמְּלָא... זַי

וּוֹלְמִיךְ אַפְּילְוִי לְעַרְגָּעָן שְׁרִיְבָּעָן.

— נָאָךְ דָּאס פֻּעַּהְלָט מִיר! מַאְלָט שָׂרָה נִישְׁתְּ גַּעַרְן —

אוֹ מִינְעַ שׁוֹנָאִים'ס קַעַפְּ, צַוְּ וּזְעַרְעַ העַנְדָּר אָוּן פִּיס: זַי וּוֹלְמִיךְ

אַיְזָה דָּעַם קַאְפְּ פֻּעַּדְרָעָהָעָן... זַוְּלָסְטָ אַוְיד נִישְׁתְּ פָּלְגָּעָן

אַ מְאָטוּעַ.

חנה עַנְמְפָעָרֶט אַיְן מִיטָּעָן גַּעַוְוִין:

— נִין, מְאָמָעָשִׁי, נִין! האָבָּן אַנְרָ קִיְּן מְוֹרָא נִישְׁתְּ!

אַיךְ וּוֹלְ דִּיךְ שְׁטָעָנָדִים פָּלְגָּעָן! וּוֹאָס פְּאָר אַחֲן דַּו וּוּעַסְטָ

מִיר נִישְׁתְּ גַּעַבְעָן!

עַם הַעֲרָט זַיְקָלְצִוְּם אַ קלְינְגְּנָדָרִין גַּעַלְקָטָעָר.

דָּאס לְאַכְּטָ רְבָּקָה פָּוָן דָּעַר שְׁוּמְטָעָרִים נָאַרְיְשִׁיכִּיט.

— מְרַשְׁעָתָה. — שְׁרוֹיְטָ שָׂרָה, — דָּאס קִינְדָּ אַיְזָה קְרָאָנְקָ.

מְסֻפְּן=קְרָאָנְקָ אַיְזָה זַי לְאַכְּטָ! לְאַלְגָּעָן זַוְּלָסְטָ דַּו, וּוֹלְ אַיךְ דִּיר

וְאַגְּעָן זַי.

— שִׁילְטָ נִישְׁתְּ, שָׂרָה, — פֻּעַּרְהִינְגָּט זַי דָּעַר אַלְטָעָר,

זַי אַיְזָה דִּיךְ אַוְידָה אַ קִינְדָּ.

שרה גַּעַתְּ אַבְּ פֻּעַּדְרָאַסְעָן אַיְזָה וּוּאַרְפָּט, אַרְיוֹוְגָּעָה,

עַנְדָּרִין פָּן שְׁטוּבָ, צַוְּ רְבָּקָהִין אַ בעַפְּעָהָלָ: שְׁטָעָה אַוְיפְּ, פְּרָאָנְ-

צייטערקע... ניב חנַהּן טהַיִ, קעהָר אוֹם דֵי שְׁטוֹבַ... .

דער אלטער מנשה האט אויסגעטראונקען זיין טילך אין
האט זיך גיעועצט צום פענסטעריל.

דורך פענסטעריל פון סוטערינווע זעהָט מען נאָר די
שפאָלעַ לאָנגַע שאָטַעַן, וואָס די פִּים פון די דורךגעער
וואָרטפֿעַן אוֹיף די קלַיְינַע שוֹבַעַן.

וואָס גַּרְעַסְעַר עַס וּוְעַרְטַּר דָּעַגְּן, דָּאַשְׁעַר טַוְישַׁען וְהַ
די שאָטַעַן; טְרוּיְעַרְגַּר וּוְעַרְטַּר דָּעַרְטַּר. מעַנְשַׁען איַילְעַן
זַיְהַ, לְיוֹפְּעַן, האַגְּנַדְלַעַן אַוְן אַגְּנַדְלַעַן; עַר אַיְגַּר (אוֹי דָּאַכְּטַ
זַיְקַ אַיְהַם) טוֹיגַן שְׂוִין צַוְּגַן נַאֲרַ נִשְׁתַּחַט.

עַר גַּעַמְתַּט זַיְקַ צַוְּמַת תְּהִלִּים לְמִיטַּעַרְטִוְתַּשׁ.
מיַט אַ צִּיטְעַרְגַּן קַוְּלַן זַיְגַּט עַר אַ פְּסֻוקַּן לְשַׁׁוְן קַודְשַׁן אַ
פְּסֻוקַּן יְוִדְישַׁן, אַוְן רִיחַרְטַּמְיַט אַ צִּיטְעַרְגַּן פּוֹם יְעַנְקָעְלִים
וּוְגַּעַלְעַן.

רְבָּקָה וַיֵּצֶט שְׂוִין חַאְלָב אַנְגַּעַתְהָן בֵּי חַנְהָן אַיְפְּזַן בַּעַשׁ,
בַּיְדַּע טְרִינְקַעַן טַהַיִ. גַּעַבְעַן רְבָּקָהַן, וְהַסְּפַרְזַּטְמִיט פְּרִישַׁ
לְעַבְעַן, זַעהָט חַנָּה נַאֲרַ קְרַעְנְקְלִיְּעַר, נַאֲרַ קְלָאַסְעַר אַוְן קְלָעַיִ
גַּעַר אוֹם; נַאֲרַ קִינְדִּישְׁעַר.

זַיְיַהְיַה האַלְטַעַן אַיְן מִיטְעַן אַ פְּעַרְטְּרוֹיטַעַן צְבִיעַם.

— אַיְךְ וּוְעַל נִשְׁתַּחַט אַוְיְסָאַנְעַן, חַנָּה, דָּעַרְצַעְהַל!

— שְׁוֹעֵר דִּיקָה!

— אַיְךְ שְׁוֹעֵר ...

— בֵּי וְהַסְּפַרְזַּטְמִיט?

— בֵּי וְהַסְּפַרְזַּטְמִיט דַּו וּוְילְסַטְמִיט.

חַנָּה קְנוֹיְטַשְׁתַּאֲיַן דַּעַם שְׁטַעַרְן אַוְן קְלָעַלְתַּאֲוַיִּם;

— בֵּי יְעַנְקָעְלִים גַּעַונְדַּר!

— בֵּי יְעַנְקָעְלִים גַּעַונְדַּר! חַוְּרִית אִיפְּעַרְ רְבָּקָה,

— זַיְוָס!

— אָוּ דָאַס ! .. אָוּ אִיךְ וּוּלְ נִישְׁתָּ אֹוְסָאָגָעָן , וּוּאָם
דוּ וּוּסְטָ מִירְ דָּעַרְצָהָלָעָן ..
חֲנָה פָּעַרְטָרָאַכְּטָ זִיךְ .

— יַזְעַנְדָּרְג — זָאָגָט . יַקְעָן אִיךְ נִישְׁתָּ .. אִיךְ וּוּלְ
בָּעַסְטָרְ לַיְעַגְעָן אָוּן קָוְקָעָן אֹוְפְּגָן סְוֶפְּטָ ; אֹוְזִיְּ פָּעַרְגָּעָס אִיךְ
אָלָז אָוּן פָּלָאַנְטָעָרְ מִיךְ .. אָוּ אִיךְ לַיְעָגְ אָוּן קָוְקָאַרְיָוְף , וּזְהָהָה
אִיךְ אַלְזָן פָּאָרְ מִירְ .. שְׁטָעַלְטָ זִיךְ מִירְ אַלְזָן אַקְעָגָעָן ..
— נָוּ , לְעֵגְ דִּיךְ , חֲנָה ...

— דוּ אִיךְ ! לְעֵגְ צָוְ מִירְ דָאַס אֹוְיָעָרְ , עַמְ אָוּן
אַשְׁרָעְקָלִיכְעָרְ סְוֶרְ ! אִיךְ וּוּלְ נִישְׁתָּ , דָעַרְ וּוּידָעְ וְאַלְ הָעָרָעְ !
אַיְן חֲנָה קְזִיְּתָשְׁתָּ נָאָרְ שְׁטָאַרְקָעְרָ אַיְן דָעַם שְׁטָעָרָן . יַי
עַתְהָעָטָ שְׁוֹעָרְ , וּוּ פָוְן אַוְנְטָעָרְ אַשְׁוּעָרָעְ לְאָסָטָ , זִי פָאַלְטָ
צּוּרִיקְ אֹוְפְּגָן קִישְׁעָן .

שְׁטָאַרְקָעְרָ עַרְאִינְטָעְרָעְסָוֶרֶטָ , שְׁטָעַלְטָ רְבָקָה גַּעַשְׂוִינְדָ
אוּוּעָקְ דִּיְ גַּלְעָזָעְרָ אָוּן לְעַגְטָ זִיךְ צָוְ .
דָעַרְ אַלְטָעָרְ הָאַקְטָ אַיְבָרְ וּזְיַן תְּהָלָיִם , וּוּאַרְפָּטָ אַבְּלִיךְ
צּוּמָ בְּעֵשְׁ אַיְן פְּרָעָגָטָ :

— נִשְׁתָּ גַּלְיְיכְעָרְ אֹוְפְּצָרוּמָעָן , רְבָקָה ?
— בָּאַלְדָּ , בָּאַלְדָּ , וּוּרְיִשְׁיָאָ , — עַנְטָפָעָרָטָ רְבָקָה , — חֲנָה
וּוַיְלָ מִירְ עַפְוִים דָעַרְצָהָלָעָן .
דָעַרְ אַלְטָעָרְ בְּעוּמָנָטָ דָעַם קָאָפָ מִוְתָּ אַטְרוּעָרְיָעָן
שְׁמִיכְעָלָ אַיְן הַיְבָטָ אָנְ וּוּיְטָעָרְ זָאָגָעָן זְיַן תְּהָלָיִם מִיטָּעָן עַבְרִי
טִוְיָטָשָׁ .

אַיְן חֲנָה דָעַרְצָהָלָטָ מִיטָּ אַיְן אַיְן גַּעַנְיִתְשָׁתָעָן שְׁטָעָרָן אָוּן
וּוּיְטָ-גַּעַנְעַטָּעָ , בְּמַעַט שְׁטָאַרְעָ אָוְגָעָן , פָּאָרְ וּוּלְבָלָעְ רְבָקָה
שְׁרָעְקָטְ זִיךְ אַבְּיָסְעָלְ . עַמְ דָאַטָּ זִיךְ אַיְהָרְ , אָוּ חֲנָה דָעַרְצָהָלָטָ
נִשְׁתָּ פָוְן וּפָרָן , נָאָרְ זְעַהַת עַפְוִים פָאָרְ זִיךְ אָוּן זָאָגָטְ , וּוּאָם
זִיךְ וּעַהָטָ . אָוּן אַיְהָרְ שְׁטָיְמָעְ אַיְן אֹזְוִי טִיעָפָ , אָוּן דָעַרְ אַטָּמָ
הָעַם פִּיהָלָטָ זִיךְ אַיְהָרְ אֹזְוִי הַיִם ...

חנה דערצעהרט :

... די קעלין אוּרנײַ אַרוֹיַָסְגָּעַָנְגָּעַָן ... אַיךְ בְּלִיֵּב
איינע אַלְיַן אַין קִיךְ ... אַוְיף דָּעַר מַאֲמָעַן וּדְאַרְטַּ אַיךְ ; זַי דְּרַף
נַאֲךְ טִיר קְוּמָעַן .
— רְבָּקָה, שְׁלָאָגָט זַי זַוְּךְ פְּלוֹצָם אַיבָּעָד — וּזְעַן הָאָ
בָּעַן מִיר גַּעֲגָעָעַן הַיּוֹרֶשׁ מִיטְ הָאָגָּנָג ?
— נַעֲכָתָעַן ! — עַנְטָפָעָרְטַּ רְבָּקָה מִיטְ אַין אָוְנָהִימְלִיכְבָּעָר
שְׁטִיםָעַ .

— אַיְוּ עַס טָאָקִי גַּעֲוּוּעַן גַּעֲלַטְעַן ... יַאֲ, גַּעֲלַטְעַן . . .
וַיַּעַן אַיךְ אָזְוֵי אָוּן וּפְתַּחַי . די קעלין נִיטְ מִיר שְׁטָעַנְדִּיגְ
תַּחַי . . . וּזְעַן אַיךְ קְוּמָ, נִיטְ זַי מִיר תַּחַי . . . אָוּן דְּאַרְטַּ אַיְוּ
אַמְּחִיהְ תַּחַי צַוְּ טְרִינְקָעַן . . . מִיטְ אַוְילְבָּעָרְן לְעַפְלָעָעַ, עַם
גַּלְגָּזָט . . . פָּוּן תַּחַי וּוּדְרָט אָזְוֵי וּוּאָרִים אַין אַלְעָ אָבָּרִים . . .
אוּן צַוקָּעָר — הַעֲרָסָט — אַרְיִינְגְּלָעָגָט .
אַיךְ וּלְ טְרִינְקָעַן צַגְעָבִיסָעַן, די רַעַשְׁתַּ אַחֲיָם נַעַמָּ
מַעַן ; לְאָזָטַזְ וּנְיִשְׁטַט, די קעלין . זַי אַגָּט : צַוקָּעָר אַיְוּ פָּאָר
דִּיר גַּעֲוָונָר, אַגָּט זַי . . . אָוּן קְוּמָט, אַיךְ וְאַל אַרְיִינְגְּלָעָגָעַן אַלְעָ
דָּרְיִ שְׁטָקָעָר !

אַפְוֹנְטַ צַוקָּעָר קְרִיעָנְטַ זַי דְּאַרְטַט די קְעָכִין ; יַעַדְעַ וְאַךְ
אַפְוֹנְטַ צַוקָּעָר ! אַחַזְעַן וְאַסְמַעַן זַי גַּעֲהָמָט אַלְיַין, פָּוּן דָּעַר וּלְבָעָרְנָעָר
פּוֹשָׁקָע, וְאַסְמַעַתְ אַיְן דָּעַר עַרְשָׁתְעָרְ שְׁטוּב . . . אַפְעַן שְׁמָעַתְ
זַי ; אַיךְ חָאָפְ אַלְיַין גַּעֲזָהָעָן ! נַאֲךְ אָיךְ וּלְעַל נִישְׁטַ גַּעַמְעָן . . .
אוּפְ דָּעַר פּוֹשָׁקָע אַיְן דָּא אַחֲרָשָׁ . די פִּימְסָעַנְהָאָלָעָ
הָאָטַ מִיר אַלְיַין גַּעֲזָגָט, אָוּעַם אַיְזַ אַחֲרָשָׁ ; מִיטְ אָוְנוּנָ
גַּרְוִיסָע, גַּזְדְּרָעַתְעָרְ הַעֲרָנָגָר . . . אַיְן אַמְּתָעָרְ הַיּוֹרֶשֶׁ .
— הַכְּלָל, דָו זַיְסָטַ אַיְן קִיךְ ? — מִינְטָעָרְ וּרְבָּקָה,
יַאֲ, וַיַּעַן אַיךְ אַוְיפְּן בְּעַט . אַוְיפְּן שְׁעַנְעָם בְּעַט . . . אַיְוּ,
הָאָטַ עַם די קעלין אַבְּיַעַט ! דָּרְיִ נְרוֹיָסְעַ קְשָׁעָן, וּוּסְעַ צִּיכְ
לְעַן, וּוּשְׁנִי . . . גַּעֲשְׁטִיקָטַ לְאַגְּנָעָטָעָן, עַם קְוּמָט אָרוּסָם . . .
גַּרְוִיסָע פֻּרְלְמִיטָעָרָנָעָ קְנָעָפָ, וּוּ פֻּרְצִינְגָּרָיָ נְרוּסָם ! אַגְּעָ
שְׁמָעַפְטָע אַטְלָעַסְמָעָנָעָ קְאַלְדָּרָע . אַיְן מִיטְזַי — אַגְּרָוִיסָמָרָא וּוּ

א ברונען! ארום און ארום — נרויסע ארדער מיט פַּלְיָעֶנְעֵל ...
פָּן אויבען נאך אַגְּרִינְעַן, זַיְדָעֶנְעַן קַאֲפָעַ ... אַגְּנָנְצָעַ פְּרִיצָה/טַע
איו זי, די קעלין; נאך אַגְּנוּטַע, בָּעֵט מִיךְ זַיְצָעַן אויפֿן בעט
צַוְּפִיסְעַנְסָם ... שָׁאָרְטַּשְׁ אַזְוֹעַק די קַאֲפָעַ מִיטַּ דָּעַרְ קַאֲלְדְּרָעַ ...
וי האט מיך לְיֻבָּעַ, זַיְגָט זי, אָוּן — וּוֹוִיסְטַּה דָּו פָּאָר וּוֹאָם,
רבקה?

— פָּאָר וּוֹאָם?

— זי האט אויך, געהט אַזְּ אַמְּרִיעָל וּוי אַיך ...
ニישט חנה האט זי געהטען, נאך און מײַנָּע יַאֲהָרָעַן ... גַּעַע
עטַאֲרָבָעַן איו זי ... האט זי מִיךְ לְיֻבָּעַ ... זַיְגָט זי ...
— זַוְּאָסְטַּה דָּו אַ צִּטְעָר גַּעַטְהָן, רבקה?
— עט, נאך נישט ... דַּעֲרַצְעַהְלַן וּוַיְתַעַר, חנה ...
— אַיך זַיְן אָוּן וּפְטַהְיַי ... אָוּן זי קומט אַרְיַיְן ...
— וּוּרְ ? ...

די גַּעַשְׁלָאָגְעַנְעַן כְּלָה ...

— זַוְּאָסְטַּה? די גַּעַשְׁלָאָגְעַנְעַן —

האָסְטַּה נִישְׁט גַּעַהְעַרְתָּן — די מַאְמָעַ האָט דָּאָר
דַּעֲרַצְעַהְלַט ! יַאֲ, יַאֲ, מַעַן שְׁלָאָגְטַּה זי, וּוּיל זי וּוּיל נִשְׁט דַעַט
חַתָּן —

אַהַגְּ. — הַכְּלָלָה — זי קומט אַרְיַיְן ?

— זי קומט אַרְיַיְן — אַ בְּלָאָסְטַּע ... דַּוְיְטָע אַוְגָעַן —
הערסט, רבקה, אַין שְׁטוּב טְרָאָגְטַּה זי אַ בְּלָאָה-זַיְדָעַן קְלִידַן,
אַ שְׁפָאָגָעַל נִיְּעַס, מִיטַּ רְוִוְתַּע פִּינְטְּהָלִיךְ — הַוְּנָטָעַן שְׁלַעַמְפָרָעַן
זַיְדַּ נַאֲך צְוַיְּיַ לְאָגְנָעַן, בְּרִיטָע, אַטְלָעַפְּנָעַן, אַוְיִיךְ דַּוְיְטָע
שְׁאָרְפָּעַן, אַוְנָטָעַן בְּעַנְיוֹהָט מִיטַּ שְׁוֹאָרְץ-זַיְדָעַן פְּרָעָנוּ — אָוּן
בְּרִילְיאַנְטָעַן אַוְיְרִינְגְּלָעַךְ, — פְּעַרְקָעַט אַיז זי אַוְיְסְטָעַרְךְ
לִישְׁ — הַוִּיךְ אַוְבָּרְעַן קַאֲפַט אַ קְרָנְצִיְּלַן — אָוּן מִיטָּעַן קְרָעָן.
זַיְל — אַ טּוֹבַע מִיטַּ צְוַיְּיַ אַוְיְסְגַּעַשְׁפְּרִיטָע פְּלִיעָנְעַל, — פְּעַרְעָן
שְׁטַעַחַט ? פָּנָן די האָחרְ אַוְיְסְגַּעַלְעַט ! די בִּיהָאָחרְ פְּרָעָנוּ
מַעַן הַוְּנָטָעַן מִיטַּ אַגְּלָדָעַנְעַר קְלָאָמְרָעַן ; פָּנָן פָּאָרָעַנְט — אַגְּלָדָעַנְעַר
דָּעַנְעַ שְׁפָלְקָעַ, אָפְשָׁרְ צְוַיְּיַ ! בִּים פָּאָסְקַעְקָעַר אַגְּלָדָעַנְעַר

קלאַטראָע — אַ פֿערבֵּל עַנְדרעַנְישׁוֹ וּנוֹאוֹ זַי נִישְׁטַט אַ רִיחָד
גִּיט וּזְיַי אַ בְּלִין !

חַנָּה שְׂמָאָקֶט .

— אָונְן שְׂוִין ?

— וּוֹאָרֶט — עַס אַיְזָה סָוד, רַבָּה. אָונְן זַי נִיט
צַו מִיט שְׁרַעַק :

— נָאָט וּוּעַט שְׂטַרְאָפָעַן, אָז דַּו וּוּסְטַט, חַלְילָה, אוַיסְוָאנְגָעַן !

רַבָּה פֿעַרְזְּבָעַרט, אָז זַי וּוּעַט נִישְׁטַט אוַיסְוָאנְגָעַן .

חַנָּה לְעַנְתַּר רַבָּהּן אָונְטָעַר דַּי הַאנְדָּר, דְּרִיכְתַּק אַיְהָר

קָאָפּ נֻהַנְטָעַר צַו זַיְךְ אָונְן דְּרַעְצָהָלָט וּוּיְטָעַר מִיט נָאָךְ אַ
שְׂטְּלַעְרָעַר, נָאָךְ אַ טְּיעַפְּרָעַר שְׂטִימָע .

— זַי דְּעַרְוָהָת מִינְק אָונְן פֿאָלַט צַו מִיר צַו מִיט אַ
גְּעוּוִין . —

— וּוּאָסְטַהָּט זַי פֿוֹן דִּיר גְּעוּוֹאָלֶט ,

— אַ טְּוָבָהָהָט זַי גְּעוֹוֹאָלֶט פֿוֹן מִיר !

— אַ טְּוָבָהָה ? זַי פֿוֹן דִּיר אַ טְּוָבָה ?

— שְׁטַעַקְתַּמְרִיך אַיְן הַאנְדָּר אַרְיִין אַהֲלָבָעַן רַוְּבָּל — דַּעַם
הַאֲלָבָעַן רַוְּבָּל, וּוּאָס אַיךְ הַאָבָּהָבָעַן אַבְּגָעַנְבָּעַן דַּעַם
מַמְּמָעַן — אָונְן נָאָךְ עַפְּסִים ...

— וּוּאָס נָאָךְ ? חַנְהַשִּׁי !

חַנְהַשִּׁי אָונְן רַבָּהָמִים מוֹיְלַ, אָז אַזְּבָעַרְעָר שְׂלִימָלַ

צַו עַפְּגָעַן חַנְהַשִּׁי הָאָרֶץ .

— אַ בְּרִיעָפּ — אַ בְּרִיעָפּ, וְאֵל אַיךְ אַיְהָר אַבְּגָעַבָּעַן —
בָּסָוד סָודָות ,

— אָונְן דַּו הַאָסְטַהָּט גְּעוּוֹמָעַן ?

— וּוֹאָרֶט — זַי לְעַרְנַט מִינְק אוִים אוַיסְעַנוּוֹעַנְדִּינִין דַּי אַדְרָעַסְ ;

אַיךְ קָעַן דָּאָךְ נִישְׁטַט לְעַזְוָעַן ! הַעֲרָמָאָן ... דַּעַם צְוַיְתָעַן נִאמְעַן
הַאָבָּה אַיךְ שְׁוִין פֿעַרְגָּעַסְעַן — דַּי גָּאָס אַיְזָה — נְוּמָעַר, דְּאָלַט זַיְךְ
— יְאָא פֿעַרְצִיג .

— הַאָסְטַהָּט גְּעוּוֹמָעַן אָונְן אַבְּגָעַנְבָּעַן ? פֿרַעַנְטַרְבָּה מִיט
אַ פֿערְבָּאָרְגָּעַנְעַע שְׁרַעַק .

— נישט אוי געשוינד, — ענפערת חנה נטאַו — איך האָב
פריהער געטלאנדרעט.

ニישט דאס אַבער אַינטערעסטערט רבקיין
— עס איז אַבחור? — פרענט זי שאָרף.

— ווים איך? מִן הַסְּתָמָם —
— וואָהנט אלֵין? —

— דאָכט זיך — יא; ער אלֵין האָט מיר געגענט. אוֹר
האָב נאָר אַדריך געטהָן דאס וויסע קנעטיל — זי האָט מײַר
עס אוֹיסגעלַרענט. —

— ער האָט צונענוּמָן דעם בריעָפַע? —
— צונענוּמָן.

— געגעבען תשובה?

— תשובה האָט ער נישט געגעבען. ער וועט שריבען
אוֹיף דער פָּאַסְטָט, זאגט ער. נור ער האָט זיך זעהָר דער
פהעהט מיטין בריעָפַע. ער האָט פָּאַר גְּרוּם פֿרִיד מִיךְ אַריַּין
גענוּמָן אַין שטוב, געוֹצָט אוֹיף אַבענְקִיל ...

— נאָך וואָס?

— פָּאַר גְּרוּם שְׁמָחוֹ! ער האָט מיר אַפְּלוּ געגְּלַעַט די
האָהָר — אַזְוִי ווי דַי מַאֲמָע טהוֹת אַ מאָל — אַ יּוֹם-טוֹב, צִי שְׁבָת,
ווען זי האָט צִיְּט ...

דערגןך האָט ער געלאָכֶט אַין האָט מִיךְ אַפְּלוּ גַּעַנְעַן
קוֹשֶׁת ... אַין מוֹלֵא אַריַּין, נְלִיאָר אַין מוֹלֵא אַריַּין ... דערגןך דַי
אוֹיגְעַן ... שענָע אוֹיגְעַן, זאגט ער, האָב איך ...
רבקה בְּלִיאַבְּט לְיעַגְּנַע זי פֿערשְׁטָאַרט ...

חנה פֿערטראָכֶט זיך אַ בְּיַסְעָל, אַין עַנְדרְגַּט:

— אַבער שְׂעַטְעַר, אָו ער האָט געווֹאַלְט מיר עפְּגַעַן
דעם בוועם אַין אַריַּינְשְׁטָקָעַן דַי האָנָר, האָב איך מִיךְ פֿער-
שְׁעַמְת אַין בִּין אַנְמְלָאַפְּעַן ... ער האָט פֿערגְּעַסְעַן צַו פֿערמְאָ-
לָעַן דַי טְהִיר ... אַפְּעַן גַּעַוּעַן ...

— גַּעַלְיוֹבַט אַין גַּט, גַּעַלְיוֹבַט אַין גַּט ... — שְׁעַפְּצַעַט
רבקה מיר אַ פֿערשְׁטִיקַט גַּעַוְיַן ...

— ווֹאָם וְאַנְטַט דָוּ? רַבָּה ...

— נָאָר נִישְׁטַט, חַנָּה ...

— זָאָג נָוֶר, רַבָּה, נָאָר וּוֹאָם הָאָט עַר עַם גַּעוֹאָלַט
אַרְיַינְשְׁטָעָקָעַן אֵין בּוּועַם ...

— שְׂוִינוּגַן! שְׂלָאָגַן אוּהָר רַבָּה אַיבָּעַר מִיט שְׁרָעַק.

— צָוָם גַּלְיַיךְ הָעֲרַת נִישְׁטַט דָעַר אַלְטָעַר. עַר אַזְּוּ פָּרָה
שְׁיעַפְט אֵין וַיַּן תְּהִלִּים. עַר וְאַגְּנַט אַפְּסָוק אֵין פָּעָרְטִיטְשָׁט
בָּאַלְדָּר :

— “וַיְיָ האָבָעַן קִין וּוֹאָהָר וּוֹאָרְטַנְיוּשַׁט אֵין מוֹיל ... אַינְגָּרוּעוּ
נוּג, אֵין הָאָרִיךְ, הַיִּסְטַט עַם, האָבָעַן וַיְיָ אַבְּרָאָךְ ... וַיְיָעַר הָאָלָּו אֵין
אֵין אָפָעַן קָבָר ... אַגְּרוֹב, הַיִּסְטַט עַם, אַיְינְגַּוְשְׁלִינְגָּעַן ...”

— רַבָּה הָעֲרַת זִיךְ אֵין מִיט אַפְּלָאַם פְּנִים אֵין פָּרְפָּאִי.

— סְעַנְעַ צִיְּהָן ...

— חַנָּה קוּקָט וַיְיָ אֵין דָעַרְשָׁדָאָקָעַן ...

פָּוּן וְאַנְגָּן נָעַמֶּת זִיךְ: «עַר שְׁפִילַט פָּאָרֶץ טִיוּעָלֵי»

(א פָּאנְטָזְיוּעַ)

עם האָט גַּעֲקָאָנְט זַיְן אַפְּלִיּוֹמֶר, וּוֹאָס האָט זִיךְ אַיְזָן אַפְּיִידָעֵל אַוְיף אַחֲנוֹה פֻּעָרְלִיעָט. עַר האָט וּלְטָעַן, וּלְטָעַן
שָׁעַן אָוָן טְרוּרִיגַן גַּעֲשְׁפִילַט, וּוֹיְלַע עַר האָט בְּעַמְּרַקְט, אַז וַיַּ
הַעֲרַט, פִּירַהְלַט אָוָן פֻּעָרְשְׁטַעַהַט אַיְהָם.

אוֹיפַד דָּעַר חַתּוֹנָה, וּוֹאָז וַיַּאַיְזַע גַּעַוְועָזָעַן, האָט עַר גַּעַ-
שְׁפִילַט שְׁטָעַנְדִּיגַן וְוַיְיַעַנְדִּיגַן, שְׁטָעַנְדִּיגַן הַאֲרַץ-רִיּוֹסְעַנְדִּיגַן; שְׁטָעַנְ-
דִּיגַן האָט זִיךְ זַיְן וְוַיְיַטָּגַן גַּעַנְאָסָעַן.

אוֹן דָּעַר עַולְם האָט נִישְׁתַּחֲוֵית פֻּעָרְשְׁטַאָנְעָן, וּוֹאָס עַס אַיְזָן,
אוֹן האָט דְּעַרְבִּי, מַצְוָה - טַעַן זַיְן, גַּעַטְאַנְצַט; זַי אַיְינָעַ האָט
פֻּעָרְשְׁטַאָנְעָן, אוֹן דַי לְקָטַט אַיְהָרָע אַיְוִינָעַן, אַדְעַר דָּעַר
פִּיְלְטָעַר טְהָרַי אַיְזָן, האָט אוֹיפַד זַיְן שְׁפִילַעַן גַּעַוְועָזָעַן.
זַי אַפְּבָר וַיַּאַוְיף דָּעַר חַתּוֹנָה נִישְׁתַּחֲוֵית גַּעַוְועָזָעַן, האָט עַר גַּלְיָיד
וַיַּאַלְעַ אַגְּנָנְדוֹהָיְבָעַן גַּרְיְמָפְלָעַן אָוָן רְוָפָעַן :

— שְׁבַת, שְׁבַת!

עם האָט גַּעַהְיַלְעַט, גַּעַשְׁאַרְפִּיט, גַּעַרְיסָעַן, דַי גַּעַרְעָדִים
אַיְבָּרְגָּנְוּאַרְפָּעָן . . .

אוֹן דָּעַר עַולְם האָט גַּעַזְאָנְט : — הַיְינָט שְׁפִילַט עַר וְוַאַוְיל ! עַר רִיסְט אַיְזָן סְטוּרָעַ
גַּאַר דָּעַר צְוּוִיטָעַר !

דְּעַרְנָאָה וְהָאָט עַר אוֹיפַד אַיְהָר אַיְגָנָעַן חַהְגָּה גַּעַ-
שְׁפִילַט .

ו' איז א יתומה געוועזען, און בייס אל-מלא-רחמים האט
די פיעדרעל אוי יערליך געווינט, אוי געקלאט, אוי
געקרעכץ, איז ...

או די מענער האבען געווינט ווי וויבער, און וויבער
האבען געהלשת.

— דער טיוועל שטעקט אין זיין פיעדרעל,— האט מען
געזנט.

און ערשות, איז די כלה האט אַנְגָּהוֹבֵעַן חַדְשָׁעָן
און וויבער האבען זיך מיט קראטפונג צוֹאָכֶט, האט מען
אייהם די פיעדרעל פון די הענד אַרְיִסְגּוּרִיסְעַן.
דעמאַט ערשות האט מען בעמְרָקֶט, איז ער האט
גַּלוּעֲרוּגָע אַוְינָען ...

דענאנָך האט ער אַציַּיט לְאַנְגָּנִישְׁט גַּעַשְׁפִּיעַלְתַּ,
ער איז ערנִיך פַּעֲרַפְּאַלְעָן גַּעַוְאָרָעָן, אפשר ערנִיך קְרָאַנְק
געַלְעָנָן ... אַין אַציַּיט אַרְוָם האט מען אייהם ווירער אַין
קָאַפְּעַלְעָן גַּעַוְהָן, נוֹר—קִוִּים דַּעֲרַקְעַנְט ... בְּלָאַס, אוֹיְסְגּוּמָאַ-
געַרְטַּ, מִיט פַּעֲרַלְאַשְׁעָנָע אַוְינָעָן; נָאָר נִישְׁט דַּעַר מַעַנְשׂ, אַוְן
נָאָר נִישְׁט דָּאַס שְׁפַּעַלְעָן. ער האט שוֹין מַעַהְרָ קִין שְׁטִיגְעָר
נִישְׁט גַּעַשְׁפִּיעַלְתַּ, אַפְּיוֹלְנוֹיְשַׁט פְּרִוִּים גַּעַהְאַלְטָעָן. אַין אַנְדָּע-
דַּעַר האט גַּעַשְׁפִּיעַלְתַּ פְּרִוִּים, אַוְן ער האט צָוְגָהָלְפָעָן, ווַיְצַעַּן.
דִּיג, נִישְׁט רִיהְרוּדִינְג ...

איינְמָאַל האט ער ווי דַּרְוַעַהָעָן בִּין אַ, וַיְעַטְשָׁעַרְעַעַ,
ער איז אוֹפְּגַּעַשְׁפַּרְגָּנָעָן, אוֹיְסְגּוּרִיסְעַן די פֿיעַדְעַל בִּים פְּרִוִּים
און אַנְגָּהוֹבֵעַן שְׁפִּיעַלְעָן. שְׁפִּיעַלְעָן ווי אַמְּאַל: דָּאַס אַוְן
פְּラַאמְט, דָּאַס הַאַרְצַן דַּרְיכַּט, די פֿיעַדְעַל ווַיְנִיט —

נָאָר קִינְעָר הַרְטַּת נִישְׁט ... זַי הַרְטַּת אַוְיךְ נִישְׁט! ווי
הַאַט זַיךְ צְרוּיק פֻּרְמִישְׁט צְוִישְׁעָן די ווַיְבָעָר, ער ווַהְתָּ ווי
נִישְׁט, אַיהֲר בְּלִיק עַמְפְּרָט נִישְׁט —

— הַעַי! בְּלָאַזְמָר! שְׁרִיַּיט אַמְּחוֹתָן — שְׁפִּיעַלְתַּ עַפְּסִים
פְּרִיְּלִיכְעָם צַוְּרָר ווַיְעַטְשָׁעַרְעַע! חַאַפְּט ער די פֿיעַדְעַל, ווֹאַרְפַּט
צַוְּרָר אַוְן עַנְטַלְוּפְט.

— אין דעם יונגע שטעהט דער טיוועל,—האָט מען
געאנט.

פֿון דעטאלט אַנְ האָט ער נאָר אויפֿגעהערט צו שפֿיעַ
לען אָויףַ חתונות. דער עול פֿון פרנסה אַין אַין גאנצען
אויפַן וויבַ נעפְאַלען; ער אַיּו געיעסען אַין שטוב, שטעהנדיג
טיעדר, בלאמ, אַחֲן פַח.

דְאָס וויבַ האָט געאנט: אַ דְבָוק, אַין געמאָלט זיך אַ
שטעלַ אויפַן מאָרָק מיט געאָלטען אַרְבִּים.

וַיַּדְאַנקְט אַין לְזַבְּכַט דַעַם אַיְבָּרְשְׁטַעַן, וַאֲסַמְּ האָט זַי
געשׂטראָפֶט מִיטַ רְחַמְנוֹת, וַאֲסַמְּ האָט אַיְהָר אַ גְוֹטַען דְבָוק
געישַקְט. אַיַן אַנְדרַעַרְעַר שְׁלַאָגַט אַזְן הַרְגִּישׁ אַזְן האָקְט אַוְסַ
שיְבַעַן. דער דְבָוק אַזְחַאַטש אַ גְוֹטַען, אַ שְׁטִילְעַר ... וּוְאַלְטַ
זַי גַעַהַט גַעַלְד, וּוְאַלְטַ זַי צַוְן אַ גְוֹטַען יְוֵד גַעַפְאַהְרָעַן.

— ער אַזְן אַזְוֵי גּוֹט, רְהִימְטַ זַי זַי, — אַזְן ער שְׁלַטַע
אַפְיוֹלוֹ נִישְׁטַ, אַמְאָלְ פְלַעַגְט אַיְהָם גַלְעַד אַקְלָה אַרוֹסַם פֿון
מוֹלִי; הַיַּיְנַט אַזְעַר שְׁטַלְזַי וּזְאַטְוֵבַ. ער ווֹל אַפְיוֹלוֹ נִישְׁטַ
עַסְעַן ... נִוְתַ מַעַן אַיְהָם, עַסְטַ ער, נִשְׁטַ — נִשְׁטַ!

נאָר טַיְלַ מְאָל, האַלְבָּעַר נַאֲטַ, מַעַהְרַסְטַעַנְטַיְלַ אַין
אַ לְבָנָה-נַאֲלַט — הַיְבַט ער זַי אָוִיפַ, גַעַהַט אַרְאָק זַי פַיְעַ,

דַעַל פֿון וְאַנדַר, וְעַצְטַ זַי צַוְמַעַטְרַ אַזְן שְׁפִיעַלְט.
ער שְׁפִיעַלְט אַמְאָל וְיַעַנְדַגַ, אַמְאָל לְאַכְעַנְדַג; אַמְאָל
בעַט ער, אַמְאָל בְּיַזְרַט ער זַי, אַמְאָל רִיסְט ער דַי
סְטוֹרָנוּם, אַמְאָל גַלְעַט ער זַי אַזְוֵי אַיְדַעַל, אַזְוֵי פַיַן, אַזְוֵי
הַאֲרַצְעַנְדִינְג-וּוַיְידַ, אַזְעַט צְוַנְעַת אַזְן אַלְעַ גַלְעַ נַיְדַעַר ...

אוֹן דַעַר עַלְמַ זַאֲגַט:

— ער שְׁפִיעַלְט מָאָרְן טְיוֹעַל.

וואם מותים פערצעהעלען.

עטלייכע טאג נאלאנאנדר האב איך געהונגערט .
און איז דער קאָפּ איז שווין צו-שוער געווארען , דאס
בלוט האט מערדעריש איזן די שליעפּען געהאםערט , און פאָר
די פֿנטעלדינע אויינען האָפּען ווערמליך געוימעלט , און איך
דאָבּ מִין , אַנְהָאַלְטָעָנָרִיךְ זיך בַּיְ דַּי ווענד , אַרְוִיסְגַּוְאַקְעָלֶט
פאָר דער טהיר ב עט ען ברויט , איז פונקט געווען תשעה-
באָבּ , זוען אלע פֿאַסְטָעָן .

די זונ איז געשטעגען הוייך איבערען מאָרָק , גענַאַסְטָעָן
לייט און הייך איזן די פֿערַבָּאַרְגָּעָנָסְטָעָן ווֹנְקָעָלֶקְ אַרְיָין ... אָן
עם געהען די פֿאַסְטָעָר אַיְפַּעַן בֵּית-עַלְמִין אַרוֹסִים , זיך קיהַלְעָן .
געה איך מיט .

ביימַלְעַךְ וואַקְסָעָן צוַיְשָׁעָן די קְבָּרִים , נַאֲגָעָן זיך די
טוֹיְטָע אָוִס . זומַה הַוּמָלְ רַיְסָען זיך נַיְשָׁת , האָבָעָן זיך
פאָר דאס שְׂמָצָעָן פֿעַטְעָרָעָן , צוַיְגָעָן דַּיְקָעָרָע , צוַשְׁפְּרִיטָעָן .
דע , איזן בְּלַעַטָּר — פֿעַטְעָר אַזְנִינָעָר , אָן נַיְבָעָן
שְׂאַטָּעָן אַסְטָעָן . —

גַּעֲקוּמָעָן בֵּין איך , דער הוֹנְגָעָרִיגְסְּטָעָר , אַמְשְׁפַּעַטְסְּטָעָן .
פֿערַדְרִיסְטָט עַס מִין ; אַלְעַז פֿערַדְרִיסְטָט אַהְוָנְגָעָן .
אוֹיךְ פֿערַדְרִיסְטָט מִין , פֿאָר וואָס געהען די לַעֲבָעָדִינָע
צְוַיְשָׁעָן די קְבָּרִים אַזְנִינָעָן זיך , אָן וואַלְטָעָן גַּעַשְׁפָּרִי .
כָּלֶלֶת אָן גַּעַפְּאַלְעָן , עַס זָאָל זיך וואָס אַמְּאָל אַלְעַבְּעָדִיגָּר
נוֹשָׁט אַנְחָאָפּעָן אַז אַמְּצָבָה פָּוּן אַטְוִיטָעָן ...

און פארוואס, אַרְוּמָדְרֵיעַהָעֶנֶּרֶיךְ זיךְ צוֹוִישָׁעַן דֵי קְבִּירִים
 רעדען זיךְ צוֹוִי שטיל ? פארוואס זאלען דִי טוֹיטָע נִישְׁתָהּ הָעֶרֶן ז
 וועדען זיךְ מִירְ פֻּרְהָאָסְטּ, דֵי לַעֲפָרְדִּינְגּ, מִיטְ זַיְעָר
 סָוּרְזִין אַונְ וָאַקְלָעַן זיךְ, לְאֹו אַיךְ מִיךְ פָּוּן זיךְ צָוּם שְׂטִיקְ 8.
 טָעַן בֵּיתְ-עוֹלָם אָזּוּק, וְאוֹו דֵי לַעֲפָרְדִּינְגּ גַּעַהָעַן שְׁוִין נִישְׁתָהּ,
 וְאוֹו זיךְ קָאנָעַן זיךְ שְׁוִין קִיזְן קְרוּבָהִשְׁאָפְטּ נִישְׁתָהּ אַיְסְרָעְכָּעַן,
 אַונְ זיךְ וַיְעַר פּוֹם טְרַעַט נִישְׁתָהּ. אַונְ וְאַרְףְ מִיךְ אַין הוַיְלָעַן גְּרָאָזּ
 אַרְיִין, וְאוֹו אַיךְ זַוְּהָ אַלְעַזְעַן מִיךְ וְעַהַת קִינְעָרְ נִישְׁתָהּ. אַזְעַן
 אַזְעַן וְוַיְלָאָזְעַן נִישְׁתָהּ וְעוֹהָן, לְאֹו אַיךְ דֵי בְּרַעְמָעַן אַרְאָפּ
 מאָךְ דֵי אַוְינָעַן צָוּ פְּעַסְטּ, דִּרְעַמְּלָעְ אַיךְ אַיְזְן — —
 גַּעַדְעָנָק אַיךְ נִישְׁתָהּ, וְאָסְ מִיךְ הָאָטְ אַוְיפְּגָעָוּוֹקְתּ : אַ
 חְלוּם אַבְּיִזְעָר, צָוּ אַבְּיִסְעָנְדוֹגָעָר קָאמְפָר. נַאֲרָ אַזְעַן האָבְ
 מִיךְ אַוְיפְּגָעָהָאָפְטּ — אַגְּרוּסְעַ לְבָנָה שְׁוִימָטּ, אַשְׁטְמִילְ בֵּיתְ
 עַלְמִין, טְוִיטָעַ שְׁטָעְדָּעַן נִישְׁתָהּ, שְׁפָעְטָעַר אַוְעָנָר, פָּוּן שְׁטָאָרָטּ
 וְעַהָעַן זיךְ נַאֲרָ דֵי בָּעַלְיוֹלְמָעַ פָּעַנְסְטָעַר פָּוּן שְׁוֹהָלּ, דָּאָרָטּ
 וְאַגְּנָטּ מַעַן "וַיְחַלְּ".
 וְוִיסְעַ פְּלַעְקָעַן שְׁוּעְבָּעַן דָּוָרָךְ. דָּאָסְ גַּעַהָעַן מְתִים פָּאָרְ.
 בֵּי . מִיטְ דֵי פְּנִימְיָעָר צָוּ דָעַר שְׁוֹהָלּ, מִיטְ דֵי רָוקָעָנָס צָוּ
 מִירְ אַונְ וְעַהָעַן מִיךְ נִישְׁתָהּ.
 נִישְׁתָהּ וְוִיסְטּ פָּוּן מִירְ, הָעָר אַיךְ זַיְיָ.
 — אַיךְ גַּעַדְעָנָק — זַאֲגָטּ אַלְגָּנְגָעָר מַתּ — שְׁוֹין נַאֲרָ
 נִישְׁתָהּ .

שָׁאַקְלָעַן יְעַנְעַן צָוּ מִיטְ דֵי קָעָפּ .

שְׁטָעְלָטּ מַעַן זַיְקְ אָבּ .

— נַאֲרָ אַיְזְן חְלוּם — גִּוְטָ דָעַר לַאֲגָנָגָעָר צָוּ — אַיְזְן מִירְ

אַיְזְן יְעַנְעַן גַּעַבְלִיבָּעַן ; פָּוּן דֵי יְוָנָגָעּ יְאַהְרָעָן .

— דָעַמְאָלָטּ גַּעַיְהָוּמִיטּ . אַונְ אָפְשָׁר עַרְשָׁת אַצְינָר, אַונְ דָּאָפּ

לַעֲבָעַן דָּאָרָטּ אַיְזְן נַאֲרָ דָעַר בְּעַשְ׀יָהּ צָוּ דָעַם חְלוּם גַּעַוְעָן ?

זַאֲגָעָן זַיְיָ :

— דָעַרְצָעָהָל !

דָעַרְצָעָהָלְטּ עָרָ .

ער געהט אויף אַ וועג, אַינער אַלְיַין אָון אַין אַ פִּינְסְטוּרְנִישׁ. וֹאָס אַוְנְטָעֵר מִיר, וֹאָס רַעֲלָטָס אַין אַין לִינְקָס, וֹוִים אַיךְ נִישְׁתָּה..."

געוּ אַוְסָט, אַיְגַּעַנְטְּלִיךְ, האָט עַר: סְעַדְעַר גַּעַזְעַן, גַּעַרְטַּעַן גַּעַזְעַן. אַין דַּי סְעַדְעַר אָון גַּעַרְטַּעַן וְעַנְעַן הַיּוּזֶר גַּעַזְעַן, אַין דַּי הַיּוּזֶר הַאָבָעַן מַעֲנַשְׁעַן גַּעַזְעַן; יְוָנָנוֹאָרְגָּן—אַין דַּי סְעַדְעַר אָון דַּי גַּעַרְטַּעַן שְׁפָאָצְיָעַרט. פָּונְן בּוּם אַרְאָבָּה, אַין דַּי סְעַדְעַר, פְּרִישָׁ אַוְבָּס אַין מַוְיל אַרְיָין זַיְךְ גַּעַרְמַעַן. בְּלוּמְעַן—אַין דַּי גַּעַרְטַּעַן. אָון אַין דַּי גַּעַרְטַּעַן הַאָט מַזְוִיק גַּעַזְעַן. שְׁפָיעַלְטָה, האָבָעַן זַיְךְ אַרְוֹם דַּעַר מַזְוִיק שְׁפָאָצְיָעַרט; צּוּם טַאָקָט. אַין דַּי זְיוּטַעַן-זְעוּגַעַן—הַאָרְצִינְג גַּעַפְּלִידְעַרט. אַין דַּי טַוְנְקָעַלְעַן וְיַנְקָעַלְעַן—זַיְךְ גַּעַקְוַשְׁת. אַין דַּי אַלְטָאנְעַן—גַּעַטְרוֹנְקָעַן אָון גַּעַלְאָכְט— נַאֲרָגַעַן דַּאֲס אַלְעַזְעַן הַאָט עַר נִישְׁתָּה. פָּאָר אַיהֲם אַיְוָאָלְעַז אַרְוֹם אַיְגַּעַנְטַעַן גַּעַזְעַרְעַן אָון חַשְׁךְ. גַּעַהְעַרְטַה הַאָט עַר אַוְיךְ נִישְׁתָּה—פָּאָר וַיְיָ אַוְיעָר אַיְוָאָלְעַז פֻּרְשְׁטוּכָט גַּעַזְעַרְעַן ... וַיְיָ אַיְגַּעַנְטַה הַאָבָעַן נַאֲרָגַעַן דַּעַם וְעַג פָּאָר זַיְךְ, אָון דַּי אַוְיְעַן הַאָבָעַן נַאֲרָגַעַן פַּוְן וְיַיְטָעַן גַּעַהְעַרְטַה. אָון אַפְּשָׁר הַאָבָעַן נִישְׁתָּה דַּי אַוְיְעַרְעַן גַּעַזְעַן הַעַרְטָה, נַאֲרָגַעַן דַּאֲס הַאָרְץ; אַשְׁטִיל-פְּרִעְרִפְשָׁוֶט גַּעַזְעַגְעַן גַּעַזְעַן, אַלְיַעד, וֹאָס הַאָט גַּעַזְעַגְעַן... דַּי וּוּרְטָעַר פָּוּן לִיְעַד הַאָט עַר נִישְׁטַעְמַעְן; אַפְּשָׁר נַאֲרָגַעַן אַוְיךְ אַפְּרַעְמַדְעַר שְׁפָרָאָךְ גַּעַזְעַן, נַאֲרָגַעַן דַּי מַעְלָאָדוּעָה. גַּעַפְּהַלְטַה הַאָט עַר, אָוּ וְעַג זַיְךְ דַּי וּוּרְטָעַר פַּעְרָנָעַהְמָעַן, וֹאָלְטַה עַר אַלְעַז גַּעַזְעַסְטַה, אַוְיךְ אַלְעַם בְּעַשְׂיָד בְּעַקְוּמָעַן,— אַוְיךְ הַאָט אַיהֲם דַּאֲס הַאָרְץ גַּעַזְעַן זַאֲגַט ... אָון דַּעַר וְעַג נַלְאָנְצָט אַוְיךְ פְּרִעְרִפְשָׁוֶט, עֲפִים אַשְׁמַעְרִירַעְדִּינְגָּר שָׁאָרָף צִיחַת זַיְךְ אַין חַשְׁךְ, אַוְיסְגַּעְזְוִיגַעַן בּוּזָהָן, בּוּזָהָן זַוְּמָן וּוּאָלְטַה פָּוּן דַּעַר מַעְלָאָדוּעָה...
ער זַעַט זַיְךְ, יְעַנְעַ שְׁטַעַלְעַן זַיְךְ אַרְוֹם אַיהֲם.
— הַיִּנְטָה, זַאֲגַט עַר, וּוּיְסָמָס אַיךְ, וֹאָס דַּעַר וְעַג הַאָט

בעשיית...

“אָסֶךְ, אָזְוִינָעַ, וּוֹ אֵיךְ, זָעֲנָעַ פָּאָר מִיר גַּעוּעַן,
הָאַבְּעָן וַיַּמַּיט דַּי פִּים דַּעַם וַיַּעַן אַוִּיסְגַּעַטְרַעַטָּעַן. קַיִן גַּרְעָוֵל,
קַיִן בְּלִימָעֵל גַּעֲבַלְיְבָעֵן”...

“אֵיךְ הָאָבָּא מִיקְּ נְגַנְּנִי אָפְטָ אַבְּגַעַשְׁתַּעַלְטָ אָוָן גַּעַוְיִנְטָ
פָּאָר צַעַד אָוָן צָאָרָן, פָּאָרוֹאָס מַעַן קָאָן נִישְׁתָּדְעָהָן; וַיַּיְזַרְעַל...
אוֹיךְ...”

פָּאָלָעַן דַּי טְרַעַהְרָעַן פָּן פְּנִים אַרְאָבָּא, וַיַּעֲרָעַן וַיַּאַוְיַז
וַיַּעַג פֻּעַרְגְּלִיוּעָרָט, גַּלְאַנְצָעַן וַיַּיְזַרְעַל, שִׁימְעַרְעַל וַיַּיְזַרְעַל — דַּי אַיְנָה
צִינָעַ טְרִיאַסְט ...”

“דַּעְרַגְעָהָן קָאָן מַעַן נִישְׁתָּה”.

“וַיַּעַר עַס זִינְגָט אָוָן רַופָּט, וַיַּוְיַסְטָ מַעַן נִישְׁתָּה”.
“אַמְּאָלָה הָאָטָה וַיַּקְרַב מִיר גַּעַדְאַלְט — אַ וַיַּוְיַטְעַר שְׁתַעַרְן אַיִן
הַיְמָעֵל רַופָּט, זִינְגַּנְדָּרִין. אֵיךְ גַּעַה אַ זִינְגַּנְדָּרִין שְׁתַעַרְן נָאָר.
אָוָן בְּאַרְגָּן-אוֹיף גַּעַחַת דַּעַר וַיַּעַג, צַו הַיְמָעֵל צַו...”

“אַמְּאָלָה — אָוּ זַי רַופָּט”...

“זַי הָאָטָה שְׁוִין לְאַנְגָּב נִישְׁתָּה גַּעַלְעָבָט. דָאָס הָאָב אֵיךְ
גַּעַוְאָסְט, אַבְעָר אָוּ זַי רַופָּט”...

“אָוָן טַיְלָמָאָל, אָוּ אַפְוִוְוָעָל זִינְגָט, נָאָר עַפְסָ אַיִן
אַנְדַּעַר עַר, נִישְׁתָּה וַיַּקְרַב עַ...”

עַר לְאָוָט אַרְאָבָּא דַּעַם קָאָפָּ, פֻּעַרְגְּלִיוּעָרָט וַיַּקְרַב אָוָן עַם
דַּרְהָהָרִת וַיַּקְרַב אַפְרִוְיָעָן-שְׁתַמְמָעָן :

“אֵיךְ הָאָב אַנְדַּעַר וַיַּעַגְעַן גַּעַהְתָּם — אַיִן אַ גַּרְתָּעָן! —
נוֹט וַיַּקְרַב אַבְיַסְעָל בְּעַרְיָהְמָרִישָׁ!

אוֹן זִוְּצַט בָּאַלְדָּ אָב :

— אַוְיַז אַ חְלוֹם פָּן יִזְגַּעַן יַאֲהָרָעָן ... אָוָן אַפְשָׁר —
גַּעַחְלָוְמִיט עַרְשָׁת אַצְינָר ... אֵיךְ קָעַן נִישְׁתָּה וַיַּסְמַע ...

אוֹן זַי פֻּעַרְצִיעָהָלָט :

“אַ קְלִיָּן מִידְעָלָע בֵּין אֵיךְ גַּעַוְעָן, אָוָן אַיְנָע אַלְיָין אַיִן
שְׁטוּבָּ.”

“עַפְסָ זָעֲנָעַ אַלְעָ אַוְעַקְגַּעַנְגַּעַנְגַּעַן, אַוְפָּ אַלְוָה, אַוְפָּ
אַ שְׁמָהָה? ...”

ונין, געמוות א קונצענמאכער געון אין מארך איבער
א שטראיך ; די דיענסטען זענען אויך אועוונגגעגען .
קיין ניאני שיין נישט געהאט ; לאנג צויריגעגעגען
אין דראפ אריין".

אבער גלייך ווי געהאט . אנד האב נאך אַלְעָ אַרְהָרָע
מעשיהַלְעָן געדענקט . אַנְגַּנְיָן נִיאַנוּן-וּוְעַלְמָטוֹל החאט אין יונגען
העריזיל געלעבט — אין דאס שפייל-ציינ , וואס אנד האב גע-
האט : העדרען אלערליך , פערדליך פלאנקע , אַבְתְּמָלְבָה ,
ויאס האט געקאנט די אַיְגַּלְעָן עַפְנָעָן אָנוּן פָּרְמָאַלְעָן , ווען
איך האב געוואָט . און אַהֲזָן מִוּת אַרוּטָעָן קָאָם אָנוּן אַ
היזן , וואס האט געקוואָקעט , ווען איך האב געהיסען ... דאס
אייז אַיְזָן געווען די בעפערקערונג פוניכס וועלטוו ... אַפְּלוֹ דאס
טראַמְפִּיטָעָרְיוֹל טוֹמֵץ פִּיקָּעָל האבען אַרְיִינְגָּעָפָאַסְט אַיְן דער
מלוכה פֿוֹן די מעשיהַלְעָן ... בין איך ווירליך אַגְּנוּט אָנוּן
שטיל קינד געווען , קיינמאָל נישט געווינט ... לְעֵב איך מיר ,
אַלְיָן געלאָזֶט , אַיְן מִיְּן זַיְאָנָעָס וועטלטיל אָנוּן שְׁפִּיעָל מִיךְ...
שפיעיל אויך פֿיך אָזְוִי".

פֿאַלְטָט מַדְרָסְטָהָן אַיְזָן , נִיב איך אַיְגָעָם פֿוֹן די
העלדרען אַ פרעג :

— האסט מִיך לְיֻעָב , הוֹסָאָר ?

“אָנוּן דאס ערשות מאָל בעמערכ אויך , אוֹ ער ענטָטָה
פערט נישט” .

“אָונְג אַיך : קוש מְיך ! אָנוּן לְעַנְצָיו מְוַיְל צַוְּמוֹיל , אָנוּן
צומ ערשות מאָל דערפהַה איך אַ קעַלְט פֿוֹנִים בְּלָעְבָּוֹל ...
חַאַפְּטָט מִיך אָנוּן פְּלוֹצְצָנָעָר צַאָרָן” .

“וּוְאַרְפָּך אַיך דעם הוֹסָאָר אוֹיף דער פְּאַדְלָאנָע ; די אַנְפָּ
דערע העדרען — נָאָך . צוֹרְיָים איך דאס פָּרְדָּרְיוֹל ; שִׁיט וִיך
שְׁטוֹרְיוֹ . די בְּתְּמָלְבָה גַּעַשְׁלִיאַידָּעָט — פָּאַרְצָעָלִי פְּלָאָצָט . אָזְוִי
די פִּיקָּעָל ; דאס טְרַאַמְפִּיטָעָרְיוֹל — טְרַאַעַט אַיך וִי מִיט די
פֿים אָנוּן שְׁרִיָּי :

— נִיאַנוּן ! בְּזַת אַלְגָּנָעָרִין , נִיאַנוּן .

„ווערט מיר א שאר : א זועלטיל טויט געוווארען“ ...

„בעוייזט זי זיך , די ניאנייע“ .

„די טהיר נישט געפענט — אַרײַנְגָּקְומָעַן“ .

„שטיילעט זי אָזֶוּ לִיעֵב , יעדעם שרימפֿעלָע שטיעבלָט ;

פארגעס אַיך אַלְז . אַינְגָּלְעָדָר האָב אַיך שוין טַרְוקָעָנָע , די

הענדטלִיך אַרום אַיהֲרָהָאָלְז , קוש אַיך זיך“ —

— קומ , זאגט זיך , קינד מײַנס , שפֿאצְיעָרָעָן .

— וואו אַהֲרָן ?

ענטפֿערת זיך :

— פֿאַרְז הויו ! אַין גַּאֲרְטָעָן אַריַין , שפֿאצְיעָרָעָן .

„וַיִּים אַיך , אֹז פֿאַרְז הויו אַין קִין גַּאֲרְטָעָן נִישְׁט פֿאַרְז .

הָאָן ; גַּאֲרָא אֹז די נִיאַנְיָע זָאנְט ...

„עַפְעָנָט זיך טהיר אוּף“ .

— דִּיר , זאגט זיך — מוֹ מעַן עַפְעָנָעָן .

„גַּעַהַעַן מִיר אַרום פֿאַר דָּער טהיר — אַ גַּאֲרְטָעָן .

„אַרום גַּאֲרְטָעָן — אַ מּוֹיעָר ; אַין דָּער מּוֹיעָר — אַ

טהיריל פֿאַרְהָאָן .

„עַפְעָנָט זיך מַוְרָדָם טַהְוָעָלָל , שְׁטוֹפְטָמָאַט מִיךְ פֿלוֹעָלָנָן

אַריַין זיך בְּלִיְבָט אַין דָּרוּיסָען אַין פֿערְמָאַטָּט מִיךְ אַיְנָע אַלְיָין

אַין גַּאֲרְטָעָן ... גַּיב אַיך אַפְּלָיו קִין גַּעַשְׂרִי ! אָזֶוּ שָׁעָן אַין

עַד , דָּער גַּאֲרְטָעָן . וְעוֹגָעָן — גַּלְאַנְצָעָנְדִינָע .

אַין צָום לְאַגְּנָעָן , וְאַסְמָאַט פֿרְיָהָעָר פֿערְצָעָהָלָט , זיך

וּונְדָעָנְדִינִין :

„אַין נִישְׁט פֿוֹן טַרְעָעָן , זיך דיַנְעָר !“

אַין וּוִיטָעָר בְּעַרְיָהָמְעִישָׁן :

— „מִיט גַּאֲלָדָעָן זָאמָר אַוְיְנָשִׁיט ! ...

„אַין אַרום זיך — גַּגְנָצָע פֿעַלְדָּעָר בְּלָוְמָעָן , אַוְיְנָע זָאָפָּה .

טִינְגְּלִיכְטִוְינְגְּ-פֿאַרְבָּנָע . אַוְיְנָע מָוט וְאַהֲלָגְנָעָרָזָךְ דִּיזְעַנְדִינָע .

... אַוְיְנָע לְיֻבְּלִיכְעָה ...

„אַין זיך וּוִינְקָעָן מִיר , זיך עַפְעָנָעָן חַנְ'עוֹדָרָין דיַ בְּלָעָר .

לְעַד אַין בִּינְגָע זיך , אַין נִינְגָע זיך פֿאַר מִיר , אַין יְעַדָּעָס

בְּגַיְמָלֶעָן, דָּאַכְטַ זִיךְ, לְאַרְטַ מִיךְ אֵין, בָּעַטְ זִיךְ פִּין: — „מִידְעַלְעַ פִּינְס, קָוָם צֹוּמָרָה! רַיִס מִיךְ מִיטְ דִּינָע וַיְיסַע הַעֲנְדַטְעַלְעַ אַב... אַיךְ פָּאַס צֹוּדָר, בַּעַשְׁאָפָעָן פָּאַר דִּיר!“

„טָהָו אָונְ עַס, אָוּן רַיִס אַ בְּלָוִים, — נָאַטְ כּוֹין אַיְנְצִיְה גָּעָרָה! אַ בְּרַעְנְעַנְדִּינְגָּעָר שְׂטָאָקָ אַיְן הַאֲנָדָה; אַ דְּעַרְנְדִּילָה, נִישְׁתְּ קִיְּן בְּלָוִם!“
„נִישְׁתְּ דְּעַרְוָהָן, טְרַאַכְטַ אַיךְ מִירָה, טְוָהָ גַּעַוְעָן, אָוּן רַיִס אַ צְוַיְּיטָם — דָּאָס זַעַלְבָעָה, — דָּאָס דְּרִיטָעָה, דָּאָס פַּעַרְטָע — דְּעַרְנְדִּלְעַד אָונְ דְּעַרְנְדִּלְעַד, אָוּן אַיְנָס פָּאַרְן צְוַיְּיטָען שְׂטָאָקָעְנְדִּינְגָּעָר, בְּרַעְנְעַנְדִּינְגָּעָר!“

„דְּעַרְשָׁרָעָק אַיךְ מִירָה. טְרַאַכְטַ אַיךְ מִירָה: אַ פָּאַלְשָׁעָן וּוּגָן גַּעַנוּמָעָן! גַּעַה אַיךְ, לְזִיף אַיךְ אַוִּיפָּה אַיְן אַנְדָּרָעָן.“
„בְּלִימָלֶעָן נָאָךְ שְׁעַנְדָּרָעָה, פָּאַרְבָּעָן נָאָךְ רַיִיכְעָרָע, נָאָךְ שְׁמַעְקָעְנְדִּינְגָּעָר בְּשָׁמִים; פָּאַרְ דָּאָס, אַיְן דְּעַרְנְדִּלְעַד אַוִּיפָּה דָּעָרָהָן פֻּרְבִּיטָעָן, שְׁטָעָכָעָן זַיְהָ מַעְהָרָה, בְּרַעְבָּעָן זַיְהָ שְׂטָאָקָעָר.“
וּוְלָ אַיךְ שְׁוִין וּוּגַנְעָן, דָּעָרָ נִיאָנָעָ רַוְפָעָן... שְׁוִין אַוִּיפָּהָן צְעַהַנְטָעָן וּוּגָן, אַוִּיפָּהָן צְוּוּלְפָטָעָן.

„פְּלִיהָת אַ מְתָחָה זַוְמָעָר-פִּינְגְּעַלְעַד פָּאַרְבִּי, זַיְהָ שְׁמַעְקָעָן נִישְׁתְּ, לְעַבְעָן זַיְהָ! אָוּן לְיַכְטִינְגָּעָר זַעַנְעָן זַיְהָ, אָוּן פָּאַרְבָּעָר.
לְזִיף אַיךְ נָאָךְ, חַאַפְטַ אַיךְ אַיְנָס —“

„זַיְהָ וּוּרְמִילְ אַוִּיפָּה דָּעָרָ הַאֲנָדָה!“

— נִיאָן מָאָס רַיִיר! — בְּעַמְעָרְקָט דָּעָרָ לְאַנְגָּעָר.

אַיְלָט זַיְהָ זִיךְ :

— לְזִיף אַיךְ אָוּן לְזִיף, פָּוָן וּוּרָם גַּעַקְעָלָט, פָּוָן דָּעָרָ גַּעַר צְוַשְׁטָאָכָעָן, דִּי הַעֲנְדַטְלְעַד צְוַהָאָקָט אָוּן פֻּרְבְּרָעָנָט... אָוּן לְזִיףְעַנְדִּינְגָּה, אַלְעָ מַאַלְ אַוִּיפָּה נִיאָעָ וּוּגַנְעָן אַרְוָם גַּאֲרָטָעָן, בֵּין אַיךְ פְּלַזְלְנָגָג צְרוּיקָ צָוָם תְּהִרְעָלָ גַּעַקְוּמָעָן...
— גַּעַלְיוֹבָט אַיזְ נָאָט! — עַטְעַטְטַ אַפְּ דָּעָרָ לְאַנְגָּעָר.

מַאְלָט זַיְהָ וּסְ נָאָךְ קַוְצָעָר:

— עַפְעָנְטַ זִיךְ דָּאָס טְהִרְעָלָ אַלְיָן פָּאַר מִירָה אַוִּיפָּה.

קומ איך ארוים — א זאָסערילֵ פֿאַרְזּ מהוֹרְעָלָן פֿרִיהֻרְ נִישְׁטָמָן
געווין — אַ קְלָאָרְ קְרִיסְטָאָלְעָן וּזְאָסְעָרְלֵ ...
וְאַגְּנָטּ יְעַנְעָרְ אָונְטָעָרְ ...
— שְׁפִינְגָּלְ אַיךְ מִידְ ...
בעיטעטיגט זי : יְאָ!
און צְוָרִיק אָוָן טָאָן אַרְזּ אַלְעָנְדִּינְ ...
— דְּעַרְוָה אַיךְ מִידְ : אַיְן אַלְטָעָ, אַגְּרָהָעָ, אַיְן
איַנְגָּעָשְׂרוֹמֶפְּעָנָעָ ...
דוֹף אַיךְ דְּעַרְשָׂרָאָקָעָן : נִיאָנְיָעָן נִיאָנְיָעָ!
בעוֹיוֹת זי זִיךְ .
געַחֲמָט זי מִידְ, וּוּ אַמְּאָלָן, אוֹיפּ דָּעָרְ שְׁוִים, צָו זִיךְ .
און רְוִימָט מִיר עַפְּסִים אַיְן, אַזְוִי וּסְמָנְטָעָנְדִּינְ אָוָן שְׁטִילְ
קוּשְׁעָנְדִּינְ, אָוָן זְוַנְגָּטּ מִיר עַפְּסִים וּוּאָסּ, אָוָן זְוַיְגָּטּ מִידְ צְזָוִי
אַיְן, אָוָן שְׁלָעָפְּעָרְטָמְ אַיְן — ...
— אוֹיפּגָּעָחָפְּטּ הָאָבּ אַיךְ מִידְ דָּאָ! ...
עַפְּסִים טְוַנְקָעָלְעָרְ גְּעוֹוֹאָרָעָן. דִּי לְבָנָה הָאָטּ גְּעַמוֹתּ פֿעָרָה
גְּעַפְּעָלָטּ וּוּרְעָן, אָפְּשָׁר פּוֹן דּוֹנְסָטּ פֿוֹן דִּי טְוִוְוָעָ מְעַשְּׁהָלָעָךְ ;
אַיךְ קְקָקּ אוֹיפּ דִּי מְתָהִים, נִישְׁטָא אַרְזּוֹ. גְּעַהְתּ נְאָךְ אַמְּתָה, אַ
נִּידְרִינְגָּעָרּ, אַ דְּיְקָלְיָעָרּ, מִיטּ אַהֲזָוּ אַ קְוַרְצָעָן — גְּעַמוֹתּ
שְׁטָמָרְבָּעָן אוֹיפּ אַסְטְמָאָ ... אָוָן זְעַצְטָזְיךְ, נִשְׁטָא וּוִיתָהּ פֿוֹן מִיר,
אוֹיפּ אַ שְׁטִיקָא אַלְטָעָרְ מְצָבָה אָוָן וְאַגְּנָטּ :
— אוֹיךְ בְּיִם וּזְאָסְעָרְלֵ גְּעוֹוֹןָ! אַ שְׁטִילָם, אַ קְרִיסְטָאָ-
לְעָנָסּ ... גְּאַלְדָּעָנָעּ פֿיְשָׁעָלָעָן אַיְנָסּ וּזְאָסְעָרְלֵ פֿאַרְהָאָן ... בִּין אַיךְ
מִיטּ אַ וּוּנְדָטְקָעּ גְּעַקְוָמָעָן ... גְּעַשְׁטָמָלָטּ זִיךְ, חָאָפָעָן גְּעוֹוֹאָלָטּ .
“אַיְדָעָרּ אַיךְ לְאָוּ דִּי וּוּנְדָטְקָעּ אַיְן וּזְאָסְעָרְ אַרְזּ, בְּעָ-
וּוִיּוֹתּ עַס זִיךְ !”
— אַ קְינְדָּרּ, אַ הְעַרְלִיךְ קְינְדָּרּ ! —
פּוֹן הְוָמְעָלָ אַרְאָבּ, פּוֹן אָונְטָעָרְ דָּעָרְ עַרְדּ אַרְזְיָסְגָּעָ-
וְאַקְסָעָן — אַמְּלָאָרְלֵ אַ קְלִיְינָם .
— “אָוָן וּוּנְדָרְעָלִיכְעָ אַיְגָעָלָעָךְ : אַהֲן שְׁוֹאָרְצָעּ אַפְּעָלָ-
מְאָטָעּ פֿעַרְעָלִיךְ אַזְוִיָּעָן ... זְוַהְתּ אַלְעָן, נִשְׁטָא קְוַעְנְדִּינְ .

שטראהלט מואט, נאָר עפִים נלייך אַין האָרֶץ אַרְיֵן. אַון האָט
אַ קלִין וּקְעַלְעַ אַין דָּעַר הַאנְדָּר". — זָאמָעַן אַינְסָם וּקְעַלְעַ! זָאנְטַ עַם — אַון דָּאָם קוֹלוֹ —
עֲלֵיל שְׁפִיעָלֶט".

„אַון עַם שְׁמַרְעַקְתָּ דָּאָם הַעֲנְדרְמִיל אוּוּסָם:

— נָאָ, זָאנְטַ עַם, נָעַם".

וּוְאָרָף אַיךְ דִּי וּוְעַנְדְּטָקָעַ פָּוּן דָּעַר הַאנְדָּר אַרְוּסָם אַון
גַּעַם דִּי וּוְעַנְדְּקָעַ.

— זַיְהָע, זָאנְטַ עַם, זָאמָעַן פָּוּן דָּעַם וּקְעַלְעַ אַרְוּסָם,
זַיְהָ אַוְיפָּן וּוְאַסְעָרְלִיל. הוּי לְאַגְּנָן דָו וּוְעַטְטָ זַיְהָעַן, אַזְוִי
לְאַגְּנָן וּוְעַסְטָוּ לְעַבְעָן".

„אַון פֿערְשְׁוִינְדָט".

„פֿאַלְגָּן אַיךְ, וּוְאָרָף אַיךְ אַקְעַרְנְדִיל, אַיךְ אַקְעַרְנְדִיל,
אַיבְּעָרְן וּוְאַסְעָרְלִיל אַגְּנָנוּסָם. עַם וּוְלִיטָן זַיְהָעַן מְעַטְטָעַן
לְעַבְעָן ... וּוְאָסָם עַם וּוְאַקְסָטָ אַרְוּסָם דָּעַרְפָּוּן, וּוְיִם אַיךְ נִישְׁתָּחַט;
עַם טְרָאָגָט דָּאָם שְׁטִילְעַ וּוְאַסְעָרְלִיל, רַאֲשָׁ אַונְזָוִית אַוְעָק ...
טִימְזָן אַוְיגָן דָּעַרְיאָגָן אַיךְ נִישְׁתָּחַט, דָּעַרְיוֹתָה אַיךְ נִישְׁתָּחַט ... זַיְהָ
אַיךְ אַזְוִי, בֵּין דָּעַרְ זָאמָעַן האָט זַיְהָ אַוְיסְגַּלְעָאָטָן" ...
עַר פֿערְשְׁוִינְגָט, אַרְאַבְּלָאוּנְדִיגָט דָּעַם קָאָפָט, אַון נָאָךְ
אַיְן אַנְדְּעַרְעַר גַּעַםְתָּמָט דָּאָס וּוְאָרטָט:

— אַ קְינְדָר האָב אַיךְ אַוְיךְ גַּעַטְרָאָפָעַן, נָאָר אַין וּוְאָלָד,
אַכְפָּעַר נִשְׁתָּחַט קִין שָׁעַנְמָן. אַון גָּאָר, נָאָר אַקְלִיְינָם —

„נָאָר פֿרְיָהָעָר האָב אַיךְ אַין דָּעַם זְעַלְבָעַן וּזְעַלְבָעַן אַגְּרוּסָם
שָׁעַן גַּעַטְרָאָפָעַן, נָאָר אַגְּרוּסָם. אַון עַר אַיזְמָר נָאָךְ אַין
דִּי אַוְיְגָעַן גַּעַוְאָקָסָעַן, אַטְרוֹפָט אַון אַדְרוֹפָט" ...

„וּוְאָסָם אַיךְ האָב אַין וּאָלָד גַּעַטְהָוּן? גַּעַוְלָט!"

„וּוְאָסָם? האָב אַיךְ אַלְיָין נִשְׁתָּחַט גַּעַוְאָסָט. נָאָר גַּעַם
פֿעַלְלָט עַפִּים הַאָט מָוִי!"

„אַיךְ האָב גַּעַפְּהָלָט, אַוְ מִיר פֿעַהָלָט עַפִּים אַתְוָד אַון
אַיְן עַיקָּר, אַהֲן וּזְעַלְבָעַן דָּאָם לְעַבְעָן האָט קִין טָעַם אַון

קיין ריח נישט און עם אייז קיין לַעבען נישט ; ווֹך איך און
ווִויס נישט , ווֹאָס ...
געעה איך און טרעד איהם , דעם גרויסען , נאָר דעם
גרויסען .

איין אלטער , א גרייז-גראהער , נאָר מיט אוינגען גרויסע
און קלארע אוינגען , אוֹ איך האָב נאָר קיין פהָר נישט געַ
האט צצונעהן —
זונעקומען , דערגרייד איך איהם שווּן נישט צוֹ דֵי
קנעבלֵל , פונדרעסטוועגען רײַם אַיר אַרְוָנְטָעָר דעם קאָפּ , אַין
קוּק איהם גֶּלְיָיך אַין דֵי אוינגען אַרְיוֹן .
שְׂמִיכָּעָט עָר .

פאָלָט מיר ציַין צוֹ פרעגען , ווי אַלָּט עָר אַיִז , לוּט
דעָר גַּרְיָים . . .
אָגָנט עָר : פֿון דעם קעַן מעַן נישט ווִיסען . . . עָר ווּקְסָט
אַרְיוֹף אַון ווּאַקְסָט אַרְאָבּ . עָר גַּעֲהָמָט צוֹ אַון גַּעֲהָמָט אַבּ . ווי
דֵי לַבְנָה . . . נאָר גַּעֲבָרְעָן אַיִז עָר גֶּלְיָיך מִיט דַּעַר צִיְּטָן . . .
וְאוֹנדָעָר אַיך מִיךְ אַון פְּרָעָג : ווי לְאָגָג עָר רַעֲלָנָת
אָזְוִי צוֹ לַעֲבעָן ?

עַנְטָפָעָרט עָר :

— אָזְוִי לְאָגָג , ווי דֵי צִיְּטָן ! מִיר זַעַנְעָן אַ צְוַילְּגָנָן !
— אַון פֿוֹן ווּאָגָעָן , פְּרָעָג אַיך , קְוּמָסָט דַּוּ ?
— פֿוֹן נָאָר נִישְׁטָה , גֶּלְיָיך מִיט אַלְעָם . . .
— אַון ווּאוֹ אַחַיָּן גַּעֲהָמָט דַּו ?
— צוֹ נָאָר אַרְעָרָג נִשְׁטָה , אַיך גֶּלְיָיך מִיט אַלְעָם .
אָג אַיך :
— דַּו מוֹט ווֹין שְׁרַעְלִיךְ קָלוֹג אַון גַּעֲלָנָת , אַו אַיך
פֻּרְשְׁתָּעה נִשְׁטָה קַיִן אַיְנְצִינְגָּס פֿוֹן דִּינָעָ ווּלְעָטָר ! אָפְּשָׁר
קָאנְסָטוּ מִיר וְאָגָעָן , ווי עַס הַיְמָט דָּאָס , ווֹאָס אַיך ווֹך ?
עַנְטָפָעָרט עָר :
— ווֹאָס עַס ווּרְתָּגְזּוּבָטָה , הַאט קַיִן נָאָמָעָן נִשְׁטָה . . .
עַרְשָׁתָּ דָּעָרָאָךְ , אַו מַעַן גַּעֲפִינְטָה , בַּעֲקוּמָת עַס אַ נָּאָמָעָן .

— און איך וועל געפינען ?
— אויב דו וועסט געהן ...
— אויף וועלכען וועג ?
— אלץ איזס. איז מען געהט געפיגט מען. אויף צלע
וועגן —

“געה אוך ...”

“און אין א צייט ארכום האפ איך דאס קינד געטראפען”,
“נאר א קלַיְינָם. נישט אַבְצִימָלָעַן, ווי קלַיְין . אַבְעָר
ニישט שען. איינגעשרומפען, געל. איז די איינגעלען ברענט
עפִים. אַמְּאָל פֶּלְאָמָת עַס אויף ווילַד, אַמְּאָל טַלְיַעַט עַס, ווי
איז אש ... די שיטס הייזעריג; אַמְּאָל שאָרָף ווי אַמעסער

דערישראעך איך מיך :

— ווער פיסטו ?

— “פֿינְגְּעָרְיוֹלְךָ ?”

— אַנְאָמָעָן ?

— דאס פֿינְגְּעָרְיוֹלְךָ פָּוּן מַעֲתָה/לְעָ ?

ווער איך שווין בייז :

— דו זאנט נישט אמת ! דאס “פֿינְגְּעָרְיוֹלְךָ” פָּוּן מעשׂה,
לע איז שען. עס שטראחאלט, און עס בלאנקעט זיך נישט
ארכום צו-פּוּס איז די וועלדרער ... עס וויענט זיך איז דער
לוּפְט, אויף ווילַבָּרָן אַדְעָר גַּאֲלָדָעָן שְׁפִינְגְּוּבָּס וויענט זיך עַס,
אַדְעָר איז די גַּעַרְטָן, איז בעלער פָּוּן רְוּוּעָן לְוִיְּעָן ...
— אַזְוֵי דַּרְצַעַלְתָּ אַיהֲרָ ! אַיהֲרָ קָאנְטָ קִינְמָאָל קִין
ריינעם אמת נישט דַּרְצַעַלְתָּן ... אַזְוֵי בָּוּן דאס אַמְתָע “פֿינְגְּעָרְיוֹלְךָ”,
דער אַמְתָע ט עַס פָּוּן לְעָפָעָן, דער רִיחָ פָּוּן לְעָ
בען, דאס, ווֹאָס דו ווֹלְסָט, ווֹאָס דער גַּרְוִיסָעָר האַט גַּעַן
זָאנְט, אַז דו וועסט געפינען, אויב דו וועסט געהן... און אויף
צלע וועגן .

— דו קענט דעם גַּרְוִיסָעָן ?

— איך בין זיין לייפְּלִיכְעָר בְּרוֹדָרָר ... נאר דער עַס,
טערער ! אונזער מאַמָּע, דאס מעשה/לְעָ, האַז מיך געפּוּרָעָן

פָּאַר דָּעַר צִיְּתָן! אָוֹן שְׁמַארְבָּעַן וְעוֹלֵן אַיךְ פָּאַר דָּאָס נְאָזֶן
דָּעַר צִיְּתָן... אַיךְ בֵּין — צָעַר ...
— נְיִינָן! — פְּרוֹב אַיךְ מַזְקָנָאָז שְׁפָאַרְבָּעַן — דָּעַר גְּרוּזָה
סְעַר הָאָט גְּעוֹנָגָט, אָוֹן דָּאָס, וְאָס אַיךְ זָז, הָאָט קִיְּזָן נְאָזֶן.
מַעַן נְיִשְׁתָּם —

— אַיךְ בֵּין טָאַקָּע דָּעַר צָעַר אַהֲן אַ נְאָסָעָן ...

— — —
וּוּ לְחַכְּעִים, הָאָט זִיְּצָן מִיד פְּלוֹזְלוֹגָן פָּאַר הַוְּנוּגָר דָּעַר
קָאָפֶן פֻּעָּרְדָּרְעָהָת. אָוֹן הָאָפֶן שָׂוִין מַעַדר נְיִשְׁתָּם גְּעוֹנָתָה.
אַ פְּעַר' חַלְשִׁיטָעַן הָאָט מִיד צְוָמָאָרְגָּעָן גְּעוֹפָנוּן דָּעַר קְבָּרָן
אוֹן קִיְּם אַבְּגָעָמִינְטָעָרט. תְּהִרְהָה וּוּאַסְעָר אַוְיָף מַר גְּעַנְאָסָעָן ...
